

T.C.

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

MALATYA YEREL GAZETELERİNE GÖRE MİLLİ GÜN VE BAYRAM
KUTLAMALARI (SOSYAL BİLGİLER 4-7. SINIF KİTAPLARINDAKİ
KAZANIMLAR)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kübra DEMİRCİ

Malatya- 2021

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

MALATYA YEREL GAZETELERİNE GÖRE MİLLİ GÜN VE BAYRAM
KUTLAMALARI (SOSYAL BİLGİLER 4-7. SINIF KİTAPLARINDAKİ
KAZANIMLAR)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kübra DEMİRCİ

Danışman: Prof. Dr. Mesut AYDIN

Malatya- 2021

ONUR SÖZÜ

Prof. Dr. Mesut AYDIN'ın danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım Malatya Yerel Gazetelerine Göre Milli Gün ve Bayram Kutlamaları (Sosyal Bilgiler 4-7. Sınıf Kitaplarındaki Kazanımlar) başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Kübra DEMİRCİ

ÖNSÖZ

1934- 1950 yılları arası Malatya yerel gazetelerinin incelenmesi ile tespit edilen milli bayramlar, milli günler ve anma toplantılarının Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarında ne derece yer aldığını inceleyen bu çalışma, millî bilinç oluşturma amacındaki öğretim programı içerisindeki durumu anlamaya gayret etmektedir. Hayatımızda göz ardı edilemeyecek öneme ve büyük bir yere sahip olan özel günler hafızayı canlı tutmak adına her daim yaşatılmalıdır. Geçmişte kutlanan veya anılan her gün kendi içerisinde bir tarihi geçmiş barındırmaktadır. Bu kıymetli günleri unutmak, tarihini de unutmak manasına gelir. Onun için bize ait her özel gün kıymetine yaraşır şekilde kutlanmalıdır.

Çalışmamın en başından en sonuna kadar, bilgilerini, yardımlarını, tecrübelerini, değerli vaktini benden esirgemeyen çok kıymetli hocam Sayın Prof. Dr. Mesut AYDIN'a teşekkürlerimi sunarım. Çalışmama yönlendirmeleriyle destek olan Dr. Öğrt. Üyesi Metin KIRBAÇ hocama teşekkür ediyorum. Yine üniversite eğitimi boyunca desteklerini bizden esirgemeyen Arş. Gör. Fatih KAYA hocama teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatım boyunca ve bu çalışma süresince desteklerini her an hissettiğim aileme sonsuz teşekkürü bir borç bilirim. Bana sabırla destek veren ve hiç elimi bırakmayan can yoldaşıma sevgilerimi ve teşekkürlerimi iletiyorum.

Kübra DEMİRCİ

Malatya- 2021

ÖZET

MALATYA YEREL GAZETELERİNE GÖRE MİLLÎ GÜN VE BAYRAM KUTLAMALARI

(SOSYAL BİLGİLER 4-7. SINIF KİTAPLARINDAKİ KAZANIMLAR)

DEMİRCİ, Kübra

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mesut AYDIN

Aralık, 2021, XII+232

Milletlerin hayatında önemli bir yeri olan ve heyecanla kutlanan önemli günler, olaylar ya da üzüntü ile hatırlanan anma günleri mutlaka mevcuttur. Bu günlerin ve olayların hatırlanması, kutlanması ya da anma törenleri yapılması millî bilincin bir yansımasıdır. Aynı zamanda milli bilinci kuvvetlendirip birlik olma arzusunu artırır. Bayram, tören ve anma günleri siyasi otoritelerin meşruiyetini yansıtmaya adına da büyük önem arz eder. Bu kutlamaların halkı bir araya getirerek, birlik ve beraberlik duygusunun en coşkulu şekilde yaşanmasına vesile olduğu görülmektedir.

Sosyal Bilgiler dersi milli bilincin oluşmasında ve milli kültürün yeni nesillere aktarılmasında miğfer bir ders konumundadır. Temel amaçlarından biri iyi ve sorumlu bir vatandaş yetiştirmek olan sosyal bilgiler dersinde, milli gün ve bayram kutlamaları ile anma törenleri, bu günlere ait önemli değerlerin aktarılmasında, milli hafızayı canlı tutmak adına önemli bir yer almaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı, Malatya yerel gazetelerinde tespit edilen milli günleri, bayram kutlamalarını, anma törenlerini, Sosyal Bilgiler öğretim programındaki kazanımların içeriğindeki mevcut durumu açısından incelemektir. Bu bağlamda 1934-1950 yılları arasında yayınlanan Malatya yerel gazeteleri, Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan milli gün ve bayram kutlamalarına ait kazanımlar temel alınarak doküman incelemesi yoluyla incelenecektir.

Nitel bir desene sahip olan araştırmamız, durum çalışması modeli ile ele alınmıştır. “Malatya Yerel Gazetelerine Göre Milli Gün ve Bayram Kutlamaları (Sosyal Bilgiler 4-7. Sınıf Kitaplarındaki Kazanımlar)” adlı çalışmada, araştırmadaki temel problemi çözebilmek için seçilen çalışma grubunu Milli Kütüphane’nin Süreli Yayınlar Arşivi’ndeki Fırat, Gayret, Işık ve Yeni Malatya gazetelerinin 1934- 1950 yılları arasındaki sayıları oluşturmaktadır. Bu gazeteler içerisinde 5.500’e yakın gazete sayfası taranırken milli günler, bayram kutlamaları ve anma günleri ölçüt olarak alınarak ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu konularda 550 habere ulaşılmıştır. Elde edilen bu haberler üç sınıflandırma başlığında ve on üç kategoride tasnif edilerek kodlanmıştır. Verilerin toplanmasında doküman incelemesi yöntemi, verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın problem durumu, amacı ve önemi, sınırlılıkları, varsayımları ve araştırmada yer alan kavramlara ilişkin tanımlar yer almaktadır. İkinci bölümde araştırma konumuzla ilgili kavramsal çerçeve oluşturularak ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi, modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve analiz edilme yolu ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Araştırmanın dördüncü bölümünde toplamış olduğumuz verilerden elde edilen bulgular, tablolar yardımıyla anlatılmış, beşinci bölümde ise bulgulardan elde edilen bilgiler doğrultusunda elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Sonuçlar, bulgulardan elde edilen bilgiler ile yorumlanmış daha sonra bazı önerilerde bulunulmuştur.

Çalışmada ele alınan probleme ve amaca hizmet edecek veriler, çalışmamızda yeni bir bakış açısıyla değerlendirilecek ve sosyal bilgiler eğitimi çalışma alanı için önemli bir veri oluşturacaktır. Sonuç olarak, elde ettiğimiz veriler doğrultusunda gazete haberlerinden ulaşılan milli günlerin ve anma toplantılarının bazılarının ders kitaplarında ve kazanımlarda yer almadığı tespit edilmiştir. Milli bilinç oluşturma noktasında her önemli günün farkındalığının kazanılması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

Anahtar sözcükler: Milli bayramlar, Kutlamalar, Sosyal Bilgiler, Kazanım, Gazete

ABSTRACT

ACCORDING TO THE LOCAL NEWSPAPERS OF MALATYA, NATIONAL DAY AND HOLIDAY CELEBRATIONS ARE THE SAME (SOCIAL INFORMATION 4-7. ACHIEVEMENTS IN CLASSROOM BOOKS)

DEMİRCİ, Kübra

Inonu University Institute of Education

Social Studies Education Department

Thesis Advisor: Prof. Dr. Mesut AYDIN

December, 2021, XII+232

There are important days, events or commemoration days that are important in the lives of the nation and are celebrated with excitement. Remembering, celebrating or performing memorial services of these days and events is a reflection of national consciousness. It also strengthens national consciousness and increases the desire to unite. The days of the holidays, ceremonies and commemorations are also of great importance for political authorities to reflect their legitimacy. These celebrations are seen to bring the people together, making the sense of unity and solidarity the most exhilarating way.

The Social Information course is a helmet lesson in the creation of national consciousness and the transfer of national culture to new generations. One of its main objectives is to raise a good and responsible citizen in the social information course, the national day and holiday celebrations and memorial ceremonies are an important part of keeping national memory alive in the transfer of important values of these days. The main purpose of this study is to examine the national days identified in the local newspapers of Malatya, the celebrations of the holidays, the ceremonies, the current status of the achievements in the Social Information curriculum. In this context, Malatya local newspapers published between 1934 and 1950 will be reviewed through document review based on the achievements of national day and holiday celebrations in the Social Information curriculum. Our research, which has a qualitative pattern, is covered by the case study model. "National Day and Bayram celebrations according to Malatya Local newspapers (Social Information 4-7. In the study of Classroom Books)",

the study group selected to solve the fundamental problem in the research consists of the numbers of the daily Fırat, Eid, Işık and New Malatya from 1934 to 1950 in the periodicals Archive of the National Library. In these newspapers, nearly 5.500 newspaper pages were scanned, while national days, holiday celebrations and memorial days were taken as criteria and the method of example was used. 550 stories have been reached on these issues. These reports are encoded in three classification titles and thirteen categories. The method of document review in the collection of data is used to analyze the data using the content analysis technique.

The research consists of five parts. The first section contains descriptions of the problem situation, purpose and importance of the research, limitations, assumptions and concepts involved in the research. The second chapter provides a conceptual framework for your research topic and includes related research. The third section contains information on the method, model, study group, data collection tools and the way to analyze. In the fourth part of the study, the findings from the data we collected were described with the help of the tables and the results obtained in the fifth chapter were given in accordance with the information obtained from the findings. The results were interpreted with the information obtained from the findings and some suggestions were made later.

The data that will serve the problem and purpose discussed in the study will be evaluated from a new perspective in our study and will create important data for the social information training workspace. As a result, it has been determined that some of the national days and memorial meetings, which are accessed from newspaper news, are not included in the textbooks and in the achievements. At the point of national awareness, work must be carried out to gain awareness of each important day.

Keywords: National holidays, Celebrations, Social Studies, Achievement, Newspaper

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR	x
KISALTMALAR	xi
1. GİRİŞ	13
1.1. Problem Durumu	13
1.2. Araştırmanın Amacı	16
1.3. Araştırmanın Önemi	17
1.4. Araştırmanın Varsayımları	17
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	18
1.6. Tanımlar	18
2. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	19
2.1. Kuramsal Bilgiler	19
2.1.1. Türklerde Milli Gün ve Bayram Kutlamaları Geleneği	19
2.1.1.1. Cumhuriyet Öncesi Milli Gün ve Bayram Kutlamaları	19
2.1.1.2. Cumhuriyet Sonrası Milli Gün ve Bayram Kutlamaları	23
2.1.2. Araştırmaya Konu Olan Milli Gün ve Bayram Kutlamaları	24
2.1.2.1. Halkevleri Kuruluş Yıl Dönümü	24
2.1.2.2. Ağaç Bayramı	26
2.1.2.3. Toprak Bayramı	29
2.1.2.4. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı	31
2.1.2.5. Bahar Bayramı	32
2.1.2.6. Hava Şehitleri Anma Töreni	34
2.1.2.7. 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı	36
2.1.2.8. Hatay'ın Anavatana Katılışı	38
2.1.2.9. Lozan Günü Kutlamaları	41
2.1.2.10. 30 Ağustos Zafer Bayramı	44
2.1.2.11. 26 Eylül Dil Bayramı	45
2.1.2.12. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı	47

2.1.2.13.	10 Kasım Atatürk'ü Anma Töreni.....	48
2.1.2.14.	Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası	51
2.1.3.	Basın	54
2.1.3.1.	Dünyada Basının Gelişimi.....	54
2.1.3.2.	Türkiye'de Basının Gelişimi	56
2.1.3.3.	Araştırmaya Konu Olan Malatya Yerel Basını	64
2.1.3.3.1.	Fırat Gazetesi.....	65
2.1.3.3.2.	Gayret Gazetesi.....	65
2.1.3.3.3.	Yeni Malatya Gazetesi.....	66
2.1.3.3.4.	Işık Gazetesi	67
2.2.	İlgili Araştırmalar.....	67
3.	YÖNTEM	73
3.1.	Araştırmanın Modeli	73
3.2.	Çalışma Grubu	74
3.3.	Verilerin Toplanması	74
3.4.	Verilerin Analizi.....	75
4.	BULGULAR	77
4.1.	Milli Bayramlar Kategorisine İlişkin Bulgular	77
4.1.1.	23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı	77
4.1.2.	19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı	87
4.1.3.	30 Ağustos Zafer Bayramı	97
4.1.4.	29 Ekim Cumhuriyet Bayramı	105
4.2.	Milli Günler Kategorisine İlişkin Bulgular	113
4.2.1.	Halkevlerinin Kuruluş Yılı Dönümü	113
4.2.2.	Toprak Bayramı	121
4.2.3.	Ağaç ve Bahar Bayramı	126
4.2.4.	Dil Bayramı.....	131
4.2.5.	Milli Tasarruf ve Tutum Haftası	138
4.2.6.	Hatay'ın Anavatana Katılışı.....	148
4.2.7.	Lozan Günü Kutlamaları	151
4.3.	Anma Toplantıları Kategorisine İlişkin Bulgular	155
4.3.1.	Hava Şehitleri Anma Günü	155
4.3.2.	10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü.....	163

4.4. Sosyal Bilgiler Çalışma Alanının Milli Gün ve Bayram Kutlama Gelenekleri Açısından Değerlendirilmesi.....	173
4.4.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programının (Öğrenme Alanı, Kazanım ve Etkinlik Olarak) Milli Gün ve Bayram Kutlama Gelenekleri Açısından Değerlendirilmesi	174
4.4.2. Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının (4,5,6 ve 7. Sınıf) Milli Gün ve Bayram Kutlama Gelenekleri Açısından Değerlendirilmesi.....	179
4.4.2.1. 4. Sınıf Ders Kitabı Değerlendirmesi	179
4.4.2.2. 4. Sınıf Çalışma Kitabı Değerlendirmesi.....	180
4.4.2.3. 5. Sınıf Ders Kitabı Değerlendirmesi	180
4.4.2.4. 6. Sınıf Ders Kitabı Değerlendirmesi	181
4.4.2.5. 7. Sınıf Ders Kitabı Değerlendirmesi	183
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	185
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	185
5.2. Öneriler	203
KAYNAKÇA.....	206
EKLER.....	228

TABLOLAR

Tablo No	Tablo İsmi	Sayfa No
Tablo 1	23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı	77
Tablo 2	19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı	87
Tablo 3	30 Ağustos Zafer Bayramı Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı	97
Tablo 4	29 Ekim Cumhuriyet Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı	105
Tablo 5	Halkevlerinin Kuruluş Yıl Dönümü Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı	113
Tablo 6	Toprak Bayramı Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı	121
Tablo 7	Ağaç ve Bahar Bayramı Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı	126
Tablo 8	Dil Bayramı Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı	131
Tablo 9	Milli Tasarruf ve Tutum Haftası Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı	138
Tablo 10	Hatay'ın Anavatana Katılışı Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı	148
Tablo 11	Lozan Günü Kutlamaları Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı	151
Tablo 12	Hava Şehitleri Anma Günü Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı	155
Tablo 13	10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı	163

KISALTMALAR

Akt.: Aktaran

CHP: Cumhuriyet Halk Partisi

Çev.: Çeviren

DP: Demokrat Parti

Dr.: Doktor

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

Ed.: Editör

f.: Frekans

HAAG: Haber Atatürk'ü Anma Günü

HABB: Haber Ağaç ve Bahar Bayramı

HCB: Haber Cumhuriyet Bayramı

HDB: Haber Dil Bayramı

HGS: Haber Gençlik ve Spor

HHAK: Haber Hatay'ın Anavatana Katılması

HHK: Haber Halkevleri Kuruluşu

HHŞA: Haber Hava Şehitleri Anma

HLGK: Haber Lozan Günü Kutlamaları

HTB: Haber Toprak Bayramı

HTTH: Haber Tutum ve Tasarruf Haftası

HYN: Haber Yirmi Üç Nisan

HZB: Haber Zafer Bayramı

MBK: Milli Birlik Komitesi

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

ss.: Sayfa sayısı

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TDK: Türk Dil Kurumu

1. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumuna, araştırmanın amacına ve önemine, problem cümlesi ve alt problemlere, araştırmanın sınırlılıklarına, araştırmayla ilgili varsayımlara ve bazı kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Eğitim kurumsal olarak, bireylerin içinde yaşadığı topluma uyum sağlaması için gerekli donanımı sağlamak üzere geliştirilmiştir. Eğitimde amaçlanan kazanımları bireylerin gerçekleştirebilmeleri eğitim sistemi ile meydana gelmektedir. Eğitim sisteminden, toplumsal değerleri benimseyen, bilgili, üretken, problem çözebilen ve aynı zamanda iyi birer vatandaş yetiştirmesi beklenmektedir (Ünlüer, 2008: 1). Tüm bu özellikleri kazandırma becerisini bünyesinde bulunduran en etkili dersin Sosyal Bilgiler dersi olduğunu söyleyebiliriz. Sosyal Bilgiler dersi, bireylerin iyi birer vatandaş olarak yetişmesini, toplumdaki gelenek, görenekleri bilmesini, yaşadığı doğal ve fiziksel çevreyi tanımasını sağlamayı amaçlamaktadır (Şenses, 2002: 1).

Sosyal bilgilerin temel uğraş alanı insan ve insan davranışlarıdır. Sosyal bilgiler pek çok tanımla ifade edilebilmektedir. Bu tanımlardan biri de iyi ve sorumlu bir vatandaş yetiştirmek amacıyla sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgiler kullanılarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı olduğudur (Tay, 2013: 5). Genel amaçlarda milli eğitimin ve özel amaçlarda Sosyal Bilgiler eğitiminin ortak hedeflerinden biri görüldüğü üzere yaşadığı zamanı ve geçmişi iyi bilen, geleceğe aktif ve üretken olarak donanımlı bir şekilde katılan bireyleri yetiştirmektir. Diğer bir deyişle etkili birer vatandaş yetiştirmektir. Etkili ve sorumlu vatandaşın özelliklerinden birisi de içinde bulunduğu toplumun değerlerini bilmesi, benimsemesi ve bu değerlere sahip çıkmasıdır. Değerlerin başta gelenlerinden birinin de milletlerin hafızalarında önemli yerler edinmiş milli gün ve bayram kutlamaları olduğunu söyleyebiliriz. Bu önemli günlerin öğrencilerde yer edinme durumu ise Sosyal Bilgiler Dersinde kazanım bazında ele alınmaktadır. Kazanım, öğrencinin her üniteye, o üniteyi öğrenirken geçirmesi gereken süreci ifade eden adımlar olarak tanımlanmaktadır. Birbiriyle ilişkili bilgi, beceri ve kavramları bir bütün olarak görülen ve öğrenmeyi organize eden öğrenme alanlarının

her birinde çeşitli kazanımlar bulunmaktadır (Keçe ve Merey, 2011: 121- 122). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı 7 öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırılmıştır. Öğrenme alanları ve sınıf düzeyinde içerdiği kazanım sayısı ise şu şekildedir (MEB, 2018: 11,12):

Birey ve Toplum (4. sınıf için 5 kazanım, 5.sınıf için 4 kazanım, 6.sınıf için 5 kazanım, 7.sınıf için 4 kazanım)

Kültür ve Miras (4. Sınıf için 4 kazanım, 5.sınıf için 5 kazanım, 6.sınıf için 5 kazanım, 7.sınıf için 5 kazanım)

İnsanlar, Yerler ve Çevreler (4. Sınıf için 6 kazanım, 5.sınıf için 5 kazanım, 6.sınıf için 4 kazanım, 7.sınıf için 4 kazanım)

Bilim, Teknoloji ve Toplum (4. Sınıf için 5 kazanım, 5.sınıf için 5 kazanım, 6.sınıf için 4 kazanım, 7.sınıf için 4 kazanım)

Üretim, Dağıtım ve Tüketim (4. Sınıf için 5 kazanım, 5.sınıf için 6 kazanım, 6.sınıf için 6 kazanım, 7.sınıf için 6 kazanım)

Etkin Vatandaşlık (4. Sınıf için 4 kazanım, 5.sınıf için 4 kazanım, 6.sınıf için 6 kazanım, 7.sınıf için 4 kazanım)

Küresel Bağlantılar (4. Sınıf için 4 kazanım, 5.sınıf için 4 kazanım, 6.sınıf için 4 kazanım, 7.sınıf için 4 kazanım)

Bu kazanımlar içerisinde daha önce kutlanmış veya anılmış, bugün kutlanmakta veya anılmakta olan önemli günlerin ne şekilde yer aldığı bu çalışmada ele alınacaktır.

Toplumların önemli buldukları, büyük bir başarı sergiledikleri veya büyük üzüntü duydukları olayların yıldönümünde, çeşitli etkinliklerle bu olayı hatırlayıp kutladığı veya andığı günler vardır. Bu günler, o toplumların bütün bireyleri tarafından benimsenen ve halkın katıldığı ortak faaliyetlerdir (Bozok, 2010: 33). Törenler, toplumsal dayanışma ve düzeni sağlamada, millî karakteri güçlendirmede ve halkın eğitilmesinde kullanılması açısından önem arz eder (Polat, 2009: 51).

Milli bayramlar, bir milletin dayanışma ve birliktelik, inanç, vatan sevgisi ve bağımsızlık gibi değer yargılarının temsili olarak, milleti ayakta tutan etkenlerdir

(Bozok, 2010: 13). Milli günlerin millet yaşamındaki etkisi ve yapıcı niteliği oldukça fazladır. Hangi görüşten olursa olsun bir millete ait bireyleri aynı günde, aynı amaç uğruna bir araya getirebilme gücü, o millete dair aidiyet duygusu ancak bütün millete mal olmuş bir özel güne aittir. Haliyle bu günler coşkulu kutlamalara ya da üzüntülü anlara sahne olmuştur. Bütün yurdu ilgilendiren bu mevzu, ülke genelinde olduğu gibi yerel yazılı basında da yerini almıştır.

Gazeteler, haber ve bilgi verme işlevinin yanı sıra, ülke sorunlarına dair benzer duyguların ve düşüncelerin paylaşılmasını sağlayan bir kitle iletişim aracıdır (Polat, 2009: 23). Olayların gazetelerde günlük olarak verilmesi, onları aynı zamanda tarihin birer kaynağı yaptığını ifade edebiliriz. Bu sayede hem vatandaşlar hem öğrenciler açısından öğretici bir nitelik kazanmış olmaktadır. Gazete haberleri, hayatın içinde bulunan gerçekliği ve yaşanmışlık hissini vermesiyle daha kalıcı etki yaratabilir (Konak, 2017: 33). Araştırmamızda gazeteleri incelemek suretiyle o dönemin yaşanmışlıkları incelenecek ve bugün ile geleceğe yön verecek tespitlerde bulunulmaya çalışılacaktır. Ayrıca, incelenen gazetelerde milli bayramlarla ilgili tespit edilen haberler sosyal bilgiler dersinde kazanımları desteklemek için de kullanılabilecektir.

Milli bayramlarla alakalı yapılan araştırmalarda, milli bayramların günümüzde eskiden olduğu kadar coşkulu kutlanmadığı tespit edilmiştir. Milli bayramlarımız, milli kültürümüzün gelişmesine, öğrencilerde vatan ve millet sevgisinin, vatandaşlık bilincinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Ancak kutlamalarının içeriği öğrencilerin ilgi ve isteklerini büyük oranda karşılayamamakta, etkinliklerde okul ve aile iş birliği sağlanamamaktadır. (Açıkel, 2010: 85-87). Milli bayram günlerinin birer tatil günü olarak görüldüğü, kutlamalar için eski heyecanların bulunmadığını söyleyebiliriz. Bu durumla alakalı gerekli iyileştirmeler yapılmalı ve milli bayram kutlamalarının veya anma günlerinin duygusu canlandırılmalıdır. İncelenen dönemde tespit edilen birçok kutlama veya anma törenine günümüzde değinilmediği görülecektir. İncelemeler sonucu tespit edilen bu günlerin de kutlama ve anmalara dahil edilmesi umut edilmektedir.

Bu araştırma, geçmiş döneme ait yerel gazeteleri incelemek suretiyle bu nüshalarda bulunan önemli günlere ait kutlamaları tespit etmektedir. Bu kutlamaların günümüzde ne şekilde tezahür ettiği belirlenecek, sosyal bilgiler dersi kazanımlarında ne şekilde yer aldığı incelenecektir. Kazanımlarda olumlu veya eksik görülen noktalar

varsa belirlenecek, eksiklerin giderilmesi için tavsiyelerde bulunulacaktır. Bu sayede milli gün ve bayram törenlerine daha özenli bir bakış açısı kazandırmak hedeflenmektedir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 1934-1950 yılları arasındaki dönemde yayımlanan Malatya yerel gazetelerinde yer alan milli gün ve bayram kutlamalarını incelemek ve gazetelerde tespit edilen kutlamaların hangilerine Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarında yer verildiğini belirlemektir. Genel amaçtan hareketle genel amaca ait alt amaçlar şu şekilde belirlenmiştir:

1. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 1934-1950 yılları arası Malatya yerel basınında nasıl yer almıştır?
2. 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı, 1934-1950 yılları arası Malatya yerel basınında nasıl yer almıştır?
3. 30 Ağustos Zafer Bayramı, 1934-1950 yılları arası Malatya yerel basınında nasıl yer almıştır?
4. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 1934-1950 yılları arası Malatya yerel basınında nasıl yer almıştır?
5. Halkevlerinin Kuruluş Yıl Dönümü, 1934-1950 yılları arası Malatya yerel basınında nasıl yer almıştır?
6. Toprak Bayramı, 1934-1950 yılları arası Malatya yerel basınında nasıl yer almıştır?
7. Ağaç ve Bahar Bayramı, 1934-1950 yılları arası Malatya yerel basınında nasıl yer almıştır?
8. Dil Bayramı, 1934-1950 yılları arası Malatya yerel basınında nasıl yer almıştır?
9. Milli Tasarruf ve Tutum Haftası, 1934-1950 yılları arası Malatya yerel basınında nasıl yer almıştır?
10. Hatay'ın Anavatana Katılışı, 1934-1950 yılları arası Malatya yerel basınında nasıl yer almıştır?
11. Lozan Günü Kutlamaları, 1934-1950 yılları arası Malatya yerel basınında nasıl yer almıştır?

12. Hava Şehitleri Anma Günü, 1934-1950 yılları arası Malatya yerel basınında nasıl yer almıştır?

13. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü, 1934-1950 yılları arası Malatya yerel basınında nasıl yer almıştır?

14. Milli gün ve bayram kutlama gelenekleri, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda nasıl yer almıştır?

15. Milli gün ve bayram kutlama gelenekleri, Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında nasıl yer almıştır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Bireyi toplumsallaştırmada, milli ve manevi değerleri aktarmada, milli bilinç oluşturmada ve iyi bir vatandaş yetiştirmede araç olarak kullanılan derslerden biri sosyal bilgiler dersidir. Bunun için milli gün ve bayram kutlamaları oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda geçmişle bugün mukayese edilecek, bu kutlama ve anmaların olumlu ve eksik yönleri belirlenmeye çalışılacaktır. Geçmişte kutlanıp bugün kutlanmayan günler ele alınarak bunların yeniden ön plana çıkarılabileceği umut edilmektedir. Evvel zamanda andığımız, kutladığımız özel günler milletimize ait değerlerdir. Milli değerler ve manevi değerler bir toplumun yapı taşıdır. Bu taşları temelden çıkarmak, sağlam olmayan bir geleceğin inşasına sebep olur diyebiliriz. Kutlanmaya veya anılmaya değer görülmuş her gün bütün milletin kalbinde yer edinmiş, herkesçe önemi kabul edilmiş günler olmalıdır ki oldukça benimsenmiş günler olduğu ifade edilebilir. Milletlerin hafızasında yer edinmiş önemli günler değerinden hiçbir şey kaybetmemiştir. Bu değerler, canlılığını yitirdikçe tabiri caizse üzeri tozlanmaktadır. Unutulması istenmeyen olaylar daima hatırlanmaya çalışılır. Hatırlamak için yapılan faaliyetler ne kadar canlı olursa olaylar o kadar akılda kalıcı olur. Bu çalışma ile hafızaların canlanması, üzerindeki tozların silinmesi beklenmektedir.

1.4.Araştırmanın Varsayımları

Sosyal bilgiler dersi kazanımlarında, tüm milli gün ve bayram kutlamalarına yer verilmiştir.

Milli gün ve bayram kutlamaları gerektiği şekilde coşkuyla kutlanmaktadır.

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma:

Malatya yerel gazetelerinden Fırat, Gayret, Işık ve Yeni Malatya gazetelerinin 1934- 1950 tarihleri arasında yayınlanan nüshaları ile sınırlıdır.

Yayınlanan haberlerden, milli gün ve bayram kutlamaları haberleri ile sınırlıdır.

Sosyal Bilgiler dersi kazanımları ile sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Gazete: olaylardan halkı sürekli haberdar etmek suretiyle kamuoyunu düzenleyen, yönetici otoriteleri uyaran, ele aldığı konular yönünden uğraş alanı sınırsız olan bir yayın organı olarak tanımlanmaktadır (İnuğur, 2005: 21).

Bayram: Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu).

Sosyal Bilgiler: İlkokul ve ortaokullarda iyi bir vatandaş yetiştirmek maksadıyla, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, toplumsal yaşamla ilgili kültürel mirasları, bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandıran bir çalışma alanıdır (Bilgili, 2012: 4-5).

Kazanım: Eğitim programlarında yer alan kazanım kelimesinin, eğitim- öğretim boyunca öğrencide davranış değişikliği meydana getirmesi istenilen hedefler ve amaçlar olarak ifade edilebilir.

2. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde kuramsal bilgiler yer almaktadır. Bölüm içerisinde Türklerde millî gün ve bayram kutlamaları Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet sonrası olarak iki şekilde incelenmiştir.

2.1.Kuramsal Bilgiler

2.1.1. Türklerde Milli Gün ve Bayram Kutlamaları Geleneği

2.1.1.1. Cumhuriyet Öncesi Milli Gün ve Bayram Kutlamaları

Her millet ait olduğu toplumla beraber yaşadığı milli ve manevi olaylarla, günlerle, önemli şahsiyetlerle ortak bir hafıza oluşturur. Önem arz eden günler, olaylar ve anmalar, toplumun tüm kesimiyle bir arada yaptıkları törenler ve kutlamalar her dönemde var olmuştur. Gelenekler, önemli günler ve kutlamalar milli birliğin, milli bilincin kuvvetlenmesi adına büyük bir öneme sahiptir.

Köklü bir tarihi geçmişe sahip olan Türklerde de İslamiyet öncesi dönemlerden itibaren yapılan bayram ve törenlere rastlanmaktadır. Şölen, yağ ve sığır törenleri eski metinlerin birçoğunda görülmektedir.

Hunlarda ve Göktürklerde her yıl belirli zamanlarda, bu zamanlar yılın beşinci ayına gelmektedir, Gök tanrılarına kurban kestikleri ve büyük törenler tertip edildiği bilgisine ulaşılmaktadır (Erdem, 1992: 257).

Hunlarda, beşinci ayda Lung-ch'eng denen yerde hükümdara bağlı kabile ve prensliklerin toplanarak ibadet ettikleri festivalin arkasından devletin önemli işlerinin müzakere edildiği görülmektedir (İzgi, 2011: 31).

Göktürklerde beşinci ayda yapılan büyük bayramda Gök Tanrı'ya kurban kesilmesiyle başlayan bayram töreni, toplu eğlencelerle devam eder, kızlar ayak topu oynar, şarkılar söylenir ve at yarışları yapılırdı. (Mandaloğlu, 2012: 226). Göktürlere ait bilinen önemli kutlamalardan biri de Ergenekon'dan çıkış günüdür. Ergenekon, değişen anlatımlara göre farklı manalar içerse de temelinde yeniden diriliş denebilecek bir kutlama geleneği içermektedir. Türklerin Orta Asya'da kutladıkları bayramların ve festivallerin oluşumunda hayatlarını en çok etkileyen tabiat ve iklim şartları ile destanlarına konu olan olayların başlıca rol oynadığı görülmektedir (Koca, 2002: 86).

Uygurlarda yine beşinci ayda beylerin ve halkın toplanıp Gök Tanrı'ya kurban sunduğu bayramın yanı sıra, dokuz mayısta yapılan Örüs Sara bayramı, üçüncü ayın dokuzuncu günü yapılan ve Soğuk Yemek Festivali anlamına gelen Han-shih festivali görülmektedir. Bu bayramlarda da kendine has törenler yapılmaktadır (İzgi, 2011: 33-34).

Toplumsal hayatın en önemli faktörlerinden olan doğa şartları, eski dönem Türk milletlerinin bayramlarının da ana unsurlarından biri olmuştur. Doğaya bağlı olarak yaşamlarını sürdüren Türk boylarında, tabiatın uyanışı ve tarımsal faaliyetlerin başlangıcı sayılan 21 Mart bahar bayramı kutlamaları Nevruz olarak adlandırılmaktadır. Bu tarih aynı zamanda On İki Hayvanlı Türk Takvimi ile Sultan Melikşah tarafından hazırlanan Celali takviminin başlangıç günü olmuştur (Özcan, 2007: 60). Toprağın kışın yatmış olduğu ölüm uykusundan uyanıp yeniden dirilişi, Ergenekon Destanı'nda yerini bulmuştur. Nevruz kutlamaları Ergenekon Bayramı olarak da anılmaktadır (Şengül, 2006: 163). Nevruz, baharın gelişini, yaşama sevincini, su ve kutsal arınmayı, ateş ve evrenin canlanmasını, yenilenmeyi, baharla uyanan tabiat ile beraber gelen bolluk ve bereketi temsil eden anlam ve öğelerle yüklüdür (Artun, 1999: 1-2).

Nevruz kutlama geleneği her çağda yaşatılmış, Hunlardan itibaren görülen bayram kutlaması Uygurlarda da aynı geleneklerle var olmuştur. Selçuklularda ve devamında Osmanlı Devleti'nde görülen kutlamalar Cumhuriyetin ilk yıllarında da görülmektedir (Karaman, 2008: 130-132).

İslam dininde iki bayram bulunmaktadır. Bunlar Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramıdır. Bu bayramların yanı sıra Regaip, Mevlit, Miraç, Kadir ve Berat gibi kandil geceleri önemli günler kabul edilerek icra edilmektedir. İslamiyet'in kabulü ile Türk dünyasına Ramazan ve Kurban bayramları ile kandil gibi özel gün ve kutlamalar dahil olmuştur.

Osmanlı Devleti'nde önemli kutlamalar olarak dini gün ve bayram kutlamalarının yanı sıra saray hanedanıyla alakalı gelişmeler görülmektedir. Düğünler, sünnet düğünleri, tahta geçişler, kılıç alayları gibi birçok özel gün kutlamaları görülmektedir (Polat, 2009: 53).

19. ve 20. yüzyıllarda ulus devletlerin inşası sürecinde siyasal rejimlerin meşruiyeti sağlamada en yeni yöntemlerinden biri geniş halk kitlelerinin katılmasının sağlandığı törenler ve ulusal bayramlar olmuştur (Yamak, 2008: 324). Batılı manadaki milli bayram kutlaması ilk defa Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında ortaya çıkmıştır. Milliyetçilik akımları ile birçok devlette halkın ortak duygularda birleşeceği önemli gün kutlamaları görülmeye başlanmıştır. Osmanlı Devleti'nde de devletin içinde bulunduğu koşullar sebebiyle devlet içerisinde yaşayan tüm unsurları bir araya getirecek milli günlere duyulan ihtiyaç II. Meşrutiyet Dönemi'nde ortaya çıkmıştır. Devletin birliğini korumak amacıyla farklı etnik ve dinsel kimlikten oluşan Osmanlı milletini Osmanlılık düşüncesi etrafında birleştirmek amaçlanmıştır (Uzun, 2009: 130). Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ve TBMM'nin açılmasından sonraki dönemlerde bayramlar “iyd” olarak adlandırılmıştır. Zafer kazanılan olaylarda yapılan şenliklerde olduğu gibi önemli günlerin ve kutlanan zaferlerin yıl dönümleri de “iyd” ifadesiyle anılmıştır (Çolak, 2018: 787).

II. Meşrutiyet Dönemi İzmir Mebusu Ahmet Müfit Bey tarafından, farklı sosyal dokulardan oluşan toplumun Osmanlı kimliği altında kaynaşması beklentisiyle Osmanlı Devleti'nin kurulduğu günün bayram kabul edilmesi teklifi sunulmuştur. Bugün önemli olmakla birlikte tüm toplumu kucaklayıcı bir nitelikte olmaması nedeniyle kabul görmemiştir (Aslan, 2011: 4). Konu üzerinde anlaşma sağlanamamıştır. Bunun üzerine İstanbul mebusu H. Cahit Yalçın'ın Meşrutiyet'in ilan edildiği günün (23 Temmuz 1908/ 10 Temmuz 1324) kutlanması teklifi üzerine, yapılan tartışmalar sonucunda konu layiha encümenine havale edilmiştir. Encümenin 10 Temmuz lehine tavsiye kararı vermesiyle birlikte Meclis-i Mebusan'da “her sene 10 Temmuz tarihinin ayad-ı resmiye-i Osmaniyyeden addine dair” kanun teklifi kabul edilmiştir (Topuz, 2018: 29). 5 Temmuz 1909 tarihinde resmi bayram ilan edilen bugün resmî tatil olarak kabul edilmiş ve “iyd-i ekber” olarak kutlanması gelenek haline getirilmiştir. İlk kutlamalar 1909 tarihinden itibaren başlanmış, Osmanlı Devleti kutlamalara önem vermiştir. Kutlamalar geniş katılımlarla yapılmış, İstanbul bayraklarla süslenmiş ve taklar kurulmuştur (Bolat, 2007: 28).

10 Temmuz günü Hürriyet bayramı olarak da adlandırılmış, geniş bir katılımı kutlanmasına karşın, I. Dünya Savaşı'nın olumsuz etkisi altında kalmıştır. Millî Mücadele'nin olduğu dönemde, ülkenin işgal altında olması nedeniyle 1919-1920

yıllarında kutlanması yasaklanmış, 1921-1922 yıllarında yine işgaller sebebiyle kutlanamamıştır. Yine bu dönemde hürriyet ve meşrutiyet fikrinden yola çıkarak Erzurum Kongresi 23 Temmuz'da yapılmıştır. 27 Mayıs 1935'de kaldırılmasına kadar kutlanan bu bayram milli egemenlik olgusunun yerleşmesinde önemli bir basamak olarak görülmüştür (Doğaner, 2007: 120).

10 Temmuz bayramı siyasi bir hareketin ifadesi olarak görülmüş olmalı ki bütün milleti kucaklayan ve duygularını ifade eden bir gün olarak, Osmanlı aydınları ve Darülfünun öğrencileri Osmanlı Devleti'nin kuruluş gününü de kutlama kararı almıştır. Sadece meşrutiyetin kabul günü ile yetinmeyerek milletin şanlı tarihini ifade eden ve millete mazisinden ilham alarak yeniden bir atılım başlatacak azmi sağlamak amacıyla 17 Kanunu Evvel 1329 (30 Aralık 1913)'da İstiklal-i Osmani günü kutlamaları yapılmıştır. Bu kutlamalar 1923'e kadar devam etmiş, bu tarihten sonra muhtemelen yerini Cumhuriyet Bayramı'na bırakacaktır (Şahingöz, 1999: 195). Kuruluş günü hakkında 27 Ocak mı 30 Aralık mı olduğu konusundaki tartışmalarda Tarih-i Osmani Encümeni'nin 27 Ocak olduğunu belirtmesine karşın kutlamalar 30 Aralık'ta yapılmaya devam etmiştir. Bu da gösteriyor ki burada asıl önemli olan bu kutlamanın toplum üzerinde yaratacağı fayda, geçmişten aldığı dayanakla milli varlığa vereceği güven duygusudur.

Devletin kuruluş günü kutlaması ile I. Dünya Savaşı'na girildiğinde gençliğin ordunun yanında olduğu vurgulanmış, savaş yıllarında daha coşkulu kutlanmıştır. İstanbul'un işgalinden sonra 10 Temmuz Bayramı gibi İstanbul'da kutlama yapılamamış, 1919'dan sonra işgal edilmeyen şehir ve kasabalarda kutlanmaya devam etmiştir (Bolat, 2007: 30-31).

II. Meşrutiyet Dönemi'nde görülen bir diğer bayram ise Çocuk Bayramı'dır. Bu bayramın II. Meşrutiyet Dönemi'nde İttihat ve Terakki Cemiyeti tarafından icat edildiği ve ilk kez 2 Mayıs 1916'da kutlandığı anlaşılmaktadır (Alkan, 2011:53). Meşrutiyet yıllarında görülen başka bir bayram 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın çıkış noktasını oluşturan İdman Bayramı'dır. İlk kez 1916 yılı Mayıs ayının ikinci haftasında İstanbul'da yapılan jimnastik gösterisi, 1938'de resmi bayrama dönüştürülen 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın temelini oluşturmaktadır (Çetinkaya ve Duman, 2019: 246-247).

II. Meşrutiyet Dönemi'nde milli veya resmi bir bayram olarak anılmayan ancak 1908 yılında gündeme gelen Amele Bayramı görülmektedir. Gazetelerde bulunan çeşitli ibarelerden bu bayrama ait kutlama izleri görülmüştür. Ancak gösteri boyutu olan ilk Amele Bayramı 1921 yılında kutlanmıştır. Bu gösteri aynı zamanda İstanbul'u işgal eden güçlere karşı bir direniş olduğundan işgal kuvvetleri 1 Mayıs gösterilerini engelleme yoluna gitmişlerdir (Toprak, 1987: 35,36).

Millî Mücadele döneminde Atatürk'ün kongrelerde milli bütünlüğü sağlama çabaları görülmektedir. Bu sırada Erzurum Kongresi'nin toplanma tarihi 10/23 Temmuz gününe denk getirilmiş, bu tarihte Mustafa Kemal Paşa ordulara ve müdafaa-i hukuk örgütlerine tebrik telgrafları çekmiş, Millî Mücadele yıllarında hürriyet ve bağımsızlık fikirlerinin de sembolü olması açısından önem arz ederek 27 Mayıs 1935 tarihine kadar kutlanmıştır (Aslan, 2011: 55; Aydın, Aydın ve Kaya, 2016: 272).

Millî mücadele döneminin başlarında, 1 Kasım 1922 tarihinde kaldırılan saltanatın yerine geliştirilen milli hakimiyet fikri sonucunda 2 Kasım Milli Hakimiyet Bayramı kutlaması bulunmaktaydı. 1923'ten itibaren kutlanan 2 Kasım Milli Hakimiyet Bayramı veya Milli Saltanat Bayramı da dönemin icra edilen ilk kutlamalarından biridir (Aydın, Aydın ve Dünder, 2016: 94). Bu dönemde bulunan bir başka kutlama ise Mustafa Kemal'in, bizzat kutlanılmasını istediği İstiklal-i Osmani Günü yani Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıl dönümü kutlamasıdır. Bu kutlama ile padişah ve halife yanlılarının desteğini alarak ulusal mücadelenin daha fazla yüreklendirilmesi amaçlanmıştır (Polat, 2009: 55). Bunlardan başka Cumhuriyet Dönemi'nde kanunlarla belirlenen kutlamalar vardır. Bu bayramlar 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı ve 30 Ağustos Zafer Bayramı'dır.

2.1.1.2. Cumhuriyet Sonrası Milli Gün ve Bayram Kutlamaları

Cumhuriyet rejimiyle ortaya yeni bir sistem çıkmıştır. Her rejim meşruiyetini toplumun kabulünden almaktadır diyebiliriz. Milliyetçilik kavramının önem kazandığı bu dönemde tüm halkın ortak duygularda birleşmesi oldukça önemli hale gelmiştir. Bunun için birçok yeni değer oluşumu görülmektedir. Toplumun tümüne hitap eden, aynı duyguları ve düşünceleri canlandıran ortak bir hafızaya ihtiyaç duyulduğunu söyleyebiliriz. Bu ortak hafıza Millî Mücadele döneminde yaşanan olaylar ve

sonrasında meydana gelen yeni gelişmeler sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu olayların kendini bayramlar ve kutlamalar olarak gösterdiği ileri sürülebilir. Meydana gelen bayramlar ve kutlamaları, resmî tatil ilan edilerek kutlanan: 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı; resmî tatil olmayan ancak ülke genelinde kabul görmüş bazı reformlar ve önemli olaylar olarak kutlanan: Halkevleri Kuruluş Yıl Dönümü, 26 Eylül Dil Bayramı, Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası; geleneksel değeri olan ve geçmişten gelen bir gelenek olarak kutlanan: Ağaç Bayramı, Toprak Bayramı, Bahar Bayramı; kaybedilen önemli şahısları anma günü olarak: Hava Şehitleri Anma Töreni ve 10 Kasım Atatürk'ü Anma Töreni olarak sınıflandırabiliriz. Bu bayram ve kutlamaların meydana gelmelerini inceleyelim.

2.1.2. Araştırmaya Konu Olan Milli Gün ve Bayram Kutlamaları

2.1.2.1. Halkevleri Kuruluş Yıl Dönümü

Millî Mücadele sonrası alınan zaferler, ardından kurulan yeni devletin toplumsal, ekonomik ve siyasi alanlarda geliştirilmesi, çağdaş seviyelere ulaşabilmesi için yeni düzen çalışmalarının yapılması gerekliliğinin ortaya çıktığı ifade edilebilir. Ancak bu çalışmaların halka ulaşması ve benimsetilmesi gerekmektedir. Halkın eğitilmesi ve inkılapların halka ulaşması için bazı kurumlara ihtiyaç duyulmaktaydı. 1931 yılına kadar bu görevi Türk Ocakları yapmış olsa da Ocak, bu yılda kapatılmış ve yerini, yapılan inkılâpları topluma aktarmada önemli bir kurum olan Halkevlerine bırakmıştır. Açılan Halkevleri ve Halkodaları, yapılan reformları köye götürmek, modern teknikleri yaymak, laik ve pozitivist bir tutum aşlamak, Kemalist seçkinler ile halk kitleleri arasında ideolojik birlik oluşturmak gibi amaçlar taşımaktaydı (Yılmaz, 2018: 401). Türk Ocaklarının kapatılmasından sonra halkla bütünleşmeyi sağlayacak kurumun hayata geçirilmesini sağlamak amacıyla görevi üstlenen Dr. Reşit Galip tarafından hazırlıklar yapılmıştır. Halkevleri, 12 Ocak 1932 tarihinde CHP Genel Sekreterliği tarafından parti örgütlerine gönderilen bir talimatname ile CHP'nin kültür kolu olarak kurulmuştur (Aydın vd., 2016: 98).

Halkevlerinin kurulmasından önce faaliyette bulunan Türk Ocakları, milliyetçilik akımlarının yaygınlaştığı dönemde Türkçülük akımı sonucu ortaya çıkmıştır. Türklerin ilmi, içtimai, iktisadi seviyelerini yükseltmek, Türk dilini ve

kültürünü geliştirmek maksadıyla 25 Mart 1912’de kurulmuştur (Sarıay, 2012: 545-546). Cumhuriyet’ten sonra varlığını sürdüren Türk Ocakları, Cumhuriyet Halk Partisi’nin kültür şubesi olarak görülmüş ve faaliyetlerde bulunmuştur. Ancak 1931 yılına gelindiğinde Atatürk’ün Batı Anadolu’da yaptığı yurt gezilerinden Aydın’da birtakım memnuniyetsizlikler görülmüştür. Yurt gezisi dönüşünde “milliyetperver” ve “Cumhuriyetçi” bütün dernek vb. kuruluşların tek çatı altında birleştirilmesini ya da Türk Ocaklarının görevini sağlıklı yapamadığı için kapatılmasını istemiştir (Kodal, 2014: 308-309). Türk Ocaklarının siyasete karışmaması gerektiği halde Serbest Cumhuriyet Fırkası Partisi’ne destek oluşu ile siyasetle ilgilenmeleri, Cumhuriyet Halk Fırkası tarafından muhalif kurumların denetim altında tutulması gerekliliğini hissettirmiştir. 10 Nisan 1931 tarihinde kapatılarak ocakların CHF’ye katılması kararı alınmıştır (Arıkan ve Deniz, 2004: 430-431).

Türk Ocaklarının kapatılmasının ardından halka verilmek istenen eğitim ve inkılapların benimsetilmesi noktasında yeni bir kuruma ihtiyaç duyulduğu gözlenebilir. Bu maksatla Avrupa ülkelerine inceleme yapılması için öğrenciler gönderilmiştir. Avrupa’ya eğitime gönderilen gençlerden Vildan Aşır (Savaşır), Avrupa ülkelerindeki halk eğitimi üzerinde yaptığı çalışmalar ile ülkede kurulacak sistemin geleceğini belirlemiştir (Kardaş, 2014: 413).

Dr. Reşit Galip öncülüğünde, Halkevlerinin açılma hazırlıkları 1932 yılında tamamlanmış, 19 Şubat 1932 tarihinde başta Ankara olmak üzere 14 il merkezinde açılış töreni yapılmıştır (Arıkan, 1999: 268). Açılışa kadar hazırlıkları tamamlanarak açılan Halkevleri şunlardır: Afyon, Ankara, Aydın, Bolu, Bursa, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, Eminönü, Eskişehir, İzmir, Konya, Malatya ve Samsun; açılışı 24 Haziran tarihine gelen Halkevleri ise Antalya, Bilecik, Edirne, Gaziantep, Giresun, Silifke, Kastamonu, Kayseri, Kırklareli, Kocaeli, Kütahya, Ordu, Rize, Sinop, Şebinkarahisar, Tekirdağ, Trabzon, Van, Yozgat ve Zonguldak illerindedir (Özdemir ve Aktaş, 2011: 247). Sosyal ve kültürel kurum olan halkevleri toplumda büyük yankı uyandırmış ve Halkevleri sayılarının her yıl arttığı görülmüştür (Gürses, 2018: 46).

1932 yılında hazırlanan Halkevi talimatnamesinde toplumun her kesiminin ilgisini çekmek ve kendisine bir çalışma alanı bulabilmesi için Halkevlerine bağlı dokuz şubenin oluşturulmasına karar verilmiştir (Aktaş ve Özdemir, 2011: 188-189). Her

yönüyle gelişmeyi sağlamayı amaçlayan Halkevlerinin şubeleri şunlardır: Dil, Edebiyat, Tarih Şubesi, Güzel Sanatlar Şubesi, Temsil Şubesi, Spor Şubesi, Sosyal Yardım Şubesi, Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi, Kütüphane ve Neşriyat Şubesi, Köycülük Şubesi, Müze ve Sergi Şubesi (Olgun, 2013: 289). Halkevleri bulundukları bölgenin sosyal ve ekonomik şartlarına uygun olmak suretiyle başarı gösterebilecekleri en az üç şube ile de faaliyetlerini sürdürebilmektedirler (Durak, 2014: 426).

Malatya Halkevi ise 1932’de açılan ilk Halkevlerinden biri olarak, Türk Ocağı’na ait binada faaliyetine başlamıştır ve ilerleyen zamanda sayıca 5’e yükselmiştir (Haykır ve Çetin, 2015: 1455). 1934 yılında Müze ve Sergi, 1936 yılında da Halk Dershaneleri ve Kurslar şubeleri açılmış halkevi üye sayısının önemli ölçüde artış görülmüştür (Aydın, 2016: 117).

2.1.2.2. Ağaç Bayramı

Ağaç, insanlık tarihinin her döneminde önemli bir varlık olmuştur. Her toplum, her kültür, her inanış ağaca ayrı bir yer vermiştir diyebiliriz. Özellikle Türk kültüründe bilinen ilk dönemlerden beri maddi ve manevi olarak önem arz ettiği görülebilir. Atasözlerimizde dahi yerini alan ağaç unsurunun, mevsimsel değişimi ile hayatı ve canlılığı temsil ettiği söyleyebiliriz. Ağaç kökleri yerin altında, gövdesi yerin üstünde olan ve dallarıyla gökyüzüne uzanan ve bilinen üç alemde bir bütün olarak bulunan bir varlık olarak tasavvur edilmektedir. Bu görüş ağaca manevi bir önem atfetmiştir (Şanlı, 2020:6).

Ağaç inancı Eski Türklerin hemen hepsinde görülmüştür diyebiliriz. Göktürklerle ait Orhun Abidelerinde de ağaç motifi yerini bulmuştur. Üstünde insanların yaşadığı yer, toplu olarak “Yer-su” denilen ve insanlara yardım eden bir ruhlar camiası olarak tasavvur edilen bu yer altında toplandığına inanılan 17 handan en büyüğü olan Yo Kân’ın mekânı yerin ortasındadır. Buradan Yo Kân’ın kudretinin en ulu gök tanrısının kudretine ulaştığına işaret eden ve yeryüzünde yetişen ağaçların en büyüğü olan, Bay Ülgen’in oturduğu kata kadar yükselen bir çamın bulunduğu ifade edilmektedir (Özarslan, 2003: 95). Ayrıca yine Göktürklerle ait Ergenekon Destanı’nda demirden dağın ağaçların kesilip yakılarak eritildiğini de ifade edebiliriz.

Hunlar arasında bazı boylar ağaçtan türediğine inanırken, Oğuz ordularının Batı'ya doğru giderken İtil suyunu ağaç üstünde geçmesi, Çurçet Kağan'ın ordusunu yendiklerinde ise ganimetlerini, ağaçtan yaptıkları kağnılarla taşımaları ağacın önemini göstermektedir (Gürsoy, 2012: 46).

Uygurların türediğine inanılan ağaç iki nehrin ortasında meydana gelen bir adacıkta bulunuyordu. Oğuz Han İt-Barak kavmiyle savaşıp mağlup olduğunda nehrin ortasındaki bir adacığa sığınmış, bu sırada Oğuz Han'ın askerlerinden birinin eşi bu ağaç kovuğunda bir çocuk doğurmuş, bu çocuğa “Kıpçak” adı verilmiş ve bu adın ağaç kovuğu manasına geldiğini ileri sürülmüştür (Özarslan, 2003: 95).

İslamiyet'e ait motiflere dair geniş bilgilerin yer aldığı Dede Korkut kitabında ise ağacın kutsallığına “gölgelice kaba ağaç” klişeleşmiş ifadesiyle de sık sık vurgu yapılmaktadır (Arslan, 2014: 62). Yine Dede Korkut hikayelerinden birinde kahraman Basat, Tepegöz'e kendini “Kaba Ağaç Oğlu” olarak tanıtmaktadır (Şanlı, 2020: 6).

Türk mitolojisinin yanında dinler tarihinde de ağaç önemli bir yer tutmaktadır. Eski Türklerde hayat ağacı olarak adlandırılan Tuba ağacının, insanların hayat çizgisinin, şansının iyi olmasındaki rolü büyüktür ve bu ağaç tasviri Hacı Bektaş Veli'nin Makalat'ında da Cennet'teki Tuba ağacı şeklinde bahsedilmektedir (Gürsoy, 2012: 47). Yahudilikte ağacın kutsallığı ve özel ağaçlar fikri vardır. Hz. Âdem'in cennette karşılaştığı “bilgi ağacı” ile yine aynı hadiseyle ilgili olarak zikredilen “hayat ağacı” bunlardan biridir. Ayrıca Kenâniler ve İbranilerde yeşil ağaçların ayrı bir önemi vardır çünkü her yeşil ağaç altında ilâhlarına ibadet etmişlerdir ve diğer bir semavi din olan Hristiyanlıkta, Hz. İsa'nın çarmıha gerildiğine inanılan ağaç da Hristiyanlıkta büyük bir önem taşımaktadır (Tanyu, 1988: 457). İslam dininde de ağacın önemli yeri vardır. Kuran'ı Kerim'de çeşitli ağaçlardan ve bitkilerden bahsedilmektedir. Burada sözü geçen ağaçlar, bitkiler ve meyvelerin gerek yemek olarak gerek ateş yakmak için ve gerekse cennette iyilerin mükâfatı olarak karşılaşılabilecekleri birer nimet olarak verildiği ve bu nimetleri veren Allah'a kullukta yanlış yapmamaları gerektiğine dair mesajlar verilir (Uzun, 2011: 134). Hz. Peygamber ağacın dikilmesine, yetiştirilmesine ve korunmasına büyük önem vermiş, bizzat kendisi de ağaç dikmiştir ve o ağaçtan insan veya hayvanlardan kim faydalansa, ağacı diken için sadaka olacağını belirtmiştir (Topaloğlu, 1988: 457).

Geçmişten başlayarak bugüne kadar gelen ağaç kavramı, önemini nesillere aktarmak ve devamlılığını sağlamak adına bir bayram haline gelerek önemini korumuştur diyebiliriz. Osmanlı Dönemi'nde ağaç bayramı II. Meşrutiyet'ten sonra görülmeye başlamıştır. Ağaçlandırmanın devamı için ağaç bayramı yapma fikri Avrupa'da eğitim gören bürokratlar sayesinde gündeme gelmiş, Erzurum Vilayet Meclisi 1910 yılı Nisan ayında aldığı bir kararla, ülkemizin ilk ağaç bayramının temellerini atmıştır, ilerleyen yıllarda gittikçe yaygınlaşmış, Ziraat Mektepleri ve diğer mekteplerin katılımıyla devam etmiştir (Kılıç, 2020: 21).

Millî Mücadele döneminde ilk defa Kazım Karabekir 20 Nisan 1920'de Erzurum'da ağaçlandırma bayramı yapmış, Mustafa Kemal Atatürk'ün ağaca verdiği önem dolayısıyla bu dönemde bu konuda çalışmalar yapılmış ve her vilayette ağaç dernekleri kurulması için kanun taslağı hazırlanmıştır (Kılıç, 2020: 29). Ağaç bayramı İzmir İktisat Kongresi'nde *“Türkiye halkı, servet itibarı ile bir altın hazinesi üzerinde oturduğuna vakıftır. Ormanlarını evladı gibi sever, bunun için ağaç bayramları yapar, yeniden orman yetiştirir. Madenlerini kendi milli istihali için işletir ve servetlerini herkesten fazla tanımağa çalışır.”* şeklinde maddeler arasında yerini almıştır (Kayıran ve Saygın, 2019: 46).

Cumhuriyetin ilk yıllarında içinde bulunulan sıkıntılı günlerde dolayı büyük çaplı ağaç bayramları yapılamamıştır. Ağaç bayramlarını kanunlaştırma çabası, 1913 yılında Nazır (Bakan) Mehmet Celal Bey ile başlamış, Kadri Ahmet Bey ile devam etmiş ve nihayet 1937 yılında başarıya ulaşarak 3116 sayılı Orman Kanunu, 8 Şubat 1937 tarihinde mecliste kabul edildikten sonra 1 Haziran 1937 itibarıyla yürürlüğe girmiştir; daha sonraki bir dönemde 3116 Sayılı Orman Kanunu kaldırılmış yerine 1956 tarihli 6831 Sayılı Orman Kanunu yürürlüğe girmiş; bundan sonra 23 Kasım 1972 tarihinde Kamu Ağaçlandırmaları ve Ağaç Bayramı Yönetmeliği Resmi Gazete'de yayınlanmış ve son olarak 1996 yılında güncellemiştir (Kılıç,2020: 44, 55, 70, 75, 77).

1996 tarihli yönetmeliğin amacı, ülkemiz ormancılığının tanıtılması ile orman ve ağaç sevgisinin artırılmasına katkıda bulunmak üzere yapılacak çalışmalara ilişkin esas ve usulleri düzenlemek olarak ifade edilmiş ve her ilde Vali başkanlığında toplanacak kurulun, 21 Mart tarihinde başlayan haftayı Orman Haftası, bu hafta içindeki bir günü

de Ağaç Bayramı günü olarak ilan edeceği hususu belirtilmiştir (Orman Haftası ve Ağaç Bayramı Yönetmeliği, 1996).

2.1.2.3. Toprak Bayramı

İnsan yaşamı için vazgeçilmez unsurlardan biri de topraktır. İnsanlık toprağı işleyerek yaşamını devam ettirmiştir. Üretimin temel unsuru topraktır denebilir. İnsan sayısının artmasına karşın toprak kıtlığı artmaktadır. Az gelişmiş memleketlerde tarımsal üretimin artırılması problemiyle beraber kaynakların en doğru şekilde kullanılması, verimliliğinin artırılması konusunda da çalışmalar gerekli hale gelmektedir. Bu durumda toprak reformu az gelişmiş ülkelerde tarımsal kalkınmanın ayrılmaz bir parçasıdır ve tarımda üretkenliğin arttırılmasında ilk şarttır (Pamak, 1980: 127).

Toprak reformu, toprak üzerindeki mülkiyetin küçük çiftçiler ve tarım işçileri yararına yeniden dağıtılmasını ifade etmektedir (Tekelioğlu, 2010: 44). Geniş toprak mülklerinin yanında, toprağı bağımlı olarak geçimini topraktan sağlayan topraksız veya yeterli miktar toprağı bulunmayan tarımsal üreticilerin çokluğu, toprak reformunun başta gelen sebeplerinden biridir (Gün, 2003: 3).

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu zaman nüfusun çoğunluğunu köylüler oluşturmaktaydı. Büyük arazilerin az sayıda insanın mülkiyeti altında olması toprak reformunu zaruri hale getirmişti (Çamurcuoğlu, 2009: 162).

Cumhuriyetin ilanından sonra mübadeleyle gelen ve dışarıdan gelen göçmenleri iskân etmek ve bunlara toprak dağıtmak amacıyla çeşitli kanunlar yapılmıştı. Ancak bu kanunlar meseleyi ülke çapında ele almamış, daha çok günün ihtiyaçlarını karşılamak için çıkarılan kanunlar niteliğinde kalmıştı (Başer, 2013: 209).

1930 yılında devlet arazilerinin bir bölümünün dağıtılması düşünülen “Arazi Tevzi Kararnamesi”, 1934 yılında Kürtlerin yoğun yaşadıkları yerlerden Batı’ya göç ettirilenleri ve Batıdan o bölgelere giden göçmenlere devlet tarafından toprak dağıtılması öngörülen iskân kanunu da başarılı olamamış girişimlerdir (İnce, 2006: 63).

Ülkedeki toprak mülkiyeti dağılımını değiştirecek, ekonomik ve sosyal yapıda köklü bir reformu sağlayacak ciddi teşebbüslere 1935 yıllarında girişilmiştir (Topuz, 2007: 384). Kapsamlı bir toprak reformu yapma düşüncesi, CHP’nin 1935

Kurultay'ında kabul edilen yeni Parti Programı'nın üçüncü kısım 34. maddesine "Çiftçiye Toprak Sahibi Yapmak" başlığıyla eklenmişti (Aydın, 2018: 363-364).

1936 ve 1937 tarihlerindeki TBMM açılış konuşmalarında Atatürk, memlekette topraksız çiftçi bırakılmaması gerektiğini ifade etmiş, toprak sorununu çözmek için ilk ciddi adım 1937 yılında Anayasa değişikliğiyle atılmıştır (Tekeli ve İlkin, 2007: 209-210). 1935'te başlayan toprak düzenini yeniden belirlemeye yönelik reform çalışmaları kâğıt üzerinde kalmaktan öteye gidememiş, ayrıca Atatürk'ün ölümü ve II. Dünya Savaşı'nın araya girmesiyle reform savaş sonuna kalmıştır (Başer, 2013: 211).

İkinci Dünya Savaşı sona erdikten sonra, 11 Haziran 1945 tarih ve 4753 sayılı "Çiftçiye Topraklandırma Kanunu" (ÇTK), TBMM'de uzun ve hayli sert tartışmalardan sonra kabul edildi (Kayıran ve Metintaş, 2018: 653). Bu tarihten dört gün sonra TBMM 15.6.1945 tarihli ve 4760 sayılı Kanun'la "Çiftçiye Topraklandırma Kanunu'nun kabul edildiği 11 Haziran tarihini takip eden pazar günü, her yıl Toprak Bayramı olarak kutlanır." maddesiyle Toprak Bayramı ilan edilmiştir (Bakırcı, 2010: 91).

Kanunun kabul tarihinden sonraki 17 Haziran Pazar günü Toprak Bayramı yurdun her köşesinde sevinçle kutlanmış, törenlerde çeşitli konuşmalar yapılarak Çiftçiye Topraklandırma Kanunu'nun Türk milleti için büyük bir inkılâp olduğu belirtilmiştir. Başkent Ankara'da parlak gösteriler düzenlenmiş, aynı zamanda İstanbul'un da çeşitli yerlerinde kutlamalar yapıldığı gazetelerde yayınlanmıştır. Halkalı Ziraat okulunda düzenlenen kutlama İstiklal marşıyla başlamış ve konuşmalarla devam etmiştir (Çat, 2009: 114).

Toprak Bayramı tüm millete mal edilmeye çalışılsa da temelde toprağı olmayan köylüleri ilgilendirmesi açısından, siyasi yönü ağır basan, diğer milli bayramlardan farklı bir nitelik taşımaktadır. Bayramın ilk evresinde kutlamalar başta İstanbul, Ankara ve İzmir olmak üzere ülkenin hemen her yerinde organize edilmiş, kutlamaların içeriğini toprak reformunun önemi ve faydalarına ilişkin konular oluşturmuştur (Tuna, 2017: 341). 1949 yılına gelindiğinde Toprak Bayramı kutlamaları yurt çapında sürdürülmekle beraber, organizasyondaki eksiklikler ve toprak dağıtımındaki yetersizlikler nedeniyle kutlamalar adeta yasak sayılan bürokratik bir bayram kimliğine bürünmüştür (Tuna, 2017: 346-347).

2.1.2.4. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

Büyük Millet Meclisi'nin açılışının birinci yıl dönümünde, Saruhan Milletvekili Refik Şevket Bey ve on bir arkadaşı ile İçel Milletvekili Şevket Bey tarafından ayrı ayrı birer önerge verilerek 23 Nisan gününün Milli Bayram sayılması istenmiş, bu duruma karşı çıkanlar olmuş ancak birtakım tartışmalar neticesinde kanun kabul edilmiştir (Aydın, Aydın ve Dündar, 2016: 94). 23 Nisan'ın "Millî Addi Hakkında Kanun Teklifi" üzerine Meclise sunulan maddeler şunlar olmuştu (Özüçetin ve Çalışkan, 2015: 5);

Madde 1: "Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin ilk yevmi küşadı olan 23 Nisan âyadı millîyedendir.

Madde 2: "Tarihi kabulünden muteber olan işbu kanunun icrasına Büyük Millet Meclisi memurdur."

Çocuk Bayramı ise bu gelişmelerden bağımsız bir şekilde ortaya çıkmıştır diyebiliriz. 23 Nisan haftası, Himaye-i Etfâl Cemiyeti (Çocuk Esirgeme Kurumu) tarafından 1925 yılında "Çocuk Haftası" olarak ilan edilmiştir (Saban, 2019: 61). Cemiyetin 1927 yılında 23 Nisan'ı Çocuk Bayramı olarak ilan etmesiyle birlikte belli bir kutlama programı dahilinde çeşitli şenliklerle kutlanmıştır. 23 Nisan'ın Çocuk Bayramı ilan edilmesi ile çıkarılan pulların ve rozetlerin satılmasıyla Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin yetim çocukla 23 Nisan Millî bayram kutlamalarından gelir elde edilmek istenmiştir (Akın, 1997: 92). Bu yıldaki bayram kutlamalarında Gazi Mustafa Kemal Paşa bayram etkinliklerinin coşkuyla yürütülmesini istemiş ve düzenlenecek "çocuk alayı" nda, çocukların otomobille gezdirilmeleri için kendi otomobilini tahsis etmişti (Aslan, 2018: 101).

Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin çalışmaları ile kutlanan "Çocuk Bayramı" Mustafa Kemal Paşa ve hükümetin de desteği ile 1929 yılında "Çocuk Haftası" adıyla yedi güne çıkarılmış, kutlamaların Türk Ocakları tarafından düzenlenmesine karar verilmiştir (Özçelik, 2011: 276).

Çocukların da kutladığı bu bayram, 27 Mayıs 1935 tarihli Milli Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun ile 23 Nisan'da kutlanan "Milli Bayram" adı "Milli Hâkimiyet Bayramı" olarak değiştirildi (Temizgüney, 2019: 148). Ancak 20 Haziran

1938 yılında çıkarılan ek kanun ile 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olarak kabul edilmiştir (Bolat, 2007: 43).

1970’li yıllarda Çocuk Bayramı açısından önemli gelişmeler meydana gelmiştir. 1975’te TRT kurumu çocuk programlarına önem vererek, bu programları hafta boyunca yayınlamış, 1978’de Mecliste düzenlenen törenlere üye sayısı kadar çocuk katılması kararlaştırılmış, 1980’de bütün vilayetlerden gelen çocukların katılımı ile "Ulusal Çocuk Parlamentosu" oluşturulmuştur (Akın, 1997: 93).

1979 yılının UNESCO tarafından Uluslararası Çocuk Yılı ilan edilmesiyle TRT Kurumu tarafından bütün dünya çocuklarını bir araya getirmeyi hedefleyen bir proje düşünülmüştür. Bu kapsamda TRT Uluslararası 23 Nisan Çocuk Şenliği’nin ilki Türkiye’de beş farklı ülkenin katılımı ile kutlanmıştır (Kozak ve Mutlu, 2020: 21).

1981 yılına gelindiğinde Millî Güvenlik Konseyi’nin Ulusal Bayramlar ve Genel Tatiller Hakkındaki Kanun Hükmündeki kararı ile “23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramıdır” şeklinde resmî bir isme ve statüye kavuşturulmuştur (Özüçetin ve Çalışkan, 2015: 9). 1985 yılında her kıtadan, otuz dört ülkeden çocuklar TBMM ve TRT’nin şenliklerine katılmışlardır (Akın, 1997: 93). Bu yılsa 23 Nisan şenlikleri “Dünya Barışı”nı simgeleyen bir nitelik alarak Türk çocuklarının dünya çocuklarına armağan ettiği bir bayram haline gelmiştir (Sarıkaya, 2009: 468).

Günümüze kadar kutlanmaya devam eden 23 Nisan bayramı, 100. yılını kutladığımız bu yılda yeni tip korona virüs salgını nedeniyle tedbirler kapsamında evlerde kutlanmak zorunda kalmıştır. TRT’nin başlattığı "Türkiye'nin Çocukları" kampanyası ile ‘Videonu çek, TRT’ye gönder, 23 Nisan’da seni bütün Türkiye izlesin’ sloganı ile başlayan davete çok sayıda katılım olmuştur. Gönderilen videolar televizyonda yayınlanmıştır (Kozak ve Mutlu, 2020: 22).

2.1.2.5. Bahar Bayramı

İlerleyen zamanlarda Bahar Bayramı olarak adlandırılan ve kutlanan 1 Mayıs Bayramının tarihi oldukça eski zamanlara dayanmaktadır. İşçilerin çalışma saatleri konusundaki talepleri doğrultusunda Uluslararası İşçi Birliği’nin (IWA), 1864 yılında I. Enternasyonal olarak da bilinen toplantısında günde sekiz saatlik çalışma süresinin yasal limit olarak benimsenmesi ve bu kararın eş zamanlı olarak Avrupa’da

yayılmasıyla birlikte 1 Mayıs'ın tarihsel temeli oluşmaya başlamıştır (Şen ve Çetinkaya, 2013: 79).

Evrensel boyutta 1 Mayıs'ın bayram olmasını sağlayan yıl, 1886 yılıdır (Kutlu, 2009: 540). 1 Mayıs 1886 gününde ABD'de 10'dan fazla kentte 350 bin dolayında işçinin katıldığı gösteriler yapılmış, sekiz saatlik iş süresi için yapılan bu gösteriler 1893 yılında Avrupa'nın pek çok kentine yayılmıştır. Versailles Barış Anlaşması (1919) ile kabul edilen sekiz saatlik çalışma süresi ile amacına ulaşan işçiler adına 1 Mayıs işçi sınıfının uluslararası bayramı olarak kutlanmaya devam etmiştir (Çelik ve Aydın, 2004: 3-5).

Osmanlı Dönemi'nde sanayileşmenin de geç başlaması nedeniyle 1830'larda başlayan işçi eylemleri İkinci Meşrutiyet'e kadar oldukça sınırlıdır (Abdal, 2019: 25). 1 Mayıs kutlamaları Osmanlı'nın son dönemlerinde görülmüştür. İlk kutlama 1909'da daha sonra ise 1911 ve 1912 yıllarında yapılmıştır. 1921 yılına kadar I. Dünya Savaşı'nın etkisiyle hareketsiz bir dönem olmuş, 1921 yılında Türkiye Sosyalist Fırkasının öncülüğünde, 1922 yılında ise daha örgütlü bir şekilde kutlanmıştır (Kutlu, 2009: 540-541).

17 Şubat 1923 tarihinde İzmir'de toplanan İktisat Kongresi'nde 1 Mayıs günü işçi bayramı olarak kabul edilmiştir (Tekerek, 2020: 178). 1925 yılında her türlü gösteri ve yürüyüş yasaklayan Takrir-i Sükûn Kanunu nedeniyle 1 Mayıs, kitlesel olarak kutlanamamıştır (Şen ve Çetinkaya, 2013: 79).

1935 yılına gelindiğinde dünyada işçi bayramı olarak bilinen mayısın ilk günü, Türkiye'de "bahar bayramı" adıyla tatil günü olarak belirlenmiştir (Deniz, 2011: 67). Törenselleşmiş bir içeriği bulunmayan bu bayram milletin istirahate duyduğu ihtiyacın bir sonucu olarak görülmüş, nitekim 1 Mayıs günlerinde halk, istirahat için kıra ya da sayfiye yerlerine gitmiştir (Aslan, 2011: 13).

1926 yılından 1975 yılına kadar süren yasaklama döneminde kitlesel 1 Mayıs kutlamaları yapılmadı ve her 1 Mayıs öncesinde sendikacılar ve emekçiler arasından tutuklamalar yapıldı (Çelik ve Aydın, 2004: 6-7). 1976 yılının 1 Mayıs'ı DİSK (Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) önderliğinde yüz binlerin katılımıyla

kutlandı (Taş, 2012: 79). DİSK'in 1977 yılındaki mitinginde ise topluluğun üzerine ateş açılması sonucu otuz altı kişi yaşamını yitirmiştir (Erdoğan, 2016: 77).

12 Eylül 1980 darbesinden sonra ise 1 Mayıs kutlamalarına uzunca bir süre yasaklanmış, bu uzun sürenin ardından ilk yasal miting girişimi 1988 ve 1989 yılında gerçekleştirilmiştir (Kutlu, 2009: 545).

İşçi sınıfının daha iyi yaşama mücadelesinin bir parçası olan 1 Mayıs, Türkiye'de 1990'lı yıllardan başlayarak işçilerin bayramı, uluslararası birlik, mücadele ve dayanışma günü olduğu fikri kabul görmüştür (Şen ve Çetinkaya, 2013: 79-80). 1980 darbesi sonrasında resmî tatillerin arasından çıkarılan 1 Mayıs, 200 yılında yeniden resmî tatil olarak ilan edilmiştir. Günümüze kadar verilen izinler doğrultusunda belirli alanlarda kutlanmaya devam etmiştir (Habertürk Gazetesi 30.04.2020).

2.1.2.6. Hava Şehitleri Anma Töreni

Havacılık çalışmaları dünyada 20. yüzyıl başlarında görülmeye başlamıştır. 1903 yılında motorlu bir uçağın uçuş yapabilmesi ile havacılık alanında önemli bir gelişme olmuştur. Uçağın ticari ve askeri alanda kullanılması düşüncesinin hâkim olmasıyla birlikte bu alana önemli yatırımlar yapılmış, Osmanlı Devleti de erken denebilecek bir zamanda ilgi göstererek 1912 yılından itibaren çalışmalarına başlamıştır (Doğanay, 2008: 54). Uçakların ve tekniğin hızla gelişmesi sonucunda hava gücü, 1913 yılında başlayan Dünya Savaşı'nın sonucu üzerindeki kesin etkisini göstermiştir (Erenli, 1985: 215).

Birinci Dünya Savaşı yıllarında Türk havacılığında Almanların da sevk ve idarede etkili oldukları görülmektedir. Ancak savaş dönemi ekonominin zor durumda olması nedeniyle Osmanlı havacılığı sıkıntılı bir zaman geçirmiştir. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın ardından uçaklar toplanmış ve İstanbul'un işgalinden sonra 25 Haziran 1920'de Osmanlı Hava Kuvvetleri lağvedilmiştir (Yalçın, 2010: 196- 197). Osmanlı havacılığında savaş boyunca 350 uçak kullanmıştır. Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandığında büyük bir kısmı kırık veya uçamaz durumda bulunan 84 uçağı bulunmaktadır (Kurt, 2017: 122).

Mustafa Kemal Paşa Trablusgarp Harbi, Balkan Savaşları ve Çanakkale'de, atanmış olduğu 7. Ordu Komutanlığı zamanında Suriye Cephesi'nde uçakların ne kadar

etkili olduğunu gözlemlemiştir (Aydın, 2011: 62). Tecrübelerine dayanarak “İstikbal göklerde” anlayışına sahip olmuş havacılık alanının gelişmesini istemiştir. Bu doğrultuda 15 Şubat 1925 tarihinde Türk Tayyare Cemiyeti kurulmuştur (Yalçın, 2010: 199). Tayyare Cemiyeti bizzat Reis-i Cumhur Gazi Mustafa Kemal Paşa’nın himayesinde ve İsmet Paşa’nın riyasetinde kurulmuştur (Türk Tayyare Cemiyeti Nizamname-i Esasisi, 1341: mukaddime). Kurulan bu cemiyet havacılığın askeri, iktisadi, siyasi ve sosyal önemini benimsetmek, bu alanda ihtiyaç duyulan maddi ve manevi kaynağı temin etmek maksadını taşıyordu (Öztürk, 2018: 114). Yine 1925’te Kayseri’de Tayyare Mektebi ve 1926’da bir uçak fabrikası açılmıştır (Aydın ve Aydın, 2011:363-364).

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda kapitülasyonların olumsuz etkisini 1929’a kadar atlatamamıştı. Savaştan çıkmış, tarıma dayalı ve Osmanlı Devleti’nden kalan borçları devralan yeni devletin, pahalı olan havacılığı devlet imkânları ile güçlü hale getirmesi zordu (Yalçın, 2012: 270). 1935 yılında ismini Türk Hava Kurumu olarak değiştiren Türk Tayyare Cemiyeti ülkenin uçak ihtiyacını karşılama hususunda kampanyalara başvurmuştur. Bu kampanyalarında halkın zekât ve fitre gibi bazı dini vecibelerini bu kurum üzerinden gerçekleştirmiş olmaları da başarılı olmalarını sağlamıştır (Aydoğan, 2020: 74).

Havacılık konusunda halkın desteğini almak için başvurulmuş bir diğer tanıtım yolu ise Tayyare Bayramı olmuştur. Millî Mücadele’yi zafere ulaştıran 30 Ağustos’u Cemiyet, Tayyare Bayramı olarak ilan etmişti. Askeri bir motife sahip olan Zafer Bayramı ile aynı günde kutlanması, savaş uçaklarını yüceltip askeri havacılığı özendirceği düşüncesi neticesinde yapılmıştır. Zafer Bayramlarında düzenlenecek tören hakkındaki İcra Vekilleri Heyeti’nin 25 Ağustos 1926 tarihli kararname, 30 Ağustos’un Tayyare Cemiyeti’nin de özel günü olduğu için kutlamalarda birlikte hareket edilmesi gerektiğini yazmıştır ancak 1935 tarihli Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun, “Tayyare Bayramı” ifadesine yer vermemiş, 30 Ağustos’u sadece Zafer Bayramı olarak tanımlamıştır (Aslan, 2014: 142).

Tayyare Cemiyeti’ne ait diğer bir önemli gün de tayyare şehitlerini anma günüdür. Görev uçuşunda şehit olan Binbaşı Fazıl Bey’in şehit olduğu gün olan 27 Ocak 1923 tarihi, 1935 yılına kadar şehitleri anma günü olarak kutlanmıştır. 1935

yılında yapılan 6. kongrede alınan karara göre, ocak ayının soğuk olması nedeniyle törenlerin istenen şekilde yapılamaması gerekçesiyle bu tarihten sonraki törenlerin her yılın 15 Mayıs gününde yapılmasına karar verilmiştir (Erdemli, 2011: 78). Tören günü ülkenin semalarında bir saat süreyle öğle vakti hava faaliyetlerine ara verilirdi. Cemiyet şubelerinin tertip ettiği merasim doğrultusunda tayyare şehitlerini anmak için ziyarete gidilirdi (Okumuş, 2017: 46).

Dönemin gerektirdiği şartlar sonucunda ortaya çıkan bu özel günlerin, milli kimliğin oluşmasına katkı sağlayan diğer bayramlar ve özel günler kadar kalıcı olmadığı görülebilmektedir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bu kutlama ve anma törenleri etkinliğini yitirdiği görülebilir. Günümüzde kutlanmayan ve anılmayan günlerden biri olduğunu ifade edebiliriz.

2.1.2.7. 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı

19 Mayıs Bayramı'nın temeli II. Meşrutiyet Dönemi'ne kadar uzanmakla beraber daha çok yerel kutlamalarla sınırlı kalmıştır. Bu dönemde okulda ilgi duyduğu jimnastiği, İsveç'te aldığı yüksek beden terbiyesi ile geliştiren Selim Sırrı Bey, ülkeye dönünce Beden Terbiyesi müfettişliğine atanmıştır. Erkek öğretmen okulunda jimnastik dersi vermeye başlamış, bu dersi kız öğretmen okuluna da sokmayı başarmıştır. Yaptığı çalışmaları sonucunda, Selim Sırrı Bey'in kişisel girişimi ile ilk İdman Bayramı 29 Nisan 1916 tarihinde İttihat ve Spor Kulübünün çayırında gerçekleştirilmiştir (Tur, 2013: 11). 11 Mayıs 1917'de ikincisi düzenlenen idman bayramına Mustafa Kemal'de katılmıştır. Sonraları savaş nedeniyle kutlamalara ara verilmiş, 11 yılın ardından Mustafa Necati Bey'in Maarif Vekaleti zamanında, yine Selim Sırrı Tarcan'ın girişimleriyle Maarif Vekaleti "Jimnastik Şenlikleri'nin resmi bir şekilde kutlanmasını kabul etmiştir (Polat, 2009: 58).

19 Mayıs'ın adından söz ettiren başka bir önemi daha bulunmaktaydı. Ancak bu vasfını diğer önemli günlerde olduğu gibi en baştan değil, neticesi sonucunda kazanmıştır. İzmir'in işgali hadisesinin, Paris Barış Konferansı ve Osmanlı Barışı'nın gündemi meşgul ettiği bir zamanda, 19 Mayıs Mustafa Kemal'in Samsun'a bir görevlendirmeye gittiği tarihtir. Bu tarih bir sonuç değil başlangıcın ifadesi olmuştur. Sonuçları itibarıyla unutulamayacak öneme sahip olan bugün Samsunlular tarafından resmi bayram günü olarak ilan edilmesi beklentisinden veya unutulmasına razı

olmadıklarından 1926 yılında Gazi Günü ilan edilerek kutlama törenleri düzenlenmiştir (Akbulut, 1995: 4-5). Samsun ilinin yanı sıra Ankara, İzmir ve Aydın Halkevlerinde de Mustafa Kemal'in Anadolu'yu kurtarmak için yola çıkışının yıl dönümlerinde nutuk ve temsiller veriliyor; ulusal ve yerel gazeteler, 19 Mayıs 1919'a ilişkin anekdotlar aktarıyorlardı (Aslan, 2011: 93).

Beşiktaş Jimnastik Kulübü Atatürk'e karşı sevgi ve saygıyı ifade etmek adına 1935 yılı mayıs ayı içinde bir "Atatürk Spor Günü" düzenlemeye karar vermiş, bu düşünce Fenerbahçe ve Galatasaray kulüpleri tarafından desteklenerek, üç kulüp tarafından 24 Mayıs 1935'te Fenerbahçe stadında günün anısına gösteri maçı yapılmıştır (Çetinkaya ve Duman, 2019: 247). Spor Kongresi'nin 1935 yılı toplantısında Atatürk Günü'nün bütün gençliğe mal edilerek 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı olarak kutlanması kabul edilmiş ve Mustafa Kemal Paşa'ya sunulmuştur (Özüçetin ve Çalışkan, 2015: 13).

CHP'ye bağlı olarak çalışan Türk Spor Kurumu'nun, 1936 yılı Nisan ayı içinde yaptığı genel kongresinde, 19 Mayıs tarihinin "Spor ve Gençlik Bayramı" olarak kabul edilmesinin Cumhuriyet Halk Partisi'ne teklif edilmesini kararlaştırmış, bu karar parti tarafından da onaylanmıştır (Uzun, 2010: 11-112). 1935 yılından itibaren tüm yurttan kutlanmaya başlanan "19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı", resmi bayram statüsüne 1938 yılına kadar ulaşamamıştır. 20 Haziran 1938 tarihinde Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkındaki Kanun'un 2. maddesine bir fıkra eklenerek "19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı genel tatil günleri arasına alınmıştır (Çetinkaya ve Duman, 2019: 248).

Atatürk 19 Mayıs'a ayrı bir önem vermiş, Büyük Nutku' nu 19 Mayıs'la başlatmış, doğum gününü soranlara "Neden 19 Mayıs olmasın?" demiştir. Ulu önder, ölümünden altı ay önce son kez bir 19 Mayıs Bayramı'na katılmıştır (Akbulut, 1995: 8). Bu tarih Mustafa Kemal'in milletine inanarak, yapacağı işleri bir sır gibi saklayarak düşüncelerini aşama aşama gerçekleştirmek için göreve atıldığı gündür (Özüçetin, 2004: 73).

Bayram, "Atatürk Spor Günü", "Atatürk Spor Merasimi", "19 Mayıs Şenlikleri", "Atatürk Günü", "İdman Bayramı", "Atatürk Spor Bayramı", "Jimnastik Bayramı", "19 Mayıs Bayramı", "İdman Şenlikleri", "Jimnastik Şenlikleri" gibi pek çok isimle anılmıştır (Uzun, 2010: 113). 1938'de Gençlik ve Spor Bayramı adını almış, 12 Eylül

darbesinden sonra Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı olmuş, 1995 tarihindeki kararname ile ilk “ve” bağlacı kaldırılarak, “Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı” olarak değiştirilmiştir (Şahin ve Dönmez, 2014: 196). 1 Ekim 1981 tarihli resmî gazetede bayramın nasıl kutlanacağıyla alakalı program yayımlanmış, bu kutlamaların Gençlik ve Spor Bakanlığı'na organize edileceği açıklanmıştır (Özüçetin ve Çalışkan, 2015: 14).

Bayramın kutlanmasına dair yayınlanan yönetmelikte bayramların coşku ile kutlanmasını sağlamak, böylece Atatürk'e ve ilkelerine bağlılığı geliştirmek ve ulusal birliği pekiştirmek amaçlanmıştır, 19 Mayıs kutlamalarının Ankara ve diğer illerde stadyumlarda kutlanması istenmiştir. Ancak Millî Eğitim Bakanlığının yayınladığı 11 Ocak 2012 tarihli genelgede 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı kutlamalarının başkent dışında sadece okullarda ve öğrenciler ile kutlanmasının vurgulanmış, stadyumlar ve meydanlarda kutlanmasının yasaklaması kararı toplumda geniş yankı uyandırmıştır. Bunun sonucunda açılan dava neticesinde Danıştay 10. Dairesi yürütmeyi durdurmuştur (Şahin ve Dönmez, 2014: 196).

2.1.2.8. Hatay'ın Anavatana Katılışı

Birinci Dünya Savaşı sırasında İngiltere ve Fransa aralarında yaptıkları gizli bir antlaşma ile Ortadoğu'yu paylaşmışlardı. Suriye, Lübnan, Suriye vilayetine bağlı olan İskenderun Sancağı da Fransa'nın nüfuz bölgesinde yer almaktaydı. Dünya Savaşı'nın akabinde imzalanan 30 Ekim 1918 Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. maddesine dayanarak Suriye ve Lübnan bölgesi işgal edilmiş, 25 Nisan 1925 San Remo Anlaşması gereğince oluşturulan manda yönetiminde bu bölgeler Fransa'ya bırakılmıştır (Atabey, 2015: 193).

Türkiye ile Fransa arasında imzalanan Ankara Antlaşmasının 7. maddesi gereğince İskenderun Sancağı için özel bir yönetim kurulması kararlaştırılmıştı. Her ne kadar İskenderun Sancağı Misak-ı Milli sınırları dışında kalsa da Atatürk bu davadan vazgeçmemiştir. Lozan Antlaşması ile de ayrı statüde kalmasının onaylanması sonrasında sınırlarımız dışında kalan sancağın tekrar anavatana katılması için gerekli çalışmaları yürütmüştür. 15 Mart 1923 yılında Adana'ya yaptığı gezide siyahlara bürünüp ağlayan, paşam bizi de kurtar diyen bir halk kitlesi karşısında oldukça

duygulanmış “*Kırk asırlık Türk yurdu düşman elinde esir kalmaz. Günü gelecek siz de kurtulacaksınız.*” sözlerini sarf etmiştir (Dayı, 2002: 331- 333).

1930’lu yıllardan itibaren dünyada ve Ortadoğu’da dönemin şartlarını değiştirecek birtakım olaylar yaşanmaktadır. Avrupa’da yaşanan olaylar, Suriyelilerin bağımsızlık talepleri gibi gelişmeler sonucunda 9 Eylül 1936 yılında Fransa, Suriye’deki manda yönetimine son vermiş ve yönetim haklarını Suriye’ye bırakmıştı. Fransa’nın yaptığı bu antlaşmada İskenderun Sancağının durumundan söz edilmemesi üzerine Türkiye duruma müdahil olmuştur. Bağımsızlığını kazanan manda devletlerinde olduğu İskenderun Sancağının da bağımsızlığını alması hususunda Fransa’ya bir nota vermiştir ancak 10 Kasım 1936’da Fransa bu notaya olumsuz cevap vermiştir (Lör, 2010: 4-20, 4-22). Verdiği olumsuz cevapta Fransa ve Lübnan’a bağımsızlık verebileceğini, İskenderun Sancağına bağımsızlık verilemeyeceğini ancak özerk statüsünün korunacağını bildirmişti. Bu gelişmeler sırasında İskenderun’da yaşanan kanlı olaylar sebebiyle Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Aras, 8 Aralık 1936 tarihinde Milletler Cemiyeti’ni bilgilendirerek Türklerin can güvenliğinin sağlanması ve sancağın bağımsızlığı için görüşme açılmasını talep etmiştir. 14 Aralık 1936’da Milletler Cemiyeti sancak sorunu için Türkiye’nin talebi üzerine görüşmelere başlamış ve bir rapor hazırlamak üzere İsveç temsilcisi Sandler’i raportör tayin etmiştir. 27 Ocak 1937’de Fransız ve Türk temsilcilerin katılımıyla, sancak sorunu Milletler Cemiyeti’nde görüşülmeye başlanmış, sancakla ilgili prensip anlaşması 27 Ocak 1937’de Sandler Raporu olarak onaylanmıştır (Aydın ve Aydın, 2011: 384-385). Sandler Raporu Hatay’ın statüsünü ayrı bir varlık olarak tanımlamaktaydı. İç işlerinde tam bağımsız olduğu, resmi dilinin Türkçe olduğu belirtilmiş, statüsü ve anayasası da konseyin karar vermesiyle yürürlüğe girmek üzere kararlaştırılmıştı (Yılmaz, 2018: 106).

Milletler Cemiyeti, Hatay’ın statüsünü ve anayasasını hazırlamak adına bir uzmanlar komitesi görevlendirilmişti. Komitenin sunduğu rapor sonucunda 29 Mayıs 1937’de Hatay’ın statüsü ve anayasası oybirliği ile Milletler Cemiyeti’nde kabul edilmiştir. İç işlerinde tam bağımsız, dışişlerinde Suriye devleti tarafından yürütülen, sadece güvenliği sağlayacak askeri kuvvet harici güç bulundurmayan, yasam yetkisini Hatay adına kullanan Meclis tarafından yürütülen ve 40 üyeden oluşacak, iki dereceli seçim sistemine sahip yapıda ayrı bir varlık olarak belirlenmiştir (Kodaz, 2019: 189, 204-205).

4 Ekim 1937 yılında Milletler Cemiyeti Hatay'da yapılacak seçim için bir komisyon oluşturmuş ve seçim yönetmeliğini belirlemesini istemiştir. Komisyon Türkler aleyhine olacak şekilde 87 maddelik bir nizamname hazırlamış konseye sunmuştu ancak Türkiye bu durumu kabul etmediğini bildiren bir nota göndermişti. Nisanın son haftası seçim hazırlıklarına başlanabilmiş ancak bu sırada kanlı olaylar ve çatışmalar meydana gelmiş ve Türk- Fransız ilişkileri yeniden gerilmiştir. Bu olayların akabinde Atatürk, Hatay davasının önemini diğer devletlere göstermek adına hasta olmasına rağmen Mersin'de ordu birliklerini denetlemek için yola çıkmıştır (Yavuz, 2004: 108-113).

Fransa gergin ortamı yumuşatmak için Sancaktaki Fransız vali yeri Türk bir vali olarak Abdurrahman Melek'i atamıştır. Bundan sonra iki ülke ilişkileri normalleşmeye başlamıştır. 3 Temmuz 1938 de sancak seçimlerinin serbest bir şekilde yapılması için anlaşma imzalandı, 4 Temmuz 1938'de de Türk- Fransız Dostluk Antlaşması imzalandı. 20 Temmuz- 20 Ağustos 1938 tarihleri arasında iki aşamalı gerçekleşen seçimlerden sonra 22'si Türk olmak üzere değişik azınlık mensuplarından 40 milletvekili mecliste temsil etme hakkını elde etmiştir. 2 Eylül 1938'de Hatay Meclisi açılmış, Tayfur Sökmen Cumhurbaşkanı, Abdülğani Türkmen Meclis Başkanı, Abdurrahman Melek ise Başbakan seçilmiştir. Bakanlar kurulunun hemen hepsi Türklerden seçilmiş, 6 Eylül'de Hatay Meclisi Hükümete güvenoyu vererek Milletler Cemiyeti'nin hazırlamış olduğu anayasayı onaylamış ve devletin adı resmi olarak Hatay Devleti olarak değiştirilmiştir (Aydın ve Aydın, 2011: 386).

Hatay'ın bağımsız bir devlet oluşunun ardından bir sene geçiş ve 29 Haziran 1939 tarihinde Hatay Meclis'i son toplantısını yaparak Türkiye'ye katılma kararı almıştır. 7 Temmuz 1939'da da "Hatay vilayeti kurulmasına dair kanun" kabul edilerek Hatay Türkiye Cumhuriyeti'nin 63. vilayeti olmuştur. Görevinin sonlanmasıyla birlikte Tayfur Türkmen görevini Cevat Açıkalın'a devretmiştir (Yılmaz, 2018: 204, 207). Daha sonra Hatay Valiliği'ne Emniyet Genel Müdürü Şükrü Sökmensüer atanmıştır (Kodaz, 2019: 385).

Hatay zaferi diplomasi yoluyla elde edilen önemli günlerden biridir. 20 yıl süren esaret ve ıstıraptan kurtularak önce bağımsızlığına kavuşan, ardından anavatanına ilhak edilen gün olarak 23 Temmuz, Hatay ve Hatay Türkünün en mutlu günlerinden biri

olmuştur. Bu değerli gün milli bayram günleri arasında yer almamasına karşın yine de coşkuyla kutlanan sayılı milli günlerden biri olmuştur. CHP Genel Sekreterliğinin yurt genelindeki örgütlerine yayınladığı tamim ile anavatana kavuşuş bayramı kutlamalarının milli bilici kuvvetlendirecek etkinliklerle kutlanması istenmiş ve bu bayram etkinlikleri Türkiye'nin hemen her yöresinde gerçekleştirilmişti (Aydın, 2018: 189).

2.1.2.9. Lozan Günü Kutlamaları

Büyük Taarruzun ardından imzalanan Mudanya Mütarekesi'nden sonra sıra kalıcı olarak barışı sağlayacak bir barış antlaşmasına gelmişti. Lozan Konferansı'nda Birinci Dünya Savaşı devletleriyle eşit şartlarda bir hesaplaşma, uyuşmazlıkları çözümüleme, yıllardır süregelen Doğu sorununu çözmek amaçlanmıştı. Müttefik devletlerin verdiği barış konferansı daveti 27 Ekim'de hem Ankara Hükümeti'ne hem İstanbul Hükümeti'ne gönderilmişti. Bu durum Ankara Hükümeti'ni zayıf düşürmeyi amaçladığından, 1 Kasım 1922 yılında saltanat kaldırıldı (Muhammad Ali, 2008: 45-46).

Lozan Konferansı'nda Türkiye'yi temsil edecek bir heyet gerekliydi. Bu heyetin başkanlığına Mustafa Kemal Paşa, İsmet İnönü'yü uygun görmekteydi. Mevcut Hariciye Vekili Yusuf Kemal (Tengirşek) sağlık sorunları gerekçe gösterilerek istifa etmesi üzerine İsmet İnönü Hariciye Vekili tayin edilmiştir. Meclis 3 Kasım'da toplanarak Lozan'a gidecek heyeti seçmek üzere toplandı. Baş delege İsmet Paşa, ikinci delege Trabzon Mebusu Hasan Bey, üçüncü delege Sinop Mebusu Rıza Nur Bey ve daha birçok önemli isim seçildi (Bostancı, 2019: 13-14).

Konferansa gidecek heyete on dört maddelik bir talimat listesi verilmiştir. Bu talimatlar, Doğu sınırında Ermeni Yurdu'ndan söz edilemeyeceği ve edilirse görüşmelerin kesileceği; Süleymaniye, Musul ve Kerkük'ün isteneceği; Suriye sınırının düzeltilmesi için çalışılacağı; kıyılara yakın adaların kesin suretle isteneceği diğerleri için meclise danışılacağı, Trakya sınırının 1914'teki şekliyle elde edilmeye çalışılacağı; Batı Trakya için plebisit isteneceği; kapitülasyonların kesinlikle reddedileceği ve gerekirse görüşmelerin kesileceği; Osmanlı borçlarının Osmanlı'dan ayrılan ülkelere paylaştırılacağı ve Düyun-u Umumiye İdaresi kaldırılacağı; Ordu ve donanmaya

sınırlama konması söz konusu olmayacağı gibi maddelerden oluşmaktaydı (Seven, 2007: 110-111).

İsmet Paşa ve Türk heyeti 5 Kasım'da Ankara'dan İstanbul'a doğru yola çıkmış, 9 Kasım'da Doğu Ekspresi ile Lozan'a hareket etmiştir. Heyet 11 Kasım'da Lozan'a varmıştı ancak 13 Kasım'da başlayacak olan görüşmeler İngiltere'de Hükümetin düşmesi sebebiyle 20 Kasım'a ertelenmişti. 20 Kasım'da başlayan görüşmeler 4 Şubat 1923 tarihine kadar devam etmiş ancak bu tarihte adli, mali ve iktisadi meselelerde Türkiye'ye dayatılan maddelerin ağır olması nedeniyle görüşmelerin kesilmesi gündeme gelmiştir. 24 Nisan 1923 tarihinde görüşmelere yeniden başlanmış ve 24 Temmuz 1923'te Lozan Barış Antlaşması imzalanmıştır (Bozaslan, 2019: 29-37).

Antlaşma dört bölüm, 143 maddeden oluşmakta, Boğazlar Sözleşmesi, Nüfus Mübadelesi Sözleşmesi gibi ek 17 sözleşme ve protokol içermektedir. Sınırlar noktasında anlaşma şu şekildedir (Aydın ve Aydın, 2011: 298-299):

-Suriye sınırı için 20 Ekim 1921 tarihli Anakara Antlaşma' sının hükümleri geçerli olacaktır.

-Irak sınırı meselesi, antlaşmanın imzalanmasından sonraki dokuz ay içerisinde çözümlenmek üzere ertelenmiştir.

-Bulgaristan sınırı, Karadeniz kıyısındaki Rezve Deresi ağzından başlayarak, Türk- Yunan sınırını teşkil eden Meriç nehrinin kesiştiği yere kadar devam edecektir.

- Yunanistan ile Meriç nehri sınır kabul edilmiştir. Karaağaç Türkiye'ye savaş tazminatı olarak verilmiş, İmroz, Bozcaada ve Tavşan adaları da Türkiye'ye bırakılmıştır. On İki Ada İtalya'ya diğer Ege adaları ise Yunanistan'a bırakılmıştır. Midilli, Sakız, Sisam ve Nikarya adalarının askerden arındırılması konusunda anlaşılmıştır. Kıbrıs ve Mısır'ın İngiltere hakimiyetine geçtiği kabul edilmiştir.

Antlaşmada diğer bir konu azınlıkların durumuydu. Türkiye Hükümeti dil, din, ırk farkı gözetmeksizin Türk halkı olan herkesin özgürlüklerini korumayı taahhüt etmiştir. Gayrimüslim azınlıklar seyahat ve göç haklarından tamamıyla yararlanabilecekler. Siyasal, ekonomik ve kültürel hakları güvence altına alınmış, ülkenin tüm halkının kanunlar önünde eşit olacağı, hiçbir farklılık gözetmeksizin medeni ve siyasi haklardan yararlanabilecekleri güvence altına alınmıştır. Türk

yurttaşlarına uygulanan işlemler ve sağlanan güvencelerden aynı şekilde yararlanmaları öngörülmüş, gayrimüslimlerin yoğun olarak yerleşmiş bulundukları kentler ve kasabalarda azınlık ilkokullarının kendi dilleriyle öğrenim görmeleri için gerekli kolaylığı gösterileceği ifade edilmiştir. Azınlıkların ibadethaneleri, mezarlıkları ve vakıf ve hayır kurumları Türk Hükümetinin koruması altına alınmıştır. Antlaşmanın 45. maddesine göre ise Türkiye’de gayrimüslim azınlıklara tanınan haklar, Yunanistan tarafından da kendi topraklarında bulunan Müslüman azınlığa tanınmıştır. (Şimşek, 2006: 210- 214).

Lozan Antlaşması’nın özel hükümleri bölümündeki 28. maddeye göre Türkiye’deki kapitülasyonlar tümüyle kaldırılmıştır. Yabancı devlet vatandaşlarının parasal yükümlere ilişkin hükümde ve yargı, mülkiyet, sağlık gibi tüm konularda eşit muamele görecekları belirtilmiştir (Elmacı, 2001: 233-234). Ayrıca Osmanlı Devleti’nden kalan borçlar da Türkiye ile Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra Osmanlı’dan ayrılarak bağımsızlığını ilan eden devletlere paylaştırılmıştır (Çatalçam, 2008: 24).

Boğazlar konusunda daha sonra son şeklini Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile almış olsa da temel olarak Lozan’da belirlenmiş çerçeve üzerinde ilerlemiştir diyebiliriz. Lozan’da imzalanan Boğazlar Mukavelesi ’ne göre barış zamanı ticaret gemileri geçiş serbestisine sahipti. Türkiye’nin tarafsız olduğu bir savaş zamanında yine barış zamanındaki uygulama geçerliydi. Türkiye’nin dahil olduğu bir savaşta ise düşman asker veya yasaklanmış mal taşımadığı sürece geçiş yapabilecekti. Savaş gemileri ise barış zamanı gece-gündüz geçme hakkına sahipti. Türkiye’nin tarafsız olduğu bir savaş durumunda barış durumundaki şartlar uygulanacaktı. Türkiye’nin katıldığı bir savaşta tarafsız ülke gemileri barış zamanı şartlarına tabi olacak ve geçişleri güçleştirilmeyecekti. Boğazlardaki serbest geçişin güvenliğini sağlamak adına Çanakkale ve İstanbul Boğazlarının kıyıları ve Marmara Denizi’ndeki adalar askerden arındırılacak, tatbikat yapmak ve asker bulundurmak yasak olacaktı. Bölgenin güvenliği ise sözleşmeyi imzalayan devletlerle Milletler Cemiyeti’nin garantisi altına alınmıştı (Gür, 2006: 82).

Lozan Barış Antlaşması Türk tarihinde önemli bir dönüm noktasını teşkil etmektedir. Sevr Antlaşması ile Türk milletine yaşama hakkı tanımayan İtilaf

Devletleri, bu amaçlarına ulaşamadılar. Türk milleti savaş meydanlarında gücünü göstermiş ve kimsenin boyunduruğu altında yaşamayacağını tüm dünyaya ispatlayarak Lozan Barış Antlaşması ile taçlandırmıştır. Bu antlaşma Birinci Dünya Harbi'nin galip devletleriyle TBMM Hükümeti arasında eşit statüde imzalanan bir antlaşma olması sebebiyle oldukça büyük bir önem arz etmektedir (Aydın ve Aydın, 2011: 299-300). Böylesi önemli bir gün ise devamlı kutlanmayı ve hatırlanmayı gerektirecek kadar önemlidir diyebiliriz. Bu zaferin sıcaklığını koruduğu ve kıymetinin daha çok bilindiği yıllarda bugüne ait kutlamalar yapıldığını görebilmekteyiz. Ancak bu güzel anma etkinliğinden bugün mahrum olduğumuzu ifade edebiliriz.

2.1.2.10.30 Ağustos Zafer Bayramı

Neticeleri yönünden önemli sonuçlar doğuran bugün daima hatırlanıp kutlanmaya muvaffak olmuştur. Bu büyük zafer Türk milletinin var olma savaşının son halkasını teşkil etmektedir. İnönü ve Sakarya Savaşları sonrası kazanılan zaferlerin ardından Batı Cephesi'ndeki Yunan birliklerini tamamen yok edecek bir meydan savaşı düzenlemek gerekiyordu (Yaman, 1997: 239). Dönemin şartları itibarıyla bir taarruzdan başka verilecek cevabın kalmaması sonucunda, büyük bir gizlilikle hazırlıklar yapılmış ve 26 Ağustos 1922'de başlayan taarruz, 30 Ağustos'ta Yunan kuvvetlerinin dağıtılması ile beraber zaferle sonuçlanmıştır. Bu savaşa, Başkomutanlık süresi uzatılan Mustafa Kemal'in komuta etmesi nedeniyle Başkomutanlık Meydan Muharebesi adı verilmiştir (Aydın ve Aydın, 2011: 283- 285).

İlk defa 1924 yılında belirli bir program dahilinde bizzat Mustafa Kemal'in katılımıyla gerçekleşen kutlama, zaferin kazanıldığı Dumlupınar mevki Çaltepe köyünde yapılmıştır (Saban, 2019: 37). Zafer Bayramı kutlamasının yıl dönümünde savaş görüntülerinin imgeleri gözlerden silinmemişken, bu meydan savaşının muzaffer komutanı, aynı yerde, tam bir bilimsel bakışla, bugünün ulusal yaşamda hangi üstün değerlerin gerçekleşip kurumlaşması için ortam hazırladığını özenle vurgulamıştır (Ozankaya, 1989: 544). 1926 tarihinde çıkarılan 795 Sayılı kanunla resmi bayram olarak kutlanması kararı alınmıştır (İlyas, 2018: 205). Bu kanunda zaferi sağlayan 30 Ağustos Başkumandan Muharebesi gününün cumhuriyet ordu ve donanmasının Zafer Bayramı olduğu, her yıl dönümünde kara, deniz ve hava kuvvetleri tarafından kutlanacağı belirtilmiştir (Altuncuoğlu ve Saydan, 2015: 147). Dönemin Milli Savunma

Bakanı olan Recep Peker imzasıyla yayınlanan genelgede bu bayramın nasıl kutlanacağı ve ne tür bir düzen alınacağı ayrıntılarıyla belirtilmiştir (Sayılır, 2014: 103).

27 Mayıs 1935 tarihli Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'da 30 Ağustos Zafer Bayramı olarak adlandırılmakta, bu bayramla beraber kutlanan Tayyare Bayramının adı zikredilmemektedir. Ancak 1940'lı yıllara kadar basında ve halkın nazarında Zafer ve Tayyare Bayramı olarak ifade bulmuştur (Öztürk, 2018: 233).

2.1.2.11.26 Eylül Dil Bayramı

Dil bir milletin var oluşunun temel değerlerinden biridir diyebiliriz. Hayatın akışını sağlayan, canlı bir varlık olarak tanımlanabilir. Bizim adımıza dil sorununun 19. yüzyıla kadar giden bir geçmişi vardır. Türkler tarih boyunca pek çok alfabe kullanmışlardır. En uzun süre kullanılan alfabe ise Arap alfabesi olmuştur. Ancak Türkçe'nin ses uyumuna uymayan bu alfabenin kullanımı birçok güçlüğü beraberinde getirmiştir. Arap alfabesinin kullanımından doğan güçlüklerin tartışılması noktasında ilk ciddi girişim Münif Paşa tarafından gerçekleştirilmiştir. 1862'de Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye'de verdiği konferansta Arap yazısının kullanılmasından kaynaklanan sorunları ifade ederek birkaç öneride bulunmuştur (Aydın ve Aydın, 2011:332- 333). Bundan sonra Azerbaycanlı Fethali Ahundzade bir yazı reformu düşünmüş ve bunu Osmanlı Bilim Kurumu'na sunmuştur. O da Arap yazısının ıslahı hakkında birkaç öneride bulunmuştur. Ancak kurum yüzyıllarca kullanılan bir yazının değiştirilesinin geçekten çok büyük bir iş olduğu sonucuna varmıştı (Berkes, 2018: 264-265).

Birinci Dünya Savaşı'ndan önce Enver Paşa'nın orduda kullanılmak üzere yeni bir yazı geliştirdiği görülmektedir. Arap harflerinin ayrı bir şekilde yazıldığı bu yazıya Ordu Elifbası", "Hatt-ı Cedid", "Enver Paşa Yazısı" gibi adlar verilmiştir (Değerli, 2009:34). Bu yazı biçimi bir girişimden öteye gidememiştir. Bunun sebeplerinden biri alfabe değişikliğinin savaş ortamında yapılmak istenmesi, diğeri ise halka ulaşmamış olmasıdır (Marttin, 2019: 1074).

Dil konusunda yapılan bu gelişmeler Atatürk'ün inkılap girişimlerine kadar belirli bir sonuca ulaşamamıştır. Atatürk'ün Türk dili hakkındaki düşünceleri çocukluk zamanından itibaren oluşmaya başlamıştır. Dil konusuna çok zaman ayırmış, fırsat

bulduğu hemen her ortamda dile getirmiş ve uzmanlardan görüşler alarak yapılacaklar konusunda talimatlar vermiştir (Altan, 2003: 53).

1920- 1928 yılları dil devriminin hazırlık dönemi olarak görülmektedir. 1923 yılında yapılan İzmir İktisat Kongresi'nde Latin harflerinin kabulüne dair önerge gündeme gelmiş ve kongre başkanı Kazım Karabekir tarafından karışı çıkılarak eleştirilmiştir. Alfabe fikri bu dönemde Mustafa Kemal tarafından da henüz zamanının gelmediği şeklinde değerlendirilmiştir (Gündüz ve Fırat, 2014: 63).

Uzun yıllar üzerinde düşünülen alfabe konusu 1928 yılında nihayete ulaşmıştır. 20 Mayıs 1928 günü Bakanlar Kurulu alfabe konusundaki görüşleri ve fikirleri belirlemek üzere Dil Komisyonu kurulmasına karar vermiştir. Bu komisyon Falih Rıfkı, Ruşen Eşref, Yakup Kadri, Mehmet Emin Erişirgil, İhsan Sungu, Avni Başman, Ragıp Hulusi Özden, İbrahim Grandi, Ahmet Cevat Emre olmak üzere dokuz üyeden oluşmaktaydı. Daha sonra üye sayısı 14'e çıkmıştır (Tongul, 2004: 120). 26 Haziran 1928'de Mustafa Kemal başkanlığında toplanan komisyon "Gramer Hakkında Rapor" ve "Elifba Raporu" adında iki rapor hazırlamıştır. Elifba raporu, alfabe hakkındaki ilk bilimsel ve resmi rapordur (Aydın ve Aydın, 2011:336).

Bir taraftan hazırlıklar sürerken diğer taraftan Atatürk yurt gezilerine çıkarak yeni harfleri öğretme seferberliğine çıkmış halka yeni Türk harflerini öğretmiş ve bu faaliyetleri teşvik etmiştir. 1 Teşrinisani (Kasım) 1928 Perşembe günü 1353 kanun numarası ve oybirliğiyle "Yeni Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkındaki Kanun" kabul edilmiştir (Dönmez, 2011: 53-55).

Latin alfabesinin kabulünden sonra Türk dilinin öz güzelliğini meydana çıkarmak, Türkçeyi yabancı kelimelerden arındırarak kelimelerin Türkçe karşılıklarını bulmak ve onu diğer dillerin arasından değerine yakışan bir yüksekliğe ulaştırmak maksadıyla 12 Temmuz 1932 tarihinde Türk Dili Tetkik Cemiyeti kurulmuştur (Arıç, 2020: 48). Atatürk'ün önderliğinde kurulan cemiyetin çalışmaları devam ederken o yılın Eylül ayı sonlarında bir Dil Kurultayı'nın toplanacağını duyurulmasını ister (Akalin, 2007: 12). Kurum, çalışmalarını ve yöntemini belirlemek üzere 26 Eylül-5 Ekim 1932 tarihleri arasında ilk kurultayını tertip etmiştir. Kurultayın bitimine doğru Halit Fahri Bey tarafından yapılan bir öneriyle 26 Eylül, ülkede dil bayramı olarak kabul edilmiştir (Özüçetin, Kara ve Bolat, 2017: 255).

Türk Dil Bayramı, yurt genelinde çeşitli etkinlikler düzenlenerek kutlanmıştır. Dil Bayramı kutlamalarının etkin bir şekilde sürdürülebilmesi için Halkevleri görev almıştır. Bu bayram kutlamaları Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesini bulanan Halkevlerinin asli görevlerinden biri haline gelmiştir (Aydın, Aydın ve Kaya, 2016: 9). Türkiye’de çıkan bütün gazete ve mecmua idarelerinde Neşriyat Kolu tarafından gönderilen tamimde bu yayınların sayfalarında Dil Köşesi oluşturmaları istenmiştir (Arıg, 2020: 48). Günümüzde tüm halkın katılımıyla kutlanan bayramlardan olma özelliğini yitirdiğini söyleyebiliriz.

2.1.2.12.29 Ekim Cumhuriyet Bayramı

Batı’da Fransız ihtilaline yön veren aydınların şekillendirdiği, halk yığınlarının hakimiyeti anlamına gelen Cumhuriyet fikri, Türkiye’de XIX. yüzyılın sonlarına doğru telaffuz edilmeye başlamıştır. Bu süreç Mustafa Kemal ile hayat bulmuş, 23 Nisan 1920’de meclisin açılmasıyla başlamış, saltanatın kaldırılmasından sonra Cumhuriyet’in hayata geçirilmesiyle sona ermiştir. Ali Fethi Okyar hükümetinin istifasıyla doğan krizin, anayasada yapılacak değişikliklerle çözüme ulaşacağını ifade eden Mustafa Kemal tarafından sunulan 20 Ocak 1921 tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanunu’nda yapılacak değişiklik önergesi Halk Fırkası grubunda kabul edildikten sonra hazırlanan kanun tasarısı 29 Ekim 1923’te Meclis’te 158 oyla kabul edilmiştir (Aydın ve Aydın 2011: 307- 308). 29 Ekim gecesi bütün Türkiye çapında gürleyen top sesleri bir rejimin sonunu, bir yenisinin doğumunu dünyaya ilan ediyordu (Berkes, 2018: 509).

Cumhuriyetin ilanından bir sene sonra resmi bayram olarak ilan edilmese de 29 Ekim 1924 tarihinde yapılacak kutlama için bir kararname yayınlanmıştır. 26 Ekim 1924 tarihinde yayınlanan kararname ile 29 Ekim gününde Cumhuriyet’in ilânı için 101 top atılmasına ve hazırlanacak özel bir programla kutlanmasına karar verilmiştir (Aydın vd., 2016: 272). Cumhuriyet’in ilanının ilk yıl dönümü İstanbul’da, Ankara’da ve İzmir’de büyük bir coşkuyla karşılanmış, her yer bayraklarla donatılarak çeşitli törenler yapılmıştır (Şeneken, 2009: 7).

Cumhuriyetin milli bayram olarak kutlanması için Ali Fethi Bey tarafından, özellikle Amerika ve Fransa örneklerine uygun olarak 18 Nisan 1925’te verilen önerge, yapılan görüşmeler sonunda 628 sayılı kanun ile kabul edilmiştir. 29 Ekim 1925 tarihi

itibariyle bugün ülke içinde ve dış temsilciliklerde Milli Bayram olarak kutlanmaya başlamıştır (Alpaslan ve Aydın, 2015: 264).

1933 yılı devrimin siyasi ve kurumsal boyutlarını tamamladığı, içeriye ve dışarıya rüştünü ispatladığı, bu nedenle kutlamalara ayrı bir önem verildiği yıldır. 11 Haziran 1933 tarihinde Cumhuriyetin onuncu yıldönümü hakkında bir kanun çıkarılmıştır (Aslan, 2011: 165-166). 2305 sayılı kanuna göre Cumhuriyet Bayramı kutlamalarının üç gün sürecek ve bu süre resmî tatil olması, bayram tatili öncesi ve sonrasında toplu taşıma vasıtalarında indirimli yolcu taşınması, bayram süresince iletişim araçları (telgraf, mektup ve kart) ücretlerinin yarıya indirilmesi, 10. yıla özgü hatıra madalya basılması kararlaştırılmıştır (Demir, 2013: 41). Ayrıca kutlamalar çerçevesinde, Cumhuriyetin on yılda geçirdiği değişimi ve yaşanan gelişmeleri anlatan konferanslar düzenlenmiş, pek çok şehirde Cumhuriyet Baloları düzenleneceği, basın organları aracılığıyla halka duyurulmuştur (Sönmez, 2004:91). Kutlamaları düzenlemek üzere Ankara'da bir yüksek komisyon kurulmuştur. Belediyesi olan her yerde yüksek komisyon emrine birer komite verilmiş, yüksek komite kutlama işinin detaylarını vaktinde hazırlayarak komitelere göndermiş ve belediyesi olan yerlerdeki komiteler de köyleri bilgilendirmişlerdir (Doğaner, 2007: 3).

1925 yılında resmi olarak kutlamalara başlanan Cumhuriyet Bayramı, yaşanan tüm iç ve dış gelişmelerden etkilenmiş, özellikle Atatürk sonrası dönemde 1960'a gelinceye kadar kutlamaların eski coşkusunun ve heyecanının azaldığı görülmüştür. 1960 yılında yapılan askeri müdahale sonucunda bayram kutlamalarında yeni bir hayatın ve demokrasi anlamında yeni bir umudun başladığı vurguları ön planda tutulmuştur (Bolat, 2007: 370).

Resmi bayram ilan edildiği dönemden itibaren önemini hiçbir zaman yitirmemiştir diyebiliriz. Günümüzde mevcut olan yeni tip korona virüs (Covid-19) tedbirleri alınarak törenler kısıtlı da olsa yapılmaya devam etmiştir.

2.1.2.13.10 Kasım Atatürk'ü Anma Töreni

Atatürk'ün sivil ve askeri yaşamında bazı rahatsızlıklarının olduğu bilinmekle birlikte, 1937-1938 yıllarında rahatsızlıkları ve şikayetleri artmıştır (Aydın, 2016: 177). Devlet işlerinin aksatmaması, Hatay meselesinin yoğunluk kazanması, Adana ve Mersin

gezilerine çıkması gibi nedenlerle iyice halsizleşmiştir. Dr. Nihat Reşat Belger tarafından siroz teşhisi konulmuş olup, diğer yerli ve yabancı doktorlar tarafından da onaylanmıştır (Güher, 2018:97). Seyahatlerden sonra İstanbul'a geldiğinde Savarona yatında tedaviye alınmış, 25 Temmuz'dan itibaren Dolmabahçe Sarayı'nda tedaviye devam edilmiştir. Siroz nedeniyle Atatürk'ün karnı su toplamakta ve bu su doktorlar tarafından operasyonla alınmaktadır. İkinci su alımı 22 Eylül'de yapılmış, bir süre rahatladıktan sonra 8 Kasım'dan itibaren durumu tekrar kötüleşmeye başlamıştır. Atatürk'ün ağırlaştığı haberi Hükümet'in hazırladığı bir tebliğle gazeteler ve radyo vasıtasıyla halka duyurulmuştur (Tanış, 2020: 1053).

10 Kasım 1938 Perşembe günü saat 09.05'te Atatürk ruhunu teslim etmiştir. Ölümü, bir hükümet tebliği olarak İçişleri Bakanlığı tarafından radyo ve basın aracılığı ile tüm yurda, elçilikler vasıtasıyla da tüm dünyaya ilan edilmiştir (Yıldırım, 2018: 165).

10 Kasım sabahı Dolmabahçe Sarayı'ndaki Cumhurbaşkanlığı forsunun yarıya indirilmesiyle vefatı önce İstanbullular öğrenmiş, radyo aracılığıyla Anadolu şehirleri haberdar olmuştur. İstanbul sokakları liderine ağlayan halkla dolmuş, tiyatro gibi eğlence yerleri kapatılmış, birçok okulda öğleden sonra ders yapılmamış, bütün resmî binalarda, Halkevi ve parti binalarında, konsolosluklarda bayraklar yarıya indirilmiştir (Akseki, 2016: 203).

Ölümünden hemen sonra Başbakan Celal Bayar tarafından verilen talimat doğrultusunda İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Ord. Prof. Dr. Şerafettin Yaltkaya'nın cenazeyi yıkamasının ardından 11 Kasım 1938 akşamı tahnit işlemi tamamlanmıştır (Doğaner, 2005: 46). İçişleri Bakanlığı tüm illere defin işleminin 21 Kasım 1938 günü Ankara'da yapılacağını ve yapılması gerekenleri içeren bir genelge göndermiştir (Güher, 2018: 98). Naaşı Ankara'ya nakledilmeden önce İstanbul'da büyük bir tören yapılmış, halk saygısını göstermek için Dolmabahçe Sarayı'na gitmiştir. 17 Kasım günü saat 20.00'da yapılan saygı geçidi sırasında izdiham nedeniyle 11 kişi hayatını kaybetmiştir (Uzun, 2009: 538).

Cenaze namazı Dolmabahçe Sarayı'nda Şerafettin Yaltkaya'nın imamlığında kılınmıştır (Şimşek, 2007: 25). 19 Kasım'da İstanbul'da yapılan cenaze töreninin ardından yola çıkan naaş, 20 Kasım'da Ankara İstasyonu'nda Cumhurbaşkanı, meclis

başkanı, bakanlar kurulu, genelkurmay başkanı ve milletvekilleri tarafından karşılanmıştır (Tatar, 2017: 26).

Atatürk'ün ölüm yıl dönümünün birinci yılı olan 1939 yılı 10 Kasım'ındaki Atatürk'ü anma toplantıları, içeriği CHP tarafından belirlenen programa uygun bir şekilde ve ülkenin hemen her köşesinde yapılmıştır. Program ülkenin tümüne yönelik olarak hazırlanmış, Halkevleri, okullar, basın ve radyo ile ilgili olarak düzenlemeler yapılmış ve bütün toplantıların içeriği ayrıntılı bir şekilde belirlenmiştir (Uzun, 2019: 140-141).

1939 yılında yapılan ilk törenden sonraki yıllarda yapılan tören programına ait ayrıntılar, 9 Kasım'dan itibaren netleşmeye başlar ve ilk yıl dönümüne ait anma programlarıyla aynı içeriktedir. Gazetelerde yazılan yazılar da her yıl aynı içeriğe sahip olup sonraki dönemlerde yazılan şiirler dahi birkaç kıta eksiltiyle aynı şekilde yayınlamıştır (Şimşek, 2007: 89). 1950 yılına kadar yapılan anma törenlerine ait program hükümet tarafından hazırlanarak valiliklere gönderilmiştir. Tören ilk olarak Etnografya Müzesi'nde başlamış, cumhurbaşkanı, başbakan, bakanlar, vekiller ve halk 10 Kasım günleri ilk olarak buraya gelmişlerdir. Halkevleri törenlerin asıl merkezi olmuş, her sene İsmet İnönü'nün tarihi beyannamesi okunmuştur. Okullarda, derneklerde, halkevlerinde, fakültelerde yapılan törenlerde saygı duruşunun akabinde Atatürk'ün hayatından bahsedilerek yaptığı işler anlatılmış ve şiirler okunmuştur (Tatar, 2017: 104).

1960 yılına kadar, 10 Kasım günü tüm yurttan tutulan bir yas günü olmuş, 1960 yılı sonrasında 10-16 Kasım tarihleri Atatürk Haftası olarak adlandırılmış, yas tutma geleneği 1988 yılına kadar elli yıl devam ettikten sonra bu yılda kaldırılmıştır. Ancak ortak yas duygusu Türk milletinin kalbinde yer etmiş ve 10 Kasım günlerinde Atatürk'ü kendi iradeleriyle anmaya devam etmişlerdir. Nitekim günümüzde de Atatürk'ün yaptıklarına karşı duyulan minnet ve vefa duygusuyla Atamız her sene anılmaktadır (Uzun, 2019: 161-162).

Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümü bütün ülkeyi yasa boğmuş ve ulusal çapta bir yas tutulmuş olduğunu ifade edebiliriz. İlk anma töreninde yapılan program sonraki yıllarda yapılacak törenler için bir temel haline gelmiştir. Sonraki yıllarda birtakım değişiklikler meydana gelmekle beraber günümüze kadar devam eden anma

geleneklerinin çoğu devam etmiştir. Günümüzde her 10 Kasım'da sirenler çalar, saygı duruşunda bulunulur ve Atatürk'ün hayatı, ülke için yaptıkları anlatılır. Özellikle okullarda, yetişen yeni nesle Atatürk'e vefa duygusunu aşılama adına en önemli, en duygu yoğunluğu bulunan günlerdendir diyebiliriz.

2.1.2.14. Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası

19. yüzyıldan itibaren Sanayi Devrimi ile birlikte Avrupa'da ekonomik alanda büyük gelişmeler gözlenmiştir. Özellikle 1820'li yıllarda sanayi devrimini tamamlamış olan İngiltere pek çok ülke ile serbest ticaret antlaşması yapmıştır. 1838'de Osmanlı Devleti'yle yaptığı serbest ticaret, Osmanlı Devleti'ni açık bir pazar haline getirmiş ve yabancı tüccarları iç gümrük vergisinden muaf tutarken yerli tüccarlar bundan muaf olmamıştır. Osmanlı pazarlarının yabancı devletlerin kontrolüne girmesiyle başlayan süreç Fransa ve diğer Avrupa devletleri ile devam etmiştir (Özer, 2013: 597).

1850'den itibaren batılılara verilen demir yolu imtiyazları ile yabancı sermayenin etki alanı genişlemiş, yabancı mallarla rekabet edemeyen Osmanlı atölyeleri ve tezgâhları kapanmaya başlamış, işsizlik artmış, yerli üretim durma noktasına gelmiştir. İlk defa bu dönemde Osmanlı Devleti'nde yerli malı kullanma düşüncesi dile getirilmiştir (Kısıklı, 2017: 2).

Son dönemde verilen kapitülasyonların ardından Kırım Savaşı nedeniyle yapılan dış borçlanma ve beraberinde kurulan Duyun-u Umumiye idaresinin kurulmasıyla birlikte mali tutsaklık dönemi, XIX. yüzyıl sonlarında Milli İktisat düşüncesini gündeme getirmiştir. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra İttihat ve Terakki yönetimi karşılaşılan iktisadi ve siyasi sorunlar ile birlikte liberalizmden uzaklaşmış, milli iktisat dönemi başlamıştır (Aydın, 2016: 112).

İttihat ve Terakki döneminde ekonominin millileşmesi adına birçok faaliyette bulunulmuştur. Her şeye rağmen I. Dünya Savaşı'nın yıkıcı etkilerine ve ekonomik çöküntüye engel olunamamıştır. Mondros Mütarekesinin ardından başlayan Millî Mücadele döneminde İttihatçı kadro milli iktisat politikasını devam ettirmiştir. Lozan Antlaşması görüşmelerinin kesintiye uğradığı 4 Şubat 1923'ten sonraki 17 Şubat'ta İzmir İktisat Kongresi toplanmış ve yerli malı kullanımını teşvik eden kararlar alınmıştır (Kısıklı, 2017:2). İktisat kongresinde amaç ulusal bir ekonomi oluşturmaktır ve alınan

kararlar bu doğrultuda olmuştur. İktisat kongresinde liberal iktisat politikası uygulanması kararlaştırılmıştır ancak Lozan Antlaşması'nda gümrük tarifelerine getirilen kısıtlamalar ve dış borçlar, tasarlanan politikaların istenildiği gibi uygulanmasına mâni olmuştur. 1929 yılına gelindiğinde gümrük tarifelerindeki kısıtlamalar sona ermiştir ve artık bir kalkınma hamlesi yapılabilecektir. Aynı yıl Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan ekonomik krizin küresel çapta etkili olmasıyla birlikte Türkiye'de bu durumdan önemli ölçüde etkilenmiştir (Güven Toker, 2019: 656).

Dünya Savaşı döneminde savaş sebebiyle sanayi ve tarım üretimi sürekli artırılmış, yüksek üretim oranları savaş sonrasında da devam etmiştir. Savaşın bitmesinin ardından talep düşmüş ancak üretim düşürülmemiş, dolayısıyla ihtiyaç fazlası ürün ortaya çıkmıştır. Bu durum tarım ürünlerindeki fiyatı düşürmüştü bu da sanayi mallarındaki fiyat hareketlerini etkilemiş, geliri düşen tarımsal üreticiler daha az sanayi ürünü talebi ve sanayi ürünlerinde ise fiyat düşüşü meydana gelmiştir. Tarım ve sanayide yaşanan fiyat düşüşlerine bir de dünya genelinde yaşanan finans krizi eklenmiştir. ABD'de New York borsasının çökmesiyle yaşanan bunalım kısa sürede tüm dünyaya yayılmıştır (Metintaş ve Kayıran, 2016: 38).

Amerika'da başlayıp tüm dünyaya yayılan buhranın Türkiye ekonomisi üzerinde olumsuz etkileri görülmekle beraber çok yıkıcı bir etkisi olmamıştır. 1930'lu yıllarda tarımsal ekonomi hakimdi ve daha çok kendi ihtiyaçlarını karşılamak üzere yapılan bir üretim vardı. İhracat üzere tarımsal üretim yapılan bölgeler zarar görmüş olsa da tarımsal üretim artmaya devam etmiştir. Ancak yine de 1930'lu yılların başlarında deflasyon yaşanmış, fiyatların yarı yarıya gerilediği görülmüştür (Işık ve Duman, 2012: 74). Tarım sektöründeki üretilen malların fiyatının artırılması için tedbirler alınmaktaydı. Bunun yanı sıra bir diğer önemli konu üretmediğin takdirde, elinde var olanı tasarruflu kullanmanın gerekliliğiydi. Halkın bilinçlenmesini sağlayarak krizlerin etkilerini azaltmak maksadıyla 1929 yılında Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti kurulmuştur (Akkor, 2018: 136).

Türk parasının hızlı bir şekilde değer kaybetmesi hükümet çevrelerinde kaygıya neden olmuştur. Bu durumun yarattığı olumsuz etkileri, dış ticaret açıklığının fazla oluşuna bağlanmıştı. Dış ticaret açığını kapatmanın yolu da ithal edilen ürünlerin

kısıtlanması olarak görülmüştür. 1929 yılı sonlarında tüketimin yerli kaynaklara dayandırılması ve ithalatın azaltılması düşüncesi hâkim olmuştu. Bu doğrultuda 14 Aralık 1929 tarihinde Meclis Başkanı Kazım Özalp'in başkanlığında yapılan toplantı sonucu Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti kurulmuştur (Duman, 1992: 130).

Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti'nin amacı: Halkı israfla mücadele etmeye, tutumlu yaşamaya ve tasarruflu olmaya alıştırmak; yerli mallarımızı tanıtmak, sevdirmek ve kullanırmak; yerli mallarımızın miktarını artırıp kalitesini yükseltmek ve fiyatlarını ucuzlatmaya çalışmak olarak belirlenmiştir (Aktaş, 2020: 970). Cemiyetin programı içinde geçen çalışmaları ise şu şekilde ifade edilmektedir: Ekonomik yapıda önemli yer tutan faaliyet kolları hakkında kongreler düzenlenmesi, her yıl on beş gün devam etmek üzere yerli mallar sergisi düzenlenmesi, ilk ve orta dereceli okullarda tasarruf haftaları düzenlenerek öğrencilere tasarruf fikrinin aşılması ve yerli malı kullanılmasının teşvik edilmesi; Türk sanayisini tanıtmak maksadıyla yabancı ülkelerde açılan sergilere katılması; Ulusal Ekonomi adında iki ayda bir çıkarılan dergi yayınlanması (Ezer, 2010: 432).

Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti'nin faaliyetlerinden biri olan Tasarruf ve Yerli Malı Haftası, günümüzde eski önemini büyük ölçüde kaybetmekle beraber, ilk kez 12-19 Aralık 1930 yılında kutlanmaya başlamıştır (Duman, 1990: 82). Zaman zaman isim değişikliğine uğramış, 1934'te Milli Ekonomi ve Yerli Mallar Haftası, 1936'da Ulusal Ekonomi ve Arttırma Haftası, 1946'da Yerli Malı Haftası ve 1983 yılında da Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası olarak anılmıştır (Aydın, 2016: 115). Bu haftanın amacı, halkı yerli malı kullanmak konusunda bilinçlendirmektir. Bu konuda geniş bir kitleye hitap edilmektedir. Bilinçli ve sorumlu birer vatandaş yetiştirmekle görevli eğitim kurumları, 12-18 Aralık tarihleri arasında kutlanan Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası kutlamaları vasıtasıyla, İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nde yer alan "savurganlığı önleme ve tutumlu olabilme" amacını gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Okullarda yapılan Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası'nın öğrencilerde kalite ve tüketici sorumluluğu bilinci kazandırdığı, küresel dünyada yerli ürünleri tercih etmek kadar tercih edilecek ürünler üretilmesinin de önemli olduğu, amaca uygun planlanan etkinliklerle yerli mallarının tercihinine yönelik farkındalık oluşturduğu görülmüştür (Sağlam ve Yaman, 2012: 216). Atatürk'ün yerli malına ne kadar önem verdiğini "Türk yurdu, Türk iktisadiyatı, Türk

eliyle, Türk tarihiyle yükselir. Türkler, Türk malı alınız, Türk malı kullanınız; Türk parası Türk toprağında kalsın!..” sözünden anlayabiliriz (Hekimci, 208: 5). Bu hafta, bilinçli ve sorumlu bir vatandaş yetiştirmek amacıyla olan Sosyal Bilgiler Dersi için önemli haftalardan biridir diyebiliriz. Dünyanın ekonomi yarışı yaptığı bu çağda, yerli üretimin önemi, yerli üretim mallarının tercih edilmesi konusunun genç nesillere benimsetilmesi adına önemli bir gün olduğunu ifade edebiliriz.

2.1.3. Basın

Dünyada var olan her insan topluluğu, çevresinde olup bitenden haberdar olma ihtiyacını hissetmiş ve bunun sonucunda basın olarak nitelendirilen yapı meydana gelmiştir. İnsanlar ilkçağlardan itibaren çevrelerine vermek istedikleri mesajları kendi olanakları içerisinde iletmeye çalışmışlardır. Mağara resimleri, hiyeroglif yazı tipiyle günümüze ulaşan tabletler, yazının icadıyla parşömen ve papirüs üzerine yazılı metinler verilmek istenen mesajların yansımaları olmuştur. İlk ve orta çağlarda tellallar yoluyla halka aktarılan sözlü duyurular, Roma İmparatorluğu’nda Senato kararlarının halka sözlü ve yazılı olarak aktarıldığı ‘Akta Pulica’ ve daha sonra ise ‘Acta Diurna’ gibi örnekler haber ve mesaj verme yönündeki çabaların sonucu meydana gelmiştir (Özçağlayan, 2008: 133). Dünyada çıkan ilk gazete Mısır’da bulunan pişmiş tuğla üzerine yazılmış bir tablet olarak belirlenmiş, bundan başka bir de papirüslere yazılmış bir gazete de bulunmuştur. Babillerde genel olayları günü gününe kaydeden vakanüvisler bulunduğu, ilk gazetenin M.Ö. 4000 yılında Çinlilerde görüldüğü, Yunanlıların tarih olaylarını yazdıkları Ori’ler ve günü gününe tuttukları “efimerit”lerin gazetelere yakın vesikalar olduğu, Romalıların ruhani liderlerine hazırladıkları yıllıkların bulunduğu, 15. yüzyıldan itibaren Venedik Dükalığı’nın, dünyanın dört bir tarafındaki elçilerine “Foglio D’avizzi” denilen bildiriler yolladığı, dünya uygarlıklarına ait bilinen çeşitli haberleşme örnekleridir (Polat, 2009: 8-9).

2.1.3.1. Dünyada Basının Gelişimi

Yazının icadı, kâğıdın bulunması ve matbaanın icadı ile gelişen basın hareketlerinin tam manasıyla ortaya çıkışı 17. Yüzyılda Avrupa’da meydana gelmeye başlamıştır. Basın deyince akla gelen önemli unsurlardan biri yerel ve ulusal manada gazetelerdir (Çetin, 2019: 1). Bugünkü manada, düzenli yayın aralığı bulunan gazetelerin ortaya çıkışı 1600’lü yılların başında görülmektedir. 1609 yılında

Almanya’da Johann Carolus tarafından haftada bir çıkarılan ve Almanca olarak *Avisa Relation oder Zeitung* isminde gazete yayımlanmıştır. Almanya’da ilerleyen yıllarda başka gazeteler de yayımlanmaya başlamıştır. Fransa’da gazetecilik devlet destekli olarak, yarı resmi nitelikte çıkmaya başlamıştır. Matbaacı Louis Vedosman tarafından çıkarılan *La Gazzette* isimli gazete 1631 yılında yayına başlamıştır (Nalcıoğlu, t.y.: 11).

Başka bir kaynağa göre Hollanda’da 1605 yılında çıkan *Nieuwe Tijdingen* adlı yayının ilk gazete olduğu belirtilmektedir. Sonraki zamanlarda 1622’de Londra’da ilk İngiliz gazetesi *The Weekly News From Italy And Germany*, Paris’te ilk Fransız gazetesi Théophraste Renaudot tarafından *Le Gazette* adıyla 1631’de, Roma’da ilk İtalyan gazetesi *Gazetta Publica* 1640’ta yayımlanmıştır (Polat, 2009: 10). İngilizce yayımlanan ilk gazeteler arasında, İngiltere’de 1665’te çıkan “Oxford Gazzette” ve ilk İngilizce günlük gazete olarak da 1702’de yayımlanan “The Daily Courant” sayılmaktadır (Özçağlayan, 2008: 134).

Amerika’da düzenli olarak yayımlanan gazetenin çıkması ancak 1704 yılında olmuştur. İngiliz asıllı John Campbell tarafından kurulan gazete, İngiliz taraftarı olarak 1776 yılına kadar yayınına devam etmiş, *The Boston News Letter* isimli bu gazeteden sonra pek çok haftalık ve haftada birkaç gün çıkan gazeteler neşredilmeye başlanmıştır (Nalcıoğlu, t.y.: 13).

19. yüzyılda batı Avrupa’da sanayi ve bilimdeki gelişmelere bağlı olarak ulaşım ve haberleşme noktasında da yeni gelişmeler ve buluşlar meydana gelmiştir. Telgrafın ve telefonun icadı sonrası yaşanan haberleşmede ve basımda sağladığı kolaylık, gazetenin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Bu yüzyılda dizgi makinelerinin icadı basının gelişimini sağlamış, bugünkü modern gazeteciliğin temelini oluşturmuştur. Birinci ve İkinci Dünya Savaşları sırasında basın, ekonomik ve sansür gibi sebeplerle sıkıntılı günler geçirmiştir. Radyo ve televizyonun yaygınlaşmasıyla birlikte gazete okuma oranı azalmaya başlamıştır, 20. Yüzyılda internetin keşfiyle birlikte hem yazılı hem görsel basın için önemli bir araç haline gelmiş bununla birlikte geleneksel gazetecilik önemli ölçüde ivme kaybetmiştir (Polat, 2009: 11-12).

2.1.3.2. Türkiye’de Basının Gelişimi

Türkiye’de yayıncılığın tarihi 1727’de İbrahim Müteferrika tarafından Osmanlı Devleti’ne getirilen matbaada, 1729 yılında basılan ilk kitap olan “Vankulu Lûgatı” ile başlamıştır. Matbaa bu tarihte ülkeye gelmiş olsa bile Osmanlı Devleti’nde gazete yayıncılığı çok sonralar başlamıştır. Türkiye sınırlarında ilk gazete, Fransız Devrimi’nin ardından, Fransızlar tarafından çıkarılmıştır. İstanbul’da Fransız elçiliğinin basımevi tarafından 1795 yılında Fransızca olarak yayımlanan *Bulletin de Nouvelles* isimli gazete yayımlanan ilk gazete özelliğini taşımaktadır (Salihpaşaoğlu, 2007: 139). 15 günde bir yayımlanan bu gazete, elçi Vermainac’ın Fransa’ya geri dönmesi üzerine yayını durmuş yerine 1796’da *Gazette Française de Constantinople* yayına başlamıştır. Bu gazeteler Fransız Devrimi’ni hareketini destekleyen ve Osmanlı Devleti’nde yerleşik bulunan Fransız vatandaşlarının Fransa’daki güncel vaziyete dair bilgilendirmesi amacıyla çıkmıştır (Nalcıoğlu, t.y.: 28).

Bu tarihlerden sonra önemli bir ticaret kenti olan İzmir’de yine Fransızlar tarafından 1824 yılında gazete yayımlanmaya başlamıştır. Burada yayımlanan ilk gazete ise *Le Smyrnéen* gazetesidir. Fransız bir tüccar olan Charles Trican tarafından çıkartılmış ancak ekonomik imkansızlıklar nedeniyle dokuz ay sonra el değiştirerek yine kentte iş yapan bir Fransız olan M. Roux’un kontrolüne geçmiştir. Devletin yaptığı baskılar sonucu gazeteyi Ekim 1824’te, Monsieur Didier’e devretmiş, 1828 yılına kadar Didier’in kontrolünde kalan gazete yayın politikalarının sertliği nedeni ile uyarılar almış ancak politikasından vazgeçmeyerek gazetenin yönetimine, avukat soydaşı Alexsandre Blacque geçmiştir (Demirtaş, 2016: 40).

Osmanlı devleti sınırlarında çıkan ilk Türkçe gazete, askeri ve ekonomik olarak İstanbul’daki merkezi yönetimden daha iyi bir durumda olan Mısır’da çıkarılmıştır. Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa tarafından 1828 yılında çıkarılan *Vaka-i Mısriye* isimli gazete yarı Türkçe yarı Arapça olarak çıkarılmıştır. Yaşanan siyasi gelişmeler sonucunda Girit Valiliği’ni de yapan Mehmet Ali Paşa tarafından, burada da 1830 yılında *Vaka-i Giridiye* isimli, yarı Rumca yarı Türkçe bir gazete yayın hayatına sokulmuştur (Uçak ve Erkal, 2018: 95).

Döneminde birçok yeniliklere imza eden Osmanlı padişahı Sultan II. Mahmut gazetenin öneminin farkına varmıştı ve aklında gazete çıkarma fikri bulunmaktaydı.

Bunun için bir meclis toplanıp bu konu tartışıldı ve nizama aykırı olmadığı aksine ülkeye pek çok faydasının olacağı anlaşılan gazete çıkarılmasına karar verildi. Gazetenin ismi üzerine yapılan öneriler sonucunda Takvim-i Vekayi olması padişah tarafından kabul edildi. Böylece Türk basın tarihinin ilk Türkçe gazetesi Takvim-i Vekayi adıyla 1 Kasım 1831 yılında yayın hayatına başlamıştır. Amacı toplumu doğru bilgilendirmek ve bundan kaynaklanan asayişsizliğin önüne geçmek olarak belirtilmektedir (Akbulut, 2013: 35- 36).

Bir başka gazete ise İstanbul'da yaşayan İngiliz bir tüccar olan William Churchill tarafından 1 Ağustos 1840 tarihinde çıkarılmıştır. Ceride-i Havadis adını taşıyan bu gazete özel sermayeyle kurulan ilk gazete olma özelliğine sahiptir. Müşterilerinin çoğu üst tabakadan olan gazetenin okuyucu sayısı düşünce üç yılın sonunda kapanma tehlikesi yaşamıştır. Churchill'in devletten destek istemesi sonucunda gazeteye devlet tarafından belirli miktarda yardım yapılmış ve gazete böylece yarı resmi bir kimliğe bürünmüştür. 1864 yılında William Churchill'in vefat etmesi sonrasında oğlu Alfred Churchill tarafından idare edilmiştir (Nalcıoğlu, t.y.: 33).

1860 yılına gelindiğinde Şinasi ve Agah Efendi tarafından, devletten herhangi bir yardım almadan özel bir teşebbüsle kurulan ilk gazete *Tercüman-ı Ahval* yayımlanmaya başlamıştır. Bu yönüyle basım tarihinde önemli bir yeri vardır. Bir başka önemi ise diğer devlet destekli iki gazetede olduğu gibi eleştiriden uzak olmayışı, daha bağımsız bir şekilde görüş bildirmesidir. Hükümet tarafından ödenek bağlanan ve bu ödenek sayesinde ayakta kalan bir gazetede veya padişahın kendi emriyle kurulan bir gazetede hükümeti ve icraatlarını eleştirme ve denetleme düşüncesi, henüz kimsenin aklında yer etmemiş, etmiş olsa bile dile getirilememiştir. Ancak tamamen kendi sermayesi ile kurulan bu gazetede durum değişmiştir. Amaçları halkın bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesine yönelik yayın yapmak olarak belirlenmiştir (Nalcıoğlu, 2005: 257).

Tercüman-ı Ahval gazetesi ile yayın hayatına başlayan Şinasi, bu gazeteden ayrılarak Tasvir-i Efkâr'ı yayımlanmaya başlamıştır. Kendisini "Havadis ve Maarife Dair Osmanlı Gazetesi" olarak tanımlayan bu gazete 27 Haziran 1862 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. Gazetenin mukaddimesinde "...Her millet için elzem olan; halkın menfaatine sahip çıkan, ona tercüman olan gazetelerin varlığıdır..." diyerek gazetelerin

önemini ve amacını kavramış, bir fikir gazeteciliği yapmak üzere yola başlamıştır (Çaylı, 2017: 51-52).

1860'lı yıllardan itibaren liberal eğilimli fikirlerin oluşmasıyla birlikte gazeteler siyasal muhalefetin kaynağı durumuna gelmişlerdi. Muhalefete dayalı olarak yazılan yazılar hükümeti tedbir almaya yöneltmişti. Gazetelerin ilk çıkmaya başladığı dönemlerden itibaren gazetelere yönelik belirli bir hukuki düzenleme yapılmamıştı. Doğrudan basınla ilgili olmayan ancak basını da ilgilendiren düzenleme 1857 yılında çıkarılan Matbaalar Nizamnamesi olmuştur. Kitap ve süreli yayınlara basılmadan önce sansür getiren nizamnameye ek olarak 1858 yılında Ceza Kanununa eklenen üç madde izlemiştir. Eklenen maddelere göre genel adaba aykırı olarak yapılan yayınlar, herhangi bir milletin aleyhinde yapılan yayınlar ve herhangi birine asılsız yapılan isnatlar suç kapsamına alınmıştır (Akbulut, 2013: 45).

1864 yılında yayımlanan Matbuat Nizamnamesi ile Osmanlı Devleti, Avrupa'da görülen ve Avrupa hükümetlerini sarsan tehlikelerin, özellikle ülke dışındaki gelişmelerin duyulmasının yaratabileceği huzursuzluğun sezilmesi üzerine önlem almaya yönelik bir düzenleme yapılmıştır. Basındaki ön sansürü kaldırarak basın rejimini daha uygar bir seviyeye çıkarma iddiasındaki bir girişim olarak görülmektedir. Basın suçlarının yargılanması Meclis-i Ahkam-ı Adliye adında özel bir mahkemeye verilmiştir. Bu nizamname ile Türk basını daha ileri bir seviyeye ulaşmış, yabancı basının sorumsuz tavırlarına ise sınırlama getirilmiş, yabancıların da yerliler gibi muamele görecekları bildirilmiştir (Demirtaş, 2016: 48-49).

27 Mart 1867 yılında Ali Paşa tarafından çıkarılmış olan Ali Kararname ile basın özgürlüğü iyice kısıtlanmış, gazete çıkarmayı hükümetten alınacak izine bağlanmış, hükümetin gazete kapatma yetkisine kadar uzanan birçok engel nedeniyle Tanzimat döneminde gazetelerin kapatıldığı ya da yayım yasağına tabi tutulduğu görülmüştür (Çetin, 2019: 3-4). Bunun sonucunda Yeni Osmanlılar ile Ali Paşa arasındaki ayrılıkları derinleştirerek Yeni Osmanlıların birçoğunun Avrupa'ya kaçmasına neden oldu. Yurt dışında, Paris, Londra, Cenevre, Kahire gibi kentlerde, "*Hürriyet*", "*İnkılâp*", "*Hayal*", "*İstikbal*" gibi gazeteleri çıkardılar. Namık Kemal ile Ziya Bey'in 29 Haziran 1868'de Londra'da çıkardıkları "*Hürriyet*" bu gazetelerin en etki olanıydı. Âli Kararname'nin

yayımlanmasından yaklaşık üç yıl sonra, 23 Ocak 1870'te Ali Efendi "*Basiret*" i çıkardı ve kısa bir süre sonra da "*İbret*" yayımlandı (Polat, 2009: 16).

23 Aralık 1876 yılında I. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte modern anlamda ilk anayasa olarak Kanun-i Esasi kabul edilmişti ve kanunun 12. maddesi olan "Matbuat kanun dairesinde serbesttir" hükmü ile sınırların tam manasıyla çizilmeyişi basında endişeye neden olmuştur. Ancak yönetimin yaptığı ihtarlar yetersiz görülmüş ve 1877'de bir basın tasarısı hazırlanmıştır (Çaylı, 2017: 87). Osmanlı- Rus Savaşı nedeniyle meclisin tatil edilmesi sonucunda matbuat kanunu da uygulanamamış, içinde bulunulan siyasi ve politik sebepler dolayısıyla her türlü basın-yayın faaliyeti sansür uygulamasına tabi tutulmuştur. Dergilerin kimileri kapatılmış veya imtiyazları iptal edilmiş, kimi gazeteler ise sıkıyönetim baskısı ile savaş sona erip basına ilginin azalmasından ve gazete fiyatlarının artmasından dolayı gazetelerin mevcut tirajlarının düşmesi ile kapatılmıştır (Özkaya Duman, 2013: 1037). Bu dönemde yer alan en önemli gazete Ahmet Mithat'ın 26 Haziran 1878'de çıkarmaya başladığı "*Tercüman-ı Hakikat*" ti. Bu gazete siyasete muhalif olmaktan çok halkı eğitici ve okuma alışkanlığı kazandırıcı bir yayın politikası izlemiştir. "*İkdam*", "*Sabah*", "*Saadet*", "*Tarik*" gazeteleri ile "*Servet-i Fünun*" ve "*Malûmat*" gibi dergiler de benzer bir çizgide çıkmıştır. Aynı dönemde Jön Türkler yurt dışında yönetime muhalif gazeteler yayımlamışlardır ve bu gazetelerin en önemlileri "*Mizan*", "*Mesveret*", "*Osmanlı*" ve "*Sûra-yı Ümmet*" gazeteleridir (Polat, 2009: 17).

II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte basın hürriyetine geniş özgürlükler sunulmuştur. Bu dönem içerisinde yayını devam etmekte olan gazeteler; Ahmet Cevdet Bey'in çıkardığı *İkdam*, Mihran Efendi'nin *Sabah* gazetesi, *Saadet* ve Ahmet Mithat'ın *Tercüman-ı Hakikat* gazeteleriydi. Meşrutiyet sonrası çıkarılan ilk gazeteler ise; 2 Ağustos 1908 tarihli Hüseyin Cahit'in *Tanin*'i ve Abdullah Zühdü Bey'in *Yeni Gazetesi* olmuştur. 24 Temmuz 1908'den 13 Nisan 1909'a kadar süren bu dokuz aylık süre basın hayatında özgürlükler dönemi olarak adlandırılmıştır. İstanbul'da yayımlanan gazete ve dergilerin sayısında oldukça fazla artış gözlenmiştir (Gülaçar, 2018: 112-113). Meşrutiyet'in ilanından sonraki iki ay içerisinde 200'ün üzerinde gazeteye yayın hakkı tanınmıştır. 1908-1909 tarihleri arasında yalnız İstanbul'da yayımlanan gazete ve dergi sayısı 353'e ulaşmıştır ki yurt içinde ve yurt dışında yayınlanan Türkçe ve yabancı dildeki dergileri de hesaba katarsak bu sayı binlerle ifade edilebilecek bir düzeye

erişmiştir. Bu dönemde ilk defa sol basının ortaya çıktığı da görülmektedir. Gave, İştirak, İnsaniyet, Sosyalist ve Medeniyet gibi sol çizgide gazete ve dergiler yayınlanmıştır (Demirtaş, 2016: 54- 55).

Millî mücadelenin başladığı 1919- 1922 yılları arasında mütareke dönemi olarak adlandırılan bu dönemde basın faaliyetleri, milli mücadele yanlısı olan ve milli mücadeleyi desteklemeyen olmak üzere ikiye ayrılmıştır. İleri, Vakit, Tasvir-i Efkâr, Akşam, İkdâm, Tercüman-ı Hakikat ve Tanin gibi gazeteler Millî Mücadele'yi destekleyen gazetelerdi. Alemdar, Peyam-ı Sabah, Aydede gibi gazeteler ise İstanbul Hükümeti'ni destekleyen gazetelerdi. Basının toplumun üzerinde önemli bir kuvvet yaratarak birlik, beraberlik ve güç oluşturmalarını sağlamak amacıyla Milli Mücadele önderi Mustafa Kemal, İrade-i Milliye ve Hâkimiyet-i Milliye gazetelerinin çıkarılmasını sağlamıştır (Özkaya Duman, 2013: 1038- 1039). İlk sayısı 14 Eylül 1919 yılında çıkan İrade-i Milliye gazetesi, Sivas vilayet matbaasında Erzurum ve Sivas Kongrelerinde alınan kararlar, Mustafa Kemal Paşa'nın bildirileri, yayınlamış olduğu beyannameler, Heyet-i Temsiliye'nin kararları gibi yayınlar yapmıştır. Mustafa Kemal, Ankara'ya hareketi sonrası Hâkimiyet-i Milliye gazetesini neşretmiştir. Gazetenin İstanbul'da da dağıtımın başarıyla yapılabilmesi için tedbir olarak her nüshanın 700 adedinin İstanbul'a gönderilmesini sağlamış, Ayan ve Mebuslar Meclisleri mensuplarına ve ayrıca halka ulaştırılmasını amaçlamıştır. Anadolu'nun çeşitli vilayetlerinde de bağımsızlık mücadelesin destek veren yerel gazeteler mevcuttur. Balıkesir'de Doğrusöz, Konya'da Babalık ve Öğüt, Amasya'da Emel, Erzurum'da Albayrak bu gazetelerdendir. (Nalcıoğlu, t.y.: 257- 258).

Anadolu Ajansı, bilgi dolaşımının güvenilirliğini sağlamak, halkın olan bitenlerden haberdar edilmesi ve koordinasyonun sağlanması gibi çeşitli amaçları yerine getirmek maksadıyla, 6 Nisan 1920 yılında Mustafa Kemal Paşa'nın emir ve talimatlarıyla Halide Edip (Adıvar) ve Yunus Nadi tarafından kurulmuştur. Halkın en doğru bir biçimde, iç ve dış haberlerle aydınlatılması amaçlanmış, Londra, Paris, Berlin, Viyana, Cenevre, New York gibi başlıca merkezlerde temsilcilikler kurarak milli davanın amacını ve Türkiye'nin tanıtılması ile ilgili haberleri, yabancılara anlatabilmek çabasına girilmiştir (Özkaya Duman, 2013: 1039).

Millî Mücadele'nin kazanılmasının ardından 25 Ekim 1923 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi İcra Vekilleri Heyeti bir Kararname yayımlayarak basında sansür kaldırılmıştır. Sansürün kaldırıldığı ve 1924 anayasasının 77. maddesi ile de güvenceye alınan basın özgürlüğünün olduğu bu dönemde muhalif basın organları da yayımlanma olanağı bulmuştur (Salihpaşaoğlu, 2007: 148). Cumhuriyetin ilk dönemlerinde görev yapan İstiklal Mahkemeleri halifeleri destekleyenlerin yargılanmasıyla da ilgilenmiştir. Kaldırılan halifelik kurumunu destekler nitelikte yayınların devam etmesi üzerine, Cumhuriyet yönetimi bu yönde fikir belirten Tanin, Tevhid-i Efkâr ve İkdâm gibi önemli gazetelerin yazarlarını ve yöneticilerini İstiklal Mahkemesi'nde yargılamıştır. Bu yargılamanın ardından çoğu beraat etse de yaşananlar tedirginliğe sebep olmuştur (Uçak ve Erkal, 2018: 97).

Ankara'da siyasetin hararetli olduğu bir dönemde 13 Şubat 1925 tarihinde çıkan, doğu illerini kapsayan Şeyh Sait ayaklanması sonucunda 4 Mart 1925'te Takrir-i Sükûn Kanunu'nu çıkarıldı. Çıkarılan bu kanunun ilk uygulaması, hükümetin bu yasaya dayanarak 6 Mart 1925 günü, İstanbul'da yayımlanmakta olan Tevhid-i Efkâr, İstiklal, Son Telgraf, Aydınlık, Orak Çekiç ve Sebilürreşat isimli gazete ve dergileri kapatması olmuştur (Ayten, 2011: 37).

1931 yılı Türk basınına dair ilk kapsamlı kanunun çıkarıldığı yıldır. 1881 sayılı yasa ile yürürlüğe giren kanun basın özgürlüğü ve temel haklar açısından eleştirilere uğramıştır. Bu dönem, muhalif basının susturulduğu dönem olarak özellik göstermektedir. 1938 yılına gelindiğinde ise gazetecilik bir mesleki kategori olarak düzenlenmiş ve bununla birlikte mesleki koşullar ve kuralların düzenlenmesi yapılmıştır (Öztay, Yurakul ve Taşmurat, 2018: 10). 1939 yılında yeni rejimin siyasal uygulamalarına ideolojik olarak bir bütünlük sağlaması amacıyla "Kadro" isimli dergi çıkarılmaya başlandı. Bir sonraki yıl, Ahmet Ağaoğlu, "Akın" gazetesinde devletçilere karşı yoğun bir polemiğe girişti ancak gazete kısa bir süre sonra kapatıldı. 1930'lu yıllarda "Ülkü", "Fikir Hareketleri", "Varlık", "Yeni Adam", "Yedi Gün", "Yücel" ve "Aydabir" gibi yeni dergiler yayına başladı. Türkiye'nin ilk basın kongresinin yapıldığı 1935 yılında, 38'i günlük olmak üzere 116 gazete ve 127 dergi yayımlanmaktaydı (Polat, 2009: 19-20).

İkinci Dünya Savaşı dönemi tek iktidarın hüküm sürdüğü, Atatürk'ün ölümünden sonra Cumhurbaşkanlığına İsmet İnönü'nün geldiği dönemdir. Bu dönemde Türkiye uluslararası alanda denge politikası izlemiştir. Bu durum basına da yansımış ve siyasal rejimin yapısından dolayı baskılar artmıştır. Avrupa ideolojik olarak faşizm ve demokrasiler arasında ikiye bölünmüştü. Bu durum Türk basınında da kendini cephelenme olarak göstermiştir. Tan, Vatan, Akşam ve Tanin gazeteleri genellikle demokrasiler cephesini desteklemiştir. Tasvir-i Efkâr ve diğer bazı gazeteler, bir dizi yazar Almanya ile yakın ilişkiler kurulmasını savunmuştur. Turancı yayınlar artmaya başlamış, Necip Fazıl Kısakürek tarafından Büyük Doğu dergisi yayın hayatına sokulmuştur. Behice Boran, Niyazi Berkes ve Pertev Naili Boratav, Yurt ve Dünya adlı aylık düşünce dergisini çıkarmaya başlamışlardır (Ayten, 2011: 56- 57).

II. Dünya Savaşı'ndan sonra esen demokrasi havası basın hayatını olumlu yönde etkilemiştir. Matbuat Kanununun 50. maddesi 18.06.1946 tarihli ve 4935 sayılı Kanunla değiştirilerek, basın özgürlüğünü tek başına bile ortadan kaldıracabilecek geniş yetkili bir hüküm yerine, daha objektif ve somut bir kriter getirilmiştir (Salihpaşaoğlu, 2007: 153). Basına belirli ölçüde tanınan özgürlüklerden sonra yeni gazete ve dergiler yayımlandı. "Gün", "Gerçek", "Yığın", "Zincirli Hürriyet", "Markopasa" ve "Milliyet" yeni yayımlanan gazete ve dergilerdendir (Polat, 2009: 20).

Demokrat Parti'nin 1950 yılında iktidara gelmesiyle birlikte basın hayatında önemli serbestlikler olmuştur. Çıkarılan 5680 sayılı basın kanun ile 1931 basın kanununu yürürlükten kaldırılmış, gazete çıkarmak için bildirimde bulunmak yeterli sayılmış, basın suçlarının toplu basın mahkemelerinde görüleceği belirtilmiş, gazete sahiplerinin yayımlanan yazılarından dolayı cezai sorumluluklarının kaldırılmasına, yazı işleri müdürleri ile yazarın sorumlu tutulmasına karar verilmiştir. Gazetecilerin çalışma koşulları da düzenlenerek, gazetecilere sendika hakkı, kıdem tazminatı, iş sözleşmesi gibi basın mensupları için son derece önemli haklar tanınmıştır (Demirtaş, 2016: 72). DP döneminde İstanbul basının merkezi olmuştur. Bu dönemde herhangi bir partiyi savunmayan gazeteler, Cumhuriyet, Milliyet, Hürriyet, Akşam, Tasvir, Yeni Sabah, Yeni İstanbul, Gece Postası, zaman zaman Vatan; CHP'nin yayın organı Ulus, DP'nin yayın organı Zafer ve Millet Partisi'nin (MP) yayın organı da Kudret olmuştur. Dünya, Vakit ve Tercüman CHP'ye; Son Posta ve Her Gün gazeteleri ise DP'ye bağlıydılar (Emre Kaya, 2010: 97).

Demokrat Parti'nin ilk dönemleri oldukça özgürlükçü bir profilde olmakla birlikte son dönemleri için aynı şeyler söylenemez. Demokrat Parti'nin icraatlarına basında yapılan eleştiriler artınca basın özgürlüğü sınırlandırılmaya başlanmıştır. Bu amaçla 1954 yılında ve daha sonra 1956 yılında çıkarılan kanunlarla basın özgürlüğü kısıtlanmıştır. Siyasal iktidar tarafından değiştirilen Basın Kanunu'yla birlikte özgürlük iyice kısıtlanmış, basın üzerindeki baskı oldukça artmıştır. Birçok gazete kapatılmış ve birçok gazeteci de tutuklanmıştır. Amerikalı bir gazeteci olan Eugen Pulliam'ın Türkiye ziyaretinden sonra Amerika dönüşü yazdığı sert eleştiri yazıları Türkiye'de Vatan, Dünya ve Ulus gazeteleriyle Kim, Akis ve Altı Ok dergilerinde yayımlanması üzerine bu yayınların hepsi için dava açıldı. Basın tarihinde "Pulliam Davaları" olarak geçen bu davalar sonucunda Şahap Balcıoğlu, Naim Tiralı, Selami Akpınar on altı ay, Ahmet Emin Yalman on beş ay on altı gün hapse mahkûm edilmiş ve yine bu nedenle Akis ve Kim dergileriyle Vatan gazetesi birer ay, Ulus gazetesi ise iki ay kapatılmıştır. Çıkarılan kanunlar sonucunda muhalefetini daha da artıran basına karşı olağanüstü yetkilerle donatılmış bir Tahkikat Encümeni kurmuştur ancak ömrü fazla uzun sürmemiştir (Salihpaşaoğlu, 2007: 157- 160).

27 Mayıs 1960 yılında yapılan askeri darbe sonrası yönetimi ele alan Milli Birlik Komitesi tarafından 12 Ekim 1960'ta 94 sayılı yasa çıkarılmış ve bu yasayla DP hükümetince çıkarılmış olan 'Neşir Yoluyla veya Radyoyla İşlenecek Cürümler' hakkındaki 6334 ve 6732 sayılı kanunlar kaldırılmıştır. Bu yasadaki sonradan basın hayatında rahatlama sağlanmış ve antidemokratik hükümlerin kaldırılması için başlatılan kampanya sonuç vererek MBK tarafından 29 Kasım 1960'ta kabul edilen 143 sayılı yasanın 5 Aralık'ta yürürlüğe girmesiyle basın kanununda yer alan antidemokratik hükümler ortadan kaldırılmıştı. Bunların yanı sıra gazetecilere, yazdıkları yazılara 'ispat hakkı' tanınmıştır. Resmi ilan dağıtımını bir düzene koymak amacıyla, Basın İlan Kurumu kurulmuş, basın mesleğinde işçi – işveren ilişkileri yeniden düzenlenmiş, Basın Ahlak Yasası çıkarılmış, sansür kaldırılmıştır (Ayten, 2011: 90-97).

12 Mart 1971 yılında askerlerin hükümete yolladığı üç maddelik muhtıra sonrasında ordunun gölgesinde yönetilen ülkede, anayasadaki basın özgürlüğüne dair maddeler değiştirilerek basın hürriyetinin sınırlandırılabilirdiği hususlar genişletilmiş ve belirsizleştirilmiştir. Bu dönem, başta düşünce ve basın özgürlüğü olmak üzere temel

hak ve özgürlüklerin kısıtlandığı; birçok gazeteci, yazar ve aydının tutuklandığı, gazetelerin kapatıldığı, kitapların toplatıldığı, yayın yasaklarının getirildiği bir dönem olmuştur. 12 Eylül günü Demokrat, Aydınlık, Politika ve Hergün gazeteleri kapatılmıştır. Milli Gazete, Cumhuriyet, Tercüman, Günaydın gibi gazetelerin ise yayımları değişik sürelerle durdurulmuştur (Demirtaş, 2016: 79- 81, 84).

1980 yılı yine hükümete Türk Silahlı Kuvvetlerinin el koyduğu, sıkıyönetimin uygulandığı ve basın özgürlüğünün sınırlandırıldığı bir yıl olmuştur. 1980’li yılların başında siyasi nedenler dolayısıyla sansür, kapatılma endişesi gibi olaylar haberciliği baskı altına almış ve bu durum gazetecileri magazin konularına yöneltmiştir. Bu dönemde yaygınlaşmaya başlayan televizyon olgusu da gazeteler için yeni bir rekabet alanı oluşturmuştur. Yazılı basın, baskı niteliğini artırmak için renkli baskılar kullanmaya başlamıştır. Ancak bu süreçte ortaya çıkan ekonomik sıkıntılar gazete fiyatlarının da artmasına neden oldu. Televizyona olan ilginin artmasıyla birlikte gazete okurundaki isteksizlik ve maliyet artışı, lotaryacılık adı verilen promosyon verilmesi uygulaması yoğunluk kazandı. Bunun için televizyon reklamlarına yapılan yatırımların da maliyeti oldukça fazlalaşmış, gazetecilik için ağır bir yük olduğu belirtilmişse de bu işe son verme çabaları olumsuz sonuçlanmıştır. Bu zorluklar karşısında yine de dönemin sonlarına doğru yeni birçok gazete yayımlanmıştır. Günümüzde geline nokta bakıldığında gazeteleri, televizyon kanalları, radyo kanalları ve diğer ilgili- ilgisiz ticari faaliyetleriyle, basın sektörünün dev medya kartellerine dönüştüğü görülmektedir (Polat, 2009: 21- 22).

2.1.3.3. Araştırmaya Konu Olan Malatya Yerel Basını

Malatya basın tarihinin, Malatya’da o dönem kırtasiyecilik yapan Nazım Nazmi Bey tarafından çıkarılan, en son ajans haberlerini ihtiva eden el yazması “Ajans” isimli gazeteye kadar uzandığı bilinmektedir. Malatya’nın ilk baskılı gazetesi ise haftalık olarak yayımlanan, 19 İlkteşrin 1339 (19 Ekim 1923) tarihli “Malatya” isimli gazetedir. İmtiyaz sahibi Osman Hilmi (Taner), ortakları ise Hacı Sadi Mahmut Efendi ve Müminzade Mümin Efendi’dir. Gazetenin basıldığı Hizmet Matbaası’nın baş mürettibi, Elazığlı M. Şevki Bey’dir. Yardımcıları ise Mehmet (Özkan) Bey (daha sonra Fırat Gazetesi’nin sahibi), Mehmet Bey’in kardeşi Halil Bey, Faik (Türkmen, Ufuk Gazetesi sahibi Haşim Türkmen’in babası) Bey ve Abbas Efendi’dir. İdaresi Şirket Han’da

bulunan gazetenin nüshası beş kuruştur. Otuz birinci nüshaya kadar tek, bu sayıdan itibaren çift nüsha olarak yayımlanmıştır. “Haftalık yayınlanır, Siyasi, İçtimai, İlmi, Fenni ve İktisadi gazetedir” sloganıyla yayımlanan gazete, 13 Mayıs 1926 yılına kadar 134 sayı çıkmış, 20 Mayıs 1926’da basımevinin özel idare tarafından satın alınmasıyla birlikte ‘Resmi Malatya’ olarak çıkarılmaya devam etmiştir. 9 Ocak 1930 tarihine kadar 135 sayı yayımlanmış daha sonra yerini ‘Yeni Malatya’ gazetesine bırakmıştır (Çakıl, 1993: 49-50).

2.1.3.3.1. Fırat Gazetesi

8 İlkteşrin 1932 (8 Ekim 1932) tarihinde yayın hayatına başlayan Fırat Gazetesi, kendinden sonra çıkan gazetelerin yazı kadrosunu yetiştiren başarılı bir gazete olmuştur. 15 Nisan 1936 tarihli 347. sayısına kadar sahibi ve yazı işleri müdürü M. Buyan’dır. Bu sayıdan itibaren bu makamda M. Başbuğ ismi görülmektedir. 2 Mart 1936 tarihinden itibaren ise gazete sahibi olarak Sait Fırat ismi görülmektedir (Çakıl, 1993: 50-51).

Gazi Bulvarı’nda bulunan Fırat Matbaası’nda basılan gazete haftada iki gün yayımlanmaktayken daha sonra “Gündelik Ülkücü Gazete” sloganıyla günlük olarak çıkmışsa da 7 Ağustos 1936 tarihinden itibaren “Cuma Güleri Neşredilir Siyasal Gazete” sloganı ile haftada bir gün yayımlanmıştır. 1939 yılı başlarında yeniden Cuma ve Salı günleri olarak haftada iki gün, 24 Ocak 1948 tarihinde “Pazar hariç her gün çıkar (Siyasal Gazete)” sloganı ile günlük olarak yayına devam etmiştir. Uzunca bir dönem Malatya yerel basınında tek gazete olarak yayın yapan gazete, 5 Nisan 1940 tarihinden itibaren Mehmet Özkan gazetenin sahipliğini üstlenmiştir. 26 Haziran 1951’de yazı işleri görevine Ali Erden getirilmiş ve kapanma zamanına kadar bu şekilde devam etmiştir. 27 Eylül 1952 tarihinde “Sayın Okuyucularımıza Veda” başlığıyla yayın hayatına son verdiğini duyurmuştur (Doğan, 2021: 59).

2.1.3.3.2. Gayret Gazetesi

İlk sayısı 13 Aralık 1948 tarihinde çıkan gazete, Hüseyin Karataş ve Tevfik Cibiceli’nin ortaklığında yayın hayatına başlamıştır. Bir müddet sonra gazetenin sahibi Hüseyin Karataş olmuştur (Çakıl, 1193: 51). Gazetede yapılan incelemeler ışığında, “Günlük Siyasi Halk Gazetesi” sloganıyla ve pazar günleri hariç haftanın diğer günleri yayımlandığı görülmektedir. Gazetenin ilk yazı işleri müdür Zeki Tulunay’dır. Kışla Caddesi’nde yer alan Gayret Matbaası’nda basılmaktadır. Gazetenin yazı işleri

müdürlüğü pek çok değişiklik yaşamıştır. Bu durum şu şekilde sıralanabilir: 7 Temmuz 1949'da Nüvit Yetkin, 21 Kasım 1949'da Nurettin Akyurt, 12 Mayıs 1950'de Hüseyin Karataş (15 Mayıs 1950 itibariyle gazetenin tek sahibi), 1 Kasım 1950'de Ahmet Fırat, 7 Mart 1951- 12 Nisan 1951 tarihleri arası Sait Fırat yürütmüş Ahmet Fırat tekrar 31 Ocak 1952'ye kadar devam etmiş, bir süre sonra Sami Aydınoglu devralmış 31 Ocak 1952'de Zülfikar İnanç'a devretmiş, 30 Nisan 1952'de Ekrem Tuncel, 1 Ekim 1952'de Bahaddin Erdem, 8 Haziran 1957'de Sabri Özbek devralmış ve gazetenin başyazarı olmuştur. 25 Ekim 1958'de Talat Barış'a görevini bırakmış gazetenin başyazarlık ve siyasi müşavirliğini Nevzat Bulun üstlenmiştir (Doğan, 2021: 61).

1957'de "Günlük Siyasi Demokrat Gazete" sloganıyla yayımlanan gazete, 3110. sayısında adı "Demokrat Gayret" olarak değiştirilmiş, 1960 yılında yapılan darbe sonrasında tekrar "Gayret" adını almıştır. Gazete kuruluş yıllarında CHP'yi, 1950'lerde Demokrat Parti'yi, 1960'tan sonra Milli Birlik Komitesi'ni destekleyen yayınlar yapmış, 6 Temmuz 1960 itibariyle sloganını "Günlük Siyasi Gazete" den, "Günlük Tarafsız Gazete" ye çevirmiştir. Bu tarihle beraber yazı işleri müdürü ise Necmettin Bilgili olmuştur. 11 Ekim 1960 tarihine kadar Gayret ismiyle yayın yapmış, bir süre yayın hayatına ara verdikten sonra 3523. sayısından itibaren 'İnkılap' ismiyle çıkmış ve sahipliği kısa süreliğine Ali Seydi Durmaz'a, yazı işleri müdürlüğü Ali Nihat Çetinkaya'ya geçmiştir. Bir süre sonra Hüseyin Karataş yeniden gazeteyi alarak bir yılı aşkın 'İnkılap' basımından sonra 27 Kasım 1961'de tekrar 'Gayret' ismiyle Malatya yerel basınında uzun seneler hizmet vermeye devam etmiştir (Doğan, 2021: 62).

2.1.3.3.3. Yeni Malatya Gazetesi

8 Haziran 1949 tarihinde ilk sayısı çıkan gazetenin sahipleri olarak Rıza İlkbaşaran ve Kemal Bayaz olduğu görülmektedir. Güven Matbaası'nda basılmaktadır. Yazı işleri müdürü ise yine Rıza İlkbaşaran'dır. "Haftalık Tarafsız Siyasi Gazete" sloganı ile yayın hayatına başlayan gazete 5. Sayısından itibaren "Tarafsız, Siyasi, İctimai, Edebi Gazete" olarak sloganını değiştirmiştir. Yine bu sayıdan itibaren Perşembe ve Cuma günleri olmak üzere haftada iki gün çıkmaya başlamıştır. 16 Ocak 1950 tarihli 47. sayısından itibaren günlük olarak çıkmaya başlamıştır.

17 Ocak 1950 tarihli gazetede yer alan bilgilere bakıldığında Rıza İlkbaşaran'ın ayrıldığını, gazetenin sahipliğini ve yazı işleri müdürlüğünü Kemal Bayaz'ın

üstlendiğini görmekteyiz. 16 Mayıs 1950 tarihli gazetede Nevzat Bulun'un yazı işleri müdürlüğüne geldiği görülmektedir. 23 Kasım 1950 tarihinden sonra bir dönem dört sayfa olarak çıkmış ancak ekonomik nedenlerden dolayı bir zaman sonra iki sayfa çıkmaya devam etmiştir. 11 Haziran 1952'de Kemal Bayaz yeniden yazı işleri müdürlüğüne gelmiş ve gazetenin kapanmasına kadar görevine devam etmiştir. 1 Temmuz 1952 tarihli 779. Sayısı ile Yeni Malatya gazetesi kapatılmıştır (Doğan, 2021: 63).

2.1.3.3.4. Işık Gazetesi

17 Haziran 1949 Cuma günü ilk sayısı çıkan gazete "Pazartesi Çarşamba Cuma Günleri Çıkar" sloganıyla yayımlanmaktadır. Sahipleri Sami Aydınolu ve Bahattin Akış'tır. Basım yeri Işın Matbaası olup idarehanesi Kışla Caddesi'nde Emrahmetoğlu Han'ın üst katıdır. Tek yaprak olarak yayımlanan bu gazetenin yayın hayatı pek uzun sürmemiştir (Çakıl, 1993: 53).

2.2.İlgili Araştırmalar

Doğrudan alakası olmamakla birlikte milli bayramlarla ilgili yapılmış birçok tez ve makale bulunmaktadır.

Haykır (2021)'in "Tek Parti Döneminde Urfa'da Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları (1934-1945)" adlı makalesinde 1934-1945 yılları arasında Cumhuriyet Bayramı törenlerinin kutlanma şekli hakkında arşiv belgeleri, dönemin Urfa yerel basını ve tetkik eserlerden yararlanılmış ve değerlendirmede bulunulmuştur. Urfa'da yayınlanan, Urfa'da Millî Gazete, Yenilik, Işık, Urfa, Akgün isimli gazetelerde bayram kutlamalarına geniş bir yer verildiği, halkın da etkin katılım sağladığı ve coşkuyla kutlandığı, rejimin halka daha iyi benimsetilmeye çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

İdem (2021)'in "Erzurum'da Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları (1938-1944)" adlı makalesinde 1938-1944 yılları arasında Erzurum'da yapılan Cumhuriyet Bayramı kutlamaları ele alınmıştır. Arşiv belgeleri ve yerel basından yararlanılarak bayram kutlamaları belirlenmiş, Erzurum halkı için önemi belirlenmek amaçlanmıştır. Bayram kutlamaları incelemesi sonucunda Erzurum halkının kutlamalara büyük önem verdiği, kutlamaların coşkulu geçtiği ve katılımın yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Saban (2019)'ın “Millî Kimliğin Oluşturulması Bağlamında 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı” adlı doktora tezinde 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın, çocukların milli kimliğinin oluşmasındaki işlevini belirlemek amacıyla erken cumhuriyet dönemi süreli yayınları incelenmiş gazete ve dergilerde yayımlanan bayram nutukları, şiirleri, hikâye ve destanları, özlü sözleri, reklam ve karikatürleri ile müsabakaları analiz edilmiştir. Erken Cumhuriyet döneminde milliyetçi çocuk yetiştirmenin bir görev olarak algılandığı, çocukların ‘milliyetçi ve Türk’e yakışan üstün vasıfları edinmeleri beklendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çoban (2019)'ın “Cumhuriyetin İdeolojik Aygıtı: Diyarbakır'da Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları (1934-1949)” adlı makalesinde 1934 yılından 1949 yılına kadar Diyarbakır'da düzenlenen Cumhuriyet Bayramı kutlamalarının yapılma şeklini ve toplum üzerindeki sosyo-kültürel etkileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunun için arşiv kaynakları ve Diyarbakır yerel gazetelerinden faydalanılmıştır. Halkevi öncülüğünde kutlanan Cumhuriyet Bayramı'nın büyük bir coşkuyla kutlandığı, katılımın oldukça geniş olduğu, Cumhuriyet ideolojisi etrafında birleştirilmek istenen toplum düzeninin Diyarbakır'da etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Cabul (2019)'un “Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Sözlü Tarih Deneyimleri: Geçmişten Günümüze Bayramlar” adlı yüksek lisans çalışmasında beşinci sınıf öğrencilerinin dini bayramlara ilişkin görüşlerini sözlü tarih perspektifi ile incelemek ve belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin geçmişten günümüze bayramlarda yaşanan değişimleri fark ettikleri, uyguladıkları sözlü tarih yönteminin olumlu etkiler yarattığı, ailelerinin geçmişini öğrenirken geçmişte bayramların nasıl kutlandığına dair fikir sahibi oldukları bayramların unutulacağını ve kültürün yaşatılmayacağını düşündükleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Aydın (2018)'ın “Hatay'ın Anavatana Kavuşuş Bayramı Etkinlikleri” isimli kitabında Hatay'ın 1939 yılı itibarıyla anavatana katıldığı ve bugünün coşku ve heyecan içinde kutlanan günlerden biri olduğu belirtilmiştir. Yurdun hemen her yöresinde kutlanan bu milli günün haberlerine ayrıntılarıyla yer verilmiş ve yine Halkevleri öncülüğünde kutlandığı, bu kutlamaların devlet- birey arasındaki bağlılık ve güven duygusunu artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

İleri (2018)'nin “Amasya’da İlk 19 Mayıs Bayramı Kutlamaları” adlı makale çalışması 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramının Amasya İlinde gerçekleştirilen kutlamaları hakkında bilgiler verilmiştir. Amasya Halkevinde yapılan 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı kutlamaları incelenmiş, kutlama törelerinde halkın ve gençlerin aydınlatılması adına verilen konferanslarla bilgilendirmeler yapıldığı, geleceğin emanet edildiği gençliğin bilinçlenmesi, toplumda ortak bir hafıza oluşturulması ve birliğin tesis edilmesi noktasında önemli bir yer tuttuğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özüçetin (2017)'in “Bazı İl ve İlçelerde Halkevi Bünyesinde Muhtelif Dil Bayramı Kutlamaları” adlı makale çalışmasında Afyon, Ankara, Aydın, Bolu, Bursa, Çanakkale, Edirne, Gaziantep, Giresun, İstanbul, İzmir, Kırşehir, Malatya, Manisa, Maraş, Niğde, Seyhan, Zonguldak illerinde yer alan 26 Eylül Dil Bayramı kutlamalarını, kutlama içeriklerini ifade etmiş ve milli bilinç oluşturmada dil bayramının önemini vurgulamıştır.

Konak (2017)'in “Günlük Gazetelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Değerler Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında doküman incelemesi ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada 2016 yılında yayımlanan ulusal gazetelerin tirajı en yüksek ilk 10 gazete temel alınmış ve gazetelerin Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında yayınlanan sayılarından toplam 15 gün süre ile 150 günlük gazetenin incelenmesi ile gerçekleştirilmiştir. Gazetelerde yer alan Sosyal Bilgiler dersi değerlerinden var olanları tespit edilmiş, gazete kullanımının öğretmenler tarafından görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Sosyal Bilgiler dersi içerisinde yer alan değerlerinin tümünün gazetelerde farklı oranlarda yer aldığı tespit edilmiştir. Ancak sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun değerler eğitiminde günlük gazetelerden yararlanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aydın, Aydın ve Kaya (2016)'nın “Malatya Halkevi Öncülüğünde Kutlanan 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Etkinlikleri (1932-1951)” adlı makalesinde arşiv belgeleri ve Malatya yerel gazeteleri öncülüğünde Malatya Halkevinin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı etkinlikleri incelenmektedir.

Aydın, Aydın ve Kaya (2016)'nın “Malatya Halkevi Öncülüğünde Gerçekleştirilen 26 Eylül Dil Bayramı Kutlamaları (1932-1951)” adlı makalede yine arşiv belgeleri ve Malatya yerel gazeteleri rehberliğinde Cumhuriyetin ilk yıllarında

Malatya Halkevinin kültürel alanda yaptığı faaliyetleri ortaya koyarak, bu faaliyetlerden biri olan 26 Eylül Dil Bayramı kutlamaları ele alınmaktadır.

Aydın, Aydın ve Dündar (2016)'ın “Malatya Halkevi Öncülüğünde Kutlanan 23 Nisan Millî Hakimiyet ve Çocuk Bayramı Etkinlikleri (1932-1951)” adlı çalışmada Malatya yerel gazeteleri ve arşiv belgeleri incelenmekte ve Malatya Halkevinin bir çalışma alanı olarak 23 Nisan Millî Hakimiyet ve Çocuk Bayramı etkinliklerini içermektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında Malatya Halkevinin kültürel alanda yaptığı 23 Nisan Millî Hakimiyet ve Çocuk Bayramı kutlamalarına ilişkin faaliyetler ortaya konmaktadır.

Aydın (2016)'nın “Malatya Halkevi Öncülüğünde Kutlanan Tasarruf ve Yerli Malı Haftası Etkinlikleri (1932-1951)” adlı makale çalışmasında 1929 yılı ekonomik krizinin ardından kurulan Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti'nin kurulduğu ve akabinde 12-18 Aralık tarihleri arasında Tasarruf ve Yerli Malı Haftaları düzenlenmeye başlandığı ve tüm yurttaki olduğu gibi Malatya'da da coşkuyla kutlandığı yerel gazeteler ve resmî belgeler ışığında yer edilmiştir. Halkevi aracılığıyla yapılan kutlamaların ne kadar önemli etkileri olduğu çalışmada belirtilmektedir.

Haykır ve Çevik (2014)'in “Tek Parti Döneminde Elazığ'da Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları (1934-1945)” adlı makalesinde Elazığ'da da 1934 – 1945 yılları arasında yapılmış olan Cumhuriyet Bayramı kutlamaları yazılı basın ve arşiv kaynaklarından faydalanmak suretiyle ele alınmış ve kutlama şekilleri değerlendirilmiştir.

Tur (2013)'ün “1930- 1960 Döneminde 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlamaları” adlı yüksek lisans tezinde 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın Atatürk, İnönü, Demokrat Parti dönemlerinde yer alan kutlamalar ele alınmıştır. Atatürk dönemi ve sonraki dönemlerle karşılaştırma yapılmıştır.

Aslan (2011)'in “Cumhuriyet'in Törenselleşmesi: Ulus- Devlet İnşa Sürecinde Milli Bayramlar (1923- 1938)” adlı doktora çalışmasında ülkemizde Cumhuriyet Dönemi'nden sonra kutlanan resmi bayramlar ve bunların yeni ideolojiye olan katkıları açıklanmaya çalışılmıştır. İlan edilen her bir resmi milli bayramın

Cumhuriyet'in kuruluşuna dair anlatımın özel bir noktasına değindiğini ve bu durumlarının törensel bir hale gelmesini sağladığını belirtmektedir.

Şanal (2010)'ın "Atatürk Döneminde Kayseri Halkevi Tarafından Düzenlenen Cumhuriyet Bayramı Kutlama Törenleri" adlı makalesinde Kayseri Halkevi tarafından Atatürk döneminde (1932, 1935, 1936, 1937 ve 1938) organize edilen Cumhuriyet Bayramı kutlama törenlerinin yapıldığı programlar belirtilmiş, Halkevlerinin yapılan kutlamalarda büyük faaliyetleri olduğu, halkın da içerisinde yer aldığı geniş çaplı kutlamalar yapıldığı tespit edilmiştir.

Açıkel (2010)'ın "Tarih Eğitimi ve Milli Bayramlar: Milli Bayramlarda Okullarda Yapılan Kutlamaların Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinde okullarda kutlanan milli bayramlara ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini değerlendirmek amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda milli bayram kutlamalarının tarih öğretimi içerisinde, öğretmen, öğrenci ve okul yönetimi bazında eksiklikleri olduğu tespit edilmiştir. Klasikleşen bir kutlama programı çerçevesinde yerine getirmiş olma maksadıyla kutlamaların yapıldığını, bu durumun ortadan kalkması için derslerde milli bayramlara daha çok yer verilmesi, katılımın daha geniş tutulması gerektiği ifade edilmiştir.

Polat (2009)'ın "Tarih Öğretimi ve Basın İlişkisi: Milli Bayramların Gazetelere Yansıması ve Milli Kimliğin Oluşmasında Rolü (2001-2007)" başlıklı yüksek lisans tezi çalışmamıza yakın bir düşünceye sahiptir diyebiliriz. Bu çalışma, Cumhuriyet, Zaman, Sabah, Hürriyet gibi dört farklı bakış açısına sahip gazetelerin 2001–2007 dönemlerinde yer alan milli bayram haberlerini ne şekilde ele aldığını belirleyerek milli kimlik ve tarih öğretiminde bireylerin üzerinde nasıl bir etkiye sahip oluşunu belirlemeyi amaçlamıştır. Yazılı basının tarih öğretimi ve milli kimliğin oluşmasında etkili olduğu tespit edilmiştir.

Bolat (2007)'ın "Milli Bayram Olgusu ve Türkiye'de Yapılan Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları (1923–1960)" başlıklı doktora tezinde milli bayram kavramına ve tarihsel gelişimine değinilmekte daha sonra Cumhuriyet'in ilan edilmesi ve bayram olarak kutlanmaya başlanması açıklanmaktadır. 1925- 1938 yılları arasında Atatürk dönemi kutlamaları ile Atatürk sonrası İnönü ve Demokrat parti dönemi kutlamaları ele alınarak karşılaştırma ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Ozankaya (1989)'nın “Ulusal Bayramların Toplumsal İşlevleri Açısından 30 Ağustos Zafer Bayramı” başlıklı makalesinde bayramların toplumların bir birlik ve beraberliğini güçlendirdiğini ve güçlendirmesini sağlayacak nedenleri açıklamaktadır. Bunun akabinde Zafer Bayramı'nın ulusal egemenlik yolunda Türk ulusunun tam bağımsız oluşunu sağlayan ilk adım olarak görüldüğünü ve bu bayramın Mustafa Kemal tarafından nasıl kutlandığını belirten bir makale ele almıştır.

3. YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Modeli

Malatya Yerel Gazetelerine Göre Milli Gün ve Bayram Kutlamaları (Sosyal Bilgiler 4-7. Sınıf Kitaplarındaki Kazanımlar) konusunu araştıran bu çalışma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, doküman analizi, gözlem ve görüşme gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, aynı zamanda algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konması amacıyla nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 39).

Nitel araştırmacılar deneyimlerin yaşandığı, olayların ortaya çıktığı, problemlerin gözlemlendiği alanda verilerini toplama eğilimindedir. Kendisinden önce yapılan ölçekleri ve anketleri kullanmaz, bunun yerine araştırmacı gözlem yaparak, dokümanları inceleyerek, görüşmeler vs. yaparak veriyi tamamen kendisi toplama eğilimindedir. Nitel araştırmalar sonucunda elde edilen veriler en ince ayrıntısına kadar tekrar ve tekrar analiz edilmektedir. Toplanan veri ile oluşturulan tema ve kavramlar arasında analizler en iyi şekilde yapılmaya çalışılır (Güler, Halıcıoğlu ve Taşgın, 2013: 40-41).

Nitel araştırma içerisinde yer alan durum çalışması, araştırmanın desenini oluşturmaktadır. Durum çalışması araştırması, araştırmacının gerçek yaşam, güncel bir sınırlı sistem (bir durum) ya da belirli bir zaman içerisindeki çoklu sınırlandırılmış durumlar hakkında çoklu bilgi kaynakları aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi topladığı, bir durum belirlemesi ya da durum temaları ortaya koyduğu yaklaşımdır. Durum çalışması, özel bir durumun belirlenmesiyle başlamaktadır. Bu durum bir birey, küçük bir grup, bir kuruluş veya bir ortaklık gibi somut bir varlık olabildiği gibi, daha az somut düzeyde bir topluluk, bir ilişki, bir karar verme süreci veya belirli bir proje olabilir. Burada temel amaç, durumun özel bir yer veya zaman gibi belirli parametrelerle sınırlandırılabilir ya da tanımlanabilir olmasıdır. Genel özellik olarak durum çalışması, araştırmacıları zaman kaybı olmadan doğru bilgiyi toplayabilmek adına sürmekte olan, güncel, gerçek yaşam durumları üzerinde çalışırlar. Bu çalışmada tek bir durum seçilebileceği gibi karşılaştırma yapabilmek için çoklu durumlar, durum olarak tanımlanabilir (Creswell, 2015: 97-98).

3.2.Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Malatya’da farklı görüş ve kesimlere hitap eden Yeni Malatya, Fırat, Gayret ve Işık gazeteleri oluşturmaktadır. Araştırmanın amacına uygun olarak milli gün ve bayram kutlamaları esas olarak bu gazetelerin 1934-1950 yılları arasındaki, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, 30 Ağustos bayram kutlamaları, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı olmak üzere milli bayram kutlamaları, 10 Kasım Atatürk’ü Anma Töreni, Hava Şehitleri Anma Törenleri olmak üzere anma toplantıları, 19-25 Şubat Halkevi Kuruluş Yıldönümü, Bahar Bayramı, Toprak Bayramı, Hatay’ın Anavatana Katılışı, Lozan Günü Kutlamaları, 26 Eylül Dil Bayramı, Tutum, Yatırım ve Yerli Mallar Haftası olmak üzere milli günler olmak üzere sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmada ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, önceden belirlenen bir dizi ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır. Araştırmacının belirlediği kritik durumlar ölçüt örnekleme için kullanılabilir (Baltacı, 2018: 254- 255). Burada da çalışma grubunda yer alan gazete haberleri araştırmaya dahil edilirken milli gün ve bayram kutlamaları ölçüt alınarak örnekleme yapılmıştır.

3.3.Verilerin Toplanması

Bu çalışmada verilerin toplanmasında doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgiler içeren yazılı materyallerin analizini kapsayan doküman incelemesi, doğrudan gözlem ve görüşmenin mümkün olmadığı durumlarda ve araştırmanın geçerliğini artırmak amacıyla, gözlem ve görüşme yöntemlerinin yanı sıra araştırmaya dahil edilebilmektedir. Yani doküman incelemesi veya analizi tek başına bir araştırma yöntemi olabildiği gibi diğer nitel yöntemlerin kullanıldığı durumlarda ek bilgi kaynağı olarak da kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 187). Nitel araştırmalarda verilerin toplanmasında kullanılan veri kaynaklarından biri de resmi ya da kişisel dokümanlar ile araştırma alanından elde edilen objelerdir (Güler, Halıcıoğlu ve Taşgın, 2013: 127). Araştırmamızda temel olarak 1934- 1950 yılları arası Malatya yerel gazeteleri esas alınmış ve konuyla alakalı makaleler, araştırmalar, dönemin gazeteleri kullanılmıştır.

Doküman incelemesi yaparken izlenebilecek bir dizi aşama mevcuttur. Bu aşamalar genel bir yönerge olarak dikkate alınmalıdır. Araştırmacılar bu aşamaları problemin niteliğine, doküman incelemesi sonucunda elde etmeyi planladığı veriye veya dokümanları ne kadar kapsamlı ve derinlemesine incelemek istediğine bağlı olarak yeniden yorumlanabilir. Doküman incelemesi beş aşamada yapılabilir: dokümanlara ulaşma, orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma. Bu doğrultuda Milli Kütüphane'nin süreli yayınlar arşivindeki 1934- 1950 Malatya yerel basınında yer alan gazeteler incelenmiş ve bunların içerisinde dört gazete (Fırat, Yeni Malatya, Gayret, Işık) araştırmaya veri olarak seçilmiştir. Bu gazetelerden 5.500'e yakın gazete sayfası taranarak milli gün ve bayram kutlamalarına ilişkin 550 habere ulaşılmış ve bu haberler üç sınıflandırma başlığında (milli bayramlar, milli günler ve anma toplantıları) 13 kategoride (Halkevleri Kuruluş Yıl Dönümü, Toprak Bayramı, Ağaç ve Bahar Bayramı, Hava Şehitleri Anma Töreni, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, Hatay'ın Anavatana Katılışı, Lozan Günü Kutlamaları, 30 Ağustos Zafer Bayramı, 26 Eylül Dil Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Töreni, Tutum, Yatırım ve Yerli Malları Haftası) araştırmaya dahil edilmiştir. Bunlara ek olarak İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı (Tüysüz, 2019), İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Çalışma Kitabı (Doğangüzel, Güleç, Şahin, Yavuz, 2020), Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı (Harut, 2020), Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı (Evirgen, Özkan, Öztürk, 2021), Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı (Yıldırım, Kaplan, Kuru, Yılmaz, 2021), Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı (Şahin, 2020), Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı (Azer, 2020), Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı (Açıl, Güvenç, Hayta, Kılıç, 2019), Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı (Gültekin, Akpınar, Nohutcu, Özerdoğan, Aygün, 2021) ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı incelenmiştir.

3.4.Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analiz edilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha

derin bir işleme tabi tutularak betimsel yaklaşımda fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucunda keşfedilebilir. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir düzenleme yapılarak buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir. Bu çerçevede içerik analizinde temel işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bu verileri okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 227).

Araştırma sonucunda elde edilen veriler, haberlerin içeriği dikkate alınarak 13 kategori (Halkevleri Kuruluş Yıl Dönümü, Toprak Bayramı, Ağaç ve Bahar Bayramı, Hava Şehitleri Anma Töreni, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, Hatay'ın Anavatana Katılışı, Lozan Günü Kutlamaları, 30 Ağustos Zafer Bayramı, 26 Eylül Dil Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Töreni, Tutum, Yatırım ve Yerli Malları Haftası) başlığında kodlama tekniği kullanılarak araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma verileri analiz edilirken, kategorilerde ve kodlarda yer alan haberlerin kısaltmalarına şu şekilde yer verilmiştir:

- HAAG (Haber Atatürk'ü Anma Günü)
- HABB (Haber Ağaç ve Bahar Bayramı)
- HCB (Haber Cumhuriyet Bayramı)
- HDB (Haber Dil Bayramı)
- HGS (Haber Gençlik ve Spor)
- HHAK (Haber Hatay'ın Anavatana Katılması)
- HHK (Haber Halkevleri Kuruluşu)
- HHŞA (Haber Hava Şehitleri Anma)
- HLGK (Haber Lozan Günü Kutlamaları)
- HTB (Haber Toprak Bayramı)
- HTTH (Haber Tutum ve Tasarruf Haftası)
- HYN (Haber Yirmi Üç Nisan)
- HZB (Haber Zafer Bayramı)

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara yer verilecektir. Belirlediğimiz amaçları doğrultusunda Malatya’da 1934- 1950 yılları arasında tespit ettiğimiz Fırat, Gayret, Yeni Malatya, Işık gazetelerinde yer alan milli gün ve bayram kutlamaları örnekleriyle belirtilecektir. Bulgular “Milli Gün ve Bayram Kutlamaları” genel başlığında, “Milli Bayramlar”, “Milli Günler” ve “Anma Toplantıları” olarak üç genel kategoride incelenecektir. Ardından Sosyal Bilgiler Çalışma Alanı milli gün ve bayram kutlama gelenekleri açısından değerlendirilecektir. Sosyal Bilgiler dersine ait kazanımlar ve milli gün ve bayram kutlamalarına bu kazanımlarda yer verilip verilmediği veya ne şekilde yer verildiği belirlenecektir.

4.1. Milli Bayramlar Kategorisine İlişkin Bulgular

4.1.1. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

Tablo 1: 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı

Kategori: 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı	
Kodlar	f
23 Nisan’ın Önemi	47
Bayram Hazırlıkları	38
Bayram Kutlamaları	34
Milli Egemenlik	23
Çocuk Baloları	20

Tablo 1’e göre 1934-1950 yılları arasında Malatya yerel basınında 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kategorisi içerisinde yer alan kodları: “*Milli Egemenlik, Bayram Hazırlıkları, 23 Nisan’ın Önemi, Bayram Kutlamaları, Çocuk Baloları*” şeklinde belirlenmiştir. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kategorisi altında en fazla yayımlanan haber “*23 Nisan’ın Önemi*” (f=47), en az yayımlanan haber ise “*Çocuk Baloları*” (f=20) olarak görülmektedir. Kodların

oluşturulduğu haberlere ilişkin örnekler HYN (Haber Yirmi Üç Nisan) kısaltmasıyla, ilgili haber numarası ile birlikte aşağıda belirtilmiştir.

23 Nisan'ın önemi koduna ilişkin “23 Nisan Ulusal ve Egemenlik Bayramımız” başlıklı haber HYN95'te:

“Günler günlerin, yıllar asırlık değerlerinin müjdecisi oldu. İşte 23 Nisan 949 da geldi. 23 Nisan... Ne güzel isim ve ne güzel bir mevsim başlangıç hem bir bayram hem de bir bahar havasını estiği ilk gün.

Eğer mümkünse bundan tam 29 yıl evvelki 23 Nisan 1920 yılına dönelim;

Şanlı bir milletin yıkılmaz azmini bütün cihana tanıtan Aziz Ata millet ve devlet ve şeref ve istiklalini korumak vazifesini bütün milletle beraber omuzlarına yüklenmiş yegâne düşüncesi — Ya ölüm ya İstiklâl!

Asla yalnız milletlerinin kudret ve kuvvetinden başka şeye müracaat etmemeyi kendisine düstur olarak seçmiştir, bakın büyük nutkunda bundan ne kadar emin olarak bahsetmiş.

(Nisfet ve merhamet niyaz etmekle millet işleri devlet işleri düzelemez, millet ve devlet şeref ve istiklâli temin edilemez, nisfet ve merhamet dilenmek gibi bir prensip yoktur, Türk milleti, Türkiye'nin müstakbel çocukları bunu bir an hatırdan çıkarmamalıdır). Bir hükümetle ancak kendi iradesi ve kendi kuvvetinden başka hiçbir şeyle temin edilemeyeceği bundan daha vasıh olarak anlatılmazdı.

İşte bu azim ve irade ile en yakın arkadaşı İsmet ile el ele birleşti, bir an evvel bu kutsal vazifesini başarmak için siyasi mücadelede de yine iki büyük önder el ele vermişlerdi, bu mücadelenin ilk başladığı gün içinde bulunduğumuz şu kutsal günün ilk yapı taşlarını yontmak içindi.

Memleket cansız ve bakımsız düşmüş, düşman çizmesinin çamurlarını Anadolu toprağında siliyor...

İstanbul hükümeti merhamet dilenmenin mükafatını 16 Mart vakasından sonra layıkıyla almış vaziyettedir. Dağıtılan İstanbul meclisi mebusasının milli emniyeti sağlayabilecek bazı milletvekilleri, kendi hisselerine düşen ödevi başarmak için, vatan kalbinin attığı yere Ankara'ya koşuyorlar ve 23 Nisan 1920'de yani benden tam 29 yıl evvel T.C hükümetinin kurulduğunu bütün dünyaya ilan ediyorlar.

İşte bugün bu milletin bağrından fıskıran ilk volkanın azametiyle dünyayı dehşete düşürdüğü ilk gün işte bugün bir milletin esaret zincirlerini parçaladığı o günü yıl dönümüdür.

23 Nisan bu günkü terakki ve bugünkü zaferimizin başlangıcı koca bir imparatorluğun sinesinden fıskıran kötülüğün iyiliklere veda ettiği ayrılık noktası.

Bunun içindir ki bugünün ilk saatini kuran Atatürk bugünün ilk haftasını da her 23 Nisan'ın yeni nesline armağan etmişti.

Çocukların, alınıp satıldığını, onun varlığıyla utanç duyan kimselerin onu diri diri mezara gömdüğünü kaydeden tarih 20 yıl aradan sonra bu milletin çocuklarının da egemenliğini küçücük avuçlarına teslim etmişti.

Ne mutlu bize ki temiz ve asil bir milletin çocukları, Atatürk ve İnönü devrinin evlatları, kudret ve azametinden bütün dünyayı titretmiş bir neslin ahfadıyız.

Kemal Savcı” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 23 Nisan 1949: 1-2).

23 Nisan'ın Önemi kodlamasında bir başka haber “23 Nisan” başlıklı HYN111’de:

“Yarın çok mutlu bir bayrama daha ulaşacağız. Küçüklerin haftalardan beri içleri titreyerek bekledikleri bugün; 23 Nisan Çocuk Bayramı’dır. İstiklal güneşinin karanlık ufukumuzda parladığı, Ankara’da kamutayımızın kurulduğu 23 Nisan 1920 Türk tarihinin koynunda yanan altın meşaledir.

Boyunduruktan kurtulduğumuz, hayata yeniden doğduğumuz bugünü, ulusal onurumuza, kendi öz benliğimize, öz idaremize kavuştuğumuz bu eşsiz günü ulularımız çok değerli bir düşünüşle yarının umudu olan, yarın cumhuriyeti ellerinde, başlarının üzerinde tutacak ve yaşatacak olan küçüklere “En sevinçli bayram” olarak ayırmıştır.

Bugünde yalnız biz büyükler o kötü, karanlık, ümitsizlik günlerinin acısını tadanlar değil bizim yavrularımız, gözlerini büyük devrimden sonra güneşli yurt ufuklarına açan mutlu çocuklarımız da sevinip bayram edecek.

Yarın... Çiçek gibi giyinmiş küçük yüreklerine sığmayan coşkun sevinçleriyle gülüp oynayan binlerce Türk gencini, Türk mekteplisini canlanmış ümit halinde görünce bağrımız övünçle kabarmak, gözlerimizden kayan iki sevinç damlasını titrek parmaklarımızla silerken:

-Var olun mutlu Türk çocukları! Diyeceğiz.

Gülün, sevinin genç Cumhuriyet Türkiye’sinin genç filizleri, Atatürk çocukları, yüce bayramımız kutlu olsun...

MELÂHAT ” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 22 Nisan 1935: 1).

Bayram Hazırlıkları koduna ilişkin “1938 Yılı Egemenlik Bayramı ve Çocuk Haftası Programı” başlıklı haber HYN28’de:

“(Bayram Günleri)

1- 23 Nisan Cumartesi: Egemenlik bayramı töreni, (saat 10'da başlayacaktır.)

A) Tören yeri Cumhuriyet meydanıdır. (Duruş, krokiye göredir.)

B) Törene İstiklâl Marşı ile başlanacaktır.

C) İlby tarafından öğrenciler teftiş edilecektir.

D) Parti, Halkevi ve Çocuk Esirgeme Kurumu adına bir, lise adına bir, ilkokullar adına bir hitabe yapılacaktır.

E) Geçit resmi yapılacaktır.

F) Parti ve Halkevi merkeziyle Belediye ziyaret edilecek ve törene son verilecektir.

G) Saat 18'den sonra Halkevi umuma açıktır. Konferans ve konser verilecektir.

2- 24 Nisan Pazar: Saat 14 ile 17 arasında ilkokullar tarafından müsamere verilecektir. (Her okul kendi okulunda).

3- 25 Nisan Pazartesi: Son dersten sonra her okul kendi çevresinde eğlence yapacaktır.

4- 26 Nisan Salı: Saat 15 ile 18 arasında talebelere sinema gösterilecektir.

5- 27 Nisan Çarşamba: Saat 14 ile 16 arasında halkevinde çocuk balosu verilecektir.

6- 28 Nisan Perşembe: Saat 16 ile 18 arasında talebelere sinema gösterilecektir.

7- 29 Nisan Cuma: okullar kendi çevrelerinde gezinti ve spor eğlenceleri yapacaklardır. (Dördüncü dersi müteakip her okul istediği yerde yapacak ve mümkün olan okullarla birleşecektir.)

8- 30 Nisan Cumartesi: İlkokulların son devre öğrencileri tarihi inceleme yapmak, antikiteyi ziyaret etmek üzere Eski Malatya'ya götürüleceklerdir. Öğleden sonra lise tarafından müsamere verilecektir.

9- Bu program tebliğ ve davetiyedir.” şeklinde yer almıştır (Fırat Gazetesi, 22 Nisan 1938: 1).

Bayram Hazırlıklarına ilişkin bir diğer haber “1946 Yılı 23 Nisan Ulusal Egemenlik Bayramı ve Çocuk Haftası Programı” başlıklı haber HYN78'de:

“Bayram Günü

1- 23 Nisan Ulusal Egemenlik bayramıdır. O gün sabahdan itibaren şehrin her tarafı resmi ve özel binalar bütün okullar ve müesseseler bayraklarla ve münasip şekillerle süsleneyecektir.

- 2- *Tören yeri Cumhuriyet Meydanıdır*
- 3- *23 Nisan Salı sabahı İlk, Orta Ticaret okulları, Sanat Enstitüsü, lise ve teşekküller saat 9.30 da meydana gelmiş ve krokide gösterilen yerlerini almış bulunacaklardır.*
- 4- *Saat 9.45 de her okul ve teşekkül her türlü tertip ve düzeni tamamlamış bir halde törenin başladığını haber veren işareti bekleyeceklerdir.*
- 5- *Tören saat 10da başlanacak ve sırasıyla şunlar yapılacaktır.*
 - A- *Öğrenciler tarafından İstiklal Marşı (Malatya bez ve iplik fabrikası bandosunun iştirakiyle.)*
 - B- *Söylev (bir ilkokul öğrencisi tarafından)*
 - C- *Söylev (öğretmen tarafından Mehmet Yener)*
 - D- *Lise kız öğrencilerinden biri tarafından şiir*
- 6- *Söylevleri müteakip okulların geçit resmi başlayacaktır. Geçit sırası önde çocuk yuvası, Okumuşu Çoğaltma, Aşağıbağlar, Cumhuriyet, Derme, Fırat, Gazi, İnönü, İsmet Paşa İlkokulları, Orta Ticaret, Erkek Sanat Enstitüsü Lise ve teşekküller*
- 7- *Geçit resmi geçen yıllarda olduğu gibi bulvarın yukarısında tertiplendikten sonra sağ yolu takiben yürüyecek ve Halkevi önünde yer almış olan Valiye, Askeri ve Mülki Erkan Parti ve Belediye reisi, memurlar ve müessese müdürleri, hayır cemiyetleri müesseseleri önünden geçilerek yapılacak ve bundan sonra tören bir hitam bulacağı cihetle okullar kendi semtlerine göre dağılacaklardır.*
- 8- *Törenin genel idaresine Milli Eğitim Müdürü ile Merkez İlköğretim Müfettişi, genel disiplinin temini ve idaresini Emniyet Müdürü memurdur. Okul birliklerinin sevk ve idaresini komuta görevi lise Beden terbiyesi öğretmeni Celal Bensoy'a verilmiştir.*
- 9- *Her ilkokuldan bir öğretmenle 5 öğrencinin iştirak edeceği birer grup mensup oldukları okulları temsilen Çocuk Esirgeme Kurumu'nu saat 11.30 ile 12 arasında ziyaret edeceklerdir.*
- 10- *23 Nisan Salı günü öğleden sonra Mensucat fabrikası sahasında lise ile erkek sanat Enstitüsü futbol takımları arasında Milli Eğitim Kupası müsabakası yapılacaktır.*
- 11- *23 Nisan Salı günü atış poligonunda saat 15 den itibaren atış müsabakaları yapılacaktır.*
- 12- *23 Nisan saat 14'te Mensucat fabrikası sahasında Halkevi sporcuları arasında atletizm müsabakaları yapılacaktır.*

Çocuk Haftası Programı

- 1- 23 Nisan Salı merasim günüdür.
- 2- 24 Nisan Çarşamba tatil. Saat 16'da Mensucat Fabrikası'nda bir çocuk balosu verilecektir.
- 3- 25 Nisan Perşembe okullar arasında tebrik
- 4- 26 Nisan Cuma İpek sinemasında ilkokulu öğrencileri ve öğretmenleri tarafından bir müsamere verilecektir.
- 5- 27 Nisan Cumartesi İpek sinemasında verilecek müsamere fabrika sinemasında tekrar edilecektir.
- 6- 28 Nisan Pazar okullar Eski Malatya'yı ziyaret edeceklerdir." şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 19 Nisan 1946: 2).

Bayram Kutlamalarına ilişkin kodlamada "Ulusal Egemenlik Bayramı Çok Heyecanlı Kutlandı" başlıklı haber HYN26'da:

23 Nisan Ulusal Egemenlik Bayramı Malatya' da çok heyecanlı bir surette tesit edilmiştir. Halk sabahtan itibaren törenin yapılacağı yerlerde dolaşüyor ve içten gelme bir kaynaşma ile ötede beride yer alıyorlardı. Evler dükkanlar resmi ve hususi müesseseler bayraklar ile bir gün evvelinden süslenmişti. Cumhuriyet alanı bulunduğu muntaka okulların en kesif bir yeri olduğu için temiz çocukların, giyinmiş süslü yavruların küme küme gelip gitmelerinin cazip manzarasına şahit oluyorduk.

Okullar tören zamanından evvel süslü birer tablo haline gelerek kendilerine ayrılan yerleri aldılar. Tam saat 10'da bütün hazırlıklar bittiği için C. H. Parti binasında bekleyen Vali yanlarındaki zatlar ile ve merasim yerine geldiler ve bütün okurlar bir ağızdan İstiklal Marşı'nı okumaya başladılar.

İstiklal Marşı saygı ile dinlendikten sonra kürsüye Devlet Demiryolları Beşinci İşletme Müdürlüğü mesul muhasibi Edip gelerek milli hakimiyetin ve Çocuk Bayramı'nın geniş anlamı üzerine bir söylev verdiler. Edip sesinin hitabe uygun tonu ile ve kuvvetli sözleri ile söylevini bitirdikten sonra liseden bir kız, ilkokullardan bir erkek çocuk bunları müteakip de Cumhuriyet Okulu öğretmenlerinden Memduh Ulubilgin hitabette bulundular. Bu Hitabeler yapılırken alanı dolduran binlerce insan sırasına göre bir cisim gibi sabit dinliyor, sırasında ve büyük Atamızın adları anılınca birer volkan gibi alkışlarla etrafı titretiyor ve inletiyordu. Herkes 1920 yılına kadar giderek fikrin bir zevk içinde yaşarken İlbay intizamla duran okulların talebe sıralarının önlerinden geçerek yeni neslin bayramlarını tebrik ediyorlardı. Tebrik bitti. Vali ve komutan halk partisi binası önünde durarak mekteplerin yaptıkları geçit resminde bulundular.

Okullar toplu olarak belediye ile partiyi de ziyaret ettiler ve şekerlemeler verilerek izaz edildiler.

23 Nisan öğleden sonra okullar yekdiğerini tebrike gittiler. Saat 18'den sonra halkevi umumi bir konser verdi.

24 Nisan Cumartesi'ne rastladığı için saat 13'e kadar çocuklardan bazıları dairelere giderek muamelatım cereyan şekilleri üzerine etüt yaptılar.

Bugünün akşamına Çocuk Esirgeme Kurumu'nun halkevi salonunda tane tertip ettiği baloda çok eğlenceli olmuştur.

Gazetemizin intişar ettiği bugüne kadar geçen beş altı gün içinde çocuklar derslerine devam etmekte beraber mekteplerimizin hepsini de bazen gündüz bazen de gece olmak üzere çok alaka çeken müsamereler verilmiştir. Gazi İlkokulu'nda yerin nispeten müsait olmasından dolayı müsamere gece ve gündüz olmak üzere iki defa tekrarlanmıştır. Müsamerelerdeki kalabalığın çokluğunu kalemimiz tasvir etmekten acizdir. "İğne atsan yere düşmez" sözünü burada kullanırsak hata değil belki isabet etmiş oluruz. Okurlar bugünde öğretmenlerinin nezareti altında tarihi bir mahiyette olan asıl Malatya'ya giderek eski eserler üzerinde tetkikler de bulunmaktadır.

Sırası gelmişken dikkat gözüümüzi çeken iki nokta üzerinde birkaç söz söylemek istiyoruz. Bunlardan birincisi İnönü İlkokulu'nun on on beş okura düdükle birkaç parça marş çalmayı öğretmesidir. Bu yavrular ulusal bayramlarda veyahut herhangi bir geçit resminde kendi mekteplerin önünde fîfrelerini çalarak geçince insanların gayri ihtiyari ürpermemesine ve içten bir haz duymamasına imkân olmuyor. İkincisi ise kendisini çoktan hissettirdiği halde henüz bir aldırış edilmeyen bir şehir bandosunun yokluğudur ve bu yokluk ne kadar hazin ve derindir." şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 30 Nisan 1937: 1-2).

Bayram Kutlamalarına ilişkin kodlamada "23 Nisan Ulusal ve Egemenlik Bayramı Tezahüratla Kutlandı" başlıklı haber HYN84'da:

"23 Nisan Çocuk Bayramı bu yıl havaların da yardım etmeniyle geçen senelere nispeten daha güzel ve daha eğlenceli olarak kutlandı.

Bayramın ilk gününden itibaren ilimizin gerek resmî ve gerekse hu hususî müesseseler ve bütün binalar milli bayraklarla süslenmiş bulunuyordu.

Sabah erkenden sokakları dolduran halk Cumhuriyet alanına giderek program gereğince yerlerini almış bulunuyorlardı.

Törene Bandonun çaldığı İstiklâl Marşı ile tam saat 10' da başlandı. 2 genç öğrenci tarafından günün önemini belirten hitabe ile bir öğretmen bugünün kutsiyetini anlatan uzun bir

söylev verdi. Bunu müteakip merasim C. H. P. Önünde mevki alan vali ve mevki kumandanı ile daire müdür ve âmirlerinin önünden aşağıdaki tertip üzere geçit resmi yapıldı.

İlk önce tütün fabrikasının çocuk yuvasında bulundurulanan mini mini yavrular, ondan sonra ilkokullar, Kız Sanat, Erkek Sanat, İzçiler orta ve lise öğrencileri sırasıyla geçtikten sonra törene son verildi.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 25 Nisan 1947: 1).

Milli Egemenlik vurgusunun yapıldığı bu koda ilişkin “Ulusal Egemenlik Bayramı” başlıklı haber HYN69’da:

“Bugün kutladığımız yüce bayram, bizi saadete ulaştıran, bizi insanca yaşatmanın bütün imkanlarına kavuşturan, bize özgen ve bağımsız bir devlet vatandaşı olmanın o hiçbir mutlulukla ölçülemeyecek kadar tatlı zevkini, hudutsuz hazzını bağışlayan Büyük Millet Meclisi’nin 25’inci açılış yıldönümüdür.

Karanlık ve acılı işgal günlerinde padişahlık hükümetinin son mebuslar meclisi de dağıldıktan sonra büyük önder, milli egemenliğe dayanan ve kayıtsız şartsız bağımsız yeni Türk devleti kurmaktan başka bizim için bu hazin durumdan kurtuluş çaresi olmadığını anlamıştı. Bu amacın da sözle, hak ileri sürmekle değil, ancak eylemli bir kuvvete dayanarak, ulusal benlikten coşan bir ruh hamlesiyle elde edilebileceğine inanıyordu. Bunun için de Anadolu’da bütün yurt işlerini düzenleyecek yetkili bir Millet Meclisi toplayıp Ulusal Egemenliği o bağımsız ve özgen mecliste belirtmek istiyordu. Mustafa Kemal, bu kararını 19 Mart 1920’de bütün illere, kolordu komutanlarına bildirdi. Bu buyrukta yeni seçime başlanması ve İstanbul’da dağılmış olan Mebuslar Meclisi üyelerinden Ankara’ya gelebileceklerin de on beş gün içinde yeni meclise katılmaları isteniliyordu. Bu buyruk gereğince memleketin her tarafında hızla ve titiz bir özenle seçim yapıldı. Seçilen milletvekilleri Ankara’ya geldiler. Bu suretle toplanan meclis, ulusun gerçek temsilcisi oldu.

Büyük Millet Meclisi 1920 Nisan’ının 23’üncü günü Ankara’da açıldı.

Mustafa Kemal, açış söylevinde ulusun ve yurdun durumunu isabetli bir görüşle incelemiş kurtuluş için güdülecek yolu da çizmişti. Ulu Başkan, söylevinin başında şu gerçeği belirtmişti: (Hayat demek, mücadele müsademe, demektir. Hayatta muvaffakiyet mutlaka mücadelede muvaffakiyetle mümkündür. Bu da manen ve maddeten kuvvete, kudrete istinat eder bir keyfiyettir.) diyor, milli siyasetimizi de şu suretle tarif ediyordu: (Milli hudutlarımızın içinde her şeyden evvel kendi kuvvetimize, dayanmakla mevcudiyetimizi muhafaza ederek millet ve memleketin hakiki saadet ve ümrânına çalışmak, medeni cihandan medeni ve insani muameleye ve müteakıl dostluğa intizar etmek.) İşte 23 Nisan, bu çok uğurlu ebedi varoluşun, ikbal ve saadetin başlangıcı olan bu umut ve sevinç günü, her türlü yeniliğe ulaşmamızın, kötünden iyiye, çürükten sağlama, karanlıktan aydınlığa geçişimizin medeniyet alanında ulusal benliğimizi

taniyışımızın yıldönümüdür. Ancak ondan sonradır ki idarelerin en iyisine, hayatın en tatlısına, sevinçlerin en güneşlisine kavuştuk.

Ulusun bu en mutlu gününü vatan yavrularına bayram günü ayırmakla ulularımız, büyük bir isabet göstermiş, istikbalin en değerli varlığı çocuklarımıza verdiğimiz önemi belirtmişlerdir. Kendisine bu kadar kıymet verdiğimiz, gönüllerimizin bütün sevgi ve şefkatiyle azizlediğimiz bu alnı ak, gözleri parlak, inancı kuvvetli gençlik, elbette büyüklerinin bu candan ilgisini hiçbir zurnan unutmayacak, kendisini en nadide çiçekler gibi özenle yetiştiren bu eşsiz vatan anaya, düşünen, seven, yüreklen ilgilenen İnönü Babaya lâyık, bu her şeyin üstündeki Cumhuriyet Türkiye'sine lâyık evlâtlar olacaktır.

Yazan: Melâhat SEZENER” şeklinde yer verilmiştir (Fırat Gazetesi, 24 Nisan 1945: 1-2).

Milli Egemenlik koduna ilişkin bir başka haber “23 Nisan’ı Kutlarken” başlıklı HYN87’de:

“Millet Egemenliğinin ilk gerçekleşmesini ifade eden bugünü kutlamakla milletçe büyük sevinç duyuyoruz. Memleket idaresinde milli iradenin söz sahibi olduğu bugünün önemi artık zihinlerden silinmez bir şekilde yerleşmiştir. 28 yıl önce istiklâlimizin en büyük tehlikelerle karşılaştığı bir günde milletçe isteklerimiz tespit, temsil ve tahakkuk ettirildi. Bu günkü demokratik inkişafın atılan tohumları o gün yeşerdi. Vicdanlar, iradeler, istekler orada kütleleşti ve tunçlaştı. 23 Nisan 1920 günü saltanatın gölgesinden sıyrılıp kurulan bir millet kendini, kendi iradesini Ankara’da temsil ettirdi. Zaferlerin, İstiklâlin, Cumhuriyetin ve inkılapların başlangıcı olan bugün tarihimizdeki müstesna günlerden biri olarak vasıflandırılabilir.

O günün kahramanları bu kutsal günü yarının istikbali, güveni ve sahibi olan yavrulara armağan ettiler. Adına 23 Nisan Milli Egemenlik ve Çocuk Bayramı dediler.

Her yılın 23 Nisan’ı çocuklar için unutulmaz hatıraların kaynağı olur, her aile çocuğunu süslemek, giydirmek arzusunu duyar ve onların civıltıları bugünü bir kat daha güzelleştirir.

Çocuğun bu günlerde aldığı intiba daima taze ve canlı kalır. Bugünü çocuğa en güzel olarak yaşatmak ve günün önemini çocuklarımıza canlı misallerle anlatmak lâzımdır. Taze dimağına milli egemenlik ihtiyacı ve eğlence imtizaç elmiş bir halde bir hatıra olarak yerleştirilmelidir. Bilhassa fakir giyimsiz çocukların hamiyetli vatandaşlar ve kurumlar tarafından korunmasına, hiç olmazsa o günü hem çağları ile aynı derecede sevinçli geçirilmesine çalışılması temenni edilir. Küçük bir kurdele parçası, adi bir boncuk onlar için erişilmesi en çok kıymet kazanan bir şeydir. Bu derece hassas olan bu kıymetli emaneti yarın için

yetiştirmek, alacağı büyük vazifeleri güvenle yapabilecek şekilde hazırlamak lazımdır. Ona verilen kıymet milletçe bekamıza bağlanan ümit demektir.

23 Nisan Milli Egemenlik ve Çocuk Bayramı hepimize kutlu olsun.

M. Özkan” şeklinde yer verilmiştir (Fırat Gazetesi, 23 Nisan 1948: 2).

Çocuk Balolarına ilişkin koduna ilişkin “Halkevinde Çocuk Balosu” başlıklı haber HYN22’de:

“Çocuk haftası münasebetiyle dün halkevinde öğleden sonra saat 1’de çocuk balosu yapıldı.

Halkevi salonu ve bütün odaları seyirci ile dolu idi ve hatta yerin müsaitsizliği yüzünden bir sandalyeye iki kişi sıkışmıştı.

İlk önce İstiklal Marşı çalınmış ve arkasından 23 Nisan’ın doğuşu mevzuu üzerinde canlı bir söylev söylenmiş ve bunu müteallit oyunlar ve saz takip etmiştir.

Küçüklerin başlı başına başardıkları roller alkışlar, kahkahalar arasında çok canlı ve neşeli olmuştur.

Diyebiliriz ki çocukların bu balosu şimdiye kadar şehrimizde eşi görölmemiş derecede iyi olmuştur.” şeklinde yer almıştır (Fırat Gazetesi, 27 Nisan 1936: 1).

Çocuk Balolarına dair bir başka haber “Balo” başlığıyla HYN72’de:

23 Nisan günü gecesı Egemenlik Bayramı münasebetiyle Çocuk Esirgeme Derneği yararına fabrika sinemasında bir balo verilmiştir. Baloya ait davetiyeler evvelce dağıtılmış ve biletlerde masa numaraları gösterildiğinden teşrifatçılarımıza bir yorgunluk olmadığı gibi intizam temin edilmiş bulunuyordu.

Baloya bandonun çaldığı İstiklal Marşı’yla başlanmıştır. Balo gecenin geç vaktine kadar devam etmiş bu arada millî oyunlar oynanmış ve zengin ikramı yeli bir tombala çekilmiştir. Davetlilere iyi bir gece geçirilmış ve dernekte hayli bir gelir temin edilmiştir.

Dernek yararına emeklerini esirgemeyen çalışkan tertip heyetinin bu başarılarını takdirle karşılıyoruz.” şeklinde verilmiştir (Fırat Gazetesi, 24 Nisan 1945: 3).

4.1.2. 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı

Tablo 2: 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı

Kategori: 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı	
Kodlar	f
Bayram Hazırlıkları	22
Kutlama Haberleri	21
Milli Hakimiyet Günü Olarak 19 Mayıs	12
Gençlerin Spor Bayramı Olarak 19 Mayıs	6
Balolar	3
Sporun Önemi	1

Tablo 2'ye göre 1934-1950 yılları arasında yayımlanan Malatya yerel basınında Milli Bayramlar konulu haberlerin, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı kategorisindeki kodları: “*Milli Hakimiyet Günü Olarak 19 Mayıs*”, “*Gençlerin Spor Bayramı Olarak 19 Mayıs*”, “*Sporun Önemi*”, “*Bayram Hazırlıkları*”, “*Kutlama Haberleri*”, “*Balolar*” şeklinde belirlenmiştir. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı kategorisinde en sık yayımlanan haberlere bakıldığında “*Bayram Hazırlıkları*” (f=22), en az yayımlanan haberin ise “*Sporun Önemi*” (f=1) olduğu görülmektedir. Kodların belirlendiği habere dair örnekler HGS (Haber Gençlik ve Spor) kısaltmasıyla, ilgili haber numarası ile aşağıda verilmiştir.

Bayram hazırlıkları kodunda yer alan “25-19 Mayıs 1945 Yılı Malatya’da Yapılacak Gençlik ve Spor Bayramını Kutlama Töreni Programı” başlıklı haber HGS25’te:

- 1- *Tören yeri Mekik Gençlik kulübü spor alanıdır.*
- 2- *Törene katılacak okullar ve sporcular krokiye göre şu sıra ile tertipleneceklerdir.*
 - a) *İzciler, Lise ve Erkek sanat enstitüsü*
 - b) *Akçadağ Köy enstitüsü*
 - c) *Beden terbiyesi mükellefleri*

d) *Mekik spor, Demir Spor ve Malatya Gençlik kulüpleri*

- 3- *Törene katılacak okullar (Lise, Erkek Sanat, Gençlik Kulübü ve Avcılar Cemiyeti) saat 8.30'da Cumhuriyet Meydanı'nda toplanacaklar ve önlerinde bando mızıkla olduğu halde İstasyon Caddesi'ni takiben fabrika sahasına saat 9'a kadar varmış olacaklardır.*
- 4- *Diğer okul ve teşekküller (Akçadağ Köy Enstitüsü, Demir Spor, Mekik Spor ve Hava Gücü) de bulundukları yerlerden fabrika alanına aynı saatte varacaklar ve krokideki yerlerini alacaklardır.*
- 5- *Bütün okul ve teşekküllerin gerek yürüyüş ve gerek sahadaki yer alışlarında bayrak ve flamaları birleşerek ayrı bir kıta halinde bütün birliklerin önünde bulunacaktır.*
- 6- *Törene tam saat 9.30'da Vali Ahmet Kınık'ın başkanlığı altındaki heyet (Askeri komutan, Halk Partisi başkanı, halkevi reisi, belediye reisi, milli eğitim müdürü) toplantı yerlerine gelecek ve hazır bulunan okul öğrencileriyle diğer teşekkülleri teftiş ettikten sonra törendeki yerlerini alacaklardır.*
- 7- *Alanda hazır bulunan bütün öğrenci ve sporcular, verilecek işaret üzerine bandonun iştirakiyle hep bir ağızdan İstiklal Marşı söyleyeceklerdir. Bu sırada Türk bayrağı bir izci tarafından serene çekilecektir.*
- 8- *Bunu müteakip liseden, beden terbiyesi bölgesinden seçilen iki genç tarafından bugünün manasını belirten gayet kısa birer hitabe söylenecektir. (Hitabeleri söyleyecek gençlerin seçilmesi okul müdürüyle bölge başkanlığına aittir.)*
- 9- *Geçit resmi, bando ile başlayacak bunu müteakip lisenin kız öğrencileri jimnastik hareketlerini yapmak üzere özel yerlerini alacak ve diğer öğrencilerle sporcular sahanın çevresindeki yerlerine geçeceklerdir.*
- 10- *Kız öğrencilerin gösterilerinden sonra alanı lisanin erkek öğrencileri ve onları takiben Akçadağ Köy Enstitüsü öğrencileri işgal ederek gösteri hareketleri yapacaklardır.*
- 11- *Bu gösterilerden sonra tören nihayete erecektir.*
- 12- *Aynı gün öğleden sonra saat 15'te fabrika alanında Beden Terbiyesi Bölge Başkanlığı tarafından tertip edilen boks ve güreş müsabakaları yapılacaktır.*
- 13- *Bayrama halkın iştirakini kolaylaştırmak için o gün munasip saatlerde belediye tarafından otobüs servisi sağlanacaktır.*
- 14- *Bayram günü şehrin ve resmi binaların bayraklarla süslenmesi hususu belediye ve Emniyet Müdürlüğü tarafından gerekenlere ilan ve tebliğ olunacaktır.*
- 15- *Bu program bütün daire, müessese ve görevlilere tebliğ ve çağrı hükmündedir.*

Kutlama Komitesi

NOT:

- 1- Alanda programın tatbiki ve kroki gereğince düzen ve disiplin temini hususunda Milli Eğitim ve Emniyet Müdürlüğü iş birliği yapacaklardır. (Tören alanıyla çevresinde yeteri kadar polis ve inzibat unsuru vazifelendirilecektir.)
- 2- Sabah töreni Lise Beden Terbiyesi Öğretmeni Celal Bensoy' un idare ve komutası altında; öğleden sonraki spor hareketleri de Beden Terbiyesi Bölge Asbaşkanı Ahmet Fırat'ın kontrolü altında yapılacaktır.
- 3- Bez ve İplik Fabrikası tarafından öğleden evvelki törene ve öğleden sonra yapılacak spor hareketleri esnasında alanda teçhizatıyla birlikte bir sağlık memuru hazır bulundurulacaktır.” şeklinde yer verilmiştir (Fırat Gazetesi, 19 Mayıs 1945: 3).

Bayram hazırlıkları kodunda yer alan “19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Dolayısıyla O Gün Öğleden Sonra Mükâfatlı Atletizm Yarışları Yapılacaktır” başlıklı haber HGS52’de:

“Haber aldığımıza göre 19 Mayıs 1949 Perşembe günü öğleden sonra büyük mükâfatlı atletizm yarışmaları yapılacaktır. Kulüp ve okullarımıza mensup yüzlerce atletin katılacağı bu yarışmalarda birçok Malatya rekorlarının yenileneceği; kuvvetle ümit edilmektedir.

Tanınmış atletlerimizin, çoğu şimdiden çalışmalarına başlamışlardır. Bu kış yapılan (27) kır koşusunda tam formlarına girmiş bulunan atletlerimiz bilhassa mukavemet koşularında çok iyi dereceler elde edecekleri tahmin edilmektedir. Bu yıl 12 Haziranda Ankara’da yapılacak Türkiye kızlar arası atletizm yarışmalarında bölgemizi temsil edecek olan kız atletlerden Çolban Turfan’ın koşularda yapacağı dereceler ilgililerce merakla beklenmektedir.

Yapılacak Yarışmaların Programı

Koşular	Atlamalar	Atmalar	Kızlar Arası Yarışmaları
100 metre koşusu	Tek adım atlama	Gülle atma	100 metre koşusu
200	Üç adım atlama	Disk Atma	800 metre koşusu
400	Yüksek Atlama	Cirit (mızrak) atma	4x100 bayrak koşusu
800		Çekiç atma	Uzun atlama
1500			
5000			

4x100 bayrak koşusu

Balkan bayrak koşusu

şeklinde yer aldığı görülmektedir (Gayret Gazetesi, 14 Mayıs 1949: 1-2).

Kutlama haberleri kodunda yer alan “19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Coşkun Bir Tezahüratla Kutlandı” başlıklı haber HGS39’da:

“Yurdun her tarafında olduğu gibi ilimizde de dün 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı içten gelen büyük bir alaka ve coşkun bir tezahüratla kutlandı. Parlak bir mayıs güneşi altında, halk sabahın erken saatlerinden itibaren sokaklara dökülmüştü. Her tarafta mızık ve trampet sesleri işitiliyor, hummalı bir faaliyetle bu büyük gün için lüzumlu son hazırlıklar ikmale çalışılıyordu. Bir taraftan da halk kitleler halinde gösterilerin yapılacağı Sümer spor sahasına doğru akıyordu.

Merasime tam saat 08.30’ da Atatürk Gezisindeki Gençlik Anıtı’na hazırlanan çelenklerin konulması ile başladı. Bunu müteakip mektepler ve birlikler milli marşları söyleyerek merasim alanına doğru hareket etti.

Merasim Valimiz Ahmet Kınık’ın bu büyük günün önemini anlatan nutku ile açıldı. Arkasından Erkek Sanat Enstitüsü’nden Adil Bulu’nun bu milli günde gençliğin hissiyatını anlatan çok güzel bir söylevi bunu takip etti.

Bütün okulların ve muhtelif birliklerin iştiraki ile yapılan güzel bir resmi geçitten sonra kız ve erkek öğrencilerin muhtelif spor gösterileri alaka ile takip edildi. Bu arada bilhassa Akçadağ Köy Enstitüsü günün en büyük başarısını yaptı. Kendi öğrencilerinden kalabalık bir mandolin birliği bir akordeon ve iki davulun iştiraki ile meydana getirdiği mızık kısmının refakati ile yapılan spor gösterileri sürekli alkışlar ve büyük alaka ile karşılanmıştır.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 20 Mayıs 1948: 1).

Kutlama haberleri kodunda yer alan “19 Mayıs Bayramı Tezahüratla Kutlandı” başlıklı haber HGS54’te:

“19 Mayıs Spor ve Gençlik Bayramı dün ilimizde büyük bir halk kalabalığı tarafından tezahüratla kutlanmıştır.

Bayrama bütün resmi özel kurullarla, okul ve spor teşekkülleri katılmışlardır.

Atatürk anıtına bir öğretmen, yeteri kadar öğrenci tarafından çelenk konulmuştur.

Bayram gösterileri Sümer Spor sahasında halka takdim edilmiştir. Geçit Töreni: Okullar, İzçiler, Lise, Ticaret Lisesi, Akçadağ Köy Enstitüsü, Kız ve Erkek Enstitüleri tarafından

sıra ile yapılmıştır. İlimizde bulunan bütün kulüpler törene iştirak etmiş; Saat 9.30'da Valimiz yanlarındaki zevatla tribündeki yerlerini almışlardır. İstiklal Marşı'nı müteakip gösterilere geçilmiş ve en çok Akçadağ Köy Enstitüsü öğrencileri fevkalâde hazırlıklarıyla halkın takdirlerini kazanmışlardır.

Öğleden sonra saat 14.30' da beden eğitimi bölgesince hazırlanan bir kısım öğrencilerin de katılacağı atletizm müsabakaları yapılmıştır.” şeklinde yer almaktadır (Gayret Gazetesi, 20 Mayıs 1949: 1).

Milli Hakimiyet Günü Olarak 19 Mayıs koduna ilişkin “19 Mayıs” başlıklı haber HB19M13'te:

“19 Mayıs, Büyük kurtarıcı Atatürk'ün Samsun'a ilk ayak bastığı gündür. Türk milleti, Sevr muahedei meş'umunun ıstırap verici tesirleri altında, en kara günlerini yaşarken, Büyük Atatürk, milletini bu feci badireden kurtarmak azmiyle 19 Mayıs'ta Samsun'a çıkmış bulunuyordu.

Bu çıkış, tarihin ve devirlerin istikametini değiştiren ve Türklüğün yaslı bağına en büyük ferahlığı ve kurtuluş imanını aşılayan yepyeni ve ilahi bir fecrin dövuşüydü. Türk milleti bu fecrin doğuşundan sonra Millî hakimiyetine kavuşmuş ve bu hakimiyetin ilk nüvesi, Türk gençliğinin bir sembolü olarak ebediyete kadar yaşayacak olan Büyük Atatürk'ün müheyyiç kararı ile iradeleşmişti.

Samsun ufuklarından yükselen bu karar, yalnız yeni bir devletin kurtuluşunu cihana duyuran bir sayha değil, mukadderatı zincire vurulmuş bir milletin yaradılış ve şahlanması tarihinin de başlangıcıdır.

O gün talihi kararmış bir millet, bütün bir husumet dünyasına meydan okuma kararını vermiş, bahtsızlığını yenmek için Atatürk'ün etrafında toplanmak ihtiyacını duymuştu.

19 Mayıs, Türk ufuklarını örten siyah bulutların parçalandığı, yıllarca bu asil milleti istismardan başka bir şey düşünmeyen haris sultanların, sefil bir rejimin ebedî inhizamını müjdeleyen ve bize en yeni ve muasır itila ufuklarını açan bir gündür. İşte büyük Atatürk, yıllardan beri milletin çektiği acıları yenmek için verdiği kararının ilk tahakkukunu da bugün tarihe mal etmiştir.

Büyük Atatürk'ün ideallerini en müspet bir şekilde tahakkuk ettiren ve Türk istiklâlinin bir sembolü olarak başımızda bulunan Millî Şefimiz İsmet İnönü, kurtuluş savaşımızın destanını Atatürk'le beraber yazmışlardı. Başımızda Millî Şefimiz İsmet İnönü bulundukça daha pek çok zaferler, Türk milleti için büyük inkişaf her zaman mukadderdir.

Bugün 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramını kutlarken bu buhranlı günlerde dürüst siyaset ve kıyasetiyle dünyanın gıpta ve hayranlığını kazanan Millî Şefimiz İsmet İnönü'nün daha

pek çok yıllar başımızdan eksik olmamasını temenni ederiz.” şeklinde yer verilmektedir (Fırat Gazetesi, 20 Mayıs 1941: 1).

Milli Hakimiyet Günü Olarak 19 Mayıs koduna ilişkin “19 Mayıs” başlıklı haber HB19M31’de:

“Sayın büyüklerimiz ve sevgili yurttaşlarımız. Bugün burada “7 yıl evvel, 19 Mayıs 1919’da Samsun ufkundan doğan güneşin ışıklarını, ruhlarımızla aksettirmek için toplandık.” O güneş bugün kalplerimizin enginliğine gömüldüyse, ışıklar halâ semalarımızı aydınlatmakta, ruhlarımızı yakmaktadır.

19 Mayıs Türk şahlanışının, bir zafer, bir şan ve şeref müjdeleriyle süslü tacı oldu.

19 Mayıs mülki gururumuzun, mülki benliğimizin asırlara hükmeden bir Türk milletinin ölmezliğini ispat etmek için, atılmış bir adım oldu.

19 Mayıs sakat, çürük bir teknenin Samsun açıklarında demir atması değil, bir güneşin yeni fecir açması, bir ateşin ıstıraplı bağrıları tutuşturmasıdır.

O ihtiyar teknesinin içinde düşünen genç vücut yalnız ve yalnız bu vatan için, Karadeniz’in korkunç dalgaları arasına atıldığı zaman ruhlarını onun kurbacıyla kamçılایanların kalplerini onun aşkıyla yaşatanların, ümitlerini onun yarlığıyla ölmezliğe eriştirenlerin, gönüllerinden sevinç, gözlerinden yaşlar taşarak, dudakları Karadeniz’in o hırçın dalgalarına bir ninni söyler gibi şunları mırıldanıyordu.

Karadeniz! sakın, sakın coşma sen

Dalgalar deviren, esen rüzgârın

Boralar, tayfunlar yapmasın artık...

O kara bağrına sığınan vücut

Kalpler tutuşturan, gönüller yakan.

Bir iman, bir ülkü, bir ateş seli

Bekliyor onu bir koca Türkeli

Dalgalar! Dalgalar! İmana gelin

İmana gelinde baş kaldırmayın

El açıp yalvarın ona yalvarın

O kara adımız ak olsun diye...

Ak olsun bahtınız ve bahtlarımız

Ak olsun lekesiz alınlarımız

Uyu Karadeniz'im ninni söyleyelim biz

Uyu, uyu ki ancak kurtulalım hepimiz.

Evet yalvarmalar boşa gitmedi ve o kırık teknecek 19 Mayıs 1919'da Samsun ufuklarında belirdi. O sabah gözlerini ovuşturan Samsunlular altın yeleli, yıldırım bakışlı bir arslanın kükremesiyle uyandılar. Uyanın!.. diye haykıran bu ses ta Samsun'un enginliğinden Anadolu'nun her karış toprağına kadar akisler yaptı. Sönmüş ocaklarda duman isleri, kurumuş dudaklarda ümitli tebessümler belirdi dermansız kalpler yeni bir kuvvet, körleşmiş dimağlar yeni bir kudret buldu.

Yaşamak için ölmek lazımdı, ölmek için çarpışmak gerekti... Çarpıştık yılmadan ürkmekten çarpıştık. Bine karşı birle, erkeğe karşı kadınla çocukla çarpıştık. Türk milleti hürriyetin arslan pençesi oldu. Asırlardır dalgalanan şanlı bayrağını vatanın mavi semalarından almak onu zincirlere vurmak isteyenlere:

Türkün haysiyeti ünü yüksektir

Esir olmaktansa yok olmak yektir

Son söz ya istiklâl ya da ölmektir.

Bu öyle bir vatandı ki her karış toprağı ecdadımızın kırmızı kanlarıyla süslenmiş, dağları tepeleri kahramanlarının menkıbeleriyle taçlanmış, havasında, kalesinde her köşesinde dalgalanan şanlı bayrağı ise kararan mehtaplarımıza ayından nurlar vererek gecelerimizi aydınlatmıştı.

Bu vatan aslılardır Türkün mahyadı asırlarca Türk olarak kalacaktı. Buna bütün millet 19 Mayıs 1919'da Samsun'da tulu eden güneşin fecrinde ant içti ve Samsun'dan akmaya başlayan bu dere gittikçe büyüdü ırmak oldu nehir oldu, çağlayan oldu, sel oldu köpürdü, taşıdı, önüne geleni sürükledi. Ve cihanın hazretleri karşısında ak köpüklerini Akdeniz'in tuzlu sularına karıştırmadan asla sükûn bulamadı.

İşte her yılın 19 Mayıs'ında yapılan gösteriler, şenlikler bu kutlu günün aziz hatırasını anmak, bu uğurda ölenlerimizin ölmez ruhlarını yad etmek içindir.

Bugün gençlik Anadolu'nun sınır boylarından aldığı bir avuç toprağı Samsun'dan kavradığı bayrağı bağına basarak, milli önderimiz Atamızın yoldaşı İsmet İnönü'ye en kutlu bir armağan olarak teslim ediyorsa bu her karış toprak ve bayrak uğruna en büyük fedakârlıkları yapacağımızı ısrar etmek için, önderimize buna bildirmek içindir. Bu topraklar için yaşamak bu toprakta ölmek içlidir.

Burada sizlerin, sevgili milletimizin, fedakâr Türk kadınlarımızın karşısında yapacağımız hareketler, yarının ümmetlerini göstermek çalışmalarımızın, gayretlerimizin boş olmayacağını ispat etmek içindir, bunun böyle olduğundan asla şüphe etmeyin. Şüpheleriniz Atamıza verdiğiniz antla zail olsun. Çünkü Atamız bize inanarak öldü bize güvenerek öldü onun inanını, onun ümitlerini kırmak dünyanın en kahpe insanları olmak demektir. Yattığı yerde onun kemiklerini sizler ruhunu azaplar içinde bırakmak demektir.

Bugün bize bu kutlu günü armağan eden, adı gönüllerimizde, ruhlarımızda ilahileşen, nabızlarımızda çarpan Türk milletinin ölmez kurucusu kahraman evlâdı ATATÜRK! Şimdi sana haykırıyoruz! Aziz ruhun şu an aramızda dolaşsın, kalplerimizi dinlesin orada senin yarattığın eserin özü yoksa gösterdiğin yolun meşaleleri yanmıyorsa Türk adına, Türk vatanına lâyük olmasın, bizi lanetle an.

Atatürk seni ölmezliğe erıştirenler senin ruhunu taşıyor, taşıyacak. Senin adınla yaşıyor yaşayacak, bu millet için bu vatan için icap ederse senin imanıyla dövüşecektir. Sen bize inanarak cihana haykırdın, bizde sana, senin o aziz ruhuna haykıracağız.

Atatürk! Atamız!.. Göğsümüzde kalbimiz çarptıkça çarpan kalplerimizde adın hecelendikçe bütün varlığımızla eserini yükseltmek, eserini korumak için yaşayacak gösterdiğin ülkü yolunda koşacağız.

Lise Talebelerinden Kamuran Evliyaoğlu” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 21 Mayıs 1946: 1, 3).

Gençlerin spor bayramı olarak 19 Mayıs kodunda yer alan “19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Tezahüratla Kutlandı” başlıklı haber HGS19’da:

“19 Mayıs, Atatürk’ün Samsun’a ilk ayak bastığı gündür. Türk milletinin makus talihini yenmek için Samsun’a çıkan Atatürk, bu tarihten itibaren, istiklâl mücadelesine tekaüdüm eden uzun günler içinde Türk milletinin kurtuluş ve şahlanış kudretini yeniden yaratmaya muvaffak olmuştu. 19 Mayıs Türk milletinin yasal ve kara ufuklarına yeni bir ümit güneşinin doğduğunu müjdeleyen bir tarihtir. Bugünün Türk tarihindeki yeri çok büyüktür. Bugün aynı zamanda Gençlik ve Spor Bayramıdır. Bu itibarla şehrimizde 19 Mayıs günü parlak ve coşkun bir tezahürata vesile olmuştur. Törene bütün resmî ve hususî teşekküller iştirak etmiş ve binlerce halk bu mesut günün sevinciyle Cumhuriyet alanını doldurmuştu. Tören tam saat 9.30’da başlamış ve valimiz yanlarında askerî komutan, parti başkanı, halkevi reisi, belediye reisi, maarif müdürü olduğu halde okul talebeleriyle sporcuları teftiş etmişler ve yerlerini almışlardır. Bandonun çaldığı İstiklâl Marşı’na okul talebeleri ve halkta iştirak etmiş, bu esnada Türk bayrağı çekilmiştir. Müteakiben biri liseden ve diğeri mükelleflerden olmak üzere iki genç tarafından bugünün manasını belirten kısa hitabeler söylenmiştir. Sonra lise kız talebeleri jimnastik hareketleri yapmışlar ve bunları takiben diğeri talebeler gösterilerine devam

etmişlerdir, gösterilerden sonra törene son verilmiştir.” Şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 21 Mayıs 1943: 1).

Gençlerin spor bayramı olarak 19 Mayıs kodunda yer alan “Güreş Müsabakası Yapılacak” başlıklı haber HGS21’de:

“Halkevimiz, 19 Mayıs bayramı için daha şimdiden geniş ölçüde bir program hazırlamak kararını vermiştir. Bilhassa bu bayram için, Malatya merkez ve mülhakatına şamil olmak üzere güreş müsabakaları tertip edecektir.

Birkaç yıl önce, yine halkevimiz tarafından hazırlanmış olan güreş müsabakaları, muhitimizde çok büyük bir alaka görmüş ve birçok tanınmış ve amatör pehlivanlar bu güreşlere iştirak etmişlerdi. Bu yıl güreşlerin hiç olmazsa iki veya üç hafta devam edeceği sanılmaktadır.

Halkevi, kaza, nahiye ve köylere gerekli tebligatı yapacak ve güreşe iştirak etmek isteyen pehlivanların isimlerini isteyecektir. Bu pehlivanlar, halkevinin daveti üzerine 19 Mayıs bayramından birkaç gün evvel merkeze gelmeye başlayacaklardır. Merkezde bu işi organize etmek üzere seçilmiş bulunan bir heyet, gereken tasnifi yapacak ve güreşlere tam 19 Mayıs günü öğleden sonra başlanılacaktır.

Müsabaka neticesinde birinci, ikinci ve üçüncü gelen pehlivanlara, nakdi mükâfat verilecektir.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 28 Nisan 1944: 1).

Balolar kodunda yer alan “Gençlik Kulübü Balosu” başlıklı habere HGS40’ta:

“19 Mayıs Bayramı dolayısı ile Gençlik Kulübünün tertip ettiği balo şehrimizde alaka ile karşılanmış olup dün akşam Mensucat Fabrikası Sümer spor salonunda verilmiştir. Bu vesile ile seçkin ve kalabalık bir kitle huzurunda iyi bir gece geçirilmiştir.” şeklinde yer verilmiştir (Fırat Gazetesi, 20 Mayıs 1948: 1)

Balolar kodunda yer alan “Gençlik Kulübü Balosu” başlıklı habere HGS48’de:

“Mayıs spor bayramı şerefine Sümer spor salonunda dün akşam Malatya Gençlik Kulübü tarafından bir balo verilmiştir baloda kalabalık ve seçkin bir davetli kitlesi ve şehrimizde misafir bulunan Amerikalı profesörler hazır bulunmuştur.” şeklinde yer verilmiştir (Fırat Gazetesi, 20 Mayıs 1949: 1)

Sporun önemi kodunda yer alan “Spor” başlıklı haber HGS4’ta:

“Spor deyince bunun manası bizim memleketimizde henüz lüzumu kadar taammüm edemediği için pek muhtelif şekillerde telâkki ediliyor. Mahdut bir zümre istisna edilirse çoğunluk sporu ya eğlence mahiyetinde anlıyor veyahut dar bir manada alarak meselâ yalnız

futbola veya voleybola izafe ediyor. Çünkü futbol ve voleybol son yılların en çok yayılan ve mekteplerde en çok oynanan bir oyunu olduğu için spor deyince vehleten o hatıra geliyor. Halbuki spor, bütün beden hareketlerini ihtiva eden umumî bir ifadedir. Bunda her şey vardır.

Ata binmek, güreş tutmak, cirit oynamak, yüzmek, kürek çekmek, futbol, voleybol, basketbol, tenis, uzun atlamak, yüksek atlamak ve bütün el ayak ve beden hareketleri hep spordur.

Şimdi denilecektir ki insanlar gündelik çalışmaları icabı bir kısım hareketler yaptıkları için tabiâten sporla meşguldürler. Üst taraftı arzuya bağlı bir zevk meselesi oluyor.

Vakıa bu, ilk bakışta böyle görünürse de hakikat, hiç şüphesiz ki bambaşkadır. Zira spor, gelişigüzel bazı hareketler olmaktan çıkarak, bir ilim mahiyetini almış, bugün alabildiğine ilerliyor. Buna uyan fertlerin adalı tekâmüllerinin, bedenî güzelliklerinin, gürbüzlüklerinin ve sağlıklarının muhitlerine neler ihsas ettiklerini düşünelim:

Evvelâ gıpta ve sonra ... sırasında ve lüzumunda korku... işte böyle fertlerden mürekkep bir camiayı, bir milleti tahayyül edersek bunun manasını, öyle umarım ki zihinlerde daha iyi tebarüz ettirmiş oluruz. Bir de sporsuz yetişmiş aksırıklı, tıksırıklı cılızların ve bunlardan müteşekkil bir heyetin, daimî bir mücadele olan bugünkü hayat sahnesinde, yarın için neler ifade ve vadettiğini tasavvur edersek acılığının şiddeti karşısında ürpermemenin ve titrememenin imkânı yoktur. Şu hâlde kendini seven ve yurdunu benimseyen her ferdin zevkine göre metot dahilinde sağlığını koruyacak sporlardan birisiyle her yaşta, gençlikle ve ihtiyarlıkla, meşgul olması lâzım ve hatta elzemdir, denilebilir.

Ş. SÖZEN"

şeklinde yer verilmiştir (Fırat Gazetesi, 21 Mayıs 1937: 1).

4.1.3. 30 Ağustos Zafer Bayramı

Tablo 3: 30 Ağustos Zafer Bayramı Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı

Kategori: 30 Ağustos Zafer Bayramı	
Kodlar	f
Zafer ve Hürriyet	27
Bayram Hazırlıkları	24
Bayram Kutlamaları	23
Balolar	9
Tayyarenin Önemi	1

Tablo 3’e göre 1934-1950 yılları arasında yayımlanan Malatya yerel basınında Milli Bayramlar konulu haberlerin, 30 Ağustos Zafer Bayramı kategorisi altındaki kodları: “Zafer ve Hürriyet”, “Bayram Hazırlıkları”, “Bayram Kutlamaları”, “Tayyarenin Önemi”, “Balolar” olarak belirlenmiştir. 30 Ağustos Zafer Bayramı kategorisindeki haberlerden en sık yayımlanan “Zafer ve Hürriyet” (f=27) içerikli haberler, en az vurgulanan ise “Tayyarenin Önemi” (f=1) ile ilgili haber olduğu görülmektedir. Kodların belirlendiği haberlere dair örnekler HZF (Haber Zafer Bayramı) kısaltmasıyla, ilgili haber numarası ile aşağıda verilmiştir.

Zafer ve Hürriyet koduna ilişkin “30 Ağustos” başlıklı haber HZF22’de:

“30 Ağustos, 18 yıl önce Başkumandanlık Meydan Muharebesi ile nihaî zaferine eren İstiklal cidalimizin, umumî taarruzu bugün başlamıştı. Bu taarruza takaddüm eden günlerde Sevr muahede-i meşumunun tatbikinden sonra emperyalist milletler tarafından ana yurdumuzun bir kısmı istilaya uğramıştı.

Fakat Türk milletinin istiklalini muhafıza için cidale karşı ruhunda sönmeyen ateşi, benliğinde için için yanan hürriyet aşkı Sevr muahedesinin tatbikine asla tahammül edemezdi.

Nitekim Türk devletinin başında bulunan Atatürk milleti için verilmiş olan bu caniyane kararın tevlit ettiği büyük ve derin ıstırapı, daha evvel sezerek, Türklüğü bu hadiseden kurtarmak azmiyle 30 Ağustos büyük zaferiyle neticelenen millî mücadeleye atılmıştı. Nihayet en kısa bir zamanda bütün heybet ve dehşetiyle meydana getirilmiş olan Türk ordusu, koca dünya tarihinin sahifelerine, süngüsüyle Türklüğün öldürülemeyeceğini, isterse ne harikalar yaratabileceğini hak etti.

Bu zafer ve bu Zafer Bayramı, yüce Türk milletinin hilkati beşerle başlayan, şeref ve zaferlerle dolu tarihinin en parlak bir ışığıdır. Bütün bir husumet dünyası tarafından can çekişmekte olduğu zannolunan milletimizin hayat ve kudret dolu bir varlık olduğunu aynı zamanda dünyaya ilan eden bir güneştir.

Türk olmak bahtiyarlığı ile bu bayramı duyan bugünün ve yarının nesilleri bu zafer güneşini yaşatan bu kudret ve deha karşısında bu uğurda kanlarını döken aziz şehitlerimiz in mukaddes varlıkları önünde ebediyete kadar heyecanla eğileceklerdir.

Bu yaşatıcı zaferin yaratıcıları büyük Atatürk ve milli şefimiz büyük İnönü'nün varlıklarını tebci ederken, şehitlerimize, kahraman Türk ordusuna ebedi minnet ve şükranlarımızı sunmayı en kutsal bir vazife telakki ederiz.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 30 Ağustos 1940: 1).

Zafer ve Hürriyet koduna ilişkin “Bu Şanlı Gün” başlıklı haber HZF32’de:

“Mehmet H. ERKUNT

Zulüm, istila ve esaret denilen devî yere serdiğimiz günden bugüne kadar 27 yıl geçti.

Sakaryalardan, İnönülerden, Üç Şehitler Tepesinden, Kocatepe’den, Metris Tepe’den, Dumlupınar’dan kopup gelen şan ve şeref yolunun ucu 30 Ağustos 1922’de İzmir’e dayandı.

Tabya tabya, siper siper, ordugâh ordugâh, cephe cephe kademelenen hamaset zafer şahikalarından aşır bir milleti yeniden yarattı. Bir ölüm hastasına can verdi.

27 yıl evvelki bu şanlı günün zafer avizesiyle aydınlanan ruhumuz, bu yıl dönümlerde bütün enginliğiyle coşkun bir haz duyuyor. Bugünü yaratanlara karşı minnet ve şükranlarımızı tazeliyor, ruhlarının aramıza katılmış bulunduğuna şüphe etmediğimiz aziz şehitlerimizin manevî huzurlarında tazimle eğiliyoruz.

Kulaklarımızda 27 yıl evvelki savaşta çelik süngülere çarpan ve [Allah Allah] sesleriyle karışarak gelen tahta dipçik sesleri, gözlerimizde o şehamet tablosunun ilahî görünüşü var.

Hâlâ (Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz’dir ileri!..) nidasıyla çınlayan ses ufuk ufuk genişlemektedir.

İnancımızın hayal mabedinde (Vefethun karip) levhası ışıltı ışıltıdır. Ve vicdanımızın derinliklerine huzur serpen, her türlü tatminden daha üstün, daha kuvvetli bir cümle: [Hitâmü hû-misk].

30 Ağustos, bu şanlı gün kepimize kutlu olsun.” şeklinde yer almaktadır (Işık Gazetesi, 2 Eylül 1949: 1)

Bayram Hazırlıkları koduna ilişkin “30 Ağustos Zafer ve Tayyare Bayramı Günü Yapılacak Süel Tören ve Kutlama Programıdır” başlıklı haber HZF12’de:

- 1- Saat 8.45’te (Ordu evinde) garnizondaki bütün Üsbay ve Subay, askeri mensupların büyük üniforma ile ziyaret ve tebrikleri kabul edilecektir.
- 2- Mevki Komutanı saat 9’da ordu evinde işyarların ve teşekküllerin ordu namına yapacakları ziyaretleri kabul edecektir.
- 3- Saat 9.45’te daha evvel Gazi Bulvarı’nda (Kışla ile park arasındaki meydan) muayene nizamında toplanmış bulunan askeri mektepliler ve halk komutanlıkça tebrik edilecektir.
- 4- Komutanlığın tebrikini müteakip en kıdemsiz genç subay tarafından büyük günümüzün yüceliği ve ordumuzun İstiklâl Muharebesi’nde gösterdiği kahramanlıklar ve düşman ordusunun yok edilmesiyle biten Başkomutan Muharebesi anlatılacaktır.
- 5- Genç subay sözünü bitirdikten sonra hava kurumu cemiyeti ve halk namına birer zat tarafından bugünün büyüklüğü hakkında birer söylev verilecek ve milletin kurtuluşu anlatılacaktır.
- 6- Bundan sonra asker ve mektepliler tarafından geçit resmi yapılarak gündüz merasimi bitecektir.
- 7- Saat 15’te İsmet Paşa Parkı’nın geniş kısmında askeri eğlence ve oyunları yapılacaktır.
- 8- Millî ve resmî daire ve mektepler gündüz bayrak, gece fenerlerle donatılacaktır.
- 9- Gece Orduevinde bir balo verilecektir. Bu baloya istekli işyar ve halk eşleriyle birlikte olmak şartı ile gelebilirler.

Bu program herkes için davetiye yerindedir.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 28 Ağustos 1936: 2).

Bayram Hazırlıkları koduna ilişkin “30 Ağustos 949 Zafer Bayramı’nın 27’nci Yıl Dönümü İçin Yapılacak Törene Ait Program” başlıklı haber HZF53’te:

- 1- 30 Ağustos 949 günü bütün daireler ve resmi kuramlarla, dükkanlar bayraklarla donatılacak ve akşamı mümkün olabilen yerler elektrikle tenvir edilecektir.
- 2- Saat 9’da tek mil Garnizondaki Üst Subaylar ve Subaylar ve askeri mensuplar 9.30’da da Vilayet Erkânı ile Resmî teşekküller protokol sırası il Garnizon Komutanını tebrik edecekler ve bu kutlamalar Askeri Garnizonda yapılacaktır.
- 3- Saat 10’da Vali ve Garnizon Komutanı, beraber olduğu halde Askeri Gazino karşısındaki Atatürk Anıtı etrafında ilişik krokiye göre evvelden yerlerini almış olan kıt’a, jandarma,

okullar ve bütün teşekküllerin önüne gelince Kıt'a Komutanı, asker ve bütün teşekküllere (Merasim duruşu hazır ol tüfek astırıp) dikkat komutu ile tekmil erat, okullar ve teşekküller hazır ol vaziyetini alacaklar ve bando merasim marşını çalacaktır. Bu arada Komutan Vali ile birlikte erat, okullar ve teşekküllerin önünden sıra ile geçerek bayramlarını kutlayacak ve sonra kıt'anın baş tarafında hazırlanan yere Vali ve Komutan geldikten sonra Kıt'a Komutanının emri ile borazan (ti) işareti verecek bunun üzerine bando İstiklâl Marşı'nı çalacak ve bayrak da direğe çekilecektir.

- 4- *3. maddedeki tören tamamlandıktan sonra kırmızı bayrakla örtülü kürsüde bir subay ve bunun müteakip vilayetin tensip edeceği bir zat tarafından bu yüce günü canlandıracak şekilde birer hitabede bulunacaklardır.*
- 5- *Söylevlerden sonra, krokide gösterilen sıra ile kıt'a, okullar, resmi teşekküller ve halk merasim yürüyüşü için yerlerini aldıktan sonra Vali ve Garnizon Komutanının önünden geçiş yapacaklar ve bu suretle törene nihayet verilecektir.*
- 6- *Akşam saat 21.30' da Kara ve Hava birlikleri erati tarafından bir fener alayı yapılacak ve alay evvela As. Gazino önünden başlamak ve As. Şb. si önünden geçerek caddenin sağını takiben Mensucat Fabrikası önüne gidip bu yerde törene nihayet verilecektir.*
- 7- *Akşam saat 21'de başlamak üzere As. Gazinoda davetiyeli bir balo verecektir.*
- 8- *Sabah töreninin belirli saate muntazaman cereyan ve disiplinin korunmasına Merkez. Komutanı P. Alb. Ali Tunçöz ile Emniyet Müdürü J. Bnb. sı Tevfik Oktay ve Yzb. Mevlüt Göksu, gece balosunun iyi bir şekilde ve neşe ile geçmesine Gazino Heyeti ve yardımcı Subayları memurdur.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 29 Ağustos 1949: 1).*

Bayram Kutlamaları koduna ilişkin “Çifte Bayramımız Sevinç ve Heyecan İçinde Kutlandı” başlıklı habere HZF8’de:

“Türk milletine en mesut günlerini getiren 30 Ağustos Zafer Bayram’ının on ikinci yılı da tayyare bayramı ile birlikte geçen perşembe günü büyük merasimle kutlandı. Bütün şehir bayraklarla donanmıştı.

Merasim Halkevi yanındaki meydanlıkta yapılacağı için halk erkenden meydanlığa toplanıyordu. Daha sekiz buçukta meydan baştan başa dolmuş taşmıştı. Binlerce yurttaş merasimde bulunmak için adeta akın ediyordu. Bütün hükümet memurları, belediye fırka ve teşekküller mensupları meydanda toplanmıştı. Saat sekiz buçukta askerî kıtalar, lise ve ilk mektep talebeleri, jandarma müfrezesi evvelce tertip edilen program üzerine sıralanmışlardı. Kumandan Miralay Şemsettin Beyefendi, Vali Etem Beyefendi ile beraber merasim meydanına geldiler.

Askeri kıtaları ve mekteplileri teftiş ettiler. Hep bir ağızdan söylenen İstiklâl ve Onuncu Yıl Marşlarını müteakip meydanın ortasına kurulu kürsüde garnizonun en genç zabiti mülâzım Selami Bey nutkuna başladı. Genç zabıt İstiklâl Harbi'nin bir tarihçesini yaptı ve sonra Başkumandan Meydan Muharebesi'ni tasvir etti. Her cümlesi alâka ve heyecanla dinlenen ve alkışlarla kesilen bu nutuktan sonra Alay Kumandanı Şemsettin Bey'in müessir hitabesini dinledik. Şemsettin Bey kısa fakat çok özlü sözleriyle Gazi askerine, Gazi gençliğine ve Gazi halkına söyledi. Bugünde elde edilen büyük neticeyi korumak için büyük başkumandanın idare ve iradesiyle Türk ordusunun çelik bir kal'a gibi her şeyi karşılamaya hazır olduğunu anlattı.

Şemsettin Bey'den sonra Cumhuriyet Halk Fırkası namına Ömer Cemal Bey arkadaşımız söz alarak:

Milletimize hayat veren bu büyük günün şehitlerini muhabbetle, gazilerini hürmetle andıktan sonra ordumuzu her günküden daha kuvvetli tutmanın millî varlık meselesi olduğunu ve hiçbir fedakârlıktan çekinmeyen milletimizin tayyarecilik itibarıyla de ordumuzu birinci derecede mücehhez bulundurmak için canla başla çalışması lüzumunu izah etmiş ve alkışlanmıştır.

En sonra hemşerimizden muallim Ziya Bey dinleyicilerde büyük bir heyecan uyandıran canlı, ateşli hitabelerini yaptı.

Büyüğümüzün millete açtığı yolda yürüyen ve o yoldan dönmeyecek olan gençliğin millî ülkeye inanına tercüman oldu ve çok alkışlandı.

Nutuklardan sonra geçit resmi başladı. Kıtalar Halkevi gireğinde bulunan vali ve kumandan beyleri selâmlayarak yürüyüşe geçti. Askerler çok muntazam bir surette geçiyor ve halk tarafından heyecanla alkışlanıyordu.

Yine alkışlar arsında jandarma, liseliler ve daha arkadan ilk mektepliler geçerek merasime nihayet verildi.

Öğleden sonra parkta askerî oyunlar yapıldı.

Gece sokaklar geçilmeyecek kadar kalabalıktı. Belediyenin ve fırkanın takları, Halkevi cephesindeki elektrik tenviratı ortalığı ışığa boğmuştu. Binlerce halk güle eğlene bu mesut günün dönümünü tes'it etmiş yer yer çalınan mızık ve millî çalgılar karşısında halk birçok millî oyunlar yapmıştır.

Bilhassa bulvar ve park mahşer gibiydi. Kadın, erkek binlerce halk buraları doldurmuştu.

Gece halkevinde tertip edilen cazlı ve danslı eğlence de güzel ve neşeli bir surette geçmiş, davetliler sabaha kadar eğlenmişlerdir.” şeklinde yer verilmiştir (Fırat Gazetesi, 3 Eylül 1934: 1-2).

Bayram Kutlamaları koduna ilişkin “Zafer Bayramı Şehrimizde Parlak Bir Törenle Kutlandı” başlıklı habere HZF70’te:

“30 Ağustos Zafer Bayramı şehrimizde büyük ve parlak bir törenle kutlanmıştır.

Sabahın erken saatlerinde büyük bir kalabalık halinde caddeleri dolduran halk 30 Ağustos bayramının kutlanacağı alana doğru ilerliyor, yedisinden yetmişine kadar herkes o büyük bayramın heyecanı içerisinde bayramını kutlamaya gidiyordu.

Tam vaktinde garnizon komutanı ile birlikte askeri ve mülki şahsiyetler askeri gazino önünde geçit törenine nazır bir yerde yerlerini aldılar... Ve İstiklâl Marşı'ndan sonra geçit töreni başladı.

Bilhassa askeri birliklerimizin muntazam saflar halindeki geçişi çok muazzam oldu. Malatya halkı fevkalâde bir bayram günü yaşadı.” şeklinde yer verilmiştir (Gayret Gazetesi, 31 Ağustos 1950: 1).

Balolar koduna ilişkin “30 Ağustos Balosu” başlıklı haber HZF30’da:

“Türk Hava Kurumu Malatya şubesi tarafından 30 Ağustos Zafer Bayramı münasebetiyle bir balo verileceğini yazmıştık. Evvelki gün balo tertip heyeti ilk içtimanı kurum merkezinde yapmış ve önemli kararlar almıştır. Heyet, önümüzdeki salı günü tekrar toplanarak hazırlanan projeyi bir daha gözden geçirecektir.

Balonun fevkalâde cazip ve eğlenceli olması için her türlü çarelere başvurulmakta olduğu haber alınmıştır.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 14 Ağustos 1942: 1).

Balolar koduna ilişkin “30 Ağustos Balosu ve Fener Alayı” başlıklı haber HZF64’te:

“Dün akşam saat 21.30’da kara ve hava birlikleri efradı tarafından bir fener alayı yapılmıştır. Alay, evvelâ Askeri Gazino önünden başlamak ve Askeri Şubesi önünden geçerek caddenin sağına takiben Mensucat Fabrikası'na kadar gitmiş ve törene nihayet verilmiştir.

Aynı akşam 30 Ağustos münasebetiyle Askeri Gazino’ da bir balo verilmiş gece geç vakte kadar eğlenilmiştir.

GAYRET— Bu kıymetli günün daimî kutlayıcılarına neşe ve saadetler diler.” şeklinde yer almaktadır (Gayret Gazetesi, 31 Ağustos 1949: 1).

Tayyarenin Önemi koduna ait “Malatya Tayyaresi Bekliyoruz” başlıklı haber HZF7’de:

Bizden çok evvel yaşayan eski insanlar tabiatı ilk önce hava kuvvetlerini tanımışlar ve ilk olarak da hava kuvvetlerine tapmışlardı. Göğün hiçbir zaman yenilmeyen kudretini atalarımız, Orta Asya yaylalarındayken takdirle Gök Tanrı'yı bütün tanrılardan üstün tutmuşlardı.

Tabiatın her kuvvetine üstün çalan, kendi emrine ram eden Ademoğlu, göğün kuvvetleriyle başa çıkamamış ve bu kadar çağlık uğraşısına rağmen daima mağlup olmuştur. Ne dünyayı yerinden oynatan yanardağlar ne Nuh Tufanı ne de Taun göğün kuvvetleri kadar insanı yıldıraramıştır.

O her zaman bu yenilmez kudretin karşısında eli bağlı bir seyirci olmaktan başka bir şey yapamamıştır. Bütün derinliği ile dünyamızı kaplayan yıldız kakmalarla süslenmiş mavi göğün dün olduğu kadar bugün de yenilmeyen, fakat her şeyi yenen, ezilmeyen ancak her şeyi ezen bir kudreti vardır.

Dev gibi makineleriyle her şeye hükmeden yirminci asır kahredici yeni bir el daha vermiştir. Bu el, dünyanın korkulan afetlerinden daha korkunç ve daha kahredicidir. Bu el, adamın fen aleminde yarattığı en yüksek eser olduğu kadar en acımasızca bir silahtır da.

Bu el mesafeleri hiçe sayan medeniyet bayrağını en uzak köşelere taşıyan, fakat istediği anda da bütün bir dünyayı ateşe boyayan tayyaredir.

Dünya siyaset terazisinde ağır basmak isteyen milletler, ancak tayyarelerinin çokluğu ile buna muvaffak olabilmışlerdir.

Tayyaresi çok olan devlettir ki; harp tehlikelerini en korkusuz bir yüzle karşılar ve harbin neticesinden emin olabilir. İstikbalin harplerinde havalara hâkim olan millet, harbe de hâkim olabilecektir.

Sulhu çok seven, fakat herkes gibi kendisini müdafaaı çok iyi bilen Türk de yurdunun selametini ancak havada hakimiyette bulmuş ve bu gaye ile göğün bağrını delen kuşlarını artırmaya çalışmıştır.

Türk, her yeni güne, geçen günden daha kuvvetli ve hazırlıklı olarak giriyor ve hava filomuz yurdun bucaklarının adlarını taşıyan yeni yeni tayyareler hediye ediyor. Göğsümüz kabara kabara bu sayıların arttığını görürken, kendi hesabımıza üzülmek, kızarmamak da mümkün olmuyor. Türkiye'nin en ufak kasabalarının, hatta vilayetimiz kazalarından bazılarının adını taşıyan birer tayyareleri, yurdu koruma kazanında birer avuç aşları halde pek çok yazık ki Malatya'mızın çelik kanatlar sürüsünde bir kuşu yok.

Bugünkü Tayyare Bayramı'nda hemen her bucak mavi ufuklarında kendi tayyaresinin uçuşlarını candan gelen alkışlarla koltukları kabara kabara seyredirken, Malatyalılar için bu şereften mahrum kalmak ne acı.

Gelecek bayram Malatya'nın adını taşıyan bir tayyaremiz olacağını ve bizim de koltuklarımız kabarak yürekten alkışlarla kendi ufuklarımızda seyredeceğimizi düşünerek bu acıyı biraz unuttur gibi oluyoruz...

Yurttaş! Yurdu koruma kazanında senin de bir atım aşın, Türk ülkesinin göklerini kaplayan çelik kuşlar arasında senin de adını taşıyan bir kuşun olsun...

S.O" şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 30 Ağustos 1934: 1-2).

4.1.4. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı

Tablo 4: 29 Ekim Cumhuriyet Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı

Kategori: 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı	
Kodlar	f
Bayram Hazırlıkları	14
Cumhuriyet	9
Bayram Kutlamaları	9
Balolar	4
Cumhuriyetin Sunduğu Gelişmeler	1

Tablo 4'e göre 1934-1950 yılları arasında Malatya yerel basınında Milli Bayramlar konulunu haberlerin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı kategorisinde bulunan kodları: "Cumhuriyet", "Cumhuriyetin Sunduğu Gelişmeler", "Bayram Hazırlıkları", "Bayram Kutlamaları", "Balolar" olarak belirlenmiştir. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı kategorisi altında en sık yayımlanan haberin "Bayram Hazırlıkları" (f=14), en az yayımlanan haberin "Cumhuriyetin Sunduğu Gelişmeler" (f=1) olduğu belirlenmiştir. Kodların belirlendiği haberlere ilişkin örnekler HCB (Haber Cumhuriyet Bayramı) kısaltmasıyla, ilgili haber numarası ile aşağıda verilmiştir.

Bayram hazırlıkları koduna ilişkin "Cumhuriyetin 26'ncı Yıl Dönümünü Kutlama Programı" başlıklı haber HCB18'de:

"Cumhuriyetin ilânı yıl dönümü kutlaması, kanun ve talimatına göre 28 Ekim 1949 günü saat 13'te başlar ve 30'uncu günü saat 24'e kadar devam eder. Şehir çevresinde kasaba ve köylerde bütün halkımızın iştirakiyle bayramın büyük bir coşkunlukla kutlanması için yapılacak tören programı aşağıda yazılıdır.

- I- 29 Ekim 1949 günü Askeri malûl gaziler, üniformalı yedek subaylar, polis ve jandarma küt'aları, izciler, okullar, gençlik teşekkülleri ve sporcular, partiler, ziraat, ticaret odalarıyla esnaf birlikleri, bütün hayır cemiyetleri, hükümet alanında saat dokuzda krokideki yerlerini almış olacaklardır.
- II- Kabul resmi 29 Ekim 1949 sabahı Saat 9'da Vilayet makamında yapılacaktır. Kabul resmine iştirak edecek subaylar büyük üniformalarını, siviller de koyu renk elbiselerini giyerler. Kabul saatinden evvel hükümete gelerek ve teşrifat

sırasını bekleyecek zevat Vali Muavinliği savcılık, defterdarlık makamlarında ve daimi komisyon odasında istirahat edeceklerdir.

Bu merasimde teşrifatçılığı Kemâl Yılmaz, Celâl Bilgili, Abdullah Özgünay yapacaklardır.

KABUL SIRASI ŞÖYLEDİR:

- 1- *Büyük Millet Meclisi üyeleri*
- 2- *Askeri komutan ve maiyetleri.*
- 3- *Bakanlık müfettişleri.*
- 4- *Adalet ve tapu.*
- 5- *İçişleri, emniyet, özel muhasebe, seferberlik daireleri, genel meclis ve encümen üyeleri,*
- 6- *Defterdarlık.*
- 7- *Milli Eğitim.*
- 8- *Bayındırlık, yollar 8'inci bölge, su işleri müdürlüğü.*
- 9- *Sağlık ve sosyal yardım müdürlüğü, devlet ve trahom hastaneleri çocuk doğum ve bakım evi doktorları.*
- 10- *Tekel Başmüdürlüğü ve tütün fabrikası müdürlüğü.*
- 11- *Ziraat ve Veteriner Müdürlükleri, Tarım Bakanlığına bağlı müesseseler.*
- 12- *Posta ve Telgraf, 5'inci işletme ve hava yolları müdürlüğü.*
- 13- *Evkaf, Meteoroloji, Diyanet işleri.*
- 14- *Toprak ofisi.*
- 15- *İş müfettişi.*
- 16- *Belediye, partiler ve halkevi idare heyetleri.*
- 17- *Bankalar ve Sümerbank bez fabrikası.*
- 18- *Ticaret, Ziraat odaları, Hava Kurumu, Kızılay, Çocuk esirgeme, yardım sevenler, şirketler ve diğer kurumlar idare heyetleri.*

III. *Kabul resminden çıkanlar hükümet alanında krokide gösterilen yerlerini alacaklardır.*

- IV- *Kabul resminden sonra Vali beraberinde Garnizon komutanı ve belediye başkanı olduğu halde askerlerin sırasıyla bütün okul ve teşekküllerin, halkın ayrı ayrı bayramlarını kutlayıp hazırlanmış olan yerlerini alacaklardır.*
- V- *Merasim komutanının işareti üzerimi bando tarafından İstiklâl Marşı çalınacak ve herkes ihtiram vaziyeti alacaktır.*
- VI- *İstiklâl Marşı'ndan sonra merasim komutanı tarafından verilecek işaret üzerine geçit resmine başlanacak ve şu sıra takip olunacaktır:*
- A- *Askerler*
- B- *Malul gaziler*
- C- *İzciler*
- D- *Lise, Erkek, Kız Sanat ve Köy Enstitüleri, Ticaret lisesi, ilkokullar,*
- E- *Sporcular (Hava gücü, Bölge güçleri, Tekel Spor, Sümer Spor, Demir Spor, Avcılar, Adafi, Akın Spor, Sultansuyu Harası Binicilik okulu).*
- F- *Partiler.*
- G- *Ulusal kurumlar (Kızılay, Çocuk Esirgeme Kurumu, Türk Hava Kurumu, Yardım Sevenler Kurumu, Okumuşu çoğaltma ve okuyanı koruma kurumu)*
- H- *Ziraat ve ticaret odaları esnaf birlikleri.*
- İ- *Geçit resmine girmek isteyen ulusal kıyafetli halk toplulukları.*
- VII- *Geçit resminden sonra halkın eğlenmesi için davullar çalınacak ve milli oyunlar oynanacaktır.*
- VIII- *28 ve 29 Ekim günleri halk evince seçilen hatipler tarafından hükümet alanından hoparlörle günün önemini belirten konuşmalar yapılacaktır.*
- IX- *28/10/949 günü saat 15'te Enstitü arkasındaki şehir stadyumu civarında cirit oyunları yapılacaktır.*
- X- *19/10/949 günü saat 16'da fabrika sahasında spor gösterileri yapılacaktır.*
- XI- *30/10/949 günü saat 9.30'da devlet hastanesi önündeki açık poligonda beden eğitimi bölge başkanlığı tarafından serbest atışlar yapılacak, aynı gün saat 16'da fabrika sahasında futbol maçı yapılacaktır.*
- XII- *Bayram şenliklerinde programın tatbikine merkez komutanlığı ve emniyet müdürlüğü kroki mucibince okulların tertipletmesine de millî eğitim müdürlüğü memurdur.*

- XIII- *Hükümet ve Cumhuriyet alanları uygun vecizelerle süslenecektir. İşletme müdürlüğü istasyonda, Belediye bez fabrikası ve tütün fabrikası kendi müesseseleri önünde, tayyare tamir fabrikası, bankalar ve garnizon, ticaret odası münasip yerlerde birer tap kuracaklardır. Resmi ve özel bilumum daire ve müesseseler bayrak ve yeşillikle süslenecek geceleri elektrik lambaları veyahut fenerlerle aydınlatılacaktır. Hükümet alanı umumi caddeler, sokaklar ve meydanlar, belediye tarafından süslenecek ve aydınlatılacaktır. Bütün süslenme işleri belediye tarafından takip olunacaktır.*
- XIV- *29 Ekim 949 günü akşam saat 19'da askeri birlikler ve halk tarafından fener alayları tertip edilecek askerlik şubesi önünden hareketle Atatürk Bulvarı'nı takiben hükümet önünden geçecek İnönü Bulvarı'nı dolaştıktan sonra yerlerine döneceklerdir.*
- XV- *28 Ekim günü saat 15'te Yazıhan'da topraksız halka dağıtılan toprakların tapuları törenle verilecektir.*
- XVI- *Egemenlik ve kurtuluş ve yükseliş savaşının remzi olan Cumhuriyet Bayramı'nın bereketli ve heyecanlı olması için bütün resmi daireler, kışlalar, müesseseler, belediye, partiler, Halkevi, bankalar, fabrikalar, ticarethaneler, dükkanlar ve evler, meydan ve caddeler, araba ve otomobil, tren ve bilumum nakil vasıtaları ışıklarla ve renkli bir şekilde donacaktır.*
- XVII- *Bütün vatandaşlar törene davetlidir.*

İl Kutlama Komitesi” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 27 Ekim 1949: 2).

Bayram hazırlıkları koduna ilişkin “Cumhuriyet Bayramı Hazırlıkları Başladı” başlıklı haber HCB25'te:

“Bu ayın 29'uncu günü (cumartesi) yapılacak Cumhuriyet Bayramı hazırlıklarına şimdiden başlanmıştır.

Bu millî bayramımızın diğer bayramlardan daha zevkli geçeceği ve parlak bir törenle kutlanacağı tahmin olunmaktadır.

Sabırsızlıkla beklenen bu bayrama, hükümet erkânı, resmî ve hususî teşekküller, mevcut parti mensupları, okullar ve kadın erkek bütün halk katılacaktır.” şeklinde yer almaktadır (Gayret Gazetesi, 19 Ekim 1949: 1)

Cumhuriyet koduna ilişkin “Büyük Bayramımız” başlıklı haber HCB20'de:

“Yazan: M. TURGUT

Bugün büyük bayramımızın verdiği heyecanla doluyuz. 26 yıl evvelin 29 Ekim’inde kavuştuğumuz Cumhuriyetimiz, her gün biraz daha manalaşıyor. Her Türk, zamanla daha iyi anlıyor ki Cumhuriyet idaresi bütün rejimlerin fevkindedir. Hürriyetlerin gerçekleşmesinde bize sonsuz ufuklar açan, vatandaşlara eşit haklar bahşeden Cumhuriyet idaresi değil midir?

Muasır medeniyet seviyesine yükselişimiz, köhne itikatları bir anda geride bırakışımız, memleketimizin en ücra köşelerine ilim müesseseleri kuruşumuz, ilerlememiz, hülâsa kendi kendimize güvenişimizi kime borçluyuz?

Büyük ATATÜRK “Elbette ki benim fani vücudum bir gün toprak olacaktır. Fakat TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLELEBET PAYIDAR KALACAKTIR.” demişti. Evet kalbimizdeki iman, sevgi ve bağlılığımız cumhuriyetimizi ilelebet yaşatmaya kâfidir. Bize emanet edilen bu mukaddes varlığa hiçbir zaman toz kondurmayacağız.

Anlayışlı ve ileri inkılâp gençliği, ATASINDAN aldığı emaneti büyük bir ciddiyet ve titizlikle kendinden sonra gelenlere huzur içinde devredecektir. İstiklâlimiz, varlığımız cumhuriyetimize istinat ediyor.

Gün geçtikçe güzelleşen memleketimizde, çoğalan fabrika bacalarını görmekle, sevincimiz sonsuzdur, istihsalimizin artışı karşısında gurur duymamanın imkânı yoktur.

Bugünü büyük bir heyecanla kutluyoruz... Büyük işler başarmanın verdiği gururla başımız dik, göğsümüz ileridedir. Heyecanımız büyük, heyecanımız sonsuzdur.

Büyük bayram, Türk milletine kutlu olsun...” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 29 Ekim 1949: 1).

Cumhuriyet koduna ilişkin “Bugün” başlıklı haber HCB29’da:

“Bugün Cumhuriyet Bayramının 26’ncı yılını idrak etmiş bulunuyoruz. Bu mübarek günü bizlere yaşatan mukaddes ölümlere rahmet olsun. Yüzbinlerce şehidin şehadetiyle kazanılan İstiklâl mücadelesi ve onun meyvesi olan Cumhuriyet Türk Milleti için ve Türklük için en büyük bir istikbal oldu.

Yirmi altı yıldan beri memleketin kazandığı her şey varlığını Cumhuriyette buldu.

Bugünü tes’it etmek bahtiyarlığına erişen milletimize ne mutlu, ne mutlu ki bize emanet edilen bu varlığı bütün kudret ve kuvvetimizle muhafaza edebiliyoruz. Şu dakikada ruhları üzerimizde gezen mukaddes ölümlerin yavruları olan bizler Atamıza söz vermiş bulunuyoruz o sözü yerine getirmek yegâne gayemizdir. Acaba buna inanmayan yeryüzünde tek fert var mı?..

Ey... Dünyanın en büyük ölüsü Ata... Muvakkat kabrinden bir defa olsun kalk ve gör, bizlere yaşatmak için bıraktığın bugünde milyonlarca Türk'ün kalbi nasıl çarpıyor, sokaklar, meydanlar dolu, bayraklar bütün azametiyle dalgalanıyor ve dalgalanacak...

Kuvvetini Allah'ından ve Atasından alan muazzam ordu sert adımlar ve çelik zırhlar içerisinde bu vatanın muhafızlarıdır, o muhafızlar ki zamanında bütün dünyanın seçme ordularıyla çarpışmış ve muvaffak olmuştu, bundan böyle de muvaffak olacak ve vatana göz dikene mukabelede kusur etmeyecektir.

Kaynaşmış olan millî birlik ve ruh sayesinde günbegün terakki eden vatanımız zamanla cennetten farksız olacak dünyanın en medeni milletleri bile bizlere gıpta edecektir. İşte bunu bilerek ve görerek hazırlanıyor ve istikbale emniyetle bakıyoruz. Bu mesut günümüzde aramızdan ebediyen geç eden ölümlere rahmet ve idrak edenlere de kutlu olsun.

A. S." şeklinde yer almaktadır (Gayret Gazetesi, 29 Ekim 1949: 1-2).

Bayram kutlamaları koduna ilişkin "İlimizde Cumhuriyet Bayramı Nasıl Geçti?" başlıklı haber HCB12'de:

"Cumhuriyetin 24. yıl dönümü 28.10.1947 Salı günü öğleden sonra resmen başlamış olduğundan her tarafta evler, dükkanlar kamilen süslenmiş, donanmış ve taklar da tamamlanmıştı.

29. günü sabahleyin saat 9'dan 10'a kadar vilayet makamında resmi tebrikler kabul edildikten sonra Cumhuriyet Alanı'na gidildi. Krokiye göre herkes yerlerini almış bulunuyorlardı. Bandonun çaldığı İstiklal Marşı'nı müteakip valimiz Ahmet Kınık, garnizon komutanı askerlerin, mektep talebelerinin ve halkın önlerinden geçerek ayrı ayrı bayramını tebrik ettikten sonra geçit resmi başladı.

İlk önce askerler, bunu müteakiben mektepler geçtikten sonra CHP ve Demokrat Parti mensupları da geçit resmine iştirak etmişlerdi.

Bayram gündüz gayet neşeli geçtiği gibi gecede şehrin her tarafı bol elektrikle süslenmiş olması yüzünden sokaklardan geçilmeyecek derecede insan kalabalığı ile karşılaşılıyordu. Her iki parti binası önünde çalınan davul zurna halkın neşesini bir kat daha artırıyor. Bu arada hava fişekleri de küçüklerin bağışmalarına ayrıca bir vesile teşkil ediyordu. Bayram gece geç vakte kadar devam etti.

Hülasa bu yılki Cumhuriyet Bayramı geçen yıllara nazaran pek iyi ve neşeli geçti. Bütün yurttaşlarımızla birlikte gelecek Cumhuriyet Bayramı'nı aynı neşe ile karşılayıp kutlamamızı temenni ederiz." şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 31 Ekim 1947: 1).

Bayram kutlamaları koduna ilişkin “Şehrimizde Cumhuriyet Bayramı Coşkun Tezahüratla Kutlandı” başlıklı habere HCB22’de:

“29 Ekim 950 günü ilimiz halkı zevkli bir bayram havası içinde geçirdi. Sabahın erken saatlerinde şehrin başlıca caddelerini dolduran halkımız geçit resmi için hazırlanan kahraman askerlerimizi, talebe, izci ve sporcuları zevkle seyrediyorlardı. Vilâyette yapılan resmi kabulü müteakip Valimiz Turgut Babaoğlu askerlerimizin talebelerin ve halkın bayramlarını kutlamışlar ve yakın bir alâka göstermiştir.

Resmi geçit intizam içinde yapılmış bilhassa Piyade ve Topçularımızla bu yıl geniş kadro ile iştirak etmesi çok zevkli olmuştur. Gece fener alayı yapılmış ve halk geç vakitlere kadar caddelerde gezinti yapmış ılık tezyinatlarını seyretmiştir.” şeklinde yer verilmiştir (Fırat Gazetesi, 31 Ekim 1950: 1).

Balolar kodunda yer alan “Bayram Balosu” başlıklı haber HCB6’da:

“Cumhuriyet Bayramı münasebetiyle Bayram akşamı fabrika sinema salonunda vilayet tarafından bir balo düzenleneceği ve gereken hazırlıkların yapıldığı haber alınmıştır.” Şeklinde yer almıştır (Fırat Gazetesi, 25 Ekim 1946: 1).

Balolar kodunda yer alan “Cumhuriyet Bayramı Balosu” başlıklı haber HCB26’da:

“Her yıl Cumhuriyet Bayramı gecesi tertip edilen Cumhuriyet Balosu bu yıl tasarruf dolayısıyla hükümetçe tertip edilmeyeceği vilâyet makamına tamim edilmiştir.

Mezkûr gecenin manevî değerinde mütenasip olarak hoş geçirilmesinin temini ve aynı zamanda memleketimizde fakir çocukların okumalarını sağlamak suretiyle hayırlı başarılar göstermekte bulunan Okumuşu Çoğaltma ve Okuyanı Koruma Kurumuna bir miktar varidat temin etmek maksadıyla Vilâyet makamınca Sümerbank Malatya Mensucat Fabrikası Salonunda bir Balo tertibine karar verilmiş olduğunu haber aldık.

Vilâyet Makamı ve kurum idare kurulu arkadaşlarını tebrik eder başarılar dileriz.” şeklinde yer almaktadır (Gayret Gazetesi, 28 Ekim 1949: 1).

Cumhuriyetin sunduğu gelişmeler koduna ilişkin “Cumhuriyetin Malatya’ya Bahsettikleri Yirmi Üç Yılda Neler Yaptık?” başlıklı haber HCB8’de:

“Cumhuriyet rejiminin memleketimize bahsettiği nimetleri tek tek bu sütunlarda izah etmenin imkânı olmadığını takdir edersiniz. Biz burada ancak önemli eser ve çalışmalarını bildirmekle iktifa edeceğiz...

Kültür Çalışmaları:

Cumhuriyetle beraber Malatya’ımızda kültür çalışmaları da artmış bulunmaktadır.

Evvelce Malatya’ımızda mektep adedi 70 olduğu halde bugün merkez ve mülhakatta 486 okula çıkarılmıştır. Hele son yıllar zarfında süratle ilerleyen bu artış şehrimizi bir kültür merkezi haline koymuş bulunmaktadır.

Her yıl, yüksek tahsile kıymetli elemanlar yetiştiren lisemizin yeni yapılan binasında bu yıl (yâni 1946-1947 ders yılı) orta kısmında 324 erkek 98 kız; lise kısmında 314 erkek 38 kız öğrenci devam etmektedir.

Erkek Sanat Enstitüsü, Ticaret okulu ve Kız Enstitüsü, Malatya’nın son yıllar zarfında kazanmış olduğu kültür yuvalarıdır. Bu yuvaların çoğalışı ilimizde okumaya karşı olan büyük heves ve rağbetin gurur verici bir tezahürüdür.

Erkek Sanat Enstitüsü’nü Akşam Sanat Okulu kısmına 124, Enstitü kısmına 914 öğrenci; Kız Enstitüsü’nün Akşam Sanat Okulu kısmına 140, Enstitü kısmına 100 öğrenci, devam etmektedir...

Akçadağ istasyonunun biraz yukarısına kendi öğrencileri tarafından inşa edilen Köy Enstitüsü binlerce köy çocuğuna bağrını açan en büyük en güzel kültür yuvalarımızdandır.

Ayrıca merkez ve mülhakata yeni yapılan ilkokul binaları ve bu okullara devam eden öğrencilerimiz her gün biraz daha güzelleşen; her yıl biraz daha tekâmül eden şehrimizin tomurcuk halinde birer örnekleridir.

Arapkir ve Darende’de açılan ortaokullarımızı da Cumhuriyetin eserleri arasında kaydetmek isteriz.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 29 Ekim 1946: 1-2).

4.2. Milli Günler Kategorisine İlişkin Bulgular

4.2.1. Halkevlerinin Kuruluş Yıl Dönümü

Tablo 5: Halkevlerinin Kuruluş Yıl Dönümü Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı

Kategori: Halkevlerinin Kuruluş Yıl Dönümü	
Kodlar	f
Bayram Kutlamaları	21
Bayram Hazırlıkları	14
Kültür Evi Olarak Halkevleri	8
Yeni Açılan Halkevleri	5

Tablo 5’e göre 1934-1950 yılları arasında Malatya yerel basınında Milli Günler konulunu haberlerin Halkevlerinin Kuruluş Yıl Dönümü kategorisinde bulunan kodları: “Kültür Evi Olarak Halkevleri”, “Yeni Açılan Halkevleri”, “Bayram Hazırlıkları”, “Bayram Kutlamaları” şeklinde belirlenmiştir. Halkevlerinin Kuruluş Yıl Dönümü kategorisinde en çok yayımlanan haberlerin “Bayram Kutlamaları” (f=21), en az yayımlanan haberlerin ise “Yeni Açılan Halkevleri” (f=5) ile alakalı olduğu tespit edilmiştir. Kodların çıkarıldığı haberlere ilişkin rnekler HHK (Haber Halkevlerinin Kuruluşu) kısaltmasıyla, ilgili haber numarası ile aşağıda yer almaktadır.

Bayram kutlamaları koduna ilişkin “Halkevlerinin Beşinci Yıl Dönümü Pazar Günü Büyük Törenle Kutlandı” başlıklı haber HHK5’te:

“Halkevlerinin açılış dönümünü pazar günü şehrimiz Halkevinde de büyük bir tezahür içinde törenle kutlandı.

Evin her tarağı bayrak ve parti bayrağı ile bezenen salonun muhtelif köşelerine bugünü ilgilen-direcek tablo ve yazılar asılmıştı.

Henüz saat üç olmadan Halkevinin bütün odaları ve büyük salonu ağız ağıza dolmuş, törenin başlaması büyük bir sabırsızlık içinde bekleniyordu.

Başta ilbayımız Eten Akıncı, saylavımız ve parti başkanımız Osman Taner olduğu halde bütün daire başkanları, işyar, ğretmen ve öğrenici ve yüzlerce halkın iştirak ettiği büyük törene program mucibince saat üçte İstiklâl Marşı ile başlandı. Marştan sonra lise okulu felsefe öğretmenlerinden Bay şefik zbay hitabet yerine geçerek Halkevinin açılış tarihinin yıl dönümü münasebeti ile evlerin

doğuş önemi hakkında uzun bir konferans verdi. Bay öğretmen ateşli sözleri ile evleri medeni, içtimai bakımdan ödevlerinin önemini birçok açık örneklerle sayarak bu arada şehrimiz halkevinin faaliyetinden bahseden kısımlarına girdi.

Ev birliğini teşkil eden dokuz kol -tarih, edebiyat, gösterit, yayın, dil, müzik, içtimai muavenet, spor üzerinde durarak bu kolların bir yıl içinde gördükleri işleri tek tek anlattı.

Bay Şefik bu uzun ve canlı konferansını -Özet olarak- evimizin işcen kollarından daha büyük başarılar beklendiğini tatlı ve samimî bir dille tekrar ettikten sonra verini küçük Leyla'ya terk etti.

Küçük Leyla da şirin dili ile "Türküm, büyüğüm!" şiirini özenli bir inşatla okudu bay Şefik'in kızı idi.

Miniciğin okuyuşu herkese büyük bir tesir yaptı.

Bundan sonra lise öğrencilerinden Bay Gündüz "Atatürk" e şiirini bir heyecanla söyledi ve bu şiir dinleyicilerde derin bir his bırakarak sürekli alkışlarla alkışlandı.

Bunun ardından birçok şiirler dinlendi. Birçok rondlar seyir edildikten sonra tören sona erdi.

Saat beşte eren bu kutsal günün toplantısında bulunanlar ulusun derin ve canlı bir fikir kaynağı olan halkevlerinin beşinci yıla girişi karşısında duydukları sevinçle beraber topluluğun sarsılmaz ve aşınmaz varlığının güvenli inanı ile dolgun evden dağıldılar." şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 25 Şubat 1936: 1).

Bayram kutlamaları koduna ilişkin "Halkevlerinin Kuruluş Yıl Dönümü Kutlandı" başlıklı haber HHK33'te:

"Halkevlerinin 17'nci kuruluş yıldönümü dün İpek Sineması'nda yapılan bir törenle kutlandı. Çok güzel yapılan bu törene Kültür Derneği, Gençlik Kulübü ve M. Kalkındırma Cemiyeti de iştirak ettiler.

Halkevlerinin kuruluşunun 17'nci yıl dönümü şimdiye kadar eşi görülmemiş bir programla İpek Sineması salonunda kutlandı. Günü güzel geçmesi için günlerden beri çalışan halkevi edebiyat ve müzik komitesi bütün hazırlıklarını bitirmiş bir vaziyette saat 14'te salonda hazır bulundular. Binanın çok büyük, davetli adedinin de fazla oluşu, dolayısıyla herhangi nahoş bir hadiseye mahal vermemek üzere gerekli emniyet tedbirleri alınmış bulunmaktaydı.

Program saat 13'te başladı. Halkevi başkanı B. Nüvit Yetkin'in (Halkevleri) hakkındaki kısa ve veciz konuşmasını müteakip edebiyat kolu mensuplarından Şemsi Belli, Mehmet Erkunt, Mecdi Güvemli ve Tahsin Fındıklıgil ikişer şiir okuyarak sık sık alkışlandılar. Günü en büyük hususiyetlerinden biri de Malatya'da bulunan sosyal derneklerin kutlama törenine birer grupta katılmaları oldu.

Kültür Derneği Gençlik Kulübü ve Malatya'yı Kalkındırma Cemiyeti, müzik ve edebiyat kollarından müteşekkil birer ekipler kendileri tarafından hazırlanan bir programla halkevi bayramına iştirak ettiler.

Kültür Derneği şarkı, türkü, şiir ve monologlarla süslenen özel programını misafirlere sunduktan sonra alkışlarla yerini Gençlik Kulübü'ne bıraktı. Müzik kolu Edip Seviş tarafından idare edilen gençlik kulübünün mesaisinde hakikaten takdirle karşılandı. Malatya'nın en tanınmış saz ve ses sanatkarlarının iştirak ettiği bu konserde mahalli şarkılar okundu. Yerli havalar çalındı ve bütün misafirlerin sık sık alkışlarıyla kesilecek kadar güzel bir sükse yaptı...

Bine yakın davetlinin huzuruyla kutlanan Halkevleri bayramının Malatya'daki Kültür Cemiyetlerinin iştiraki ve samimi bir hava içinde sıcak karşılandı.

Halkevimize yeni çalışma yılında üstün başarılar dilerken bu gibi milli günlerde el ele veren derneklerimizin samimi ve candan yakınlıklarını da kıvançla karşıladığımızı kaydetmek isteriz.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 21 Şubat 1949: 1).

Bayram hazırlıkları koduna ilişkin “Yarın Halkevinin Yıl Dönümü Kutlanacak” başlıklı haber HHK2’de:

“Yarın Halkevinin dördüncü yıla girişinin yıl dönümüdür. Yıldönümünü samimi merasimle kutlamak için evin idare heyetince hazırlanan program oldukça zengindir.

İdare heyeti, bu toplantıda önceki yıl dönümlerinde olduğu gibi ve ondan daha üstün bir yurttaş kütlesinin bulunmasını temin için tedbirler almıştır.

(Fırat) üçüncü yaşına ayak basan Halkevinin Fırat boyları alanı için bir ülkü ocağı olmasını dilerken evcileri de candan kutlar.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 21 Şubat 1935: 1).

Bayram hazırlıkları koduna ilişkin “Halkevlerimiz Zengin Bir Program Hazırladı” başlıklı haber HHK16’da:

“Halkevlerinin açılışı yıl dönümü münasebeti ile Halkevimiz geniş ölçüde bir kutlama programı hazırlamıştır. Dün içtima eden halkevi idare heyeti bu program üzerinde incelemelerde bulunmuş ve programın uygun bir şekle konulmasını temin etmiştir. Kesbi katiyet eden bu programa göre:

1- 21/2/ 942 Cumartesi günü akşamı saat 19. 30’da halkevi salonunda bir aile toplantısı yapılacaktır.

Bu toplantı diğer toplantılar gibi mahdud olmayıp, daha şamil bir mahiyette olacak ve davetlilerin hakkıyla eğlenebilmelerini te'minen saz, mahallî ve millî oyunlar bu programda yer almış bulunacaktır.

2- 22/2/942 günü kutlama töreni yapılacağından bütün yurttaşlar halkevine davet edilmişlerdir.

Törene saat 15'e beş kala başlanılacağından halkevinde bulundurulacak bando takımı İstiklâl Marşını çalacak, müteakiben Sayın Başvekilimiz Dr. Refik Saydam tarafından verilecek nutuk radyo ile dinlenecektir. Nutkun bitmesinden sonra evvelce hazırlanmış olan sazlarla yerli halk türküleri terennüm edilecek, ayrıca ekipler tarafından Malatya, Zeybek ve millî oyunlar oynanacaktır.

3- 23/2/942 günü akşamı şehir sinemasında saat 8.30'da halkevimizin sosyal yardım şubesi menfaatine olmak üzere halkevi temsil heyeti tarafından "Kör" piyesi oynanacaktır.

Temsil başlamadan önce halkevinin bir senelik mesaisine ait rapor okunacak ve bundan sonra İstiklâl Marşı'nı müteakip oyun başlayacaktır. Perde aralarında ayrıca mahallî oyunlar ve millî rakslar yapılacak ve temsilden sonra da ayrıca bir komedi oynanacaktır." şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 20 Şubat 1942: 1).

Kültür evi olarak halkevleri koduna ilişkin "Halkevlerinin Yıl Dönümü" başlıklı haber HHK15'te:

"Sayın Başvekilimiz Dr. Refik Saydam, Cumhuriyet halk partisinin kültürel sahadaki başarılarının en büyük eseri olan halkevlerimizin 9. yıl dönümü münasebeti ile değerli bir nutuk irat buyurmuşlardır.

Sayın Başvekilimiz, bu nutuklarında, Halkevlerinin ehemmiyetini ve bu kültür yuvalarının gayelerini bir kere daha tebarüz ettirerek yeniden 4 Halkevi ile 57 Halkodasını açtıklarını da müjdelemişlerdir.

Günden güne adedi çoğalan Halkevlerimiz, Türk milletini aynı emele ve aynı gaye etrafında toplayan ve yıllardan beri yorulmak bilmeyen şuurlu mesailerini ile cidden mühim işler başarmaya muvaffak olmuşlardır. Demokrasinin canlı bir abidesi halinde, vatanımızın ilme teşne toprakları üzerinde yükselmiş bulunan bu ilim ve irfan ocakları, zümre farkı gözetmeksizin bütün yurttaşlarını sıcak ve samimi sinesinde olgunlaştırmaya savaştan bir müessise-i içtimaiyedir. Maşeri olgunluğumuzu hızlandıran bu ülkü mabedi, münevver ile halk arasındaki temiz kaynaşmaları temin eden bir bağ vazifesini gördüğü için halkçılık ideolojisinin tahakuna en geniş imkanları bahşetmiş bulunmaktadır.

Bu sene, evvelki rakamlara ilâveten daha 4 Halkevi ile 57 Halkodasının açılmış bulunduğuna şahit oluyoruz. Bu nurlu ocaklar, yurdumuzun en ücra köşelerine kakar uzanan birer halk üniversitesi halinde, halk terbiyesi üzerinde en mühim rolünü oynayacaktır.

Dokuzuncu açılış yılı münasebeti ile, yurt gençliğinin birleştikleri bir in inkılâp yuvası olan Halkevlerimize devamlı ve daha feyizli başarılar temenni ederiz.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 28 Şubat 1941: 1).

Kültür evi olarak halkevleri koduna ilişkin “Halkevleri Açılışının 13’üncü Yıldönümü Yurtta Coşkun Tezahüratla Kutlandı” başlıklı haber HHK25’te:

“25. 2. 945 Pazar günü, C.H.P. merkezinden gönderilen program gereğince yurdumuzda halkevleri ve halk odalarının açılışı münasebete kutlama töreni coşkun bir tezahüratla kutlanmıştır. İlimiz halkevinde saat 15’de başkentten söylenen İstiklâl Marşı ile törene başlanmış ve sayın başvekilimizin söylevi dinlendikten sonra, halkevi idare heyeti adına Bayan Melahat Sezener aşağıdaki konuşmayı yapmıştır.

Değerli Arkadaşlar!..

1932 yılının 19 Şubat’ında kurulan halkevlerimiz bugün 13’üncü yaşına ulaşmış bulunuyor. Yeniden yurdun dört bucağında kurulan 82 halkevi ve 2366 halk odası ile çoğalan ülkü mabetlerimiz, bütün yurttaşları sıcak göğsünde toplayan bir yuva, bizi insan üstü ırklara kavuşturan mukaddes bir ocaktır.

Halkevlerinin kuruluşu ufkumuzda emin ve mutluluk güneşinin doğması bilgi ışığının dört bucağa yayılması, vatandaşların iyilik, güzellik, doğruluk yolunda altı ok meşalesiyle aydınlık gelişme yolunda sonsuz bir sevgi ve şefkat içinde birleşip kaynaşması, gönüllerin anlaşması demektir. Halkevleri milli ideallerimizin şahlandığını, yüreklerimizin his isteklerinden sıyrılıp tanrısal bir ateşle, yurt ve cumhuriyet sevgisinin mübarek ateşiyle ısındığı, gözlerin milliyet aşkıyla aydınlandığı bir emek mabedidir.

Evlerimiz, büyük Türk devrimine sadık, sıcak, samimi, milli bir hava içinde çalışır. Partiye yazılı olan ve olmayan bütün duygulu, uyanık vatandaşları çatısı altında toplar. Halkevinde türlü istek ve kabiliyetlere göre dokuz çalışma kuvveti vardır. Bu kuvvetler de dil tarih, edebiyat, güzel sanatlar, temsil, spor, sosyal yardım, halk dersaneleri ve kurslar, kütüphane ve yayın, köycülük, müze ve sergi evimizin kollarıdır.

Evimizin dil tarih, edebiyat şubesi faydalı konular üzerinde yetkili arkadaşlara konferanslar verdirmiş milli bayram günlerinde ve çeşitli vesilelerle aile toplantıları tertiplemiş, mahalli folklor üzerinde verimli incelemelerde bulunmuştur.

Güzel sanatlar kolu halk musikileri ve yerli oyunlara önem vermiş, türküler derlenmiş halk sanatkârlarını korumuş ve onları teşvik etmiştir. Ayrıca tertip ettiği hitabet ve resim

müsabakaları ile genç istidatlar tanıtma ve gelişme alanında imkânlar vermiştir. Hitabet müsabakasında birinciliği lisemiz dokuzuncu sınıf talebesinden Gökhan Evin kazanmıştır. Resim müsabakasına katılanlar az olduğu için süresi uzatılmıştı. Bu defaki sergiye il merkezi ve ilçe halkevleri, herkes, bütün memur ve öğretmenler de girebilirler.

Halk dersaneleri ve kurslar şubemiz; bayanlara mahsus üç ay devam eden bir okuma yazma kursu açılmış ve yirmi genç kıza okur yazar belgesi vermiştir. Ayrıca Fırat okulunda ve ceza evinde de birer halk dershanesi, tatil devresinde devam eden matematik, Fransızca bütünleme kursları açarak ikmale kalan talebenin faydalanmasını sağlamıştır.

Temsil kolumuz: Sahne ve dekorsuzluk yüzünden bariz bir faaliyet gösterememiş yazın köyde üç, şehirde iki temsil vermiştir (babaların günahı) piyesi umumi arzu üzerine bir kere daha tekrarlamıştır.

Spor kolu: İlk ve sonbaharda haftada bir olmak üzere sekiz defa cirit oyunu, atletizm müsabakası, av gezisi ve kır koşuları tertiplemiştir.

Sosyal yardım kolu: Talebeye ve yoksul ihtiyaçlara nakdi yardımda bulunmuş, fakir hastalara ilaç dağıtılmıştır.

Kütüphane ve yayın şubesi: Halkın bilgi seviyesini, okuma zevkini geliştirmeye çalışmış, bu alanda gerekli işleri mümkün mertebe başarmıştır. 932 de kitap mevcudu 200 olduğu halde bugün bu miktar eser itibariyle 3079'u bulmuştur. Adet itibariyle ise sayı 4000'i aşmıştır. Çünkü bazı kitaplardan birkaç tane de mevcuttur. Kütüphane bu yıl içinde yeniden düzenlenmiş. Birçok faydalı kitaplar alınmış, ciltletilmiş dolaplar yaptırılmıştır. Okuma edası belli saatlerde okuma sevenlere açık bulundurularak gerek kitaplardan, gerekset dergi ve gündelik gazetelerden yurttaşların faydalanması sağlanmıştır.

937 de neşre başlanılan ve maddi engeller yüzünden bir aralık çıkarılamayan Derme geçen yıldan beri kısa fasılalarla yayınlanmağa başlanmıştır.

Köycülük kursu: Hazirandan itibaren Eski Malatya ve diğer köylerde geziler yapılmış köylülerimizi sıhhi, içtimai öğütlerle aydınlatmış, hasta olanları sayın doktorlarımız muayene etmiştir.

Müze ve sergi kolu: Eski, tarihi eserleri toplamış, bunların yeni ele geçirilenleri ulu camide, daha önce bulunanlarını da Gazi okulunda muhafaza altına almış, birtakım taş ve kitabelerin fotoğraflarını çektiler ve genel sekreterliğe yollamıştır. Araştırmalara devam edilmektedir. Bilâhare bu eserler bir uzmana tasnif ettirilecektir.

Önümüzdeki yıllarda büyüklerimizin ve çalışkan, değerli valimizin muzaheretleriyle bu mesainin gelişeceği, daha şamil, daha verimli bir durum alacağı muhakkaktır. Her şubenin yeni, faal elemanlarla kuvvetlendiğini, dergimizin genç kalemlerin eserleriyle zenginleşmesini görmek arzusundayız.

Türk ruhunun ululuğunu inanınımızın coşkunluğunu daha derinden duyduğumuz, temiz görüşleriyle sarsıldığımız bu enerji kaynaklarının böyle her yıl biraz daha çoğalması, yeni yeni verim pınarlarının belirmesi, yüreklerimizde büyük sevinçler yaratan kutlu bir müjdedir.

Yüzlerce halk odasında toplanıp eğlenen, dergi okuyan, saz çalıp yanık yurt şarkılarını söyleyen yiğitlerimizin hayırlı bir yarının (Üstün Türkiye) sini gerçekleştirecek tasarımların da ön safındadır.

Halkevi, tek vücut ve yürek olduğumuz, parti prensiplerini kavradığımız, yaratma ve başarmanın lezzetli zevkini tattığımız aziz konuttur. Bu kal'a ve elverişsiz muhit içinde belirmeden sönmeye, körelmeye mahkûm nice istidatların gelişip filizlendiği bu ulusal dayanışma yuvalarının gelecek yıllarda daha fazla artması ortaklaşa dileklerimizden biridir.

Kökü başkentte, sayısız dal ve yaprakları Türk ilinin dört bucağına yayılmış olan bu umut ağacının daha nice verimli fidanlar yetiştirip eşsiz yurdumuzu yemyeşil bir cennet ülkesine çevirmesi elbette yürekten ulaşmak istediğimiz bir amaçtır.

ATATÜRK ve İNÖNÜ armağanı, birer ülkü ocağı olan halkevlerini benimseyelim. Onlar bizim öz malımız, gerçek baba ocağımızdır.

Bundan sonra gençlerimiz tarafından mahalli şarkılar söylenmiş ve milli oyunlar oynanmıştır. Gece de aynı programa devam edilmiş ve tören davetlilerine neşeli bir gün geçirilmiştir.

Merkez köylerinde inşa edilen 11 halk odası da aynı törenle açılmıştır. Bu odaların açılış törenlerine iştirak etmek üzere parti tarafından ilimizden heyetler gönderilmiştir.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 27 Şubat 1945: 1-2).

Yeni açılan halkevleri koduna ilişkin “Halkevlerinin Yıldönümü” başlıklı haber HHK10’da:

“Halkevlerinin yedinci yıldönümü evimizde de müstesna bir programla ve parlak bir surette kutlanmıştır.

O gün saat 14’ten itibaren bütün halk ev salonlarını doldurmaya başlamıştır. Saat 15’te Sayın Başvekil Doktor Refik Saydam tarafından bu sene açılacak olan 158 halkevinin açılışı münasebetiyle söylenen nutuk radyoda büyük bir alâka ile dinlendi. Bunu müteakip Halkevi namına yönetim kurul üyesinden öğretmen Bayan Melâhat Sezener tarafından bir senelik faaliyet hakkında izahat verildi. Müzik kolu üyesinden Kemal Güç yener (Halkevinin çocuğu) şiirini okudu ve halkevi müzik heyeti tarafından müntehip parçalar çalındı. Umumî arzu üzerine yıl dönümü dolayısı ile Tahir nahiyesinden getirilen milli saz heyeti yerli şarkılarını bağlamaları ile terennüm ettiler. Bu arada saz heyetinden ve halk şairimiz Minayık köyünden Hüseyin Büyük Şef Atatürk’ün aramızdan ayrılışı dolayısı ile yazdığı bir mersiyeyi sazla güzel bir şekilde ifade etti. Bu hazin mersiye dinleyiciler

üzerinde büyük bir heyecan doğurdu. Ayrıca yüce mebusumuz kıymetli İNÖNÜ' nün Cumhuriyetliğine intihapları dolayısı ile yazdığı bir manzum da uzun uzun alkışlandı.

Gece programında ise yerli sazla ve şarkılarla bir konser verildi.

Bu konser senenin en müeffek olmuş bir konseri ad edilebilir. Bir müddet evvel evimizde verdiği konser ile çok sevilen ve elyevm Ankara konservatuvarında Opera kısmında tahsilini ikmal etmekte bulunan güzel ses birincimiz Necati'nin kardeşi Hakkı okuduğu yerli şarkılarla bu ailenin kıymetli bir uzvi olduğunu ispat etti. Her okuduğu şarkı büyük rağbetle karşılandı ve tekrar ettirildi. Bir saat devam eden konserin bu kısmından sonra yine bağlama heyeti gündüzki programlarını tekrar ettiler. Ve temsil kolundan Avni çok muvaffak olduğu yerli oyunlarını oynadı.

Konser geç vakte kadar devam etti. Halkımızı Halkevine ısındıran ve umumî alâka celp eden bu gibi temiz toplantıların senede birkaç defa olsun tekrarı her halde çok faydalı olacaktır.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 24 Şubat 1939: 1).

Yeni açılan halkevleri koduna ilişkin “Halkevlerinin Yıl Dönümü” başlıklı haber HHK15'te:

Sayın Başvekilimiz Dr. Refik Saydam, Cumhuriyet halk partisinin kültürel sahadaki başarılarının en büyük eseri olan halkevlerimizin 9. yıl dönümü münasebeti ile değerli bir nutuk irat buyurmuşlardır.

Sayın Başvekilimiz, bu nutuklarında, Halkevlerinin ehemmiyetini ve bu kültür yuvalarının gayelerini bir kere daha tebarüz ettirerek yeniden 4 Halkevi ile 57 Halkodasını açtıklarını da müjdelemişlerdir.

Günden güne adedi çoğalan Halkevlerimiz, Türk milletini aynı emele ve aynı gaye etrafında toplayan ve yıllardan beri yorulmak bilmeyen şuurlu mesailerini ile cidden mühim işler başarmaya muvaffak olmuşlardır. Demokrasinin canlı bir abidesi halinde, vatanımızın ilme teşne toprakları üzerinde yükselmiş bulunan bu ilim ve irfan ocakları, zümre farkı gözetmeksizin bütün yurttaşlarını sıcak ve samimi sinesinde olgunlaştırmaya savaştan bir müessise-i içtimaiyedir. Maşeri olgunluğumuzu hızlandıran bu ülkü mabedi, münevver ile halk arasındaki temiz kaynaşmaları temin eden bir bağ vazifesini gördüğü için halkçılık ideolojisinin tahakuna en geniş imkanları bahşetmiş bulunmaktadır.

Bu sene, evvelki rakamlara ilâveten daha 4 Halkevi ile 57 Halkodasının açılmış bulunduğuna şahit oluyoruz. Bu nurlu ocaklar, yurdumuzun en ücra köşelerine kakar uzanan birer halk üniversitesi halinde, halk terbiyesi üzerinde en mühim rolünü oynayacaktır.

Dokuzuncu açılış yılı münasebeti ile, yurt gençliğinin birleştikleri bir in inkılâp yuvası olan Halkevlerimize devamlı ve daha feyizli başarılar temenni ederiz.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 28 Şubat 1941: 1).

4.2.2. Toprak Bayramı

Tablo 6: Toprak Bayramı Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı

Kategori: Toprak Bayramı	
Kodlar	f
Toprağın Önemi	8
Toprak Bayramı Kutlamaları	7
Toprak Bayramı Hazırlıkları	5

Tablo 6'ya göre 1934-1950 yılları arasında Malatya yerel basınında Milli Günler konulunu haberlerin Toprak Bayramı kategorisinde bulunan kodları: “Toprağın Önemi”, “Toprak Bayramı Hazırlıkları”, “Toprak Bayramı Kutlamaları” olarak belirlenmiştir. Toprak Bayramı kategorisi altında en sık yayımlanan haberin “Toprağın Önemi” (f=8), en az yayımlanan haberin “Toprak Bayramı Hazırlıkları” (f=5) olduğu belirlenmiştir. Kodların belirlendiği haberlere ilişkin örnekler HTB (Haber Toprak Bayramı) kısaltmasıyla, ilgili haber numarasında aşağıda verilmiştir.

Toprağın önemi kodunda yer alan “Toprak” başlıklı haber HTB5'te:

“Topraksız (EFENDİMİZ) toprak verirken bayram ediyoruz.

Bu bir medeni olgunluk bayramı, bir hak ve adalet bayramıdır. Müşterek yurttaş hürriyetinin birlik ve beraberliğin bayramıdır.

Tuhaf bir sinir buhranına tutulanlar iyi düşünürlerse kaybedilen bir şey yoktur. Bilâkis büyük kazanç vardır. Asırlarca bize her şeyini verene bir karış toprak vermeyi çok görmeyelim.

Cumhuriyetten evvel Osmanlı İmparatorluğu köylüyü düşünmüyor değildi. Düşünüyor ve köylü ile toprağı birbirine sıkıca bağlı bulunduruyordu: Onu daima toprağa vermek suretiyle...

Bir yıldırım hızıyla kapattığımız o yaralı devrin yirmi iki yıllık bir nekahet devresinden sonra bugün toprağı köylüye vermeye başlıyoruz. Köylünün toprağı öldükten sonra üstünde değil ölmeden evvel elinde bulunacaktır.

Kanunun Büyük Mecliste müzakeresi sıralarında tasarıyı iyi karşılamayanlar oldu. Kanunun akisleri, bir damar atışı gibi, yurdun her tarafında duyuldu. Büyük arazi sahipleri malikânelerinin parçalanmasını, dünkü ırgatlarının toprak sahibi olmalarını hoş görmek

istemediler. Bu hoşnut olmayanlar dünkü feodal saltanatlarının çatırtısını duydukça roklarını alacak yoksulları, sarı altuncıklarının üzerine üşüşmüş çekirge sürüleri sanıyorlar. Bir manevî esaretin kurtuluş inkılabıyla yine yarı manevî yarı maddî bir imparatorluğun yıkılışı haşmetli kalmak isteyenleri sinirlendiriyor. Fakat kervan yürüdü ve yürüyecek.

Vaktiyle dünyanın dört bucağında dövüşürken köylünün önüne bir mezarlık dehşetiyle dikilen toprak bugün kendi malı olunca haşin çehresini değiştirecek, şahsî hürriyetinden ve izzet-i nefsinden feda ettirmeden geçinme yardımcısı bir unsur haline gelecek.

Dünkü kara toprak can bağışlayıcı, sevinç yetiştirici, sıkıntı giderici sevgili bir varlık olacak.

Sabanların yeni bir aşkla çizeceği, Zeynep'lerin refah türkülleri söyleyerek gezeceği toprak ananın bağı, yeni mahsullerin, daha çok daha çeşitli mahsullerin kaynağı olacak.

Toprak ananın istediği gayreti gösterip onun bağrında alın teriyle saadet yuvaları kuracak çiftlere kazançları analarının ak sütü gibi helal olsun!

Gözleri topraklarında çivili kalanların gözlerini de toprak doyursun...!

ATOM” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 19 Haziran 1945: 2).

Toprağın önemi kodunda yer alan “Toprak Bayramı” başlıklı şiir HTB11’de:

“Bugün, bayram günün, toprak...

Sahibinle övün toprak.

Cömertçe ver ürün toprak,

Yeşillere bürün, toprak,

Yıllarca hep bakımsızdın,

Mahzun, çorak ve ıssızdın,

Sanki sönük bir yıldızdın,

Şimdi canlı görün, toprak.

İşleyene öz mal oldun,

Alın teriyle yoğruldu,

Sen öz efendini buldun,

Cömertçe ver ürün, toprak.

Köylü kardeş ırgat değil,

Gündelikçi, pazvant değil,

Boşa emek murat değil

Sahibinle övün toprak.

Altın başak ter dökenin,

İncir, üzüm, nar ekenin,

Sümbül, lale, gül dikenin

Böyle artar ünün toprak.

Toprak veren, seven ana,

Toprak dosttur çalışana,

Haydi Çiftçi, koş tarlana...

Yeşillere bürün toprak.

Melahat SEZENER”

şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 18 Haziran 1946: 3).

Toprak Bayramı Hazırlıkları kodunda yer alan “Toprak Bayramı Programı” başlıklı haber HTB13’te:

- 1- Bugün bütün resmî daire ve müesseseler bayrakla donatılacaktır.
- 2- Toprak bayramı 15 Haziran 1947 Pazar günü Akçadağ ilçesine bağlı Yeniköy bölgesinin Yukarı Örükçü köyünde kutlanacaktır.
- 3- Malatya, Akçadağ ve köylerinden gelecek olanlar saat 10.45’te tören yerinde toplanmış bulunacaklardır.
- 4- Törene tam saat 11’de Akçadağ Köy Enstitüsü öğrencilerinin söyleyecekleri İstiklal Marşı ile başlanacaktır.

- 5- *Sayın Valimiz Malatya İli çiftçilerinin bayramlarını kutlayacak ve bunu müteakip toprak kanununun maksat ve faidelerini belirten söylevler söylenecektir.*
- 6- *Dağıtılacak toprağın miktarı ve yerleri istihkak sahibi olan çiftçilere tebliğ edildikten sonra törene son verilecektir.*
- 7- *Öğleden sonra saat 2’de bu köylüler tarafından cirit ve diğer milli oyunlar, güreşler yapılacaktır.*
- 8- *Bu programın tertip ve intizamla uygulanmasına toprak komisyonu başkanıyla Akçadağ jandarma bölük K. memur edilmişlerdir.*
- 9- *İş bu tören programı umuma tebliğ ve davetiye hükmündedir.*

Not:

- 1- *Malatya’dan gidecek davetlileri götürmek üzere hazırlanan otobüsler saat 8.30’da Hükümet Konağı önünden hareket edeceklerdir.*
- 2- *Akçadağ’dan gidecek davetliler de aynı saatte Hükümet binası önünden kalkacak otobüsle hareke edeceklerdir.”*

şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 13 Haziran 1947: 3).

Toprak Bayramı Hazırlıkları kodunda yer alan “Toprak Bayramı” başlıklı haber HTB16’da:

“Her sene yapılmakta olan toprak bayramı bu yıl da Sultansuyu Harasında yapılacaktır. Törenin eski yıllara nispeten çok güzel olacağı umulmaktadır.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 11 Haziran 1949: 1).

Toprak Bayramı Kutlamaları kodunda yer alan “Nevruz Toprak Bayramı” başlıklı haber HTB1’de:

“Dünkü gün nevruz toprak bayramı münasebetiyle halk büyük küçük hep (sabahın soğuşunu bahar sabahı havası savarak güneşin yükselmesiyle ortalığın ısınacağını düşünerek) yeni açan çiçeklerle süslenen bağlara bahçelere çıkmışlardı.

Fakat ne yazık ki düşündükleri gibi çıkmadı ve hava ısınmadı. Bilâkis esen rüzgâr havayı çok soğuttu. Ve bahara, çiçeğe kavuştuklarının sevinç hınçlarını yenmek için kırlara çıkanları soğuktan büzüştürerek müteessir olarak evlerine dönmeye mecbur bıraktı.

Soğuk esinti hala faaliyetini muhafaza etmektedir.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 23 Mart 1936: 1).

Toprak Bayramı Kutlamaları kodunda yer alan “Bu Mutlu Gün Malatya’mızın Coşkun Tezahüratına Vesile Oldu” başlıklı haber HTB8’de:

“Toprak Bayramı yurdun her tarafında olduğu gibi İlimizde de coşkun sevinçler içinde kutlanmıştır.

Sabah erken saatte resmi ve hususi binalar milli bayraklarımızla süslenmiş bulunuyordu. Tam saatinde Cumhuriyet Alanı’na gelmiş bulunan halk alanı doldurmuş bulunuyordu. Merasime İstiklal Marşı ile başlandı. Bunu müteakip kürsüye gelen Ziraat Müdürümüz Bedri Süzel Toprak Bayramı’nın önemini belirten bir hitabede bulunmuştur.

Bundan sonra genç bir talebe toprak konusu üzerinde Melahat Sezener’in tertiplelediği güzel bir şiiri okumuştur. Bu şiiri pek beğenen halk sürekli alkışlarla meydanı dakikalarca cınlatmıştır.

Müesseseler tarafından hazırlanmış bulunan zirai donatım vasıtaları sırasıyla geçit resmine iştirak etmişlerdir. Geçit resmi sona erdikten sonra parti binasına gidilerek burada Lise öğretmenlerimizden Melahat Sezener tarafından Toprak Bayramı’nın önemini açıklayan ve köylülerimizle toprağı hedef tutan güzel bir konferans verilmiştir.

Gece ise öğretmenler tarafından hazırlanan ve Abdullah Ziya Kozanoğlu’nun yazmış olduğu 3 perdelik (Kozanoğlu) piyesi temsil edilmiştir. İpek sinemasında verilen bu müsamere Çocuk Esirgeme Kurumu menfaatine idi ve sinema hıncahınç dolmuştu. Dekorları, kostümleri ve mizansenleri itibariyle çok muvaffak olan bu eser sık sık alkışlara vesile olmuştur.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 18 Haziran 1946: 1).

4.2.3. Ağaç ve Bahar Bayramı

Tablo 7: Ağaç ve Bahar Bayramı Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı

Kategori: Ağaç ve Bahar Bayramı	
Kodlar	f
Bahar Bayramı Kutlamaları	5
Bahar Bayramının Önemi	3
Ağacın Önemi	2
Bahar Bayramı Hazırlıkları	1

Tablo 7’ye göre 1934-1950 yılları arasında Malatya yerel basınında Milli Günler konulunu haberlerin Ağaç ve Bahar Bayramı kategorisinde bulunan kodlar: “Ağacın Önemi”, “Bahar Bayramının Önemi”, “Bahar Bayramı Hazırlıkları”, “Bahar Bayramı Kutlamaları” olarak belirlenmiştir. Ağaç ve Bahar Bayramı kategorisi altında en sık yayımlanan haberin “Bahar Bayramı Kutlamaları” (f=5), en az yayımlanan haberin “Bahar Bayramı Hazırlıkları” (f=1) olduğu belirlenmiştir. Kodların belirlendiği haberlere ilişkin örnekler HABB (Haber Ağaç ve Bahar Bayramı) kısaltmasıyla, ilgili haber numarası ile aşağıda verilmiştir.

Bahar Bayramı Kutlamaları koduna ilişkin “1 Mayıs Bayramı” başlıklı haber HABB1’de:

“Bu yıl ilk defa olarak yapılan 1 Mayıs Bahar Bayramı çok güzel geçmiştir.

Bayram dolayısıyla bütün resmi ve hususî daire ve müesseseler ve mektepler tatil yaptı.

Halk küme küme kırlara çıkmış ve çok eğlenceli bir gün geçirmişlerdir.”

şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 4 Mayıs 1936: 1).

Bahar Bayramı Kutlamaları koduna ilişkin “Bahar Bayramı” başlıklı haber HABB2’de:

“Memleketin her tarafında olduğu gibi şehrimizde de coşkun tezahüratla kutlanmıştır.

Bütün daire, müessese ve halk şehrin gezinti mahallerinde eğlenceler tertip etmişlerdir.

Kır gezilerine gidenler havanın birdenbire yağmura çevirmesi halkın zevkini kaçırmış ve bu yağışın arasında iki dakika kadarda dolu devam etmiş, Malatya muntakası

civarlarına yani dağ kenarlarına daha ziyade dolu yağmış olduğu tahmin edilmektedir.”

şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 2 Mayıs 1939: 1).

Bahar bayramının önemi kodunda yer alan “Bahar Bayramı” başlıklı haber HABB6’da:

“A. Necati YALÇIN

Ne mutlu bize ki dün yine refah ve saadet içerisinde bir bahar bayramını kutlamış olduk.

İkinci cihan harbinin sarsıntılarının hala tesiri altında bulunan bazı zavallı milletlerin değil böyle bir bahar bayramını, milli bayramlarını bile kutlamaktan mahrum bulundukları şu sıralarda bize rakip olan böyle bir günü ve saadeti bağışlayan büyüklerimize minnet hislerine bağlı olmamak kadar nankörlük tasavvur olunamaz.

Ne güzel tesadüf ki günlerden beri köyümüzün beklediği yağmurların da her yere bereketli suretle yağmış olması hakiki bir bayram havasını yaratmakla kalmamış bu seneki mahsulümüzün az çok olacağını müjdelemiştir.

Her bakımdan bir değer taşıyan bu bahar bayramının sayın vatandaşlara uğurlu olmasını candan diler sıhhat ve saadet temenni ederiz.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 2 Mayıs 1950: 1-2).

Bahar bayramının önemi kodunda yer alan “Bir Mayıs” başlıklı şiir HABB8’de:

“Hep kışı geçirdik şimdi baharı

Severek onu biz görmeye çıktık

Sovuktan kayboldu suyun buharı

Bülbülle şakıyıp ötmeye çıktık.

Bazı gün acıyla yanıp yanarken

Günlere aldanıp hemen konarken

Ağlayıp öz verip neş'eye katarken

Şimdide baharı seyrana çıktık.

*Çiçekler açılmış renkler belirsiz
Binalar boşanmış hep evler ıssız
Kalmamış bir taraf kimsesiz eşsiz
Şimdi biz onları seyrana çıktık.*

*Kelebek konuyor konmadan evvel
Koşalım koşmalı solmadan evvel
Bekliyor saçını yolmadan evvel
Biz bunu her zaman anmaya çıktık.*

*Şen olsun gönlümüz şimdi baharı
Okşasak kaçır mı acap bu yarı
Bir Mayıs gülşeni gülü gülü zarı
Gezmeye ona biz bayrama çıktık.*

*Elveda dostlarım hayırlar diler
Az kaldı ayrılık geliyor günler
Söylemek zor bir şey tutmuyor diller
Ayrılık küşadı yapmaya çıktık.
İbrahim Ozan”*

şeklinde yer almaktadır (Gayret Gazetesi, 2 Mayıs 1950: 2).

Ağacın önemi kodunda yer alan “İsmi Unutulan Bayram” başlıklı haber HABB1’de:

“Fakat bir bayram vardır ki onu unutuyoruz işte... Ağaç dikme bayramı...

Şimdi ağaç dikme mevsimidir... Meraklılar harıl harıl ağaç diyor. Yalnız bu dikiş miktarı meraklıların kesesine dayandığı için elbette ki dikilen ağaçlar mahdut sayıda oluyor.

Halbuki, bu mevsimde biz yalnız ağaçsız mıntikalarda pek çok sayıda ağaç dikilmesini, hatta bunun hiçbir sene aksamayacak derecede millî bir vazife haline gelmesini beklerdik. Yakacak için, kereste için şu veya bu ihtiyaçlarımız için ormanlarda baltaları işletirken, bizden sonra gelecek nesillerin bu ihtiyaçlarını nasıl karşılayacaklarını düşünmüyoruz. Ve sonra ormanlarda boşalan sahaları gördükçe, işittikçe feryat ediyoruz: Dermansız kalacağız!..

Bu akıbet o kadar çok uzakta değildir. Hatta ormanlar değil, şehirler yakındaki ağaçlık sahalardan bile, bir gün kıraç hale gelecektir.

Orman davasını hal yolunda kanunda tadilat mevzuubahis olduğu şu sıralarda, köylü, kasabalı, şehirliyi ağaç dikme işinde vazifeye mecbur tutmak bence milli bir hizmet olacaktır. Ve ağaç dikme bayramını, takvimlerde yazılı bir tarih olarak yaşamaktan kurtarıp memleketin her şehir, kasaba ve köyünde, geniş ve boş sahalarda planlı şekilde ağaçlandırmaya başlamalıyız. Ben ta çocukken, böyle bir bayramda, bir tek ağaç dikmiştim. Tuttu mu tutmadı mı bilmiyorum. Fakat, binlerce kilo yaktığım oduna karşı bu toprağın benden görüp göreceği rahmet bu oldu.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 17 Mart 1950: 1-2)

Ağacın önemi kodunda yer alan “Bahar Bayramı” başlıklı haber HABB2’de:

“Hemen hemen bir uykudan uyanış mevsimini bir mayısla bayramla kutluyoruz. Çok yerinde olan bu âdet; yalnız bir tatil ve şenlik günü olarak kalmıyor, binlerce fidanın dikilmesine ve böylece ağaçlarımızın sayısına daha birçoklarının katılmasına yol açıyor. Bunun içinde baharı tam bir şenlikle karşıladığımız her senenin bir mayısına ağaç dikme bayramı da diyoruz. Şu var ki yalnız bir mayısta değil baharın başladığı günlerden itibaren cinsine göre birçok fidanlar dikilmiştir. Bu dikilişler toplu bir zirai teşebbüs değildir. Ancak bu fırsatı bir mayısta buluyoruz. Havaların tamamen bir bahar havası oldu bu ayda kıraç yerleri ormanlaştırmak, ormanları sıklaştırmak, bahçeyi düzeltmek, verimi kısıt olan ağaçların verimlerini artırabilmek, verimsizleri de verim verecek hale sokabilmek işi gibi bir faaliyete tam olarak başlıyoruz.

Mayıs ayı yalnızca ağaçların dikilmesi gibi uğurlu bir işin yapıldığı bir ay değil, uğurlu ayakların milleti kurtarmak için Anadolu’ya bastığı ayda olduğundan kutlu bir aydır. Hepimize de kutlu olsun.

Muzaffer BAYHAN” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 1 Mayıs 1945: 2-3).

Bahar Bayramı Hazırlıkları koduna ilişkin “Bahar Bayramı” başlıklı haber HABB7’de:

“İstanbul (a.a.) Gülhane Parkı’nda Hıdırellez’e tesadüf eden 6 ve 7 Mayıs Cumartesi ve Pazar günleri yapılacak bahar bayramı programına göre saat 10’da çiçek alayı ile bayrama başlanacak ve muhtelif eğlenceler yapılacaktır. Bu arada bir ses müsabakası yapılacaktır.

şehrimizde bulunan yerli ve yabancı saz ve ses, sahne sanatkârları parkın muhtelif yerlerinde gösteriler yapacaklar, parkın içinde orta oyunu oynanacak, kukla mahallinde tanınmış sanatkârlarımız kukla oynatacaktır.”

şeklinde yer almaktadır (Gayret Gazetesi, 2 Mayıs 1950: 1-4).

4.2.4. Dil Bayramı

Tablo 8: Dil Bayramı Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı

Kategori: Dil Bayramı	
Kodlar	f
Türk Dilini Koruma	17
Dil Bayramı Hazırlıkları	10
Dil Bayramı Kutlamaları	5
Öz Türkçe Kelimelerin Eski Karşılıkları	1

Tablo 8’e göre 1934-1950 yılları arasında Malatya yerel basınında Milli Günler konulunu haberlerin Dil Bayramı kategorisinde bulunan kodlar: “Türk Dilini Koruma”, “Öz Türkçe Kelimelerin Eski Karşılıkları”, “Dil Bayramı Hazırlıkları”, “Dil Bayramı Kutlamaları” olarak belirlenmiştir. Dil Bayramı kategorisi altında en sık yayımlanan haberin “Türk Dilini Koruma” (f=17), en az yayımlanan haberin “Öz Türkçe Kelimelerin Eski Karşılıkları” (f=1) olduğu belirlenmiştir. Kodların belirlendiği haberlere ilişkin HDB (Haber Dil Bayramı) kısaltmasıyla, ilgili haber numarasına dair örnekler aşağıda verilmiştir.

Türk dilini koruma koduna ilişkin “Dil Bayramı” başlıklı haber HDB21’de:

“26 Eylül 1941, yani bugün, birinci Türk Dil Kurultayı’nın Dolmabahçe Sarayı’nda toplandığı 26 Eylül 1932 gününün dokuzuncu yıl dönümüdür.

Bugünü bütün memleket kutlamaktadır. (Türk Dili Tetkik Cemiyeti) ni 26 Eylül 1932’de Ebedî Şefimiz Atatürk kurdu. Ebedî Şef Atatürk’ün yarattığı ve bütün esaslarını kurduğu Türk dil devrimi, Millî şefimiz sevgili Cumhur Reisimiz İsmet İnönü’nün yüksek koruyucu genel başkanlığı, Cumhuriyet hükümetinin ve Cumhuriyet Halk Partisi’nin değerli himayeleri altında, belli bir programla her gün yeni ve ileri adımlar atarak yürümektedir.

Türk Dili üzerine çalışmalar, dilimizin yabancı ve halkça anlaşılmasız sözlerden ve şekillerden temizlenmesi ve Türk dilinin bilim yoluyla incelenerek yer yüzü dilleri esasındaki yüksek ve değerli durumunun belirtilmesi vargıları üzerinde bir düzeye ileri götürülmektedir.

Dil, bir ulusun fertleri arasındaki manevî çimentodur. Bir ulusun fertleri arasındaki manevi çimentonun sağlamlığı fertlerinin düşüncüsü ve duyularındaki beraberliğiyle yaşar.

Zaten uluslar, kendini terkip eden fertlerden değil, müşterek duygulardan, müşterek vicdandan teşekkül eder.

Dil, kuvvetli bir birleşme vasıtasıdır. Aynı dil, aynı zihniyeti ve aynı bir ülküyü doğurur. Bir dil, ait olduğu ulusun mantığıdır. Düşünüş, duyuş ve gidiş tarzının ifadesidir. Bir ulusun diline bakarak onun karakterini anlamak mümkündür. Ulusların hayatında dilin ehemmiyeti çok büyüktür. Tarihte, dillerini kaybeden ulusların mahvolduklarını görüyoruz. Millî his ile Millî Dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. (1839) da yaptığımız Tanzimat'ın siyasî umdesi Osmanlılık ve dil prensibi de (Osmanlıca) idi. Meşrutiyeti müteakip Türklüğün hayatına milliyet duyguları girdi ve lisanın sadeliğine doğru gidilmeye başlandı. Millî olmayan bir cemiyet yaşayamazdı. Millî bir cemiyetin Millî bir dili olmalı idi. Millî dil cereyanı Selanik'te çıkan (Genç Kalem) Mecnûasında günün davası halini aldı ve ancak Cumhuriyet devrinde tamamen halledildi. İstanbul'da çıkarılan (Türk Yurdu) mecnûası da bu işe kuvvetle sarıldı. Türk ocağı kuruldu, millî ruh, millî ülküyü aşıyordu. Cemiyet milletleşiyordu. Büyük harp Arapçasız ve Acemcesiz ne güzel şeyler yazılabileceğini bize gösteren yıllardır. Bütün bu temayüllerden sonra: Arapça ve Acemce kelimeler terk edildi. Ecnebi kaideler atıldı. Cümleler kısaldı, konuşma dilinden kelimeler kullanıldı. Terkipler atıldı. Türk grameri ıslah edildi. (Osmanlılık) yerini (Türkçülük) e bıraktı.

Dilimiz, orijinal, müstakil ve zengin bir dildir. Başka birçok dillere kök olmuştur. Asya'nın şarkında (Kingan- Kadirgan) dağlarından Tuna havzasına ve şimal Buz denizinden cennupta Umman denizine kadar gayet geniş bir sahada yayılmış olan Türkçe uzun yıllar bakımsız ve sönük kalmıştı.

İnkılâp hayatımızdaki her özlü değişimin başında bulunan yüksek dâhiyi, kıymetli Atatürk'ü ve dil işlerinde önemli yararlıklar gösteren sevgili Cumhur Reisimiz İsmet İnönü'nü saygı ile anar ve Atatürk'ün şu cümlelerini tekrar ederim:

(Yurdunu ve istiklalini korumasını bilen Türk milleti dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmakladır ve kurtarmıştır.)

Lise Edebiyat Öğretmeni

Muhtar Erdemer" şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 26 Eylül 1941: 1).

Türk dilini koruma koduna ilişkin "Dil Bayramı" başlıklı haber HDB22'de:

"Bugün, yaşadığımız millî bayram günlerinden birini daha kutluyoruz. 1932 Eylül'ünün 12'sinde kurulan Türk Dil Kurumu ilk kurultayını 26 Eylül'de toplamıştı, işte dil bayramı olarak seçilen bu mutlu günü her yıl gönülden duyulan sevinç duygularıyla karşılıyoruz. Türk dilini özleştirmek, arıtmak, güzel Türkçemizden yabancı kelimeleri atarak dilimize ulusal benliğinin

damgasını vurmak için kurulan bu cemiyetin birinci, ikinci ve üçüncü kurultayları ikişer yıl ara ile Dolmabahçe Sarayı'nda toplanarak öz dile, arı ve sade Türkçeye kavuşmak yolunda verimli çalışmalarda bulunmuştur. Dördüncü Dil Kurultayı'nın 1939 yılında toplanması icap ederken 1938 yılının ikinci teşrininde uğradığımız büyük acı ve dünyayı kana boyayan harpler bu toplantıyı geri bıraktırmış, nihayet dördüncü Dil Kurultayı bundan evvelki konuşmamda da söylediğim gibi ancak bir buçuk ay evvel 10 Ağustos 1942'de Ankara'da Dil- Tarih; Coğrafya Fakültesi'nde toplanmıştır. Ebedî Şefimizin kurduğu ve Sevgili Millî Şefimizin koruduğu Dil Kurumu'nun amacı şüphesiz hepimizce bellidir. Dil Kurumu, Türk dilini korumak, temizlemek, Türk dil köklerini araştırmak, yaban dillere geçmiş: türlü kılığa sokulmuş öz kelimelerimizi bularak almak, başka dillerden lisanımıza karışmış sözleri yerlerine Türkçelerini buldukça dilimizden söküp atmak, bu suretle güzel Türkçemizi tam ve eksiksiz bir kültür dili düzeyine çıkarmak amacı ile çalışır.

Sayırsız utkularla dolu tarifimizi incelersek görürüz ki Türkler, yabancı uluslar arasında birleşmeler ve kaynaşmalar yaratmış, bu kaynaşmalar arasında da komşu dillerden birtakım sözler alınmış ve onlara birçok sözler vermiştir.

Uzun yıllar değersiz ellerde sürüklenen, örselenen soylu ve bahadır ulusumuz, yavaş yavaş eski kuvvet ve kuvvetini kaybetmiş, güzel dilimize -o bir zamanlar Altay sırtlarında at koşturanların destanlarını yaratan Türkçemize- değer verilmez olmuş... Yabancı ruh, nasıl ulusal birliğimizi bir kurt gibi kemirmiş, eski Osmanlı topluluğu içi kof bir ağaç gövdesi gibi yere sermişse dünyanın en canlı, en tatlı lisanı olan Türkçemizi de bakımsız, anlaşılmaz, zavallı bir duruma düşürmüştü. Medresede okuyanlar halkı beğenmiyor, eli kalem tutanlar yazılarında Türkçe kelime kullanmayı beceriksizlik sayıyorlar. Zincirli terkiplerle mütetabi izafetlerle sahte elmas kuyumculuğu yapmayı büyük bir ustalık zannediyorlardı. Bu suretle yazı dili ile konuşma dili, tamamen birbirinden ayrıldı. Halk bu softa bozuntularının yazdıklarını anlamaz, okumaz oldu. Mütelâa zevki söndü. Cevval dimağlar durgunlaştı. Gözlerdeki parlaklık sislendi. Muhakeme işlemez oldu. Zaten sarayın istediği de buydu.

Yıllarca yazıcılar yalnız bir avuç aydın zümre için, saray mensupları için yazı yazdılar. Kendileri söylediler, kendileri anlayıp dinlediler. Diğer taraftan güzel ve sade Türkçe, işlenmemiş, saflaştırılmamış değerli bir maden gibi verimsiz ve bakımsız kaldı. Bu hal, uzun yıllar sürdü. Bazı derin ve görüşlü vatandaşlar dilimizi sadeleştirmeye kalktılar ve temiz Türkçe ile güzel yazı örnekleri verdilerse de bu çalışma genel bir mahiyet almadığı ve teşkilâtlandırmadığı için pek ağır yürüyor, beklenen feyizli neticeyi vermiyordu. Halâ yazıda (Baba) yerine (peder) İstanbul yerine (Asitane) veya (Dersaadet) kelimeleri kullanıyor, ahenkli Türkçemiz, Arap ve Acem kelimeleri boyunduruğundun kurtulamıyordu. En sonunda karanlık günler bitti. O göz yaşlarımız dindi. Baykuşlar sustu. Ufkumuzdan kara bulut sıyrıldı. Cumhuriyet güneşi, özgünlük güneşi Türk dünyasını aydınlattı. Birbirlerini kovalayan devrimlerle kültür ve medeniyet alanında kaybettiğimiz zamanı çabuk elde etmek için aksamaz adımlarla

ilerlemeye, koşmaya başladık. Aziz Atatürk'ün ve onun değerli arkadaşlarının derin ve isabetli görüşleriyle kötölükleri ve gerilikleri alarak iyiye, doğruya, yükseğe ve güzele kavuştuk. Bu arada harf ve dil inkılâbımızı da yaptık. İşte dilimizi özleştirme ve güzelleştirme savaşı bu suretle 1928 Ağustos'unda Atatürk'ün Sarayburnu'nda söylediği tarihi söylevle başlamış oldu. Arap harflerini alarak yeni Türk alfabesini kabul etlik. Bir anda bütün yurt büyük bir dershane halini aldı. Gencimiz, ihtiyarımız, erkeğimiz, kadınıımız, hep okuma, yazma, öğrenme ve öğretme seferberi okluk. Yeni Türk harfleri kolayca öğrenildi. Yıllardan beri bilgiye, bakıma susayan Türk halkının, köylüsünün büyük bir çoğunluğu okur yazar oldu. Kafalardaki taassup örümceği çözüldü. Gözler parladı, dimağlar nurlandı. Canlı, güzel faal bir hayat haşladı. Yazılar sadeleşti, konuşma diline yaklaştı. Dil Kurumu da değerli çalışmasıyla bu kalkınmayı hızlandırdı. Ve on senedir de bu feyizli alanda canla başla çalışmaktadır. Yazı dili konuşma diline yakınlaştıkça yazılanı okuyan ve anlayan çoğaldı. Türkçemiz de hakiki benliğine kavuştu. Bir zamanlar saltanat yazıcıları "Sade Türkçe ile güzel ve derin fikirleri ifade edilemez." derlerdi. Milli edebiyat cereyanı bu sözün çürüklüğünü ispat etti. Hakikatte bizim dilimizle sade ve temiz Türkçemizle anlatılmayacak hiçbir ince his, hiçbir derin ve yüksek fikir yoktur. Yeter ki biz, söylemenin ve yazmanın yolunu bilelim. Diline değer vermeyen millet, milli varlığına da değer vermiyor demektir. Halbuki ulusal bir varlığın hayat damarı dil değil midir?

Cemiyet hayatının insanlık hayatının temelini dil teşkil etmez mi? Konuşmadan birbirimizi anlamamıza sevmemize, kardeşçe yaşamamıza, müşterek ülküler ve hedefler pelinde koşmamıza, onurlu bir devlet vatandaşı olmamıza imkân var mıdır?

şu hâlde, dilimiz ve eşsiz Türkçemiz bizim milli bağımızdır. Gönüllerimizi kaynaştıran, bize vatan ve millet sevgisini, insanlık sevgisini aşılayan hep odur. Dilimiz ne kadar eksiksiz ve kusursuz bir anlaşma aracı olursa biz, fikir ve his hayatında, kültür alanında o kadar yükselir, yaşamamızdan o derece fazla istifade ederiz. Millî yarlığımızla saadeti ve insanlığımızla bu derece yakından ilgili bir feyiz pınarını biz kurutmak, bulandırmak ister miyiz? Güzel Türkçe... Benliğimizin hisleri arasından kurtularak varlığımızı ilk kavradığımız gün anamızın sıcak sesiyle kendini tanıtan Türkçe... (Anne, baba, kardeş, sevgili yurt, özgenlik, Atatürk ve İnönü) kelimelerini terennüm eden Türkçe... Pınarlardan sesi, derelerden aksi, göklerden sonsuzluklar alan Türkçe... Beşiğimizde sallanırken tatlı bir ninni ahengiyle gönlümüze dökülen, bizi yaldızlı masal ülkelerine uçuran Türkçe... Onu nasıl ihmal ederiz? Onun gelişip güzelleşmesine nasıl olurda el birliğiyle çalışmayız? Biz Türk'üz: Milli kültür dilimizde Türkçe, sade ve katıksız Türkçe olmalıdır. İşte Dil Kurumu bunun için bu amaca ulaşmak için çalışıyor. 4'üncü Dil Kurultayı'nda da varılan netice budur. Yabancı dillere geçmiş Türk dili köklerini bulup atacağız. Arapça, Farsça kelimeleri konuşma ve yazma dilimizden söküp atacağız. Latince'den alınmış, çeşitli terimleri de yerlerine Türkçeleri buldukça birer birer, dilde çıkaracağız. Gramerimize önem vereceğiz. Dilimizin söz yaratma ve üretme kabiliyetini çoğaltarak birçok yeni kelimelerle Türkçemizi zenginleştireceğiz. El ele vererek, tam bir istekle dilimizi özleştirme savaşma hepimiz

katılacağız ki Türk Dil Kurumu amacına tez ulaşsın. Güzel Türkçemiz arılığına ve sadeliğine kavuşarak dünya dilleri arasındaki onurlu yerine yükselsin.

Dil davamızı kazanmak hepimizin kutsal amacıdır. Hepimiz Milli Şefimizin emrindeyiz “çalışacağız” zengin Türkçemize kavuşacağız!..” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 25 Eylül 1942: 1-2).

Dil bayramı hazırlıkları kategorisinde yer alan “Dil Bayramı” başlıklı haber HDB20’de:

“26. 9. 941 Cuma günü Dil Bayramı olduğundan, Halkevimizde geniş ölçüde bir tören yapılacaktır.

Dilimizin seyri tekâmülü hakkında lise Edebiyat öğretmeni B. Muhtar Erdemer tarafından bir konferans verilecek. Türk dilinin mahiyeti izah edilecektir.

Halkevimiz, bu Tören için icap eden tedbirleri almaya başlamıştır. Dilimizin geçirdiği istihaleleri takip edebilmek için her yurttaş bu törene davetlidir.”

şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 23 Eylül 1941: 1).

Dil bayramı hazırlıkları kategorisinde yer alan “Dil Bayramı” başlıklı haber HDB28’de:

“26 Eylül 945 Çarşamba günü saat 20.30’ da halkevimizde Dil Bayramı kutlanacak ve bu münasebetle dilimizin sadeleştirilmesi faydaları hakkında konuşmalar yapılacak, çeşitli şiirler, koşmalar okunacaktır.”

şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 25 Eylül 1945: 1).

Dil bayramı kutlamaları kategorisinde yer alan “Dil Bayramı Malatya’da Hakkıyla Kutlanmıştır” başlıklı haber HDB15’te:

“Cumartesi gününe rastlayan 26 Eylül Dil Bayramı saat 18’den itibaren Halkevi salonu hıncahınç dolu olduğu halde, kutlanmaya başlanmıştır.

Törene başlamadan az evvel Diyarbekir sayısları Zeki Mesut ile birlikte Kemaliye ilçesinden dönen İlbayımız İ. E. Akıncı da salona girmişlerdi. Evvelden yer alamayanlar ayakta durarak radyomuz işlediği halde o günün fırtınalı olması, fazla parazit yaptığından Ankara konferansları maalesef doya doya dinlenememiş ve Halkevimiz namına ilk önce lise Türkçe öğretmeni Bayan Melahat Tatlı ve heyecanlı şivesiyle söylevini vermiştir. Bayan Melahat’tan sonra Dil Kurultayı’nda delege bulunmuş olan hava kurumumuz sağışmanı Hüsnü Eke kürsiye

geçerek dil araştırmalarına ve “Güneş-Dil” teorisine ait ilimsel konferansını vererek yeni dil metotlarını izah etmiştir.

Mevzuun değerinden ötürü konferansı dinlemeyenlerin istifadelerine yarar umudu ile metnini alarak ve aynen yazmaya faydalı bularak neşrediyoruz.

İki lise öğreneni de manzum ve mensur hitabelerde bulundular.

Bu tören, itiraf ederiz ki hepimiz üzerinde umumi ve manevi bir haz yaratmıştır.”

şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 2 Ekim 1936: 1).

Dil bayramı kutlamaları kategorisinde yer alan “Dil Bayramı” başlıklı haber HDB36’da:

“Dil bayramı münasebetiyle şehrimiz halkevinde özel bir program tespit edilmiştir.

Bu hususta halkevi reisimiz Nüvit Yetkin ve lise Türkçe öğretmeni Melâhat Sezener dil konusu üzerinde konuşmalar gençler eski ve yeni dil üzerinde örnekler okumuşlar, bunu müteakip milletvekillerimizden Şefik Tugay da arzu üzerine hükümetin dil mevzuu üzerindeki çalışmalarından ve Türkçe’nin öneminden bahsetmişlerdir.”

şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 27 Eylül 1948: 1).

4.2.4.1.1. Öz Türkçe kelimelerin eski karşılıkları koduna ilişkin “Bu Sayıda Öz Türkçe Deyimlerin Eski Karşılıkları” başlıklı habere HDB7’de:

<i>Budun</i>	<i>Millet</i>
<i>Acun</i>	<i>Dünya</i>
<i>Günlemeç</i>	<i>Tarih</i>
<i>Ozan</i>	<i>Şair</i>
<i>Aymak</i>	<i>Halk</i>
<i>Bahşı</i>	<i>Muallim</i>
<i>Ağıtılan</i>	<i>Serbest bırakılan</i>
<i>İriklik</i>	<i>Hürriyet</i>
<i>Uluş konağı</i>	<i>Devlet dairesi</i>
<i>Okulak</i>	<i>Mektep</i>
<i>Yaltırıklı</i>	<i>Nurlu</i>
<i>Şölen</i>	<i>Ziyafet</i>
<i>Angı</i>	<i>Hatıra</i>

<i>Başkan</i>	<i>Reis</i>
<i>Öndür</i>	<i>Lider</i>
<i>Anıltı</i>	<i>Ahenk</i>
<i>Çağ</i>	<i>Devir</i>
<i>Tütsek</i>	<i>Esir</i>
<i>Küç</i>	<i>Kuvvet</i>
<i>Düren</i>	<i>Usul</i>
<i>Konuk</i>	<i>Oturacak Yer</i>
<i>Verim</i>	<i>Feyz</i>
<i>Gökçek</i>	<i>Latif</i>
<i>Deyim</i>	<i>Kelime</i>
<i>Durucak</i>	<i>Berrak</i>
<i>Kükreme</i>	<i>Sayha</i>
<i>Kakınma</i>	<i>Hışım, Gaza</i>
<i>Üye</i>	<i>Hece</i>
<i>Kestirmelik</i>	<i>Kât'iyet</i>
<i>Ünleyiş</i>	<i>Tasavvut</i>
<i>Düzen</i>	<i>Ahenk</i>
<i>Çem</i>	<i>Mana</i>
<i>Uygunluk</i>	<i>Tenasüp</i>
<i>Tekin</i>	<i>Yekta</i>
<i>Varlık</i>	<i>Servet</i>
<i>Kısıtlama</i>	<i>Tazyik</i>
<i>Soydanlık</i>	<i>Asalet</i>
<i>Öndül</i>	<i>Mükâfat</i>
<i>Arıcak</i>	<i>Temiz</i>
<i>Alkış</i>	<i>Tebcil</i>

şeklinde yer verilmiştir (Fırat Gazetesi, 27 Eylül 1934: 2).

4.2.5. Milli Tasarruf ve Tutum Haftası

Tablo 9: Milli Tasarruf ve Tutum Haftası Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı

Kategori: Milli Tasarruf ve Tutum Haftası	
Kodlar	f
Tasarruf	13
Hafta Hazırlıkları	9
Ekonomik Kalkınma	8
Hafta Kutlamaları	8
Yerli Malı Kullanma	3

Tablo 9’a göre 1934-1950 yılları arasında Malatya yerel basınında Milli Günler konulunu haberlerin Milli Tasarruf ve Tutum Haftası kategorisinde bulunan kodlar: “Tasarruf”, “Ekonomik Kalkınma”, “Hafta Hazırlıkları”, “Hafta Kutlamaları” olarak belirlenmiştir. Milli Tasarruf ve Tutum Haftası kategorisi altında en sık yayımlanan haberin “Tasarruf” (f=13), en az yayımlanan haberin “Yerli Malı Kullanma” (f=3) haberleri olduğu belirlenmiştir. Kodların belirlendiğı haberlere ilişkin  rnekler HTTH (Haber Tasarruf ve Tutum Haftası) kısaltmasıyla, ilgili haber numarasıyla aşağıda verilmiştir.

Tasarruf kodunda yer alan “Tasarruf Haftası” başlıklı haber HTTH10’da:

“Her yılın 12’nci İlk k nunun on dokuzuna kadar yedi gün devam eden bir arttırma haftamız vardır. Bu yılın da bugünlerde, tasarruf haftasını yaşıyoruz. Malatya’mızın ulusal ekonomi ve arttırma şubesi, dünyanın siyasa işlerine bile en ziyade mesnet olan, bugünkü ekonomi ve tasarrufu bütün yurttaşlara ihsas ve telkin edebilmek için elinden geden her vasıtaya, her seferki gibi başvurmuştur. Nitekim Halkevinde kayısı gecesi tertip etmek, halkın toplantı yerlerinde konferanslar verdirmek, mekteplerde m saderelerle genç dimağları bu işlere alıştırmak, vitrin müsabakası yapmak, şüphesiz ki, bu cümledendir ve bu propagandaların, yıllar geçtikçe, azami faydasını görmüyor da değiliz. Burada yalnız bir nokta üzerinde kısaca durmak istiyoruz. şehirlerimizde, kasabalarımızda yapılan bu propagandanın köylere kadar intikal edemeyerek büyük bir yığın halkın modern arttırmaya big ne bırakılmalarıdır. Bu büyük yığın halkın ulusal ekonomi denilen ş m ll  mefhuma, umum meydanında, ayak uydurmaya mecbur kaldıklarını kabul etsek bile modern arttırmaya ulaşamadıklarını, bankalardaki mevduatı gözden geçirince, derhal anlayabiliriz. Bu halkın, zan değil hakikat olarak, hepsinin fakir ve çok düşkün

oldukları kabul edilemeyeceğine göre bunların artırmayı eylem eski itiyatlarla kâğıt paraların çıkın çıkın evlerin köşe bucaklarında, altın paraların da çömlükler içinde topraklarda saklandığına şüphe edilemez ve bu gizleme alelekserde aile efradından inanılır birisine olsun söylenemez. Bu kötü itiyatların neticesi olarak kim bilir ne mühim servetler çömlükler içinde topraklarımız altında gömülmüştür.

Bize kalırsa, bundan sonra, yapılacak propagandanın köylü tabakasına kadar teşmili ile fert paralarının aynı zamanda millî birer servet olduğu anlattırılarak kötü bir görenek olan çömlük nazariyesi ortadan kaldırılmalıdır.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 17 Aralık 1937: 1).

Tasarruf kodunda yer alan “Tasarruf Haftası” başlıklı haber HTTH20’de:

“Bugün on ikinci Tasarruf ve yerli mallar haftasının başlangıcıdır. Memlekette istihsal edilen yerli mallarını tanıtmak, sevdirmek, yurttaşlarını tasarrufa alıştırmak ve bu suretle millî şuuru, millî menfaatleri korumak gayelerini istihdaf eden ulusal ekonomi ve artırma kurumu hepimizi azamî bir tasarrufa davet etmiş bulunmaktadır.

İsrafın her cemiyet için tahripkâr bir düşman olduğu öteden beri herkesçe bilinen bir hakikat olmakta beraber, her mütevazî ailenin bilmeden birçok israfa yer verdiğine hiç şüphe edilemez. Ufak ve göze görünmez gibi yapılan bazı israfların bir senelik bilançosunu tetkik etmek imkânını bulacak olursak yaptığımız zararların bizi korkutacak kadar büyük ve ehemmiyetli zararlara dayandığını hayretle göreceğimiz şüphesizdir.

Harbin cihanşümul bir mahiyet aldığı şu zamanda bu gibi yersiz israflardan kaçınmak, millî menfaatlerimizi korumak bakımından çok lüzumludur.

Bütün milletler, gün geçtikçe genişleyen ve daha tehlikeli bir durum arz eden harbin dehşet verici yangını karşısında iktisadî sistemlerini harp şartlarına göre uydurmak zorunda kalmışlardır. Esasen bugün şahidi bulunduğumuz iktisadî buhranların sebebi istihsalâtın azalması ve istihlâkâtın artmış olmasıdır. Gerçi Cumhuriyet hükümetimiz amme menfaatlerini ilgilleyen hususata ait birçok yeni tedbirler almış ve iktisadî hayatımızın emin ve düzenli bir şekilde yürümesini temin etmiştir. Fakat bu tedbirlere bizim de ayak uydurmamız lâzımdır. Bu itibarla, mümkün olduğu kadar mübrem ihtiyaçlarımız dışında kalan masraflara paralarımızı harcamaktan çekinmeliyiz.

Tasarruf cemiyetlerin refahını temin kılan iyi ve hayalî bir memba olmakla beraber bunu yaparken bir taraftan da istihsalâtımızı artırmayı ihmal etmemeliyiz. İstihsalâtımız çoğaldıkça bugünkü hayat şartlarında göze çarpan pek çok pürüzler kendiliğinden giderilmiş bulunacaktır.

Memleketimiz, hiçbir millete nasip olmayan bolluk ve ferahlık içindedir. Bunun kıymetini bilerek fuzuli israflardan kaçınılmalıyız. Bunu yapabildiğimiz gün hayat pahalılığı ile ciddi bir mücadeleye girişmiş ve onun tesirlerinden kendimizi kurtlarmış olacağız.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 12 Aralık 1941: 1-2).

Hafta hazırlıkları koduna ilişkin “Arttırma ve Yerli Malı Haftası Programı” başlıklı haber HTTH8’de:

- 1- *Arttırma ve yerli malı haftası 12 Birinci kânun 1936 Cumartesi gününden başlar.*
- 2- *Hafta içinde kahve, lokanta, mağaza gibi umumi yerlerde ve bütün evlerde yerli malı istihlâk olunacaktır. Belediye ve Emniyet direktörlüğü, ilgililere tebligat yapacak ve umumi mahallede bu işi ehemmiyetle kontrol edecektir.*
- 3- *Dükkânlara ve mümkün olan yerlere yerli malı levhaları ve vecizeleri asılacaktır.*
- 4- *Haftanın, gayeye uygun bir canlılıkla geçmesi için bütün teşekküllerden, münevverlerden ve Matbuattan bu işe azamî ilgi göstermeleri rica edilir.*
- 5- *Bütün mağazalar vitrinlerini yerli mallarla süsleyeceklerdir. Yerli malı ile süslenen vitrinler arasında müsabaka yapılacak, birinciye madalya verilecektir. (Vitrin birinci seçimi, 19-12 de saat 10 da yapılacaktır. Hakem heyeti: Belediye, halkevi, ticaret odası, ulusal ekonomi ve arttırma kurum başkanları ile emniyet direktöründen mürekkeptir.)*
- 6- *Haftanın günleri aşağıdaki şekilde yaşatılacaktır.*

A- 12/ 12/ 1936 Cumartesi:

Halta bütün okullarda öğretmenlerin talebeye kısa birer söylevi ile açılacaktır, Akşam Saman pazarındaki kahvede, Cumhuriyet Oteli altındaki kahvede birer hitabe yapılacaktır.

Vitrin yarışı başlayacaktır.

B- 13/ 12/ 1936 Pazar:

Saat 10’da ellerinde tasarruf vecizeleri ve levhalar bulunan, lise ve İlkokul talebesinin iştirakiyle lise önünden başlayarak bir geçit resmi yapılacaktır.

Akşam Ankara gazinosunda bir konferans yapılacaktır.

C- 14/ 12/ 1936 Pazartesi:

Talebeler kumbaralarını bankalara boşaltacaklardır. Bankalar bu tevdiyatı hemen kabul edeceklerdir.

Akşam Saman pazarında meydandaki kahvede, kunduracılar arasındaki kahvede mevzu etrafında konuşmalar yapılacaktır.

D- 15/ 12/ 1936 Salı:

Akşam İsmail'in kahvesinde ve Yenihan kahvesinde konuşma yapılacaktır.

E- 16/ 12/ 1936 Çarşamba:

Akşam Cumhuriyet Oteli kiraathanesinde ve garaj kahvesinde konuşma yapılacaktır.

F- 17/ 12/ 1936 Perşembe:

Akşam Belediye altındaki kahvede ve Yoğurt pazarındaki kahvede konuşulacaktır.

G- 18/ 12/ 1936 Cuma:

Akşam halkevinde kayısı gecesi yapılacaktır. Bir konuşma ile hafta kapatılacaktır.

H- 19/ 12/ 1936 Cumartesi:

Hafta içinde gün olmadığından;

1- *Vitrin müsabakası bugün saat 10'da bitecek ve birinci seçilecektir.*

2- *Ulusal arttırma mevzuları okullarda umuma birer müsamere verilecek, müsamere saat 13'te başlayacaktır.*

NOT: Hafta içinde geçirilecek olan Şeker Bayramı yerli malı istihlakı için en güzel bir iştir. ” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 11 Aralık 1936: 3).

Hafta hazırlıkları koduna ilişkin “Malatya Dokuzuncu Arttırma ve Yerli Malı Haftası Programı” başlıklı haber HTTH14'te:

- 1- *Arttırma ve yerli malı haftası 2 birinci kânun 1958 pazartesi günü başlar.*
- 2- *Hafta içinde kahve, lokanta, mağaza gibi umumî yerlerde ve bütün evlerde yerli malı istihlâk olunacaktır. Belediye reisi emniyet direktörlüğü ilgililere tebligat yapacak ve umumî mahallerde bu işi önemle kontrol edeceklerdir.*
- 3- *Dükkânlara ve mümkün olan yerlere yerli mali levhaları ve vecizeleri asılacaktır.*
- 4- *Haftanın gayeye uygun bir canlılıkla geçmesi için bütün teşekküllerden, münevverlerden ve matbuattan bu işe azami ilgi göstermeleri rica olunur.*
- 5- *Bütün mağazalar vitrinlerini yerli malları ile süsleyeceklerdir. Yerli mal ile süslenen vitrinler arasında müsabaka yapılacak birinciye madalya verilecektir. Vitrin birincisi seçimi 17. 12. 938 cumartesi günü saat 14 de yapılacaktır. Hakem heyeti, belediye, halkevi, ticaret odası, ulusal ekonomi ve arttırma başkanları ile emniyet direktörlerinden mürekkeptir.*
- 6- *Haftaya ait çalışma takvimi aşağıdadır.*

A- 12. 12. 958 Pazartesi:

Bütün okullarda öğretmenlerin talebeye kısa birer söylevi ile hafta anlatılacak işin önemi tebarüz ettirilecektir. Vitrin müsabakası başlamış olacaktır.

B- 15. 12. 938 Salı:

Akşam sinema binasında saat 20 de bir konferans verilecektir.

C- 14. 12. 938 Çarşamba:

Talebeler öğleden sonra kumbaralarını içinde para miktarı ne olursa olsun bankalara yatıracaklardır.

Akşam dellâl pazarı kiraathanesinde bir konferans verilecektir.

D- 15. 12. 938 Perşembe:

Akşam sevim kiraathanesinde bir konferans verilecektir.

E – 16. 12. 938 Cuma:

Akşam bahçeli Fırat kiraathanesinde bir konferans verilecektir.

F- 17. 12. 938 Cumartesi

Öğleden sonra vitrin birincisi seçimi yapılacaktır.

G- 18. 12. 938 Pazar:

İlkokulların son devresiyle lise talebesi ellerinde artırma vecizeleri ve levhaları olduğu halde saat onda bir geziş yapacaklardır. Akşam halkevinde kayısı gecesi yapılacak ve bir konferansla hafta kapanacaktır.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 9 Aralık 1938: 1).

Ekonomik kalkınma koduna ilişkin “Milli Tasarruf Haftası” başlıklı haber HTTH15’te:

“Milletlerin, her türlü inkişaf ve terakkilerini temin ve tamamlayıcı olan ekonomik varlık aynı zamanda maneviyatlarını takviye eden en kıymetli ve en değerli bir kudret membaidir. Bu memba ne kadar feyizli ve gür olursa ona malik milletlerin hayattaki muvaffakiyet ve enerjileri de o nispette fazla olur.

Esasen hayatın hangi bir mücadele safhasında yer almış bir ferdin hatta bir milletin muvaffakiyetlerini temin edecek olan manevi kuvvete mutlak olarak maddî kuvvetin munzam olması icap eder.

Hükümetimizin büyük muvaffakiyetlerini en belîğ bir şekilde ifade eden ekonomik hayatımızın dayandığı rakamlar: hiç şüphesiz ki manevi varlıkla maddî varlığın muvazi bir şekilde yürütülmesinden ileri gelmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun muvazenesiz hacetleri, iktisadî bünyemizi korkunç bir zaafa uğratmış yapılan fuzuli borçlar nihayet koca imparatorluğun inhilâl etmesine amil olmuştur.

Ekonomik hayatını en emin esaslara istinat etmiş olan cumhuriyet hükümetimizin yeniden ihdas ettiği millî bankalar, tasarruf mevduatımızı seneden seneye arttırmış, cemiyetin dolayısı ile milletin geniş mikyasta refahına hadim olmuştur.

Gün geçtikçe genişleyen iktisadi hayatımızın olgunlaşmakta bulunması bize her sahada daha çok muvaffakiyetler vaat eden en emin bir kaynaktır.

Yurdumuzun sanayi inkılâbına kavuşmasını teshil eden ve cihanşümûl bir emniyet kazanan Türk iktisadiyatı yarattığı eserlerle kendi gücünü bilfiil ispat etmiştir. Bu eserler, gün geçtikçe taaddüt edecek Türk yurdu tasarrufa doğru yürüdükçe içtimai hayatın maddî kudreti artacak refahımız çoğalacaktır.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 16 Aralık 1938: 1).

Ekonomik kalkınma koduna ilişkin “15’inci Yerli Mallar Haftası” başlıklı haber HTTH23’te:

“Yazan: Melahat Sezener

Çok hayırlı bir gelenek olan her yıl kutladığımız tasarruf ve yerli mallar haftasının on beşinci dönümünü idrak etmiş bulunuyoruz. Sayın Başvekilimizin de işaret buyurdıkları gibi “Cumhuriyetimizin herkesçe bilinen büyük (davasının her manasıyla Türk olan dipdiri bir Türkiye yaratmak” olduğu ve bugün bu hayatî davanın gerçekleşmesi için en çok iktisadî alanda varlık göstermek gerektiği hepimizce belli bir realitedir. Bu konu, bizim için yenidir. Çünkü Türkiye Hükümeti, iktisadî istiklâlini, siyasi istiklâli ile beraber kazanmış, ekonomik değerini Cumhuriyet devrinde idrak etmiştir. Lozan’dan ve Cumhuriyet devrinden önce Türkiye ekonomisi hiçbir zaman millî bir özellik gösterememiş iktisadi hayatımız yabancıların elinde hazin bir duruma indirilmiştir. O zaman ticaret ve iktisadiyatımız hep yabancıların, hep Türk olmayan unsurların elinde idi. Millî iktisat yönünden kalkınma da -her sahada olduğu gibi- ancak Cumhuriyet devrinde ulaşılabilen sayısız iyilik ve nimetlerden biridir. Türk vatani iktisadî kabiliyet, verim bakımından en büyük mazhariyetleri sinesinde toplayan eşsiz bir zenginlik kaynağıdır. Tabiatın bu cömertliği ile Türkiye, geleceğin en sağlam iktisadi durumuna sahip, yüksek bir ekonomik seviyeye ulaşmış zengin devletleri safında üstün bir yer tutabilir. Türkiye’nin malik bulunduğu yer üstü ve yeraltı servetleri, deniz mahsulleri, düşünülecek olursa iktisadi gelişim imkânlarına ne derece geniş ölçüde sahip bulunduğumuz kolayca anlaşılır.

İktisadi değeri bu derece yüksek olan bu yurtlar güzeline malik bulunduğumuz için ne kadar övünsek, bu verim kaynaklarından tam manası ile faydalanıp iktisadi bünyemizi sağlam ve sarsılmaz bir duruma koymak için milli refah ve saadetimiz için ne kadar çalışsak yine azdır. Cumhuriyet Hükümetimizin isabetli görüş ve kararları ile iktisadi gelişim alanında hayli ilerlemiş bulunsak da yine henüz işin başında sayılırız. Yüzyılların bu alandaki ihmali karşılamak için daha esaslı gayretler sarf etmek bütün millet etele vererek feragatle, cesaretle, hususi ve şahsi isteklerimizden güler yüzle vazgeçerek çalışmak zorundayız.

Bugün hükümetimiz, memleketimizin muhtaç bulunduğu iktisadî esasları koymak, ekonomik temelleri atmak, bu alanda ilerlemeyi sağlaması çalışırken, diğer taraftan da kıtaları ateş ve ölüm kasırgası ile altüst eden ikinci dünya harbinin yarattığı olağanüstü sıkıntıyı önleyen tedbirleri düşünmek ve almak mecburiyetindedir. İktisadî selâmetimiz, bu alınan tedbirlerle temin edilmiş olacaktır. Bu noktada hükümetimizle iş birliği yapmak, bizden beklenen her türlü fedakârlığı, istihlâkimizden kısmayı, maddî ve manevî verimimizi artırmayı gönül dolusu bir istekle yerine getirmek normal günler için tabî bir ihtiyaç, fakat dar ve tehlikeli yıllar için lüzumsuz bir israf sayılan ufak eğlence ve savurganlıklardan sakınmak vatan borcumuzdur. Hükümetimiz iktisadi hayatımızı milli gayelerimize göre planlaması ve teşkilâtlandırması, bizim bu teşkilata uymamız milli istihsalimizi arttırmak istihlâkimizi kısmak mal ktlığına yol açan stok yapmak, piyasaya fazla para sürmek isteğinden uzaklaşmak (Ulusal Ekonomi) idealini gerçekleştirecek tek yol dur. İşçi, tüccar, çiftçi, memur ne olursak olalım kişi hotkânlıktan, karnımızı ve kesemizi tıka basa doldurmak işleğinden vazgeçerek umurun selamet ve saadeti için nefsimizden fedakârlık yapmayı, zenginlerimizin paralarını milli verimi genişletecek rızayı ve sinayi işlerde kullanmayı, hayır cemiyetleriyle ilgilenmeyi düşünecekleri zamanı yaşıyoruz. Yarına emin, tasasız gözlerle bakabilmemiz için düzenli, ölçülü, idareli yaşamamız gerekiyor. Her amaca kavuşan, azmi önünde her engeli ortadan kaldırmasını bilen kahraman ulusumuz elbette iktisadi kalkınma savaşını da başaracaktır. Buna sonsuz inancımız var.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 12 Aralık 1944: 1,3).

Hafta kutlamaları koduna ilişkin “Ekonomi ve Yerli Mallar Yedi Günü Yarın Kayısı Gecesi Var” başlıklı haber HTTH2’de:

“Ekonomi ve yerli mallar yedi günü bu yıl şarımızda önceki yedi günlerden daha parlak olarak kutlandı. Çarşamba günü şar üzerinde ve çok alçaktan uçan üç tayyaremizin saçtığı tutuma ait çeşitli vecizeler cumhuriyetin ekonomiye verdiği değeri bir kez daha kamuya göstermiş oldu.

Başbakan General İnönü’nün bu sayımızda aynen yazdığımız sözlerini radyodan dinleyenler şarı baştan başa sevince düşüren güzel muştuyu ortalığa yaydılar:

Bir dokuma fabrikası da Malatya'da kurulacak. Nereye gitseniz fabrikayı konuşuyorlar, geç duyanlar ötekilerine soruyorlar. Doğru mu? Öyle mi? Bildiriş nereden? Kim söylemiş? Ve sonra yüzler gülüyor. Başbakan söz verince fabrika kurulmuş demektir, işliyor demektir.

Bu büyük muştudan ötürü Malatya ekonomi ve yerli mallar yedi gününü bu yıl sonsuz bir sevinç içinde kutlamaya başladı...

Daha bir gün önceden hükümet caddesinde ve öteki işlek yollardaki mağaza ve dükânlar, kahveler, lokantalar, uluslar ekonomi ve tulum kurumunun yolladığı renkli levhalarla süslenmiş birçok mağazaların vitrinleri yerli mallarla bezenmişti.

İlk günden beri bütün kahve, gazino ve lokantalar çay, kahve yerine ıhlamur, süt, ayran verdiler...

Çarşamba akşamından başlayarak bir sürü konferanslar yapıldı. Halkın toplu bulunduğu her yerde lise ve ilk mektep hocaları tutum ve yerli malları benimseme üzerinde yürekten gelen inançlı söylevlerle yedi gününün değerini anlattılar.

Perşembe günü öğleden sonra lise ve orta mektep ve ilk mekteplerin son sınıfları talebesinin geçit resmini gördük. Mekteplilerin taşıdıkları vecizeler ne kadar manalı ise geçişleri de o kadar canlı oldu. Cuma günü de lisede yerli malları ve tutumu canlandıran güzel bir müsamere yapıldı.

Çocuk velilerinin bulunduğu bu müsamereyi mektepliler ve hocaları güzel bir muvaffakiyetle sona erdirdiler. Cumartesi akşamı ve dün yine birçok yerlerde konferanslar yapıldı.

Bugün bütün ilk mekteplerde hocalar çocuklara biriktirme ve yerli mallan benimsemeyi öğreten anlatmalar yapacaklar ve kumbarası olan çocukları bankalara götürerek biriktirdikleri paraları yatıracaklardır.

Yarın akşam da halkevinde kayısı gecesi vardır.

Geçen yıl büyük bir muvaffakiyet gören Kayısı gecesi bu yıl daha üstün bir eğlence ve o gün vesilesi olacaktır.

Gelecek sayımızda yine yedi gün görüşlerini yazacağımızı bildirirken sayfalarımızda yer kalmadığından ötürü bu günlerde bütün varlıkları ile çalışan ülkücülerin emeklerini birer birer anlatamayışımızdan dolayı çok üzüldüğümüzü yazmayı da bir borç biliriz.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 17 Aralık 1934: 1-2).

Hafta kutlamaları koduna ilişkin “Ulusal Ekonomi Haftası 14 Sözman Muhtelif Yerlerde Konferans Verdiler” başlıklı haber HTTH9’da:

“Bu yıl da Malatya’da, geçen yıllarda olduğu gibi ulusal ekonomi ve artırma haftası geceli gündüzlü halkı ikaz etmek suretiyle canlı, sözlü ve hareketli geçmiştir.

Türlü toplantı yerlerinde her gece birer ikişer konferans verilmiş, lise ve ilkokullardaki öğrenenlerle kalabalık bir halkın huzurlarında pazar günü sabahleyin belediye önünde Cumhuriyet öğretmenlerinden Zahit Atay tarafından, ekonomi mevzuu üzerinde, bir söylev yapılmıştır.

Her okul bu hafta içinde ayrıca birer temsil de vererek en son gece halkevi salonumla “Kayısı gecesi” yaşatılmış ve ilk tedrisat müfettişlerin, den Muhsin Tuzcu ile lise Fen bilgisi öğretmeni Süleyman tarafından birer konferans verilmiştir.

Muhtelif toplantı yerlerinde ayrı ayrı gecelerde konferans veren arkadaşlarımız şunlardır:

Lise Fen bilgisi öğretmeni Süleyman, ilk tedrisat müfettişlerinden Muhsin Tuzcu, Cumhuriyet ve İsmetpaşa okulları başöğretmenleri Faruk Balcıgil ve Fehmi Ünal, Cumhuriyet okulundan Zahit Atay ve Memduh Ulubilgin, Gazi okulundan Halik ve Abdullah, İnönü’den Resul Coşkun ve Mustafa, İsmetpaşa okulundan Vahap.”

şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 25 Aralık 1936: 3).

Yerli Malı Kullanma koduna ilişkin “Yerli Mallar ve Tutum Haftası” başlıklı haber HTTH30’da:

“Ekonomi haftasının 17’nci yılını idrak etmekteyiz. Şimdiye kadar bünyemizi kemiren ve bütün iptidai maddelerimizi bedava denecek kadar ucuz alarak olgun bir hale soktuktan sonra birkaç misli fiyat farkı ile yine kendimiz geri almak zorunda idik.

Bugün kötü de olsa kendi elimizin ve sanayimizin yapabildiği maddelere kıymet vererek onların dahilde yer almasına ve sürümünün çoğalmasına el birliği ile çalışmalı ve sarılmalıyız. Hariçten gelen fantezi yünlü kumaşın yerine dahilden yapılanı tercihen giymeliyiz. Giymeyenleri telkinle yola getirmeliyiz.

İktisat, artırma deyince aklımıza senenin muayyen haftası gelmektedir. Evet bir hafta ekonomiye yer vermekle az fayda sağlanmaz. 18 milyon insan günde bir kuruş artırsa bu kadar milyon kuruş eder. Bunu aylara veyahut haftalara teşmil etmiş olursak bu rakamın nelere baliğ olacağını okuyucularım takdir ederler. İşte bu davamızın yerine getirilmesi için halkevlerimizle halk odalarımızda bu konu üzerinde sık sık konferanslar verilmelidir. Verilecek öğütler kafalarımıza ve hatta ruhlarımıza kadar yerleştirmenin çarelerine el birliği ve hep birlikte çalışmalıyız

Meselâ hoparlör teşkilâtımız varsa onunla yoksa halkın kalabalık olduğu mahallere birer kürsü konmak suretiyle hatipler tarafından buralarda günün ehemmiyetini belirten hitabeler yapılmalıdır. Şimdiye kadar yalnız okullarımızla kahve ve gazinolarda bu işin tatbikine

gidiliyorsa da halkın çoğu bu işin ehemmiyetinden haberdar değildir. Haftaya girdiğimiz gün diğer millî günlerimizde olduğu gibi hiç olmazsa davul zurna ile bir şenlik yapılırsa bütün yurttaşlar işin mahiyetinden haberdar olurlar.

Varlığımız üzerinde en mühim tesiri yapacak olan bu millî işe hep beraber lââyık olduğu kıymeti verelim!..

M. Özkan” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 17 Aralık 1946: 1-2).

Yerli Malı Kullanma koduna ilişkin “Yerli Mallar Satışı” başlıklı haber HTTH36’da:

“1948 yılı 4’ncü devre kontajyan eşyası İsmetpaşa bucağında iki günden beri satışa başlanmıştır.

Halk şimdiye kadar görmediği her türlü mal çeşidini bu devrede müşkülata uğramadan temin ettiklerinden memnundurlar.” şeklinde yer almaktadır (Gayret Gazetesi, 17 Aralık 1948: 1).

4.2.6. Hatay'ın Anavatana Katılışı

Tablo 10: Hatay'ın Anavatana Katılışı Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı

Kategori: Hatay'ın Anavatana Katılışı	
Kodlar	f
Hatay'ın Anavatana Katılma Kutlamaları	12
Hatay'ın Anavatana Katılma Süreci	6

Tablo 10'a göre 1934-1950 yılları arasında Malatya yerel basınında Milli Günler konulunu haberlerin Hatay'ın Anavatana Katılışı kategorisinde bulunan kodlar: "Hatay'ın Anavatana Katılma Süreci", "Hatay'ın Anavatana Katılma Kutlamaları", olarak belirlenmiştir. Hatay'ın Anavatana Katılışı kategorisi altında en sık yayımlanan haberin "Hatay'ın Anavatana Katılma Kutlamaları" (f=12), en az yayımlanan haberin "Hatay'ın Anavatana Katılma Süreci" (f=6) haberleri olduğu belirlenmiştir. Kodların belirlendiği haberlere ilişkin örnekler HHAK (Hatay'ın Anavatana Katılışı) kısaltmasıyla, ilgili haber numarasında aşağıda verilmiştir.

Hatay'ın Anavatana Katılma Kutlamaları koduna ilişkin "Hatay Bayramı" başlıklı haber HHAK9'da:

"Hatay'ın kurtuluş bayramı halkevinde 23/ 7/ 1939 Pazar günü saat 20.30 da pek fazla bir kalabalık huzurunda heyecanlı ve coşkun merasimle kutlandı. Bu toplantıya: Sayın General Fikri ile kıymetli valimiz, CHP müfettişi, bütün mebuslarımızın, askeri ve mülki erkân şeref vermişlerdi.

Törene halkevi bandosunun çaldığı İstiklal marşı ile başlandı. Daha bir ay evvel teşkil edilen bandomuzun bu muvaffakiyetli çalışı çok alkışlandı. Bundan sonra kıymetli arkadaşımız Avukat Bay Hüsnü Tulum, Hatay'ın tarih ve coğrafyası hakkında kıymetli bir konferans verdi. Muhterem arkadaşımızın büyük kıymetli konferansını gelecek haftadan itibaren neşredebiz. Lise müzik öğretmeni Bay Kadri Gürses kemanla iki güzel parça çaldı. Programın san maddesinde bağlama heyetinin konseri vardı: Evvela bağlamacı Battal ve Mehmet'in iştirakiyle İsmetpaşalı Hakkı mahalli şarkılarımızdan bazılarını okudu. Tahir nahiyesinin Mineyik köyünden halk ve saz şairimiz Hasan Hüseyin okuduğu ve çaldığı mersiye, mehdiye ve diğer şiirleri hazirun üzerinde derin heyecanlar uyandırdı.

Güzide halk şairimiz Hasan Hüseyin Büyük Şef Atatürk için yazdığı mersiye, herkesi ağlattı. Milli şef İnönü için yazdığı mehdiye de çok alkışlandı. Evimizin Hatay bayramı

münasebetiyle tertip ettiği bu toplantının fırsat düştükçe tekrarını diler ve törene iştirak eden bütün kıymetli sanatkârlarımıza takdirlerimiz sunarız.

Halk şairi: Hasan Hüseyin o gece, Hatay kurtuluşu hakkında yazdığı (Hatay) şiirini memnuniyetle sahifelerimize naklediyoruz.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 28 Temmuz 1939: 1).

Hatay’ın Anavatana Katılma Kutlamaları koduna ilişkin “Hatay’ın Kurtuluşu” başlıklı haber HHAK18’de:

“Hatay: Hatay’ın kurtuluşunun yıldönümü olan 23 Temmuz Pazar günü şehrimizde büyük bir bayram töreni yapılmış ve geceleyin şenlikler ve eğlenceler tertip edilmiştir.” şeklinde yer almaktadır (Gayret Gazetesi, 28 Temmuz 1950: 2).

Hatay’ın Anavatana Katılma Süreci kodunda yer alan “Milletler Konseyi Sancak Meselesini Neticelendirdi İsveç Hariciye Nazırının Sancak meselesi için hazırladığı rapor Milletler Konseyince kabul edilmiştir.” başlıklı haber HHAK3’te:

“Cenevre 27 (A.A.)- Milletler Cemiyeti konseyini bugünkü toplantısında İskenderun ile beraber Danzig ve Madrid’ deki elçiliklere sığınanlar meselelerinin neticelerini tespit edecektir.

Milletler Cemiyeti Konseyi bugün toplanmış ve Sancak meselesi mazbata muharriri olan İsveç Hariciye nazırı raporunu okumuştur. Bundan sonra harici vekilimiz T. Rüştü Aras bu rapor muhteviyatını kabul ettiğini söyleyerek kendisine büyük yardımları dokunmuş olan İsveç ve İngiliz hariciye nazırlarına teşekkür etmiştir. Müteakiben sıra ile Fransa, İngiltere ve Sovyet hariciye nazırları birer nutuk söylemişlerdir. Konsey İsveç hariciye nazırının raporunu kabul etmiştir. Buna nazaran milli davamız olan Sancak meselesi şayanı memnuniyet bir şekilde neticelenmiştir.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 29 Ocak 1937: 1).

Hatay’ın Anavatana Katılma Süreci kodunda yer alan “Hatay Meclisi Dünkü Toplantısında Anayasasının Umumi Hükümlerini Kabul Etmiştir” başlıklı haber HHAK8’de:

“Ankara (A.A.)- Hatay Millet Meclisi Dün öğleden önce ve sonra yaptığı toplantılarda Hatay’ın Anayasası bayrak kanunu ile icra makamlarının teşkilat ve vazifeleri ne ben masraf kanunlarını ittifakla kabul ve başvekil Doktor Abdurrahman Melek tarafından okunan hükümet programını tasvip etmiştir. Anayasanın umumi hükümlerine göre Hatay dahili işlerinde tam bir istiklali haiz Türk ekseriyetine müstenit ve cumhuriyet rejimi ile idare olunan ayrı ve müstakil bir varlık teşkil eden bir devlettir. Devletin merkezi Antakya’dır. Hatay’ın bütün vatandaşları muvacehesinde müsavi ve ırk, dil, din farkı gözetilmeksizin aynı medeni ve siyasi haklara sahip ve bilaistisna kanuna riayetle mükelleftirler. Teşrii Kuvvet Hatay halkı namına Hatay Millet

Meclisi tarafından kullanılır. Meclis 4 sene için intihap edilir. Tatil zamanlarında bilahare Meclisin tasvibine arz edilmek üzere hükümet muvakkat kanunlar yapmak salahiyetini haizdir.

Kanunlar ve kararlar adi ekseriyetle kabul ve ittihaz olunur. Nisabı ekseriyet Meclis mağazasının yarısıdır. Hatay Devlet reisi meclis tarafından 5 sene müddetle intihap edilir. Devlet reisi icra meclisinin reyi üzerine Meclisi feshedebilir. İcra meclisi bir reis ile 4 azadan ibarettir ve icra meclisi reisi devlet reisi tarafından seçilir. Hatay'ın nizam ve asayışı 1500'ü geçmeyecek jandarma ve polis kuvvetinden ibarettir. Bayrak kanununa göre Hatay bayrağı al zemin üzerine ay yıldızdır. Yıldızın içi zemin rengindedir. Bayrak kanununun kabulünü müteakip devlet reisi Tayfur Sökmen yanında Türkiye murahhası Cevat Açıkalın Türkiye Başkonsolosu Başvekil Vekillere bütün Meclisi azası ve davetliler olduğu halde terasa çıkarak meclisin önünü dolduran binlerce halk huzurunda top ve müzik sesleri arasında Hatay bayrağını meclis binasına çekmiştir. Meclis bu merasimin akabinde Müstakil Hatay bayrağının ilk defa meclis binasında çekilmesi münasebetiyle kahraman Türk ordusuna Hatay Meclisi'nin selam ve muhabbetlerinin iblağ edilmesini isteyen bir takriri sürekli alkışlarla ve ittifakla kabul edilmiştir." şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 9 Eylül 1938: 1-2).

4.2.7. Lozan Günü Kutlamaları

Tablo 11: Lozan Günü Kutlamaları Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı

Kategori: Lozan Günü Kutlamaları	
Kodlar	f
Lozan Günü Kutlamaları	7
Lozan Günü'nün Önemi	3
Montrö Zaferi	2

Tablo 11'e göre 1934-1950 yılları arasında Malatya yerel basınında Milli Günü konulunu haberlerin Lozan Günü Kutlamaları kategorisinde bulunan kodlar: "Lozan Günü'nün Önemi", "Montrö Zaferi", "Lozan Günü Kutlamaları" olarak belirlenmiştir. Lozan Günü Kutlamaları kategorisi altında en sık yayımlanan haberin "Lozan Günü Kutlamaları" (f=7), en az yayımlanan haberin "Montrö Zaferi" (f=2) haberleri olduğu belirlenmiştir. Kodların belirlendiği haberlere ilişkin örnekler HLGK (Haber Lozan Günü Kutlamaları) kısaltmasıyla, ilgili haber numarasında aşağıda verilmiştir.

Lozan Günü Kutlamaları koduna ilişkin "Lozan Sulhunun Yıl Dönümü" başlıklı haber HLGK7'de:

"Lozan gününün yıl dönümü bugün Halkevinde sayın mebuslarımız, memur ve kalabalık bir halk huzurunda saat 17'de kutlanmıştır.

Bu münasebetle lise öğretmenlerinden Bayan Melahat Sezener tarafından Lozan sulhunun önemini belirten bir konferans verilmiş ve o günün kahramanı İnönü'ye tazim ve bağlılık ifade eden güzel bir şiir de okumuş dinleyenler tarafından alkışlanmıştır." şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 25 Temmuz 1944: 1).

Lozan Günü Kutlamaları koduna ilişkin "Lozan Günü" başlıklı haber HLGK8'de:

"Lozan sulhunun 24'üncü yıl dönümü münasebetiyle dün Halkevinde bir Lozan günü tertip edilmiş ve bir davetli kütlesi huzurunda kutlanmıştır.

Törene halkevi başkanı Hüsnü Tulunoğlu'nun Günü'nün önemini ve kazanılan zaferin büyüklüğünü anlatan nutkuyla başlanmış bundan sonra halkevi müzik kolu tarafından milli türküler

söylenerek vakit geçirilmiş ve törene son verilmiştir.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 25 Temmuz 1947: 1).

Lozan Günü’nün Önemi koduna ilişkin “Lozan Günü’nün Mükafatı” başlıklı haber HLGK10’da:

“Biliniz bakalım!..

Lozan gününün mükafatı nedir?

Ne koca bir tarihin azamet ve haşmetle önünde eğildiği bir millet kahramanına saygı...

Ne vakur bir yıl dönümü... Ne de bugünü, bugüne kadar getirebilen o millet kahramanının önünde hürmetle eğlen inkâr edilmez duygular.

Sadece ve sadece bugünün mükafatı, Ankara Radyosu spikerinin şu soğuk cümlesidir:

-Bugün 24 Temmuz 1923'te Sevr muahedesi kayıtlarından kurtularak milli egemenliğimizin bütün dünyaya kabul ettirdiğimiz yıldönümüdür.

Şakacı” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 26 Temmuz 1950: 1).

Lozan Günü’nün Önemi koduna ilişkin “Lozan'dan İktibaslar” başlıklı haber HLGK11’de:

“24 Temmuz günü Lozan sulhunun imzalandığı ve Türk milletinin istiklalinin yeniden alındığı tarihi bir gün olması itibariyle o güne hasredilmiş sözler ve yazılardan birer iktibas yapmayı vazife bildik.

- Türk milleti kendi hudutları içinde müstakil ve mukadderatını hâkim olarak yaşamaktan başka bir gaye peşinde değildir.

Bu teslim edildiği gün sulhu imzalayacağım, teslim edilmedikçe sulh akdedilemez.

İSMET PAŞA

(13 Kasım 1923 Lozan)

- Bugün Türk'ü tarihine layık kılan ve Türk'ün tarihinde liyakat kazanan eşsiz kahraman ve siyasiye, emsalsiz devlet adamına Türk kalplerinin minnet ve şükran ile çarptığı gündür.

Vasfi Raşit SEVİĞ

(24 Temmuz 1939)

-Harbin ve barışın eşsiz kahramanı Atatürk'ün huzurunda saygı ile eğilelim bu harbin ve barışın Büyük yapıcısı İnönü'ye sonsuz şükran ve minnetlerimizi sunalım.

Mümtaz Faik FENİK

(24 Temmuz 1945)

-En son müzakere gününde: (Boğazlar meselesi)

-Bir Kruvazör Bir harp gemisi şöyle dursun müttefik bayraklı bir kayığın bile kalmasına müsaade edemem.

İSMET PAŞA

LOZAN

24 Temmuz 1950 günü Türkiye'de çıkan gazetelerden bazıları bu millet bayramını hatırlamamış veya hatırlamayı günlük politikasına uygun görmemiştir. Bazı gazetelerde Lozan'a dair tek kelime bulunmaması yalnız hayret edilecek değil aynı zamanda ibret alınacak bir ruh haletini ifade etmektedir.

(24 Temmuz 1950 Ulus)" şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 27 Temmuz 1950: 1).

Montrö Zaferi koduna ilişkin "Montrö Zaferi Halkevimizde Coşkun Tezahürle Kutlandı" başlıklı haber HLGK2'de:

"Türkiye Cumhuriyeti, gerek dünya ve sulh hakkındaki telakkileri, gerekse harp sonrası dünyasındaki diplomatik münasebetler bakımından dünya siyasetinde hem bir sulh garantisi olmuş hem de sulhun organize edilmesi hususunda mühim başarılar temin etmiştir. Dünyanın en karışık ve harp afetinin Bütün şiddetiyle her kıtaya sirayet ettiği bir sırada İnönü diplomasisinin tarihi karakteri sulhçuluk olmuştur. Kuvvetli ve müstakil Türkiye'nin, Lozan'dan beri sulh hizmet eden siyasi varlığı bir yandan devlet hakimiyetini takviye ederken, bir yandan da sulhu haklı bir hale koymaya çalışmıştır.

"Yurtta sulh cihanda sulh" düsturuyla ifade edilen Türk siyaseti, birçok dostluklar temin etmiş ve diplomatik faaliyetlerle de sulhu korumaya teşebbüs etmiştir. Bu haleti ruhiye, Lozan'dan sonra daha geniş bir çerçeve içinde tahakkuk imkânını elde etti.

İşte Montrö Zaferi Türkiye'nin sulh idealini tebarüz ettiren vesikalardan biridir.

Türkiye Cumhuriyeti boğazlara istediği gibi tasarruf ve boğazlarda hâkimiyetini kurmuş olmakla sulhu korumak en kati ve şümüllü adımını atmış oldu. 21 Temmuz Türk diplomasisinin kazandığı büyük zaferin yıldönümüdür.

İsviçre'nin Montrö şehrinde imzalanmış olan Boğazlar mukavelesi, boğazların hakimiyetini kaydüşart onun ezeli bekçisi olan Türk'e vermiştir.

Bugünün hatırası halkevimizde coşkun bir tezahüratla kutlanmış, Maarif müdürü Avni Ülküner tarafından Montrö Konferansı'nın mahiyet ve şumulü hakkında güzel bir söyle verilmiştir.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 22 Temmuz 1941: 1).

Montrö Zaferi koduna ilişkin “Montrö Zaferi Kutlandı” başlıklı haber HLGK4’te:

“Ankara: Aldığımız telgraflar Montrö’de Boğazlar muahedesinin imzası yıl dönümü olan dünkü günün halkevlerinde yapılan toplantılarla kutlandığını bildiriyor.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 23 Temmuz 1941: 1).

4.3.Anma Toplantıları Kategorisine İlişkin Bulgular

4.3.1. Hava Şehitleri Anma Günü

Tablo 12: Hava Şehitleri Anma Günü Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı

Kategori: Hava Şehitleri Anma Günü	
Kodlar	f
Anma Törenleri	14
Şehitlere Duyulan Minnet	8
Tören Hazırlıkları	7

Tablo 12'ye göre 1934-1950 yılları arasında Malatya yerel basınında Anma Toplantıları konulunu haberlerin Hava Şehitleri Anma Günü kategorisinde bulunan kodlar: “Şehitlere Duyulan Minnet”, “Tören Hazırlıkları”, “Anma Törenleri” olarak belirlenmiştir. Hava Şehitleri Anma Günü kategorisi altında en sık yayımlanan haberin “Anma Törenleri” (f=14), en az yayımlanan haberin “Tören Hazırlıkları” (f=7) ile ilgili haberler olduğu belirlenmiştir. Kodların belirlendiği haberlere ilişkin örnekler HHŞA (Haber Hava Şehitleri Anma) kısaltmasıyla, ilgili haber numarasında aşağıda verilmiştir.

Anma Törenleri koduna ilişkin “Hava Şehitleri İhtifali Yapıldı” başlıklı haber HHŞA12'de:

15 Mayıs Hava Şehitleri İhtifali günü, şehrimizde coşkun tezahüratla kutlanmıştır. Saat 12'de Cumhuriyet Alanı'nı dolduran binlerce halkın iştirakiyle yapılan bu merasimde, Valimiz Askeri Komutanlar, parti ve halkevi erkânı, fabrika müdür ve memurları, mülki erkân ve mektepler hazır bulunmuşlardır.

Merasim, fabrika düdüğünün ötmesiyle başlamış ve bu sırada Cumhuriyet Alanı'ndaki bayrak yarıya kadar indirilerek aziz şehitlerimizin hatırasına hürmeten iki dakika sükut edilmiştir, müteakiben hava okulundan genç bir subay vatan müdafaası için hayatlarını feda eden değerli havacılarımızın yadına vesile olan 15 Mayıs gününün mahiyetini izah etmiş ve Türk gücünün havacılıktaki gayet ve yenilmezliğini övmüştür, bundan sonra Türk Hava Kurumu Malatya Şubesi adına Kemal Gücyener güzel bir hitabede bulunmuş, hava kartallarımızın talihlerimizde yaşayan ve ebedileşen sevgilerini tebarüz ettirmiş ve havacılığımızın inkişafı için hava kuramlarına karşı olan ödevlerimizi belirtmiştir. Müteakiben hava okuluna mensup bir gedikli

çavuş tarafından şehitlerimize ait bir manzume okunmuştur. Söylevlerden sonra Bez ve İplik Fabrikası bandosu tarafından çalınan matem havası derin bir huşu içinde dinlenmiş ve bir manga asker tarafından havaya üç el atış yapılarak törene son verilmiştir.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 18 Mayıs 1943: 1).

Anma Törenleri koduna ilişkin “Hava Şehitlerimiz Anıldı” başlıklı haber HŞA13’te:

“Dün Cumhuriyet Alanı’nda ve saat 10’da hava şehitlerimizin anılması töreni coşkun bir tezahüratla kutlanmıştır. Bu törende S. Valimiz, Askeri komutanlar, Parti, Halkevi ve belediye reisleri, devair rüesası, memurlar ve fabrikalar müdürleri, kalabalık bir halk kütlesi hazır bulunmuşlardır.

Merasim başlamadan önce sevgili bayrağımız matem alâmeti olmak üzere yarıya kadar indirilmiş ve aziz şehitlerimizin hatırasına hürmeten yarım dakika ayakta sükût edilmiştir.

Bilumum buharla müteharrik düdükler (Fabrika) ve taşıt vasıtaları, düdüklerini öttürmek sureliyle bu ihtiram sükûtuna iştirak etmişlerdir. Müteakiben kürsüye gelen genç Teğmen Lutfi Okay hava şehitlerimizin değerli hatıralarına temas eden güzel bir hitabede bulunmuştur. (Hitabe aynen aşağıdadır.)

Bundan sonra hava Kurumu adına kürsüye gelen İbrahim Duman, Türk havacılığının inkişafındaki amilleri ve halkımızın hava kurumlarına karşı göstermekte oldukları derin ve sonsuz ilginin mahiyetinden sitayişle bahsetmiş ve hava şehitlerimizin değerli hatıralarını çok samimî bir ifade ile anmıştır. Müteakiben bandonun çaldığı matem havası derin bir huşu içinde dinlenildikten sonra bir manga asker tarafından hayaya üç el silah endahat edilerek törene son verilmiştir.

SAYIN YURDDAŞLARIM:

Bugün aziz yurdumuzun hür havasını iftiharla teneffüs ederken, bizi bu mutlu mazhariyete ulaştırmak için canlarını feda eden, asil hava şehitlerimizi anmak üzere toplanmış bulunuyoruz. Tarihle başlayan büyük Türk ırkının istiklâlini çalmak isteyenlere, ölüm yumruğunu indirirken kanadı kırılan kartallarımızın ruhuna, sevgi ve bağlılığımızdan bir- çelenk örmek ve sunmak için toplandık.

YURDDAŞLARIM;

Ordumuzda tayyarecilik Balkan Harbi’nde başladı. Bu devirde yalnız keşif işlerinde kullanılan tayyarenin, yeni bir tarzda kullanılabileceğini ilk olarak, bu harpte yine dünyaya biz gösterdik. El bombalarından yapılmış demetleri düşman üzerine atmak suretiyle, tayyare bombardımanının mucitliğini aldık.

Bundan sonra Sina Cephesi, Kafkas, Irak, Filistin Cephelerinde Türk evlatlarının: kılıcı, süngüsü, topu, tüfeği kullanmakta gösterdiği ustalık kadar, volanı ve pervaneyi de ne kadar ustaca kullanabileceğini cihana haykırdı.

Büyük harpte. Çanakkale'de kahramanlığımızı göklere yazdık.

Son savaşımızda istiklâl uğruna kanımızla yazdığımız destanların birçoğunu havacılarımız yarattı.

Feragat ve cesaretle her milletin çürüğe ayırdığı köhne tayyarelerle, sınırlarımız kadar göklerimiz de müstevlilerden temizledik.

Türk evlâtlarının kalbindeki istiklâl aşkı köhne motorların tahrik ettiği yamalı tayyarelere bir zafer kartalının azametini verdi.

Son sistem düşman tayyarelerinin sekizini onunu yere çalan, geri kalanlarını da önüne katıp kovalayan, bu kemiyette ihtiyar ve fakat keyfiyette genç ve yılmaz, zafer kartalları oldu.

Sayın Kardeşlerim:

Bugün yurdumuzun dağları kadar dik başlı nehirleri kadar mağrur denizleri kadar sakin duruşumuzu Türk ordusunun tarihimizin ve şeflerimizin yüceliğine borçluyuz.

Büyük Atamız ilk hedefiniz Akdeniz'dir, demişti.

Milli Şefimizin parmağı bize, yeni hedefler gösteriyor. Bunun için her an hazırız. Her an onun emrindeyiz.

Havacılarımız her zaman özenli çalışmalarıyla yeni zaferler için dinç ve hazırdır.

İrkinin zekâsı, devletinin istiklâl ve hürriyeti için onlar, her zaman canlarını fedaya hazır, bir işaret bekliyorlar.

Onların muhtemel bir yurt müdafaasındaki başarıları dünyayı hayran bırakacak kadar büyük olacaktır.

Türkiye'mizin Karadeniz sınırları gibi, hava sınırları da bugün genç kartalların, kanatları sayesinde masun ve emniyettedir.

Bize bugünü kazandıran büyük adsız şehitlerimize binlerce saygı.

Ey Türk sınırlarını yabancı ihtiraslara kilitli bulundurmak için can veren dünün ve bugünün evlâtları.

Ey; yarını sağlamak için çalışırken, sulh ve sükûn içinde ateşe atılarak can veren genç tayyareciler.

Ey canını vatanına armağan eden aziz şehitler ebedi yatağınızda rahat uyuyun. Yurt ufukları güvenlidir. Bulutsuzdur.

Bıraktığınız emaneti ve uğrunda can verdiğiniz istiklâlimizi kıskanç ve azimkâr bekliyoruz.

Yarattığınız destanlara yenilerini ve daha yücelerini eklemek için kalbimizde iman, aşk ve heyecan şahlantıyor.

Siz yurdumuzun hür topraklarında rahat yatın. Adımız Andımızdır. Toprağınızı çiğnetmemek için sınırlarımızı ve yabancı kanat gölgelerini üzerinize düşürmemek için göklerimizi korumağa, daima hazırız,

Büyük şair hakkın var; (Kalsa sınırlarında tek bir kol tek bir bilek

Tarih onu bir kılınç kabzesinde görecekt.)

Teğmen Lutfi OKAY” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 16 Mayıs 1944: 1).

Şehitlere Duyulan Minnet koduna ilişkin “Kanatlı Gençler” başlıklı şiir HHŞA17’de:

“Biz güneşin yoldaşı, kasırgalar eriyiz;

Bulutlarda dolaşan yiğit Türk gençleriyiz,

Uçarız gökyüzünün sonsuz maviliklerinde.

Havacılık aşktır bize mabut da din de...

Tayyareci gençleriz fırtınalar eriyiz

İmanından hız alan şanlı Türk askeriyiz.

Pembe sabah ışığı, tunç kanatlarda titrer;

Geniş ufuklar lâzım, bize dar gelir bu yer,

Gecenin yıldızları çelenkler başımızda,

Düşman hemen geriler, duramaz karşımızda.

*Bu cennet gibi vatan, kahramanlar ülkesi,
Göklerde duyulan Türk kuşunun nefesi...*

*Muhteşem yurt ufkuna canımızla siperiz,
Yabancı gölgeleri yaşatmayız ezeriz...
Hiçbir kara istekli, yaklaşamaz vatana,
Yaman bir ders veririz kem gözlerle bakana*

*Bu memleket ebedi güneşlerin ülkesi...
Göklerinde duyulan Türk kuşunun hür sesi,*

*Zafer tacı ezelden alnımızın süsüdür,
Şebnemler göz yaşıdır, bulutlar örtüsüdür,
Adasız kahramanların, göklerde ölenlerin,
Türkün duyan kalbine sessiz gömülenlerin.*

*Biz kanatlı gençleriz, yıldırımlar eriyiz,
Havaların bekçisi şanlı Türk askeriyiz.”*

şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 17 Mayıs 1946: 2).

Şehitlere Duyulan Minnet koduna ilişkin “Hava Şehitlerini Andık” başlıklı haber HHŞA19’da:

“15 Mayıs 947 Hava şehitlerinin ihtifali münasebetiyle kahraman şehitlerimizin hatıralarını anmak ve övmek üzere kürsüye gelen hatiplerin dileklerini okuyucularımıza sunuyoruz.

Bugün!.. İçlerinin fırtınasını gökyüzünde sembolleştirerek cesaret ve kahramanlık tarihimizin sahifelerine ilâveler yapan aziz hava şehitlerinin günüdür.

Bugün yurdun her yerinde kahraman ve kadirşinas Türk milleti, bağrından kopup kara topraklara düşen aziz Hava Şehitlerini saygı ile anıyor.

Bu anma günü yılların yıllara tatlı bir hüznle devir edegeldiği mukaddes hatıralarla dolu bir gündür.

O, düşenler, bir zamanlar Türk göklerini motor sesleriyle doldurmuş, yıldız alemine bulut denizlerine ulaşmış, karanlık gecelerde mehtap saltanatını seyretmiş, cesaretinin tabiat şiiriyle birleşip yarattığı tatlı iksiri içmiş insanlardı. Türk milletine şiar olan feragat, tevazu ve sadelik içinde aramızdan ayrılan bu yiğitler şimdi etrafımızı saran çiçek kokulu bir hürriyet havasıdır. Gökyüzünün berrak maviliği gök kubbeyi süsleyen bulutların beyaz aksıdır. Yurtta bu gönüllere ocaklara yuvalara sinen huzur dolu bir sükünettir. Bugün! Tabiat, dağlar gökyüzü denizler şahikalar hep onlara mersiyele söyler... Onlarla lisanı ile konuşur. Yurt havasında onların kanat rüzgârı hızlarını okşayan bir muniyeti vardır.

15 Mayıs... Yılda bir kere yurdumun her yerine uğrayan 15 Mayıs!..

Biz ve bizler içimizden eksilenleri unutamayız... Nasıl unuturuz ki... Gökyüzünde dolaşırken hep onlar bizimledir. Kanatlarımızda onların güler yüzlerini görür motor seslerimizde onların gülüşlerini duyarız.

Şerefleri yüreklerimizde konuşmaları damarlarımızdadır.

Arkadaşlar!.. Koklayın havayı, esen rüzgâra kulak verin bakın onları nasıl duyacağız.

Onlar ölümden korkmuş insanlar değildirler. Kahramanlıklarının açtığı yeni çığır, milletimize şeref örneği yaşama varlığımızın birer sembolü olmuştur.

Sizleri yaşatan onların ölümleridir.

Umar öldüler: Kalanlara dirlik ve birlik için... Onlar düştüler: Yurt Gençliğini yükseltmek için! Artık Türk milleti Türk evlâtları yaşama kudretinin ölüm mabedinde olduğunu çoktan öğrenmişler ve iman etmişlerdir. Her biri bir kutsiyet olan bu şehit varlıklarının ölümlerine eseflenmek, acı duymak bizlere yakışmayan bir şiardır.

Yalnız onların bu ayrılığı yüreğimizde yanan yerlerin içli haberinde bizlere yeni yükselmeler vatan vazifelerinde her şeyi yaratacağımıza inanç veren bir iman özü kaynaşıyor ve kaynaşmaktadır.

Ey aziz Hava Şehitleri. Sizler teneffüs ettiğimiz havada, içtiğimiz suda sizler her şeyimizdesiniz.

15 Mayıs sizlerin anma günü değil Türk milletinin vahdet ve bütünlüğünün tek kalp halinde çarpmasının maddi bir izharıdır. Sizleri anmadığımız gün yok ki bizim...

Ey kahraman ölümler. Sizin bizim ve ebediyen bizim kalacak vatan topraklarında rahat uyuyunuz.

Milletiniz, arkadaşlarınız sizlere rahmet diliyor. Aziz Hava şehitleri.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 16 Mayıs 1947: 1).

Tören Hazırlıkları koduna ilişkin “Tayyare Şehitlerini Anma” başlıklı haber HHŞA1’de:

“Ayın 27’nci pazar günü Tayyare şehitlerini anma günüdür. Bu münasebetle o günü saat 11.30’da kışla meydanında merasim yapılacak, ordu ve tayyare cemiyeti namına söylevler söylenecektir. Yurt için yurttaşlar için can vermekten çekinmeyen kahramanları anmak, onları gönüllerimizde yaşattığımızı geride bıraktıklarına bir daha anlatmak için kamunun merasimde bulunmasını bekleriz. Merasime ait program üçüncü sayfamızdadır.

İkinci Kânun 1935 Pazar Günü Yapılacak Tayyare Şehitlerini Anma Programı

- 1- Merasim tam saat 11.30’ da alay karargâhı önündeki meydanlıkta başlayacaktır.
- 2- Merasime askerî kıta jandarma müfrezesi, polis, mektepli, askerî ve mülkî erkân ve memurlar, cemiyetler ve esnaf teşekkülleri iştirak edecektir.
- 3- Merasimde bulunacak kıta ve zevatın duruş biçimi aşağıda gösterilmiştir.

Herkes saat 11.30’dan evvel yerlerini almış olacaklardır.

- 4- Merasim kumandanı Kaymakam Bay Galip’tir.

Merasim saat 11.30’da Bay Galip’in vereceği (Merasimi açıyorum dikkat...!) kumandasıyla başlayacak, bu zaman meydanlıktaki sancak ve bütün resmî binalardaki sancaklar yarıya kadar indirilip çıkarılacak ve aynı zamanda asker selâm vaziyetini ve halk şapkalarını çıkarmak suretiyle ihtiram yaparlar. Yarım dakika devam eden bu işten sonra merasim kumandanının rahat kumandası ile askeri kıta rahat eder ve siviller şapkalarını giyerler.

- 5- Rahat kumandasından sonra bir zabıt tarafından ve bunun ardından Tayyare Cemiyeti namına bir zat tarafından şehitleri anan birkaç söz söylenecektir.

Mektepli, asker, halk tarafından da hep bir ağızdan Onuncu Yıl Marsı söylenecektir.

- 6- Marş bitince bir manga asker meydanlığa çıkarılarak zabıt kumandasında üç el manevra fişeği atılmak sureti ile şehitler selâmlanır.

- 7- Asker ve mektepli ve bütün halk sancak önünden geçmek suretiyle sancağı selamlar ve merasim biter.

- 8- *İş bu program herkes için davetiye yerinedir.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 24 Ocak 1935:1,3).*

Tören Hazırlıkları koduna ilişkin “15 Mayıs Tayyare Şehitleri İhtifali” başlıklı haber HHŞA25’te:

“İzmir’in düşman işgaline uğraması günü (1919)

15 Mayıs Tayyare Şehitleri İhtifali ve İzmir'in düşman işgaline uğraması günüdür. Bugün yurdun dört bir köşesinde büyük törenler yapılacaktır. Haber aldığımıza göre, ilimizde de bugün için merasim hazırlıklarına başlanmıştır. Merasim Hükümet Konağı önündeki açık sahada yapılacak, bütün törenlerde tatbik edildiği veçhile merasime saat 10.30' da başlanacaktır.

Merasime başlarken herkes yarım dakika sükût ihtiramına davet edilecek ve bayrak yarıya indirilecektir. Bütün fabrika boruları ötecek ve bando çalınacaktır.

Merasime, bütün askeri birlikler, liseler, ilkokullar ve bütün devair iştirak edeceklerdir. İki subay bugüne ait hitabede bulunacak ve aziz ölülerimizin ruhunu şad edeceklerdir.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 12 Mayıs 1949: 1).

4.3.2. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü

Tablo 13: 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü Kategorisinde Yer Alan Haber Kodlarının Dağılımı

Kategori: 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü	
Kodlar	f
Atatürk'ün Ölümüne Duyulan Hüzün	35
Yıl Dönümü Törenleri	13
Cenaze Merasimi	7
Atatürk'e Övgü	7
Atatürk'ten Hatıralar ve Sözler	5
Tören Hazırlıkları	5
Vefat Haberi	2

Tablo 13'e göre 1934-1950 yılları arasında Malatya yerel basınında Anma Toplantıları konulunu haberlerin 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü kategorisinde bulunan kodlar: "Vefat Haberi", "Cenaze Merasimi", "Atatürk'ün Ölümüne Duyulan Hüzün", "Atatürk'ten Hatıralar ve Sözler", "Atatürk'e Övgü", "Tören Hazırlıkları", "Yıl Dönümü Törenleri" olarak belirlenmiştir. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü kategorisi altında en sık yayımlanan haberin "Atatürk'ün Ölümüne Duyulan Hüzün" (f=35), en az yayımlanan haberin "Vefat Haberi" (f=2) ile ilgili haberler olduğu belirlenmiştir. Kodların belirlendiği haberlere ilişkin örnekler HAAG (Haber Atatürk'ü Anma Günü) kısaltmasıyla, ilgili haber numarasında aşağıda verilmiştir.

Atatürk'ün Ölümüne Duyulan Hüzün koduna ilişkin "Yaslı Günümüz" başlıklı haber HAAG12'de:

"Bugün, hepimizin gönlünde aynı aziz elem sızlıyor. Gözlerimizde aynı mukaddes membadan coşan yaşlar, ruhumuzda büyük ve müşterek ıstırabımızın tükenmez hicranı var. Her an duyduğumuz acı: benliğimizde için için kıvılcımlanan yangın; bugün yeniden büyüdü, alevlendi. Bütün Türklüğün maneviyatını birden saran ateşten bir çağlayan oldu. Çünkü: Bugün, Atatürk'ü, bizim güneşimiz olan, bize yeniden can veren, ruhumuza hür ve mesut yaşamının zevkini sunan en büyük Türk'ü kaybettiğimiz günün ikinci yıldönümüdür.

Türk milleti: bundan tam iki yıl önce bugün öksüz, Atasız kalmıştı. Önce buna hiçbirimiz inanmamıştık. Atatürk ölür müydü hiç?.. Hayatın kudret ve canlılığın kendiri olan Atatürk, yok olur muydu hiç?... Atanın ölümü: güneşin sönmesi, yıldızların kararması, mehtabın solması, denizlerin kuruması gibi imkânsız bir şeydi. Atatürk'ün ölmesi, ölümü sevdirecek, Tanrıya olan sevgiyi öldürecek bir felâketti! Yaradılış: en mutena eserini yok eder miydi hiç?.. Atatürk ölür müydü hiç?..

Toprak dünyanın fanilerine mukadder olan "Âdem kafilesine katılma kanunu" o göklerin ihsanına nasıl şamil olurdu? Ecel, o bütün bir Türklüğün imanı ile coşan kanı nasıl dondurdu? Ölümün eli; onun beyaz, temiz alnına nasıl dokunurdu? Allah, en güzel, en kıymetli eserine kıyabilir miydi hiç? Atatürk ölür müydü hiç?...

Fakat., ne yazık ki bu; zalim bir hakikatti...

O Tanrılaşan insan; bizden çok uzaklara, ebediyetin yeşil, yüksek göklerine uçup gitmişti... Ümit rengi gözlerini bir daha açmamak üzere yummuştu. Atanın maddiyatı her fani gibi et ve kemikten ibaret olan aziz vücudu; bir avuç toz olmuştu...

Arkasından ağladık. Bütün millet; tek bir yürek, duyan tek bir kalp olarak günlerce bu inanılmaz felâkete ağladık... Göz yaşlarımız: onun kabrine şebnem gönül dolusu minnet ve şükranımız lekesiz alnına çelenk oldu. Ona, ruhumuzda açan ebedî ıstırap güllerinden çelenkler ördük... Hayalini, muazzaz hatırasını canımızın en derin yerine sakladık...! Evet, Atanın maddî hüviyeti arlık bizden ayrıldı... Fakat maneviyatı, ruhu daima bizimde beraberdir. Benliğimizin her zerresinde o var... Bugünkü hür ve mesut yaşayışımız, serbest düşünebilmemiz, her köşesi ayrı bir cennet olan bu mamur ve güzel vatan, bugünkü ticarî ve iktisadî hayatımız, berrak ufuklarımızı süsleyen fabrika bacaları, makine başında çalışan Türk sanatkarı, bütün içtimai haklarına sahip olan Türk kadını, kafası aydın, kılığı medenî, ruhu engin, bilgisi kuvveti enerjik Türk milleti, bu mutlu ve şuurlu topluluk; bu dünyanın en asil ve kudretli devleti, eşsiz Türkiye Cumhuriyeti hep onun eseri değil midir? Bütün bunlardan ondan bir iz, ondan bir hatıra, onun görüş ve duyuşundan bir eser. Onun mavi gözlerinden kıvılcımlar, onun ruhundan ürperişler yok mudur? Şu hâlde Atatürk için nasıl "öldü" diyebiliriz? Bu kadar muazzam ve muhteşem bir eser yaratan insan hiç ölür mü?

Atatürk ölmemiştir. O, aramızda içimizde, benliğimizde yaşıyor. Engin denizlerin zafer şarkıları fısıldayan dalgalarında, rüzgarların sesinde, derelerin akışında, nazlı bayrağın salınışında, İstiklal Marşı'nın namesinde, Türk askerinin göğsünde, çocuklarımızın tebessümünde Ata; bütün hayatıyetiyle yaşıyor!

Her şeyde ondan bir iz, ondan bir gölge var! "Her Türk'te bir Mustafa Kemal var." Atatürk'ün muazzaz ruhu daima bizimle beraberdir. Hatırasından aldığımız ilhamla Milli Şefimizin ardında, Atanın işaret ettiği mukaddes hedefe doğru ilerliyoruz. Onun silâh arkadaşı, sevgili ülkü yoldaşı İnönü, gözlerimizdeki yaşı sildi... Ruhumuzdaki elemi, imana kalbetti.

Eşsiz Atanın sadece maddî hüviyetini kaybetmiş bulunuyoruz. Manevî varlığı gönlümüzün içinde, “İlelebet muhafaza ve müdafaa etmeye” ant içtiğimiz büyük Türkiye Cumhuriyeti ile beraber asırların üstünden aşacak, yaradılışın sonsuzluğuna ulaşacaktır.

Türk yurdunda son fert, son nefesini verinceye kadar “Atatürk” adı daima hürmet ve minnetle anılacak, bu ilahi isim; ölürken dudaklarımızın son ibadeti olacaktır.

Aziz kahraman ebedî uykusunu rahat ve müsterih uysun. Her şeyin fevkindeki asil Türk milleti sağ olsun!...

Lise Türkçe Muallimi Melâhat Sezener.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 8 Kasım 1940: 1).

Atatürk’ün Ölümüne Duyulan Hüzün koduna ilişkin “Ölümsüz Atatürk” başlıklı haber HAAG32’de:

“Lutfi BEYDAĞI

Sekiz yıl önce bugün, içi mavi alevlerle dolu Radyumlu bir göz hayata kapanmış, güneşten büyük ve güneşten ışıklı sarışın bir baş son olarak yastığına düşmüştü.

Değişmez kanun, yalnız Türk’ün değil bütün insanlığın, varlığıyla göğüs kabarttığı ölmez bu kahramanın fani maddesini bu basit merasimle kucakladı.

ATATÜRK, tarihin akışını deriştirmek için doğmuş bir mucizeydi. Askerliği mucize, liderliği mucize, inkılapçılığı mucize, diplomatlığı mucize olan bir kahraman.

Yirmi milyonun mukadderatını korkunç bir uçurum kenarında eline almaktan çekinmeyen sonsuz bu imanla, ölüme karşı gözünü kırpmadan yürüyebilen ölçsüz bir cesaret onun hayatını mucizeli bir destan yapmıştı.

Büyük Milletine ve insanlık ideeline yürekten inanan bu büyük adam, sosyete işinde bile kurmay, cephe vazifesinde bile mürşit ve inkılapçı olan bu yüce başbuğ daima cesurdu. Düşünürken cesur, yürürken cesur, dururken cesurdu, sultanlığı yıkarken. Cumhuriyeti kurarken, fesi atarken cesurdu.

Milletine dayanan, milletini düşünen, milletine inanan Mustafa Kemal gibi bir Başkumandana bu keskin cesaret lâyük olduğu kadar lüzumludur da.

Yine bu yüzdendir ki ordulara olduğu kadar olaylara da kumanda etmesini bilmişti, büyük adam, tarihe emreden adam, tarihe söz geçirebilen adamdır. Atatürk işte bu adamdı.

Onu memnun eden ne defne dallı yaka ne de devlet başkanlığı sandalyesi olmuştu; onu bahtiyar eden Türk olmaktı.

Ne mutlu Türküm diyene cümlesi Türk tarihinin en büyük sözüdür.

O, bizden olduğu, bu milletin bir çocuğu bulunduğu için göklerde yüksek olan başını yukarda tutuyordu; bu şanlı millet de (Mustafa Kemal de benim çoğumdur) diye göğsünü kabartıyor.

Mirasını bekliyor ve yüceltiyoruz, ancak gösterdiği yoldan yürümekle ruhunu şad edebileceğimize inanarak...”

şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 12 Kasım 1946: 1).

Yıl Dönümü Törenleri koduna ilişkin “Anma Töreni” başlıklı haber HAAG36’da:

“10.11. 947 Pazartesi günü saat 9.05’te Halkevinde Atatürk’ün ölümünün dokuzuncu yıl dönümü münasebetiyle anma töreni yapılmıştır.

Tören canavar düdüğünün işaretiyle başlayarak 5 dakika sükût ihtirami yapılmıştır. Bundan sonra Halkevi adına Şemsi Belli tarafından Atatürk’ün hayatı hakkında bir konuşma yapılmıştır, müteakiben kültür derneğinin den Necati İncoğlu da Ebedi Şefe ait İnönü’nün beyannamesini okuyarak dağılmışlardır.

Bundan başka bütün okullarda aynı ihtiram merasimi yapılarak öğrencilere aziz Atanın kutsal hatıratı övülerek anlatılmıştır.

Yine kültür derneğinden Necati İncoğlu tarafından aynı konuda mahkûmlara da cezaevinde bir konferans verilmiştir.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 11 Kasım 1947: 1).

Yıl Dönümü Törenleri koduna ilişkin “Anma Töreni” başlıklı haber HAAG42’de:

“Dün yurdumuzun her tarafında olduğu gibi şehrimizde de anma töreni büyük bir ihtiramla ifa edilmiştir.

Saat 9.05’te Halkevinde başta şehrin ileri gelenleri olmak üzere, yüzlerce vatandaşın da iştirak ettiği bir toplantının, düdüğün çalması ile başlayan 5 dakikalık ihtiram sükutunu müteakip, öğretmenlerden Fatma Turan kürsüye gelerek Büyük Ölü’nün, hayat ve vatani mücadelelerini, bütün safhalarıyla anlattıktan sonra:

Kürsüye gelen öğretmen Safa Ulusoy; Cumhurbaşkanı İsmet İnönü’nün Aziz Atanın ölümü dolayısıyla, Türk milletine hitaben neşrettiği beyannamesini okuduktan sonra resmi ve hususi müesseselerce hazırlanmış olan çelenkler “Atatürk Anıtı’na” konulmuşlardır.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 11 Kasım 1948: 1).

Cenaze Merasimi kodunda yer alan “Atatürk’ün Cenaze Merasimi Gününde Yapılacak İşlere Ait Bir Tamim” başlıklı haber HAAG7’de:

“İcra Vekilleri heyeti kararı aşağıdaki maddelerde aynen yazılıdır.

- 1- *Atatürk’ün ölümü münasebetiyle umumî teessürün resmî sahada tezahürü için aşağıdaki esaslara göre hareket edilmesi muvafık görülmüştür.*

Ankara’da cenaze merasimi yapılacak olan 21 İkinci teşrin 938 tarihinde bütün memlekette resmî veya nimresmi mahiyeti haiz olan dairelerde mekteplerin kapanması temin edilecektir. Hususî müessesata vilâyetler tarafından kapatmaları için ricada bulunacak.

- 2- *Cenaze merasiminin ferdası gününe kadar bayraklar yarı olarak çekilecek eğlence yerlerinin, tiyatro ve sinema bar ve saire gibi açık olmamasına yine aynı şekilde tevessül olunacaktır.*
- 3- *Atatürk’ün vefatı tarihi olan 10 İkinci teşrinden itibaren bir ay zarfında hükûmet memurları suvar ve akşam yemeklerine icabet etmeyecekler ve kendileri de vermeyeceklerdir.*
- 4- *Tespit edilecek program mucibince vilâyet ve kaza merkezlerinle cenaze merasiminin yapıldığı günü Atatürk’ün hatırasına ihtiram merasimi yapılacak ve halkevlerinde Büyük Önderin hayatı hakkında söylevler tertip edilecektir.”*

şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 18 Kasım 1938: 1).

Cenaze Merasimi kodunda yer alan “Atatürk’ün Cenaze Töreni” başlıklı haber HAAG9’da:

“Büyük ve layemut Atatürk’ün cenaze töreni şehrimizde de derin bir huşu ve büyük bir elem içinde icra edilmiştir. Törene sahne olan Cumhuriyet Alanı, binlerce halk tarafından işgal edilmişti. Törene tam vaktinde ve İstiklâl Marşı ile başlandı.

Bunu müteakip Halk Partisi namına (İl yön kurul üyelerinden) ve Halkevi Başkan Vekili Bay Şevki Sözen hitabet kürsüsüne çıkarak büyük ölüye hitaben yazılmış olan çok özlü bir manzumeyi tannan ve gür sesiyle okumaya başladı. Zaten taşmaya müheyya olan göz yaşlarımız, kudretli hatibin kederle ihtizaz eden sesiyle bir kat daha taşı. Büyük sahada çıt yoktu: Yalnız büyük ve aziz Atamıza son ihtiram vazifesini yapmaya koşan binlerce halkın hıçkırıkları iştiliyordu. Şevki Sözen’den sonra hitabet kürsüsüne Lise Türkçe Öğretmeni Melâhat Sezener, bundan sonra Lise Direktörü Vasfî Mahir Kocatürk geldiler. Bu iki değerli hatibin söylevlerini de gelecek nüshamızda telhisan yazacağız. Bu nüshamızda arkadaşımız Şevki Sözen’in okuduğu güzel manzum hitabeyi aynen neşrediyoruz.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 2 Aralık 1938: 2).

Atatürk’e Övgü kodunda yer alan “O, İçimizde ve Aramızdadır” başlıklı haber HAAG33’te:

“O, zulme uzanan güçlü yumruğumuz, bir milletin nurlu alnına yazılmak istenen çirkin bir kadere isyanımızdı.

O, kahraman adaşının meşhur mısra’ını, duysa ve işitse onu, içinde çürümemiş bir kemiği kalmayan elli şu kadar yıllık mezarından sevinçten doğrultup ayağa kaldıracak kadar güzel bir şekilde düzelterek

Bulunur kurtaracak bahtı siyah maderini

diye haykıran bir iman yanardağı, bir irade meksifesiydi.

O, edebiyat tarihimizde daima ümit, iman aşıl原因, ye’si kötöleyen mısralarıyla tanınmış mertlik şairi Namık Kemal’deki bedbinliği bile teselli eden kahramandı:

Vatanın bağına düşman dayasın hançerini

bulunur kurtaracak bahtı siyah maderini.

hangi iman bir hançerde bu kadar soylu bir heyecanla kükremişti?

Sekiz yıl önce güzel İstanbul’un renkli ufuklarını sise o engin melali hatırlıyorum. Boğan o ne büyük ne ölüme benzemez bir ölümdü...

Türk Milletinin nefreti gibi sevgisi de sınır tanımaz heybetli bir seldir. Oğün ağlayan milletin büyüklüğü, ağlanan başbuğun büyüklüğü ile o kadar kardeş o kadar ikizdi ki...

O günler, evde, sokakta, vapurda, tramvayda göğsümüzü tıkayan heyecan, Dolmabahçe’de defalarca hıçkırık hıçkırık selamladığımız na’sı bize unutturuyor, gönlümüzün derinliğinde

— O bu kadar bizimle ve bu kadar içimizde yaşarken büyük salondaki dört yanı meşaleli o sanduka nedir? diyen bir ses duyuyorduk;

onun ölümü o kadar yalandı.

Aradan beş yıl geçtiği halde kanlıca koyunda demirleyen Savarona’ya yüzünü çevirip bakamaz olmuştum. Fakat içimde kıpırdanan bir duygu başımı çevirince onu göreceğime beni inandırmıştı.

Sekiz yıl ne çabuk geçti? İçimizdeki yara o kadar taze ki...

80 yıl sonra 800 yıl sonra onu anan Türk çocuğu 938’deki taptaze elemi duyacak.

İzinden koşmakla onu sevindirmiş oluyoruz.

O, ileri bir cemiyetin sağının temellerini attı; eserini tamamlayamazsak bize kırılacaktı. Onu kırmaya razı olabilecek yürek asla Türk'ün olamaz.

Mücahit KIZILIRMAK” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 12 Kasım 1946: 2).

Atatürk’e Övgü kodunda yer alan “Büyük Türk Milletine” başlıklı haber HAAG63’te:

“Bütün ömrünü hizmetine vakfettiği sevgili milletin ihtiram kolları üstünde Ulu Atatürk’ün fani vücudu istirahat yerine tevdi edilmiştir.

Hakikatte yattığı yer, Türk milletin onun için aşk ve iftiharla dolu olan kahraman ve vefalı göğsüdür.

Atatürk, tarihte uğradığımız en zalim ve en haksız ittiham gününde meydana atılmış, Türk milletin masum ve haklı olduğunu iddia ve ilân etmiştir. İlk önce ehemmiyeti kavranmamış olan bu gür sesi asla yıpranmayan bir kuvvetle cihanın şuuruna nüfuz etmiştir.

En büyük zaferleri kazandıktan sonra Atatürk, ömrünü yalnız Türk milletin haklarının, insaniyete ezeli hizmetlerini ve hak ettiği meziyetlerini ispat etmekle geçirmiştir. Milletimizin büyüklüğüne, kudretine, faziletine medeniyet istidadına ve mükellef olduğu insaniyet vazifelerine sarsılmaz itikadı vardı. “Ne Mutlu Türküm Diyene” dediği zaman kendi engin ruhunun, hiç sönmeyen aşkını en manalı bir surette hulâsa etmiştir.

Fena zihniyet ve idare ile geri bırakılmış Türk cemiyetini, en kısa yoldan insanlığın en mütekâmil ve en temiz zihniyetleriyle mücehhez modern bir devlet haline getirmek onun başlıca kaygısı olmuştur. Teşkilâtı esasîyemizde ve bugün bütün vatandaşların vicdanlarında yerleşmiş olan lâik, milliyetçi, inkılâpçı, devletçi cumhuriyet bize bütün evsafı ile Atatürk’ün emanetidir.

Ufulünden beri Atatürk’ün aziz adı ve hatırası bütün halkımızın en candan duygularıyla sarılmıştır. Memleketimizin her köşesinde ve bütün milletçe kendisine gösterdiğimiz samimi bağlılık devlet ve milletimiz için kudret ve vefanın belîğ misalidir. Türk milletin aziz Atatürk’e gösterdiği sevgi ve saygı onun için Atatürk gibi bir evlat yetiştirebilir bir kaynak olduğunu bütün dünyaya göstermiştir...

Devletimizin banisi ve milletimizin fedakâr, sadık hadimi insanlık idealinin âşık mümtaz sıması, Eşsiz Kahraman Atatürk...!

Vatan sana minnettardır, Bütün ömrünü hizmetine verdiği Türk milleti ile beraber senin huzurunda tazim ile eğiliyoruz. Bütün hayatında bize ruhundaki ateşten canlılık verdin emin ol, aziz hatıran sönmeyen meşale olarak ruhlarımızı daima ateşli ve uyanık tutacaktır.

Reisi Cumhur İsmet İnönü” (Yeni Malatya Gazetesi, 10 Kasım 1949: 1,3).

Atatürk'ten Hatıralar ve Sözler koduna ilişkin “Atatürk'ten Hatıralar” başlıklı haber HAAG25'te:

“Atatürk'ün, kalemiyle işaretlediği tarihi bir yazı

Serbest Fırkanın feshinden sonra Atatürk'ü Samsun'a teşriflerinde kütüphanedeki eserleri tetkik ederken -Fransız İnkılabında Güzel Kadınlar- adındaki inkılap eserinde şu satırların altını çizmişti:

(Tam ve mutlak hürriyet ormanlarda yaşayan hayvanlara hastır. Beşerin hürriyeti mensup bulunduğu cemiyetin âdet ve nizamlarıyla çerçevelidir. Bu çerçeve haricine çıkmak Umumi nizamı bozmak olur.)

Nazım Özgen Yüzbaşıoğlu”

şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 9 Kasım 1945: 2).

Atatürk'ten Hatıralar ve Sözler koduna ilişkin “BÜYÜK MATEMİMİZ, Atatürk 11 Yıl Evvel Bugün Ebediyete İntikal Etti, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi” başlıklı haber HAAG60'ta:

“Ey Türk Gençliği!

Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni, bu hazineden, mahrum etmek isteyecek, dâhili ve harici, bedhahların olacaktır. Bir gün istiklal ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin. Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklal ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve delâlet ve batta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakru zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte; bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!”

şeklinde yer almaktadır (Yeni Malatya Gazetesi, 10 Kasım 1949: 1, 3).

Tören Hazırlıkları koduna ilişkin “Atatürk’ün Ölümü Dolayısıyla Yapılacak Hazin Tören” başlıklı haber HAAG38’de:

“Yarın Atatürk’ün ölümünün 10. yıl dönümüdür.

Bu münasebetle, Atatürk Anıtı etrafında, mekteplilerin de iştirak edeceği bir anma törenini müteakip ayrıca Halkevinde bir toplantı yapılacaktır.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 9 Kasım 1948: 1).

Tören Hazırlıkları koduna ilişkin “Büyük Atatürk’ün Ölüm Yıl Dönümü Münasebetiyle Yapılacak İhtifal Programı” başlıklı haber HAAG48’de:

“10.11.1950 Cuma günü büyük Atatürk’ün ölüm yıl dönümüdür.

Bu münasebetle yapılacak anma töreni aşağıda gösterilmiştir.

1- *O gün saat 9.05’te İlimizin en yüksek eğitim müessesesi olan Lise Binasında mülki adli ve askeri amirlerle daire ve müessese başkanlarının iştirakiyle, ayrıca bütün okullar da buna muvazi ve kendi bünyeleri içerisinde birer ihtifal merasimi yapılacaktır.*

2- **ANMA PROGRAMI:**

A- *İhtiram duruşu*

B- *İstiklâl Marşı*

C- *Lise Tarih öğretmeni Mevlüt Oğuz tarafından Atatürk’ün Hayatı ve Memlekete Yaptığı Büyük Hizmetler hakkında bir konuşma.*

Ç- *Topluca Atatürk Abidesine gidilerek çelenkler konulacak ve bu suretle merasime son verilecektir.*

3- *Şehirde mutat yerlerde bulunan Bayraklar yarıya indirilecektir.*

4- *Sinema, tiyatro ve çalgılı eğlence yerleri o gün çalışmayacaktır.*

5- *10/11/1950 Cuma günü saat tam 9.05’te Mensucat Fabrikası ve Belediyeye ait canavar düdüklarının çalınmasıyla ihtiram duruşuna geçilecek ve düdükların sona ermesiyle bu duruşa son verilecektir.*

6- *Bu düdüklere duyan resmi ve özel bütün fabrika ve diğer nakil araçları kendi düdükleriyle buna iştirak edecekler ve herkes olduğu yerde ihtiram duruşuna geçecektir.*

7- *Bu programın tatbikine Millî Eğitim Müdürü, Belediye Başkanı ve Emniyet Müdürü görevlidir.”*

şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 10 Kasım 1950: 1).

Vefat Haberi koduna ilişkin başlığı bulunmayan ve Atatürk'ün fotoğrafının altında neşredilen haber HAAG1'de:

“Dün saat birden sonra Radyo neşriyatıyla sevgili Atatürk'ümüzün vefat haberini derin bir teessürle haber aldık. Bu haber, Malatya'mızda çok derin bir matem havası uyandırdı. Ulu önderine candan bağlı ve ancak onun bahşettiği bir hakla yaşayan biz Türkler bugün göz yaşlarını bağına sindirmek isteyen yetim bir çocuk gibi inliyoruz. Esasen Ulu Şefin hastalığı bir sızı gibi kalplerimize sokulmuş ve benliğimizi yaralamıştı. Bugün bu yaranın kanayan ıstırabı ile en elemli ve en acıklı bir günümüzü yaşıyoruz.

Ulu Gazinin yarattığı harikalarla duyduğumuz gurur ve sevinç ne kadar büyükse bugün onun vefat haberinden duyduğumuz acı hepsinden daha üstün ve daha büyüktür. Türk milletinin ruhunda sonsuz bir sevgi ve saygı ile yaşayan Ulu Atatürk'ün vefat haberiyle dolan göz yaşlarımız bir ağu gibi içimize inerken bütün bir Türklüğe bu telâfisi mümkün olmayan kayıptan dolayı taziyelerimizi sunmayı bir borç telâkki ederiz.” şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 11 Kasım 1938: 1).

Vefat Haberi koduna ilişkin “Reisicumhur İsmet İnönü'nün Gençliğe Telgrafları” başlıklı haber HAAG4'te:

“Reisicumhur İsmet İnönü Ankara Yüksek Tahsil gençliğine şu telgrafları göndermişlerdir:

Ankara Yüksek Tahsil gençliğinin candan ve halisane duygularına teşekkür ederim. Şifa ve teselli kabul etmez büyük acıya tahammülü ancak siz gençlerin vatana hizmet aşkıyla yetismekte olduğunuz güvende buluyorum.”

şeklinde yer almaktadır (Fırat Gazetesi, 18 Kasım 1938: 1).

4.4. Sosyal Bilgiler Çalışma Alanının Milli Gün ve Bayram Kutlama Gelenekleri Açısından Değerlendirilmesi

Sosyal Bilimler, genel olarak insan ilişkilerini, davranışlarını inceleyen ve bununla ilgilenen disiplinleri içermektedir. İnsanın insanla ve çevresiyle olan etkileşimlerinden meydana gelen bilgilerin, insani ve toplumsal yönlerini ispatlama prensibiyle oluşturulan, içerisinde pek çok disiplini barındıran bilimler topluluğu olarak tanımlanabilmektedir (Keçe ve Merey, 2011: 112). Değişimi ve sürekliliği incelemesi, bireyi toplumsallaştırma amacı gütmesiyle eğitim sistemi, Sosyal Bilimlerin etkin bir yer kazanmasına yol açmış ve eğitimin hem bir sosyal bilim dalı hem de sosyal bilimlerin uygulama alanı konumuna gelmesi Sosyal Bilgiler kavramını oluşturmuştur (Avcı ve Asma, 2013: 260).

Sosyal Bilimlere ait farklı disiplinlerin birleştirilmesiyle ortaya çıkan bir öğretim programı olan Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi, hukuk gibi sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayanarak öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı olarak tanımlanmaktadır (Bilgili, 2012:4). Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilimlerin bulgularını, öğrencilerin seviyesinde basitleştirerek öğrencilere aktarmak ve bu sayede öğrencilere sosyal yaşama uyum sağlama, karşılaştığı problemlere çözüm üretmede kullanacağı bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmak amacı taşıyan bir vatandaşlık eğitim programı olarak ifade edilmektedir (Ünlüer, 2008: 3).

İnsanı ilgilendiren bilimlerin, toplumda en iyi insan tipini yetiştirmek amacı taşıyan Sosyal Bilgiler dersi aracılığıyla aktarılması her manada önem arz etmektedir diyebiliriz. Temel amaçlarından biri etkili vatandaş yetiştirmek olan bu ders için milli ve manevi değerlerin aktarılması, milli bir bilinç oluşturulması noktasında belirli günler ve haftaların yerinin oldukça önemli olduğunu söyleyebiliriz. Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarından biri olan iyi bir vatandaş yetiştirmek, ülkesine ve topluma karşı görevlerinin ve sorumluluklarının farkında olması, çevresindeki olaylara karşı bilinçli tutum sergilemesi ile mümkündür (Tıraşoğlu, 2019: 62). Bu doğrultuda, belirli günler ve haftalar kutlanırken belirli bilgiler ve duyarlılıklar verilmekte, gelecekteki konulara

gönderimler yapılmaktadır. Belirlenen bu özel günlerin amaçları ve içerikleri amaca hizmet edecek şekilde kutlandığı takdirde öğrencilerde milli bilinç oluşmasında önemli katkıları olacaktır. Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğinde belirtilen dini ve milli bayramlarımızın, gelenek- göreneklerimizin toplumsal yaşamdaki önemini kavrayabilme, vatan ve millet sevgisini geliştirebilme, tarihi değerlerimizle gurur duyabilme, kişisel, toplumsal sağlığımızı ve çevremizi korumanın önemini benimseyebilme, ulusal ekonominin ve tutumlu olmanın yaşantımızla ilişkisini anlayabilme, hayvanları ve ormanları koruma konusunda bilinçlenme şeklinde özetlenebilen hedefler Sosyal Bilgiler öğretiminin genel hedefleriyle çok yakından ilgilidir (Şenses, 2002: 40-42).

Sosyal Bilgiler dersi sosyal bilimlere ait birden çok disiplini içinde barındıran bir çalışma alanı olarak, neredeyse yaşamın her alanıyla ilgili bilgi ve becerileri içinde barındırıyor diyebiliriz. Düzenli bir şekilde tekrar edilen milli günler, bayramlar, törenler yaşamın en içinden, istisnasız herkesi ilgilendiren özellikte olması sebebiyle en büyük görevin Sosyal Bilgiler dersine düştüğünü ifade edebiliriz. Öğrencilerin bu özel günlere dair bilgilendirilmesi, öneminin kavratılması, bunun devamlılığı için bilinç kazandırılması açısından oldukça önem arz etmektedir.

4.4.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programının (Öğrenme Alanı, Kazanım ve Etkinlik Olarak) Milli Gün ve Bayram Kutlama Gelenekleri Açısından Değerlendirilmesi

Öğretim programlarının genel amacı her okul kademesinde bulunan öğrencilerin kendi gelişim düzeylerine uygun beceri ve yeterlilikleri kazanabilmeleri, akabinde bu değerlerden milli ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürebilmelerini sağlamaktır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018: 3).

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın özel amaçlarını inceleyecek olursak, bu amaçların 18 maddeden oluştuğunu görmekteyiz. Araştırmamızla ilgili olabilecek maddeleri ise şunlar olarak nitelendirebiliriz (MEB, 2018: 8):

-Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri,

-Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayıp demokratik, laik, millî ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,

-Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri,

-Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları,

-Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları

-İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçlerini ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenlemeleri,

-Millî, manevi değerleri ile evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmeleri.

Sosyal Bilgiler Dersi için öğretim programının uygulanmasında dikkat edilecek bazı hususlar belirtilmiştir. Bunlardan biri de millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencilerin tarihsel duyarlılığının ve milli bilinçlerinin geliştirilmesi olarak belirlenmiştir (MEB, 2018: 10). Araştırmamızda incelediğimiz ve incelemediğimiz birçok önemli gün, yeni nesillerin milli bilinç geliştirmesi için önemli birer unsur olarak görülmektedir. Bugünlerin, yaşandığı dönemden itibaren unutulmamasını, her sene anmak suretiyle zihinlerde yer edinmesini ve canlı tutulmasını sağlamak, en çok da tarihsel duyarlılığı geliştirmeyi amaçlayan Sosyal Bilgiler Dersi için önem arz etmektedir diyebiliriz. Ders kitaplarında yapılan incelemeler doğrultusunda tespit edilen konularda vurgusu yapılan ya da yapılabilecek olarak gördüğümüz kazanımların şunlar olduğunu ifade edebiliriz:

4.sınıfta milli gün ve bayramlarla ilgili tespit edilen öğrenme alanı ve kazanımları şu şekildedir:

Kültür ve Miras öğrenme alanında tespit ettiğimiz bilgiler, “Milli Kültür Öğelerimiz” konusu “Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri araştırarak

örnekler verir.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir. ‘Bir Kahramanlık Destanı: Millî Mücadele’ konu başlığı “Millî Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Millî Mücadele’nin önemini kavrar.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanında tespit ettiğimiz bilgiler “Doğal Afetlere Hazır Olalım” konusu “Doğal afetlere yönelik gerekli hazırlıkları yapar.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında tespit ettiğimiz bilgiler “Bilinçli Tüketici Olalım” konusu “Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

Etkin Vatandaşlık öğrenme alanında tespit ettiğimiz bilgiler “Özgürlük ve Bağımsızlık” konusu “Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğü arasındaki ilişkiyi açıklar.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

Küresel Bağlantılar öğrenme alanında tespit edilen “Komşularımız” konu başlığı “Türkiye’nin komşuları ve diğer Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerini kavrar.” kazanımıyla ilişkilendirilmiştir.

5.sınıfta milli gün ve bayramlarla ilgili tespit edilen öğrenme alanı ve kazanımları şu şekildedir:

Birey ve Toplum öğrenme alanında tespit ettiğimiz bilgiler “Olayların Çok Boyutluluğu” konusu “Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

Kültür ve Miras öğrenme alanında tespit ettiğimiz bilgiler incelenen iki kitapta “Kültürel Özelliklerimiz” ve “Zengin Kültürümüz” konuları “Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir. Yine bu alanda “Ortak Değerlerimiz” konusunda ve yine bir önceki konu da “Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki rolünü analiz eder.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir. “Geçmişten Günümüze”, “Geçmişten Günümüze Kültürümüz” konuları ise “Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihî gelişimini değerlendirir.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir. Eğitim Bilişim Ağı (EBA)’nda yalnızca bu öğrenme alanında “Kültürel Zenginliğimiz- Bayramlarımız” başlıklı bir video bulunmaktadır.

Dini, milli ve mevsimsel olmak üzere bayramlar üç şekilde sınıflandırılmış ve bu bayramların hangisi olduğu videoda belirtilmiştir.

Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında “Yeni Fikirler Geliştiriyoruz” ve “Ekonomi İçin Yeni Fikirler” konuları “İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

6.sınıfta milli gün ve bayramlarla ilgili tespit edilen öğrenme alanı ve kazanımları şu şekildedir:

Birey ve Toplum öğrenme alanında incelenen iki kitapta yer alan “Kültür ve Toplumsal Birliktelik” ve “Bizi Biz Yapanlar” konuları “Sosyal, kültürel ve tarihî bağların toplumsal birlikteliğin oluşmasındaki yerini ve rolünü analiz eder.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir. Yine ilk kitapta “Farklılıklara Saygı Duyuyorum” konusu “Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik ön yargıları sorgular.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

Kültür ve Miras öğrenme alanında kitaplarda yer alan “Orta Asya’da Kurulan İlk Türk Devletleri” konusunda bulunan ‘Ergenekon Destanı’, “Türklerin Anayurdu Orta Asya” konusunda yer alan ‘Uygur Türeyiş Destanı’ ağaç kavramını vurgulaması bakımından önemli olmakla birlikte “Orta Asya’da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir. Yine bu öğrenme alanında “Türkler İslamiyet ile Tanışıyor” konusunda Nevruz Bayramı’nın bahsi geçmekte, “Türklerin İslamiyet’i kabulleri ile birlikte siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen değişimleri fark eder.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanında ilk kitapta bulunan “Türkiye’nin Fiziki Coğrafya Özellikleri” konusunda ağaç çeşitliliğine yer verilmesi bakımından inceleme alanımızda yer almıştır ve “Türkiye’nin temel fiziki coğrafya özelliklerinden yer şekillerini, iklim özelliklerini ve bitki örtüsünü ilgili haritalar üzerinde inceler.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında “Kaynakların Ülke Ekonomisindeki Yeri” konusunda ‘Ormanlarımız’ ve ‘topraklarımız’ konularında ağaç

ve toprak unsurlarına değinilmekte, “Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

Etkin Vatandaşlık öğrenme alanında “Geçmişten Günümüze Yönetim Biçimleri” konusu 29 Ekim tarihine değinmiş “Demokrasinin temel ilkeleri açısından farklı yönetim biçimlerini karşılaştırır.” kazanımıyla ilişkilendirilmiştir. İkinci kitapta “Yönetimin Karar Alma Sürecine Katılıyorum” konusunda ‘Sivil Toplum Kuruluşları’ başlığında TEMA Vakfı’na ve ağaçlandırmanın önemine değinilmiş, “Yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurları analiz eder.” kazanımıyla ilişkilendirilmiştir.

Küresel Bağlantılar öğrenme alanında “Türk Cumhuriyetleri ve Komşu Ülkelerle İlişkiler” konusunda 29 Ekim tarihinin Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu olduğu belirtilmiş, “Ülkemizin Türk Cumhuriyetleri ve komşu devletlerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerini analiz eder.” kazanımıyla ilişkilendirilmiştir. Diğer kitapta “Türkiye Beklenilendir” konusunda 23 Nisan’la alakalı soru yöneltilmiş, “Ülkemizin Türk Cumhuriyetleri ve komşu devletlerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerini analiz eder.” kazanımıyla ilişkilendirilmiştir. Yine aynı kitapta bu alanda “Dış Alım Dış Satım” konusunda yerli malı kullanımı tavsiye edilmiş ve “Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini analiz eder.” kazanımıyla ilişkilendirilmiştir. “Milli Dış Politikamız” konu başlığı “Ülkemizin Türk Cumhuriyetleri ve komşu devletlerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerini analiz eder.” kazanımı ile ilişkilendirilmektedir.

7.sınıfta milli gün ve bayramlarla ilgili tespit edilen öğrenme alanı ve kazanımları şu şekildedir:

Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında mevcut olan üç kitapta “Topraktan Üretir Toprağı Yönetiriz”, “Toprak Ana”, “Üretim ve Yönetimin Temeli Toprak” konu başlıkları “Üretimde ve yönetimde toprağın önemini geçmişten ve günümüzden örneklerle açıklar.” kazanımıyla ilişkilendirilmiş, toprağın önemi vurgulanmıştır.

Etkin Vatandaşlık öğrenme alanında kitabın birinde “Demokrasinin Serüveni” konusunda “Demokrasinin ortaya çıkışını, gelişim evrelerini ve günümüzde ifade ettiği anlamları açıklar.” kazanımı ile ilişkilendirilmiş, 23 Nisan ve 29 Ekim günlerinin tarihi önemi belirtilmiştir. Bu iki günün önemi diğer iki kitapta “Atatürk ve Demokrasi” ve

“Atatürk’ten Milletimize Armağan” konu başlıklarında “Atatürk’ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.” kazanımı doğrultusunda verilmiştir. “Atatürk ve Demokrasi” konu başlığı “Atatürk’ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

Küresel Bağlantılar öğrenme alanında yalnızca bir kitapta “Dünyayı Biz Kurtaracağız” konu başlığında ağaç dikmenin önemine değinilmiş ve “Arkadaşlarıyla birlikte küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştirir.” kazanımıyla ilişkilendirilmiştir.

4.4.2. Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının (4,5,6 ve 7. Sınıf) Milli Gün ve Bayram Kutlama Gelenekleri Açısından Değerlendirilmesi

4.4.2.1. 4. Sınıf Ders Kitabı Değerlendirmesi

Kitapta ‘Geçmişimi Öğreniyorum’ ünitesinde ‘Milli Kültür Öğelerimiz’ konu başlığı altında genel olarak bayramların da bu ögenin bir parçası olduğuna ve bayramlarda yapılan bayram namazı, el öpme, bayram kutlamaları gibi unsurlar belirtilerek dini bayramlara vurgu yapılmıştır (Tüysüz, 2019: 36, 43). Araştırmaya konu olan milli gün ve kutlamalar sırasıyla incelendiğinde, Halkevleri Kuruluş Yılı Dönümü, Ağaç Bayramı, Toprak Bayramı, Bahar Bayramı, Hava Şehitleri Anma Töreni, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, Hatay’ın Anavatana Katılışı, Lozan Günü Kutlamaları, 30 Ağustos Zafer Bayramı, 26 Eylül Dil Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk’ü Anma Töreni, Tutum, Yatırım ve Yerli Malları Haftası gibi önemli günlerin ve bayramların direkt bir şekilde ders kitabında yer almadığı görülmüştür. Yalnızca ‘İnsanlar ve Yönetim’ ünitesinde, ‘Özgürlük ve Bağımsızlık’ konu başlığı altında, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nın Atatürk tarafından çocuklara armağan edilen ilk bayram olduğu ve 20 Nisan 1983’te çıkarılan bir kanunla Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı adını aldığı belirtilmiştir. 23 Nisan günlerinde okullarımızda bayram törenleri yapıldığı, ayrıca ilçe, il ve ülke çapında resim, şiir, kompozisyon yarışmaları düzenlendiği belirtilerek birkaç kompozisyon örneği verilmiştir (Tüysüz, 2019: 168-169). Ancak bu önemli günlere atıf yapılabilecek konuların bazılarının mevcut olduğu görülmüştür. ‘Yaşadığımız Yer’ ünitesinde ‘Doğal Afetlere Hazır Olalım’ konu başlığı altında heyelan ve çığ gibi doğal afetlere karşı ağacın öneminden bahsedilmiştir (Tüysüz, 2019: 83). ‘Geçmişimi

Öğreniyorum' ünitesinde 'Bir Kahramanlık Destanı: Millî Mücadele' konu başlığı altında 19 Mayıs 1919 tarihi Atatürk'ün Samsun'a ilk çıktığı tarih olarak ifade edilmiştir (Tüysüz, 2019: 50). 30 Ağustos tarihi de Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nin tarihi olarak verilmiştir (Tüysüz, 2019: 58). 'Üretimden Tüketime' ünitesinde 'Bilinçli Tüketici Olalım' konu başlığında yerli malı kullanılması ve Türk Malı olarak ülke ekonomisine katkıda bulunulması gerektiği ifade edilmektedir. Yine aynı konu başlığı altında tutumlu olmak ve gereksiz para harcamamak konusuna da değinilmiştir (Tüysüz, 2019: 135, 138). 4. sınıf ders kitabında Lozan'a dair bir bilgi "Batı Cephesi'nde Savaş" konusunda Millî Mücadele kahramanları tanıtımı yapılırken Albay İsmet İnönü'nün Lozan Barış Konferansı'nda Türkiye'yi temsil ettiği belirtilen kısımdır (Tüysüz, 2019: 56). "Komşularımız" konu başlığı altında ise Türkiye'nin komşu ilkeleri tanıtılırken Yunanistan kısmında Yunanistan'da azınlık statüsüne sahip tek grup olan Batı Trakya Türklerinin haklarının, 1923 tarihli Lozan Antlaşması ile güvence altına alındığı bilgisi verilmiştir (Tüysüz, 2019: 178).

4.4.2.2. 4. Sınıf Çalışma Kitabı Değerlendirmesi

Ders kitabındaki bilgiler doğrultusunda hazırlanmış olan çalışma kitabı içerdiği gün ve bayramlar olarak aynı doğrultuda olduğu görülmektedir. Doğal afetlere karşı alınabilecek önlemler arasında ağaç dikmenin ve ağacın önemini ifade eden etkinliklere yer verilmiştir (Doğangüzel vd., 2020: 71, 75, 77). 23 Nisan tarihi kutlanan çocuk bayramı olarak yabancı ülkelere misafir çocukların gelmesiyle alakalı bir etkinlik şeklinde yer almıştır (Doğangüzel vd., 2020: 159). 19 Mayıs 1919 yılı Atatürk'ün Samsun'a çıkışı olarak çeşitli çalışmalarda yer almıştır (Doğangüzel vd., 2020: 40, 41, 42, 43, 44, 46). 30 Ağustos, Başkomutanlık Meydan Muharebesi bir eşleştirme ve Özgürlük ve Bağımsızlık isimli bir metinde yer almıştır (Doğangüzel vd., 2020: 41, 138). Yerli malı kullanmayı tercih etmek konusunda bir etkinlik bulunmaktadır ve 12-18 Aralık tarihlerinde kutlanan Yerli Malı Haftası'yla vurgulanmak istenen nedir şeklinde yöneltilen bir soru mevcuttur (Doğangüzel vd., 2020: 114,115).

4.4.2.3. 5. Sınıf Ders Kitabı Değerlendirmesi

İki farklı Sosyal Bilgiler 5. Sınıf kitabı bulunmaktadır. İlk kitabı incelediğimizde, Halkevleri Kuruluş Yılı Dönümü, Ağaç Bayramı, Toprak Bayramı, Bahar Bayramı, Hava Şehitleri Anma Töreni, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Töreni,

Hatay'ın Anavatana Katılışı, Lozan Günü Kutlamaları, Tutum, Yatırım ve Yerli Malları Haftası gibi önemli günlerin ve bayramların direkt bir şekilde ders kitabında yer almadığı görülmüştür. 'Geçmişe Yolculuk' ünitesinde 'Zengin Kültürümüz' konu başlığı altında milli bayramlarımıza değinilmektedir. Millî Mücadele döneminde kazandığımız başarıları simgeleyen ve her yıl ülkemizde kutlanan bayramlar olarak 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı ve 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı birer açıklama cümlesi şeklinde yer almaktadır. Yine aynı sayfada incelediğimiz Bahar Bayramına karşılık gelebilecek Nevruz Bayramı'ndan mevsimlik bayram olarak bahsedilmiştir (Harut, 2020: 52). Ağaç bayramına, ders kitabının 16. sayfasında 'Bir Bütünün Parçasıyız' ünitesinde, 'Olayların Çok Boyutluluğu' konusunda TEMA'nın resmî sitesinden alınan metinden yola çıkılarak değinilebilir. 'Ekonomi ve İnsan Yaşamı' ünitesinde, 'Yeni Fikirler Geliştiriyoruz' konusunda Tutum, Yatırım ve Yerli Malları Haftası'na vurgu yapılabilecek konu olarak da kitabın 133. Sayfasında kaynakların sınırsız olmadığı bu yüzden tasarruf yapılması gerekliliğini ifade eden kısım gösterilebilir (Harut, 2020).

İkinci kitapta ise araştırmada incelediğimiz milli gün ve bayram kutlamalarından hiçbirinden bahsedilmediği görülmüştür. Bayram olarak yalnızca Kültürel Özelliklerimiz konusunda dini bayramlardan, bu bayramda yapılan bazı ritüellerden bahsedilmiştir (Evirgen vd., 2021: 50).

4.4.2.4. 6. Sınıf Ders Kitabı Değerlendirmesi

6. sınıfa ait yine iki farklı kitap bulunmaktadır. İlk kitapta Halkevleri Kuruluş Yıl Dönümü, Ağaç Bayramı, Toprak Bayramı, Hava Şehitleri Anma Töreni, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, Hatay'ın Anavatana Katılışı, Lozan Günü Kutlamaları, 30 Ağustos Zafer Bayramı, 26 Eylül Dil Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Töreni, Tutum, Yatırım ve Yerli Malları Haftası gibi önemli günlerin ve bayramların direkt bir şekilde ders kitabında yer almadığı tespit edilmiştir. 'Uluslararası İlişkilerimiz' ünitesinde 'Türkiye Beklenilendir' konu başlığı altında 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın dünyada kutlanan ilk ve tek çocuk bayramı olmasının Türkiye'nin uluslararası rolü açısından nasıl değerlendirilebileceğine dair bir soru yöneltilmiştir. Bu soru haricinde bayrama dair herhangi bir bilgi veya

yorum bulunmamaktadır (Yıldırım vd., 2021: 246). Bundan başka ‘Tarihe Yolculuk’ ünitesinde ‘Türkler İslamiyet ile Tanışıyor’ konusunda, Türk kültürüne ait olan Nevruz Bayramı’ndan bahsedilmiştir. Türklerde çok eskiden beri 21 Mart’ta törenlerle kutlandığı ve çok köklü bir geçmişi olduğu ifade edilmiştir (Yıldırım vd., t.y.: 78). ‘Yönetime Katılıyorum’ ünitesinde ‘Geçmişten Günümüze Yönetim Biçimleri’ konu başlığında, 29 Ekim tarihi yalnızca Cumhuriyetimizin kuruluş tarihi olarak ifade edilmiş, kutlanan bayramdan bahsedilmemiştir (Yıldırım vd., 2021: 195). ‘Uluslararası İlişkilerimiz’ ünitesinde, ‘Dış Alım Dış Satım’ konu başlığında ise ülkemizin gelişimi açısından ve dış ticaret açığını azaltmak bakımından yerli malı ürünlerinin tüketilmesi gerektiğine değinilmektedir. Burada Tutum, Yatırım ve Yerli Malları Haftası’na değinilmemiştir (Yıldırım vd., 2021: 237). “Bayram” ifadesini genel olarak incelediğimizde ‘Biz ve Değerlerimiz’ ünitesinde, ‘Bizi “Biz” Yapanlar’ konusunda milli kültürü oluşturan öğelerden dini bayramlara ve bu bayram kutlamalarının milli birlik ve beraberliği artırdığına değinilmiştir. ‘İlk Türk-İslam Devletlerinde Kültür ve Medeniyet’ başlığı altında ise İslamiyet ile beraber kutlanmaya başlanan dinî bayramların Türk kültürünün zenginleşmesine, sosyal toplum yapısının güçlenmesine, birlik ve beraberliğin artmasına vesile olduğu ifade edilmiştir (Yıldırım vd., 2021: 18, 77). Ağaç ve Toprak bayramlarına değinilebilecek konular bulunmaktadır. ‘Tarihe Yolculuk’ ünitesindeki ‘Uygur Devleti’ konu başlığında Uygurlara ait Türeyiş Destanı’nda ağaç motifinden bahsedilmektedir (Yıldırım vd., 2021: 62). Ürettiyorum, Tüketiyorum, Bilinçliyim ünitesinde ise iklimsel olarak ağaç türlerinin çeşitliliğine yer verilmiştir. Yine aynı ünite de topraklarımızın verimliliğinden, çeşitliliğinden ve öneminden bahsedilmiştir (Yıldırım vd., 2021). ‘Uluslararası İlişkilerimiz’ ünitesinde ‘Milli Dış Politikamız’ konusunda Atatürk’ün dış politikada barışa verdiği önem Türk-Yunan, Musul, Hatay, Boğazlar Meselesini barışçıl diplomasi yoluyla çözüme kavuşturduğu bilgisi metin içerisinde yer almaktadır. (Yıldırım vd., 2021: 231).

Diğer kitabı incelediğimizde ilk kitapta olup burada olmayan bazı günler bulunmaktadır. Halkevleri Kuruluş Yıl Dönümü, Ağaç Bayramı, Toprak Bayramı, Bahar Bayramı, Hava Şehitleri Anma Töreni, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı, 26 Eylül Dil Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk’ü Anma Töreni, Tutum, Yatırım ve Yerli Malları Haftası gibi önemli günler ve bayramlar kitapta yer almamaktadır. ‘Uluslararası İlişkilerimiz’ ünitesinde,

‘Türk Cumhuriyetleri ve Komşu Ülkelerle İlişkiler’ konusunda, 29 Ekim tarihi yalnızca Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu olarak ifade edilmiştir (Şahin, 2020: 238). ‘Biz ve Değerlerimiz’ ünitesinde, ‘Farklılıklara Saygı Duyuyorum’ konu başlığı altında, basından “23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Şanlıurfa’da Dünya çocukları ile birlikte büyük coşkuyla kutlandı.” başlıklı bir haber metni yer almaktadır. Düşünelim Tartışalım kısmında “23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nda neden diğer ülkelerden çocuklar ülkemizdeki kutlama törenine katılmış olabilir?” gibi bir soru yöneltilmiş, konunun içeriği bakımından insan ilişkilerinde din, dil, sosyoekonomik özelliklerin farklı olabileceğine bu duruma saygı duyulması gerekliliğine vurgu yapılmıştır (Şahin, 2020: 17, 18). Ağaç ögesine bakacak olursak bu kitapta ‘Tarihe Yolculuk’ ünitesinde ‘Orta Asya’da Kurulan İlk Türk Devletleri’ konu başlığı altında Kök Türk Devleti’ne ait Ergenekon Destanı’nda ağaç motifine yer verilmiştir (Şahin, 2020: 44). ‘Yeryüzünde Yaşam’ ünitesinde ‘Türkiye’nin Fiziki Coğrafya Özellikleri’ konu başlığında ağaçların iklimsel olarak çeşitliliği anlatılmıştır. ‘Kaynakların Ülke Ekonomisindeki Yeri’ konu başlığında ‘Ormanlarımız’ başlığında ağaçların ve ağaçlandırmanın önemi ifade edilmiştir (Şahin, 2020: 164- 165). ‘Yönetime Katılıyorum’ ünitesinde, ‘Yönetimin Karar Alma Sürecine Katılıyorum’ konusunda ise ‘Sivil Toplum Kuruluşları’ başlığında TEMA Vakfı, erozyonla mücadele ve ağaçlandırma vakfı olarak belirtilmiştir (Şahin, 2020: 212). Yine ‘Üretiyorum, Tüketiyorum, Bilinçliyim’ ünitesinde, ‘Kaynakların Ülke Ekonomisindeki Yeri’ konusunda ‘Topraklarımız’ konu başlığında toprağın önemi ve kullanım alanları anlatılmıştır (Şahin, 2020: 160-163).

4.4.2.5. 7. Sınıf Ders Kitabı Değerlendirmesi

Halkevleri Kuruluş Yıl Dönümü, Ağaç Bayramı, Toprak Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Hava Şehitleri Anma Töreni, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, Hatay’ın Anavatana Katılışı, Lozan Günü Kutlamaları, 30 Ağustos Zafer Bayramı, 26 Eylül Dil Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk’ü Anma Töreni, Tutum, Yatırım ve Yerli Malları Haftası gibi önemli gün ve bayram kutlamaları kitaplarda yer almamaktadır. İncelediğimiz ilk kitapta ‘Yaşayan Demokrasi’ ünitesinde ‘Atatürk ve Demokrasi’ konu başlığında kronolojik bir sıra dahilinde Atatürk’ün demokrasi adına yaptığı işler anlatılmış ve bu metin içerisinde 19 Mayıs, 23 Nisan ve 29 Ekim günlerinin yalnızca tarihi önemini anlatan cümleler yer

almıştır (Açıl vd., 2019: 184-185). ‘Ekonomi ve Sosyal Hayat’ ünitesinde ‘Üretim ve Yönetimin Temelinde Toprak’ konu başlığında toprağın önemi ve tarihi süreç içerisindeki yerinden bahsedilmektedir. Bu konuda Toprak Bayramı’na değinilmemiştir (Açıl vd., 2019: 144-148). ‘Yaşayan Demokrasi’ ünitesinde “Atatürk ve Demokrasi” konu başlığı altında Atatürk’ün Cumhuriyet’in kurulma sürecinde yaptığı çalışmaları kronolojik bir sırayla verilmiştir. Metnin içerisinde Büyük Millet Meclisi’nin Millî Mücadele’yi yürüttüğünü, 24 Temmuz 1923’te Lozan Barış Antlaşması’nın imzalanması ile bağımsızlık kazanıldığını, Lozan Antlaşması’ndan önce meclisin, 1 Kasım 1922’de saltanatı kaldırarak millî egemenlik yolunda çok önemli bir adım daha attığını belirtmiştir (Açıl vd., 2019: 185).

İkinci kitapta yine araştırmamıza konu olan bayramlar kitapta yer almamaktadır. ‘Yaşayan Demokrasi’ ünitesinde ‘Demokrasinin Serüveni’ konu başlığında 23 Nisan ve 29 Ekim günlerinin tarihi önemi belirtilmiştir. ‘Atatürk ve Demokrasi’ konu başlığında Mustafa Kemal Atatürk’ün demokrasi adına yaptığı işler diğer kitapla paralel olarak kronolojik bir şekilde anlatılmıştır. 29 Ekim tarihinde Cumhuriyetin ilan edildiği ve bugünün milli bayram olarak kutlandığı ifade edilmiştir (Azer, 2019: 185, 189). ‘Ekonomi ve Sosyal Hayat’ ünitesinde ‘Toprak Ana’ konu başlığında yine diğer kitapla paralel olarak toprağın önemine ve tarihsel süreçteki yerinde değinilmiştir (Azer, 2019: 155- 157). ‘Ülkeler Arası Köprüler’ ünitesinde ‘Dünyayı Biz Kurtaracağız’ konu başlığı altında doğal afetlerden korunmak adına ağaç dikmenin öneminden bahsedilmektedir (Azer, 2019: 218- 221).

7. sınıfa dair mevcut olan üçüncü bir kitapta ise yine diğer iki kitapla neredeyse aynı özelliklere sahip olduğu gözlenmiştir. İncelediğimiz bayramlara dair herhangi bir bilginin yer almadığı görülmüştür. ‘Etkin Vatandaşlık’ ünitesinde, ‘Atatürk’ten Milletimize Armağan’ konusunda 23 Nisan’da Büyük Millet Meclisi’nin açıldığı, 29 Ekim’de ise Cumhuriyet’in ilan edildiği bilgisine yer verilmiştir. ‘Üretim, Dağıtım, Tüketim’ ünitesinde, ‘Topraktan Üretir, Toprağı Yönetiriz’ konusunda toprağın önemi ve tarihsel süreç içerisindeki önemine ve gelişimine yer verilmiştir (Gültekin vd., 2021.: 204, 158-164).

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda sonuçlara yer verilmiş, ilgili bulgular tartışılmış ve sonrasında birtakım önerilere yer verilmiştir.

5.1.Sonuç ve Tartışma

Sosyal Bilgiler dersinin en önemli amaçlarından biri öğrencilerin vatanını seven, sorumluluklarını yerine getiren, milli bilince sahip birer vatandaş olarak yetiştirilmeleridir. Sosyal Bilgiler dersi için dikkat edilmesi gerek hususlar ifade edilirken yine öğrencilerin tarihsel duyarlılığının ve milli bilinçlerinin geliştirilmesi adına millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılması gerektiği belirtilmektedir. Bu yönergelerden yola çıkarak Malatya yerel gazeteleri incelenmiş, gazetelerin geçmişe tuttuğu ışıktan faydalanılarak kutlanan milli bayramlar, kutlama günleri, anma günleri gibi özel günler tespit edilmiştir. Tespit edilen günlerin Sosyal Bilgiler dersi içerisinde yer alıp almadığı ya da ne şekilde yer aldığı incelenmiştir. Elde ettiğimiz bilgiler aşağıda sunulmaktadır.

Araştırmamızda yaptığımız incelemeler sonucunda 1934- 1950 yılları arasında Fırat, Yeni Malatya, Gayret ve Işık gazetelerinde 14 adet milli gün ve bayram kutlamaları bulunduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen günler ise şunlardır: Halkevleri Kuruluş Yıl Dönümü, Ağaç Bayramı, Toprak Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Bahar Bayramı, Hava Şehitleri Anma Töreni, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, Hatay'ın Anavatana Katılışı, Lozan Günü Kutlamaları, 30 Ağustos Zafer Bayramı, 26 Eylül Dil Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Töreni, Tutum, Yatırım ve Yerli Malları Haftası. Bu özel günlere ait gazete haberlerine bulgular kısmında yer verilmiştir.

Sosyal Bilgiler dersine ait öğretim programında doğrudan herhangi bir günle alakalı kazanım tespit edilememiştir. İncelediğimiz başlıklar belirli günler ve haftalar yönetmeliğine bağlı olarak okullar tarafından yürütülen çeşitli törenlerle kutlanmaktadır. Sosyal Bilgiler dersi içerisinde gördüğümüz özel günler: 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı, Tutum,

Yatırım ve Yerli Malları Haftası olarak görülmektedir. Bu günler haricinde gazetelerde tespit edilen milli günlerin çoğunun yer almadığını söyleyebiliriz.

Milli Bayramlar sınıflandırması içinde yer alan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kategorisini incelediğimizde “Milli Egemenlik”, “Bayram Hazırlıkları”, “23 Nisan’ın Önemi”, “Bayram Kutlamaları”, “Çocuk Baloları” şeklinde kodlar belirlenmiştir. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kategorisi içerisinde en fazla yayımlanan haber “23 Nisan’ın Önemi” (f=47) koduna ait olduğu belirlenmiştir. Bu haberlerde Atatürk’ün kurtarıcı rolüne, istiklali koruma vazifesi üstlendiğine, istiklal güneşinin parlayıp boyunduruk altına girmekten kurtulduğuna, kendi irademize kavuştuğumuza değinilmektedir. Bugünün bir diğer öneminin ise yarının umudu olan ve cumhuriyeti omuzları üzerinde geleceğe taşıyacak olan küçüklere bayram olarak armağan edilmesi olduğu belirtilmektedir. Emaneti ehline vermek düsturundan yola çıkılacak olursa, Cumhuriyet gibi büyük bir emaneti ülkenin geleceği olan çocuklara vermek ve onların bu bilinçle yetiştirilmesini sağlamak, emanetin verileceği en emin elleridir diyebiliriz.

Yine aynı kategori içerisinde en az yayımlanan haber ise “Çocuk Baloları” (f=20) olarak görülmektedir. Çocuklar için tertip edilen özel eğlenceler ile çocukların doyasıya eğlenmeleri sağlanmıştır. Günümüzde bu tür etkinliklerle karşılaşmadığımızı ifade edebiliriz.

Sosyal Bilgiler ders kitabında ve öğretim programında yaptığımız incelemeler sonucunda 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ile ilgili edinilen bilgiler şu şekildedir:

4. sınıf ders kitabında yer alan ‘İnsanlar ve Yönetim’ ünitesinde, ‘Özgürlük ve Bağımsızlık’ konu başlığı altında, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nın Atatürk tarafından çocuklara armağan edilen ilk bayram olduğu ve 20 Nisan 1983 yılında çıkarılan bir kanunla Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı adını aldığı ifade edilmiştir. 23 Nisan günlerinde okullarımızda bayram törenleri yapıldığı, ayrıca ilçe, il ve ülke çapında resim, şiir, kompozisyon yarışmaları düzenlendiği belirtilerek birkaç kompozisyon örneği verilmiş; çalışma kitabında ise 23 Nisan tarihi, kutlanan çocuk bayramı olarak yabancı ülkelere misafir çocukların gelmesiyle alakalı bir etkinlik şeklinde yer almıştır.

4. sınıf Etkin Vatandaşlık öğrenme alanı içerisinde yer alan ‘Özgürlük ve Bağımsızlık’ konusu *“Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğü arasındaki ilişkiyi açıklar.”* kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

5. sınıf ders kitabında bulunan ‘Geçmişe Yolculuk’ ünitesinde ‘Zengin Kültürümüz’ konu başlığı altında milli bayramlarımıza değinildiği görülmektedir. Millî Mücadele döneminde kazandığımız başarıları simgeleyen ve her yıl ülkemizde kutlanan bayramlar içinde yer alan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı bir açıklama cümlesi şeklinde yer almaktadır.

5. sınıf Kültür ve Miras öğrenme alanında tespit ettiğimiz bu bilgiler incelenen iki kitapta “Kültürel Özelliklerimiz” ve “Zengin Kültürümüz” konuları *“Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.”* kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

5. sınıfa ait Eğitim Bilişim Ağı (EBA)’nda yalnızca bu öğrenme alanında “Kültürel Zenginliğimiz- Bayramlarımız” başlıklı bir video bulunmaktadır. Dini, milli ve mevsimsel olmak üzere bayramlar üç şekilde sınıflandırılmış ve bu bayramların hangisi olduğu videoda ifade edilmiştir.

6. sınıf ders kitabında ‘Uluslararası İlişkilerimiz’ ünitesinde ‘Türkiye Beklenilendir’ konu başlığı altında 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nın dünyada kutlanan ilk ve tek çocuk bayramı olmasının Türkiye’nin uluslararası rolü açısından nasıl değerlendirilebileceğine dair bir soru yöneltildiği görülmektedir. Bu soru dışında bayrama dair herhangi bir bilgi veya yorum bulunmamaktadır. Diğer kitapta ‘Biz ve Değerlerimiz’ ünitesinde, ‘Farklılıklara Saygı Duyuyorum’ konu başlığı altında, basından *“23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Şanlıurfa’da Dünya çocukları ile birlikte büyük coşkuyla kutlandı.”* başlıklı bir haber metni bulunmaktadır. Düşünelim Tartışalım kısmında *“23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nda neden diğer ülkelerden çocuklar ülkemizdeki kutlama törenine katılmış olabilir?”* sorusu yöneltilmiş ve konunun içeriği bakımından insan ilişkilerinde din, dil, sosyoekonomik özelliklerin farklı olabileceğine bu duruma saygı duyulması gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

6. sınıf Birey ve Toplum öğrenme alanında “Farklılıklara Saygı Duyuyorum” konusu “*Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik ön yargıları sorgular.*” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

6. sınıf Küresel Bağlantılar öğrenme alanında “Türkiye Beklenilendir” konusunda 23 Nisan’la alakalı yöneltilen soruyu içeren konu da “*Ülkemizin Türk Cumhuriyetleri ve komşu devletlerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerini analiz eder.*” kazanımıyla ilişkilendirilmiştir.

7. sınıfta ders kitabında incelediğimiz ilk kitapta ‘Yaşayan Demokrasi’ ünitesinde ‘Atatürk ve Demokrasi’ konu başlığı altında, kronolojik bir sırada Atatürk’ün demokrasi adına yaptığı işler anlatıldığı metin içerisinde 19 Mayıs, 23 Nisan ve 29 Ekim günlerinin yalnızca tarihi önemini anlatan cümlelerin yer aldığı görülmüştür. İkinci kitapta yine araştırmamıza konu olan bayramlar yer almamaktadır. ‘Yaşayan Demokrasi’ ünitesinde ‘Demokrasinin Serüveni’ konu başlığında 23 Nisan ve 29 Ekim günlerinin tarihi önemi belirtilmiştir.

7. sınıf Etkin Vatandaşlık öğrenme alanında “Demokrasinin Serüveni” konusunda “*Demokrasinin ortaya çıkışını, gelişim evrelerini ve günümüzde ifade ettiği anlamları açıklar.*” kazanımı ile ilişkilendirilmiştir. “Atatürk ve Demokrasi” ve “Atatürk’ten Milletimize Armağan” konu başlıklarında “*Atatürk’ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.*” kazanımı doğrultusunda verilmiştir.

23 Nisan günü için öğrencilerden kademeli olarak önce önemini anlamaları ve tarihçesini bilmeleri, kültürel özelliklerimizden biri olduğunu kavramaları, demokrasinin gelişimi ve Atatürk’ün bu gelişimdeki katkılarını açıklayabilmeleri beklenmektedir. Geçmiş dönem gazetelerini incelediğimizde de yapılan kutlamalarda neredeyse bu kademelerin takip edildiğini söyleyebiliriz. Kutlama hazırlıklarıyla halkı bayramın geldiği konusunda bilgilendirme, bunun yanı sıra milli egemenliğe, demokrasiye ve önemine değinme, coşkulu bayram kutlama haberleri, çocuk baloları haberleri ile o dönemde bugüne oldukça ilgi ve alaka gösterildiğini, öğrencilerin kutlamalara aktif bir şekilde katıldıklarını ifade edebiliriz.

Milli Bayramlar konulu haberlerin, 19 Mayıs Atatürk’ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı kategorisinde “Milli Hakimiyet Günü Olarak 19 Mayıs”, “Gençlerin Spor

Bayramı Olarak 19 Mayıs”, “Sporun Önemi”, “Bayram Hazırlıkları”, “Kutlama Haberleri”, “Balolar” şeklinde kodlar belirlenmiştir. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı kategorisinde en sık yayımlanan haberlere bakıldığında “Bayram Hazırlıkları” (f=22) ile ilgili olduğu görülmektedir. Bu haberlerde bayramın yapılacağı yer ve saat, ayrıca katılımcıların kimler olduğu, tören sırası gibi pek çok bilgi yer almaktadır. Bayram hazırlığı haberleri bayramdan önceki bir tarihte yayımlanmakta ve halkı haberdar etmektedir. Kutlama haberlerinde de gördüğümüz gibi geniş bir halk kitlesi yanı sıra, spor kulüpleri ve diğer başka kulüp ve cemiyetlerin katılımıyla birlikte, atletizm yarışları, kır koşuları, okulların yaptığı jimnastik gösterileri ile oldukça coşkulu bir şekilde kutlanmaktadır.

19 Mayıs Atatürk’ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı kategorisinde en az yayımlanan haberin ise “*Sporun Önemi*” (f=1) olduğu görülmektedir. Dönem itibarıyla halkın ve gençlerin bu bayrama ait yeterli bilince ve kutlama isteğine sahip olduğunu söyleyebiliriz. Nitekim bu bayram yapılan bilinçli çalışmaların yanı sıra, halkın da daima hatırlamak istediği önemli bir günü ifade etmektedir diyebiliriz. Bu yüzden olsa gerek, sporun önemi konulu haberde sporun içeriği noktasında eğlence olarak görülmenin yanı sıra sağlık açısından da oldukça önemli olduğu ve bir ilim mahiyeti taşıdığı belirtilmektedir.

4. sınıf ders kitabında yer alan ‘Geçmişimi Öğreniyorum’ ünitesinde ‘Bir Kahramanlık Destanı: Millî Mücadele’ konu başlığı altında 19 Mayıs 1919 tarihi Atatürk’ün Samsun’a ilk çıktığı tarih olarak ifade edilmektedir. Çalışma kitabında ise 19 Mayıs 1919 yılının Atatürk’ün Samsun’a çıkışı olarak çeşitli çalışmalarda yer aldığı görülmektedir. ‘Bir Kahramanlık Destanı: Millî Mücadele’ konu başlığı Kültür ve Miras öğrenme alanında “*Millî Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Millî Mücadele’nin önemini kavrar.*” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

5. sınıf ders kitabında, ‘Geçmiş Yolculuk’ ünitesinde ‘Zengin Kültürümüz’ konu başlığı altında Millî Mücadele döneminde kazandığımız başarıları simgeleyen ve her yıl ülkemizde kutlanan bayramlar olarak resmi bayramların tanımında yer alan açıklama cümlesinden biri de 19 Mayıs Atatürk’ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı’dır. Kültür ve Miras öğrenme alanında tespit ettiğimiz bilginin yer aldığı “Zengin Kültürümüz” konusu, “*Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile*

yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

6. sınıfa ait ders kitaplarında 19 Mayıs Atatürk’ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı’na değinilmediğini ifade edebiliriz.

7. sınıf ders kitapları incelemesi sonucunda yalnız bir kitapta, ‘Yaşayan Demokrasi’ ünitesinde ‘Atatürk ve Demokrasi’ konu başlığında kronolojik bir sıra dahilinde Atatürk’ün demokrasi adına yaptığı işler anlatılmış ve bu metin içerisinde 19 Mayıs gününün tarihi önemini anlatan açıklama cümlesine yer verilmiştir. “Atatürk ve Demokrasi” ve “Atatürk’ten Milletimize Armağan” konu başlıklarında Etkin Vatandaşlık öğrenme alanında “*Atatürk’ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.*” kazanımı doğrultusunda verilmiştir.

19 Mayıs Atatürk’ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı tüm yurttaşların önem atfettiği, hatırlamaya değer bulduğu, kıymetli manalar yüklediği bir gündür diyebiliriz. Bayramın tarihine bakılırsa milletin vefasını gösterme biçimi olarak da ifade edebiliriz. Bu önemli günü yaşatmaktaki amaç Millî Mücadele’nin önemini kavramak, Atatürk’ün demokrasinin gelişimine olan katkısını fark edebilmek olduğunu söyleyebiliriz. Kazanımlara bakıldığında, kazanım cümlelerinin bu bağlama yönelik olduğu görülmektedir. Ancak bu yönelimin 4 ve 7. sınıflarda mevcut olduğunu, 5 ve 6. sınıflarda görülmediğini tespit ettik.

Milli Bayramlar konulu haberlerin, 30 Ağustos Zafer Bayramı kategorisi altındaki kodları: “Zafer ve Hürriyet”, “Bayram Hazırlıkları”, “Bayram Kutlamaları”, “Tayyarenin Önemi”, “Balolar” olarak belirlenmiştir. 30 Ağustos Zafer Bayramı kategorisindeki haberlerden en sık yayımlanan haberin “Zafer ve Hürriyet” (f=27) içerikli haberler olduğu görülmektedir.

4. sınıf ders kitabında ‘Geçmişimi Öğreniyorum’ ünitesinde ‘Bir Kahramanlık Destanı: Millî Mücadele’ konu başlığı altında, 30 Ağustos tarihinin yalnızca Başkomutanlık Meydan Muharebesi’nin tarihi olarak verildiğini görmekteyiz. Çalışma kitabında ise 30 Ağustos, Başkomutanlık Meydan Muharebesi bir eşleştirme ve Özgürlük ve Bağımsızlık isimli bir metinde yer almıştır. ‘Bir Kahramanlık Destanı:

Millî Mücadele' konu başlığı "*Millî Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Millî Mücadele'nin önemini kavrar.*" kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

5. sınıf ders kitabında 'Geçmiş Yolculuk' ünitesinde 'Zengin Kültürümüz' konu başlığı altında milli bayramlarımızdan 30 Ağustos Zafer Bayramı diğer üç bayramda olduğu gibi bir açıklama cümlesi şeklinde yer almaktadır. "Zengin Kültürümüz" konusu "*Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.*" kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

6. ve 7. Sınıf ders kitaplarında 30 Ağustos Zafer Bayramı ile ilgili bir bilgi olmadığı gözlemlenmiştir.

30 Ağustos Zafer Bayramı ile ilgili haberlerden en az vurgulananın ise "Tayyarenin Önemi" (f=1) ile ilgili haber olduğu görülmektedir. İsmi 1940'lı yıllara kadar Zafer ve Tayyare Bayramı olarak geçmiş ancak tayyarenin öneminden bahseden bir haber tespit edilmiştir. Uçak yapımı o yıllar için çok önemli bir hamle diyebiliriz. Savaşları kazanmak için önemli unsurlardan biri olan hava kuvvetinin önemi o dönemde de anlaşılmış ve uçak üretilmeye başlanmıştır. Hatta üretilen uçaklara bazı kasabaların ve kentlerin adı verilmektedir. Bu haberde henüz Malatya isimli bir tayyarenin olmayışının üzüntüsü ifade edilmiştir.

Kazanımlara bakıldığı zaman 30 Ağustos'a yönelik direkt bir kazanım olmadığı görülmektedir. Kazanımlardan en ilgisinin dördüncü sınıfa ait milli mücadele kahramanlarının hayatlarından yola çıkmak suretiyle Millî Mücadele'nin önemini kavramasıdır diyebiliriz. 6. ve 7. sınıflarda ise bu konuya dair bir kazanım görülememektedir. 30 Ağustos'un ülkemizin üzerini kapatan kara perdelerin yırtılarak ışığın girmesinin sağlandığı, meclise asılan siyah bayrağın kaldırılmasını sağlayan zafer dolu bir gün olduğu ifade edilebilir. Zaferin ve hürriyetin bu milletin vazgeçemeyeceği tek zaafı olduğu bu muharebe ile tescillenmiştir diyebiliriz. Kutlanması milli duyguların tazelenmesi ve yeni nesle aktarılması açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle kitaplarda ve kazanımlarda yer edinmesi gerektiğini söyleyebiliriz.

Milli Bayramlar konulunu haberlerin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı kategorisi incelenmiş ve "Cumhuriyet", "Cumhuriyetin Sunduğu Gelişmeler", "Bayram

Hazırlıkları”, “Bayram Kutlamaları”, “Balolar” haber kodları belirlenmiştir. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı kategorisi altında en sık yayımlanan haberin “Bayram Hazırlıkları” (f=14) koduna ait olduğu belirlenmiştir.

Bayram hazırlıkları haberlerini incelediğimiz zaman katılımcıların, protokolün, tören ayrıntılarının verildiği görülmektedir. Kutlamaların da bütün memleketin katılımıyla gerçekleşmesi sebebiyle oldukça geniş bir katılımı yapılmakta olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kutlamaların iki gün sürdüğünü anlıyoruz. Bu kadar büyük katılımlı bir kutlama için elbette ayrıntılı bir tören programı yapılmalıdır diyebiliriz. Bu nedenden olsa gerek kutlama haberlerinin daha fazla yer aldığını görmekte olduğumuzu söyleyebiliriz.

4. sınıf ders kitabında 29 Ekim tarihine ait herhangi bir bilgi tespit edilememiştir.

5. sınıf ders kitabında ‘Geçmiş Yolculuk’ ünitesinde ‘Zengin Kültürümüz’ konu başlığı altında milli bayramlarımıza değinilmektedir. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı da bir açıklama cümlesi şeklinde yer almaktadır. *Kültür ve Miras öğrenme alanında yer alan “Zengin Kültürümüz” konusu “Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.”* kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

6. sınıf ders kitabında ‘Yönetime Katılıyorum’ ünitesinde ‘Geçmişten Günümüze Yönetim Biçimleri’ konu başlığında, 29 Ekim tarihi yalnızca Cumhuriyetimizin kuruluş tarihi olarak ifade edilmiş, kutlanan bayramdan bahsedilmemiştir. 6. sınıfa ait ikinci kitapta ‘Uluslararası İlişkilerimiz’ ünitesinde, ‘Türk Cumhuriyetleri ve Komşu Ülkelerle İlişkiler’ konusunda, yine 29 Ekim tarihi yalnızca Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu olarak ifade edilmiştir. Etkin Vatandaşlık öğrenme alanında “Geçmişten Günümüze Yönetim Biçimleri” konusu 29 Ekim tarihine değinmiş *“Demokrasinin temel ilkeleri açısından farklı yönetim biçimlerini karşılaştırır.”* kazanımıyla ilişkilendirilmiştir. Küresel Bağlantılar öğrenme alanında “Türk Cumhuriyetleri ve Komşu Ülkelerle İlişkiler” konusunda 29 Ekim tarihinin Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu olduğu belirtilmiş, *“Ülkemizin Türk Cumhuriyetleri ve komşu devletlerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerini analiz eder.”* kazanımıyla ilişkilendirilmiştir.

7. sınıf ders kitabında ilk kitapta ‘Yaşayan Demokrasi’ ünitesinde ‘Atatürk ve Demokrasi’ konu başlığında kronolojik bir sıra dahilinde Atatürk’ün demokrasi adına yaptığı işler anlatılmış ve bu metin içerisinde 29 Ekim tarihinin de yalnızca tarihi önemini anlatan cümle yer almıştır. İkinci kitapta ‘Yaşayan Demokrasi’ ünitesinde ‘Demokrasinin Serüveni’ konu başlığında 23 Nisan ve 29 Ekim günlerinin tarihi önemi belirtilmiştir. Üçüncü kitapta ise ‘Etkin Vatandaşlık’ ünitesinde, ‘Atatürk’ten Milletimize Armağan’ konusunda 23 Nisan’da Büyük Millet Meclisi’nin açıldığı, 29 Ekim’de ise Cumhuriyet’in ilan edildiği bilgisine yer verilmiştir. Etkin Vatandaşlık öğrenme alanında yer alan “Atatürk ve Demokrasi” ve “Atatürk’ten Milletimize Armağan” konu başlıkları da “*Atatürk’ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.*” kazanımı doğrultusunda verilmiştir.

29 Ekim tarihi incelenen ders kitaplarında cumhuriyetin kuruluş tarihi olarak, demokrasinin temel ilkeleri doğrultusunda yönetim biçimlerini bilme, Türk Cumhuriyetleri ve komşu ülkelerle ilişkileri analiz etme, Atatürk’ün Türk demokrasisine katkılarını açıklama yetileri kazanım olarak belirlenmiştir. Bir bayram olarak kutlanması noktasında bilgi bulunmamaktadır. Daha çok yönetim biçimleri ve demokrasinin kavranması noktasında ağırlık verildiği ifade edilebilir.

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı kategorisinde en az yayımlanan haberin “Cumhuriyetin Sunduğu Gelişmeler” (f=1) olduğu belirlenmiştir. Bu metinde genelde kültür çalışmaları başlığında yeni açılan eğitim kurumları, eğitim kurumlarına katılan öğrenci sayısını belirtmektedir.

Milli Günler konulu haberlerin Halkevlerinin Kuruluş Yıl Dönümü kategorisi incelendiğinde; “Kültür Evi Olarak Halkevleri”, “Yeni Açılan Halkevleri”, “Bayram Hazırlıkları”, “Bayram Kutlamaları” haber kodları elde edilmiştir. Halkevlerinin Kuruluş Yıl Dönümü kategorisi altında en sık yayımlanan haberin, “Bayram Kutlamaları” (f=21) koduna ait olduğu sonucu belirlenmiştir. Bu sonuca yönelik haberlerin içeriğine bakıldığında bayramın kutlanması, kutlama saati, katılımcılar, kutlama içerikleri gibi bilgiler yer aldığını görmekteyiz. Halkevi salonunun bayraklarla, günün önemiyle alakalı yazı ve tablolarla süslendiği, salonun kutlama saati gelmeden önce dolduğu, vali, parti başkanları, idareciler, halk, öğretmenler ve öğrencilerin yer aldığı belirtilmektedir. Halkevlerinin önemi ve tarihçesi hakkında bilgiler verildiğine, şiirler

okunduğuna, rondlar yapıldığına, saz eşliğinde yerel şarkı ve türkülerin söylenerek eğlenildiğine değinilmektedir. Gençlik kulübü, bazı cemiyet ve derneklerin de yer aldığı bildirilmektedir. Görüldüğü üzere Halkevi o dönem içerisinde oldukça büyük bir önem atfetmektedir. Bu kurumun kuruluşu halkın bütün kesimi tarafından coşkuyla kutlanmaktadır. Bu kuruluş o dönemde önemli işler yapan birer eğitim kurumları vasfı taşımaktaydı. Günümüzde hala işlevini devam ettiren Halk Eğitim Merkezleri yaygın eğitim kurumları içerisinde yer almakla birlikte eskisi kadar ilgi gören bir kurum değildir diyebiliriz. Ders kitabında yaptığımız incelemelerde ve eğitim programında bugünle alakalı herhangi bir bilgi tespit edilememiştir.

Halkevlerinin Kuruluş Yıl Dönümü kategorisinde en az yayımlanan haberlerin ise “Yeni Açılan Halkevleri” (f=5) koduna ait olduğu tespit edilmiştir. Günümüzde dahi yeni kurumların açılması için oldukça büyük bir bütçe gerekmekte olduğundan yola çıkacak olursak, kurumun açıldığı dönemde imkanların kısıtlı olması sebebiyle yeni bina açılışlarının çok fazla olmaması normaldir diyebiliriz.

Milli Günler konulunu haberlerin Toprak Bayramı kategorisinde bulunan kodları: “Toprağın Önemi”, “Toprak Bayramı Hazırlıkları”, “Toprak Bayramı Kutlamaları” olarak belirlenmiştir. Toprak Bayramı kategorisi altında en sık yayımlanan haberin “Toprağın Önemi” (f=8) konulu haberler olduğu tespit edilmiştir. Toprak reformunun uygulanmaya çalışıldığı zor bir dönemde toprağın öneminin paylaşılması tabiidir diyebiliriz. Topraksız veya toprağı yetersiz olan köylülere dağıtım yapılması, büyük mülkiyet sahiplerini pek de hoşnut etmediğini söyleyebiliriz. Bu nedenle toprak dağıtımının kanunlaşması ve bu konunun öneminin tüm halka anlatılabilmesi adına bayram ilan edildiğini ifade edebiliriz.

4. ve 5. Sınıfa ait ders kitaplarında toprak konusuna dair herhangi bir bilgiye rastlanamamıştır.

6. sınıfa ait ders kitaplarından ilk incelediğimiz kitapta ‘Üretiyorum, Tüketiyorum, Bilinçliyim’ ünitesinde topraklarımızın verimliliğinden, çeşitliliğinden ve öneminden bahsedildiği görülmektedir. Yine incelediğimiz diğer kitapta ‘Üretiyorum, Tüketiyorum, Bilinçliyim’ ünitesinde, ‘Kaynakların Ülke Ekonomisindeki Yeri’ konusunda ‘Topraklarımız’ konu başlığında toprağın önemi ve kullanım alanları anlatılmıştır. Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında “Kaynakların Ülke

Ekonomisindeki Yeri” konusunda ‘Ormanlarımız’ ve ‘topraklarımız’ konularında ağaç ve toprak unsurlarına değinilmekte, “*Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir.*” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

7. sınıfa ait ‘Ekonomi ve Sosyal Hayat’ ünitesinde ‘Üretim ve Yönetimin Temelinde Toprak’ konu başlığında, ikinci bir kitapta ‘Ekonomi ve Sosyal Hayat’ ünitesinde ‘Toprak Ana’ konu başlığında, üçüncü kitapta ise ‘Üretim, Dağıtım, Tüketim’ ünitesinde, ‘Topraktan Üretir, Toprağı Yönetiriz’ konusunda toprağın önemi ve tarihsel süreç içerisindeki önemine ve gelişimine yer verilmiştir. Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanına ait olan üç kitapta mevcut olan konu başlıkları “*Üretimde ve yönetimde toprağın önemini geçmişten ve günümüzden örneklerle açıklar.*” kazanımıyla ilişkilendirilmiştir.

Toprak Bayramı kategorisinde en az yayımlanan haberin “Toprak Bayramı Hazırlıkları” (f=5) olduğu belirlenmiştir. Bayram kutlamalarının çoğunlukla Sultansuyu Harası’nda yapıldığı ve tören programının çok ayrıntılı olmadığı göze çarpmaktadır.

Toprağın önemine dair kazanımları 6. ve 7. sınıflarda görmekteyiz. Toprak, günümüzde hala önemini korumaktadır. Ekonomimizin büyük ölçüde tarıma bağlı olması, şehirleşmenin artması ve tarımla uğraşan kesimin azalması gibi durumlar, toprağa sahip çıkmanın ve toprağın önemine dair bilinci aşılamanın gerekliliğini göstermektedir diyebiliriz. Bu kazanımların yanı sıra, kazanımların etkinliğini artırmak adına bugüne dair bir bayram olduğuna değinilebilir ve yeniden kutlamalar yapılabilir diye ifade edebiliriz.

Milli Günler konulunu haberlerin Ağaç ve Bahar Bayramı kategorisinde bulunan kodlar: “Ağacın Önemi”, “Bahar Bayramının Önemi”, “Bahar Bayramı Hazırlıkları”, “Bahar Bayramı Kutlamaları” olarak belirlenmiştir. Ağaç ve Bahar Bayramı kategorisi altında en sık yayımlanan haberin “Bahar Bayramı Kutlamaları” (f=5), en az yayımlanan haberin “Bahar Bayramı Hazırlıkları” (f=1) olduğu belirlenmiştir. Ağaç ve Bahar bayramları bugün ismi uzun bir müddet sonra yeniden duyulmaya başlanan haberlerdir diyebiliriz. Günümüzde hemen her alanda ağaca duyulan ihtiyaç, son iki senedir görülen orman yangınları ağacın önemini tekrar ortaya çıkarmamızı sağlamıştır denebilir. Bu iki bayrama dair gazetelerde her yıl habere tesadüf edilmemiştir. Bulunduğu dönem itibariyle de günümüzde de törensel bir yapıda olmayan kutlamalar

daha çok dinlenme ve tatil günü olarak, gezilip eğlenilen, ağaç dikilen bayramlar olarak ifade edebiliriz.

4. sınıf ders kitabı incelemesinde ‘Yaşadığımız Yer’ ünitesinde ‘Doğal Afetlere Hazır Olalım’ konu başlığı altında heyelan ve çığ gibi doğal afetlere karşı ağacın öneminden bahsedildiği tespit edilmiştir. Yine çalışma kitabında doğal afetlere karşı alınabilecek önlemler arasında ağaç dikmenin ve ağacın önemini ifade eden etkinliklere yer verilmiştir. İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanında tespit ettiğimiz bilgiler: “Doğal Afetlere Hazır Olalım” konusu “*Doğal afetlere yönelik gerekli hazırlıkları yapar.*” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

5. sınıf ders kitabında Bahar Bayramına karşılık gelebilecek Nevruz Bayramı’ndan mevsimlik bayram olarak bahsedildiği görülmüştür. ‘Bir Bütünün Parçasıyız’ ünitesinde, ‘Olayların Çok Boyutluluğu’ konusunda TEMA’nın resmî sitesinden alınan metin ağacın önemine değinilebilecek bir konu olarak görülmüştür. Birey ve Toplum öğrenme alanında tespit ettiğimiz bilgiler: “Olayların Çok Boyutluluğu” konusu “*Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.*” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

6. sınıf ders kitabında ‘Tarihe Yolculuk’ ünitesinde ‘Türkler İslamiyet ile Tanışıyor’ konusunda, Türk kültürüne ait olan Nevruz Bayramı’ndan bahsedilmiştir. Türklerde çok eskiden beri 21 Mart’ta törenlerle kutlandığı ve çok köklü bir geçmişi olduğu ifade edilmiştir. ‘Tarihe Yolculuk’ ünitesindeki ‘Uygur Devleti’ konu başlığında Uygurlara ait Türeyiş Destanı’nda ağaç motifinden bahsedilmektedir. Diğer kitapta yer alan Ağaç ögesine bakacak olursak bu kitapta ‘Tarihe Yolculuk’ ünitesinde ‘Orta Asya’da Kurulan İlk Türk Devletleri’ konu başlığı altında Kök Türk Devleti’ne ait Ergenekon Destanı’nda ağaç motifine yer verilmiştir. ‘Yeryüzünde Yaşam’ ünitesinde ‘Türkiye’nin Fiziki Coğrafya Özellikleri’ konu başlığında ağaçların iklimsel olarak çeşitliliği anlatılmıştır. ‘Kaynakların Ülke Ekonomisindeki Yeri’ konu başlığında ‘Ormanlarımız’ başlığında ağaçların ve ağaçlandırmanın önemi ifade edilmiştir. ‘Yönetime Katılıyorum’ ünitesinde, ‘Yönetimin Karar Alma Sürecine Katılıyorum’ konusunda ise ‘Sivil Toplum Kuruluşları’ başlığında TEMA Vakfı, erozyonla mücadele ve ağaçlandırma vakfı olarak belirtilmiştir.

Kültür ve Miras öğrenme alanında yer alan “Orta Asya’da Kurulan İlk Türk Devletleri” konusunda bulunan ‘Ergenekon Destanı’, “Türklerin Anayurdu Orta Asya” konusunda yer alan ‘Uygur Türeyiş Destanı’ ağaç kavramını vurgulaması bakımından önemli olmakla birlikte “*Orta Asya’da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.*” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir. Yine bu öğrenme alanında “Türkler İslamiyet ile Tanışıyor” konusunda Nevruz Bayramı’nın bahsi geçmekte, “*Türklerin İslamiyet’i kabulleri ile birlikte siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen değişimleri fark eder.*” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir. İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanında “*Türkiye’nin Fiziki Coğrafya Özellikleri*” Türkiye’nin temel fiziki coğrafya özelliklerinden yer şekillerini, iklim özelliklerini ve bitki örtüsünü ilgili haritalar üzerinde inceler.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir. Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında “Kaynakların Ülke Ekonomisindeki Yeri” konusu “*Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir.*” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir. Etkin Vatandaşlık öğrenme alanında “Yönetimin Karar Alma Sürecine Katılıyorum” konusu “*Yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurları analiz eder.*” kazanımıyla ilişkilendirilmiştir.

7. sınıf ders kitaplarının ikisinde ağaca dair bir konuya rastlanmamış, bir kitapta ‘Ülkeler Arası Köprüler’ ünitesinde ‘Dünyayı Biz Kurtaracağız’ konu başlığı altında doğal afetlerden korunmak adına ağaç dikmenin öneminden bahsedildiği görülmüştür. Küresel Bağlantılar öğrenme alanında “*Arkadaşlarıyla birlikte küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştirir.*” kazanımıyla ilişkilendirilmiştir.

Ağaçların önemi noktasında kazanımların ağırlık bulduğunu ifade edebiliriz. Doğal afetlere yönelik hazırlık yapmak, olayların çok boyutluluğunu algılama noktasında yine ağaç dikmenin pek çok faydası olduğunun bilincine varılmasını sağlamak, destanlarla ağaç ögesine yer vermek ve dönem kültürünü anlamak, İslamiyet’in kabulüyle birlikte Türklerin hayatında meydana gelen değişimlerin fark edilmesini sağlamak, ülkemizin fiziki coğrafya özelliklerini bitki örtülerini bilmesi, ülkenin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetleri ilişkilendirme, küresel sorunların çözümüne yönelik fikir geliştirme gibi kazanımların benimsenmesi hedeflenmektedir. 1937’den beri kutlanan ağaç bayramının etkinliğini ve kalıcılığını artırmalı, günümüzde de bu bilince sahip nesiller yetiştirmeliyiz. Son yıllarda artan orman yangınları, artan tüketim

faaliyetleri nedeniyle bu ormanlarımızın ve ağaçlarımızın yeniden şen kılınması için bu bayram bilincinin aşılması gerektiğini söyleyebiliriz. Geçtiğimiz yıllarda bir gencin önerisi üzerine Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından ağaçlandırma yapılmak üzere 11 Kasım tarihi tayin edilmiş ve 11 Kasım'da milyonlarca fidan dikilmişti. Geçmişte mart ve mayıs aylarında kutlandığını bildiğimiz bayram günümüz de kasım ayında icra edilmektedir.

Milli Günler konulunu haberlerin Dil Bayramı kategorisinde bulunan kodlar: “Türk Dilini Koruma”, “Öz Türkçe Kelimelerin Eski Karşılıkları”, “Dil Bayramı Hazırlıkları”, “Dil Bayramı Kutlamaları” olarak belirlenmiştir. Dil Bayramı kategorisi altında en sık yayımlanan haberin “Türk Dilini Koruma” (f=17), en az yayımlanan haberin “Öz Türkçe Kelimelerin Eski Karşılıkları” (f=1) olduğu belirlenmiştir. Bir milletin tepeden tırnağa her şeyiyle milli olması lazım gelir diyebiliriz. Bunların başında konuşulan dil gelmektedir. Oldukça köklü bir geçmişe sahip olan Türk dili, tarih boyunca yaşamını devam ettirmiş soylu bir dildir. Farklı alfabelerle ifade edilse de temelinde yatan duygu milletin zihniyetidir diyebiliriz. İçerisine aldığı yabancı kökenli kelimelerden arınıp kendi saf haline bürünmesi, milli hislerin milli bir dille ifade edilmesi ihtiyacı ile dili koruma, ona değer verme lüzumu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle gazeteler de destek olmuş ve dilin önemini anlatan yazılara daha sık yer vermişlerdir diyebiliriz.

Ders kitapları ve kazanımlar incelememiz sonucunda Türk dilinden ve bu dile ait bir bayram olduğundan bahsedilmediği görülmüştür. Dilin tarihi geçmişini bilmek, hazine misali ne kadar eskiyse o kadar değerlidir düşünce yapısını anlamak, hele ki günümüzde birtakım özentiler sonucu yabancı kelimelerin sık kullanılması nedeniyle dile bu kötülüğü yapmamak gibi zihniyete sahip olmalarını sağlamamız gerektiğini söyleyebiliriz. Belki günümüzdeki genç neslin çoğu dilimize ait bir bayram olduğundan bile habersizdir diyebiliriz. Dil de girdiği her yaşı kutlama gururuna sahip canlı bir varlık olarak ifade edebiliriz. Ata'mızın da dediği gibi milli hislerle milli duygular arasında sıkı bir bağlantı vardır. Dilimizin milli olması, milli hislerin gelişmesinde başlıca etken olacaktır.

Milli Günler konulunu haberlerin Milli Tasarruf ve Tutum Haftası kategorisinde bulunan kodlar: “Tasarruf”, “Ekonomik Kalkınma”, “Hafta Hazırlıkları”, “Hafta

Kutlamaları”, “Yerli Malı Kullanma” olarak belirlenmiştir. Milli Tasarruf ve Tutum Haftası kategorisi altında en sık yayımlanan haberin “Tasarruf” (f=13), en az yayımlanan haberin “Yerli Malı Kullanma” (f=3) haberleri olduğu belirlenmiştir.

4.sınıf ders kitabında ‘Üretimden Tüketime’ ünitesinde ‘Bilinçli Tüketici Olalım’ konu başlığında yerli malı kullanılması ve Türk Malı olarak ülke ekonomisine katkıda bulunulması gerektiği ifade edilmektedir. Yine aynı konu başlığı altında tutumlu olmak ve gereksiz para harcamamak konusuna da değinilmiştir. Çalışma kitabında ise Yerli malı kullanmayı tercih etmek konusunda bir etkinlik bulunmaktadır ve 12-18 Aralık tarihlerinde kutlanan Yerli Malı Haftası’yla vurgulanmak istenen nedir şeklinde yöneltilen bir soru mevcuttur. Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında tespit ettiğimiz bilgiler “*Bilinçli Tüketici Olalım*” konusu “*Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.*” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

5.sınıf ders kitabında ‘Ekonomi ve İnsan Yaşamı’ ünitesinde, ‘Yeni Fikirler Geliştiriyoruz’ konusunda Tutum, Yatırım ve Yerli Malları Haftası’na vurgu yapılabilecek konu olarak da kitabın 133. Sayfasında kaynakların sınırsız olmadığı bu yüzden tasarruf yapılması gerekliliğini ifade eden kısım gösterilebilir. Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında “Yeni Fikirler Geliştiriyoruz” ve “Ekonomi İçin Yeni Fikirler” konuları “İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir.” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

6.sınıf ders kitabında ‘Uluslararası İlişkilerimiz’ ünitesinde, ‘Dış Alım Dış Satım’ konu başlığında ise ülkemizin gelişimi açısından ve dış ticaret açığını azaltmak bakımından yerli malı ürünlerinin tüketilmesi gerektiğine değinilmektedir. Burada Tutum, Yatırım ve Yerli Malları Haftası’na değinilmemiştir. 6. sınıfa ait diğer kitapta bu konudan bahsedilmediği görüşmüştür. Küresel Bağlantılar öğrenme alanında “Dış Alım Dış Satım” konusunda yerli malı kullanımı tavsiye edilmiş ve “*Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini analiz eder.*” kazanımıyla ilişkilendirilmiştir.

7.sınıf ders kitabında tutum, yatırım ve yerli malları haftasına dair herhangi bir bilgi tespit edilememiştir.

Ders kitaplarında tutumlu olmak, yerli malı kullanmak noktasında bilgi ve çalışmaların yer aldığı görülmektedir. Özellikle dördüncü sınıf çalışma kitabında Yerli

Malı Haftasına yönelik soru ile bu haftayla alakalı bilinç oluşturma açısından önemlidir diyebiliriz. Sorumlu bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergilemesini isteyen kazanım doğrultusunda ders kitabında yer alan bilgilerin yerinde olduğunu ifade edebiliriz. Bir üst kademe sınıfta yer alan sınırlı kaynaklar sebebiyle tasarruflu olma ve üretim, dağıtım, tüketime dayalı yeni fikirler oluşturma kazanımı olarak görülmektedir. 6. sınıfta yine dış ticaret açığını kapatmak bakımından yerli malı tüketilmesine vurgu yapıldığı görülmektedir. Burada verilen kazanım ise ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini analiz edebilmek olarak görülmektedir. 7. sınıf ders kitabında bu konuya değinilmediği görülmektedir. Bu haftanın okullarda, halkevinde ve tüm memlekette ilgiyle kutlandığını görebilmekteyiz. Günümüzde halk nezdinde eskiden olduğu gibi vitrin süsleme, kahvehanelerde yerli malı yiyecek ve içecekler kullanma gibi faaliyetler görülmemekle birlikte, okullarda yerli malı haftası sebebiyle öğrencilerin okula yiyecekler getirip yediklerini söyleyebiliriz. Ancak bu haftanın mahiyetinin bir bilinç olarak ne seviyede öğrencilere aktarıldığı konusu tartışılır diyebiliriz.

Milli Günler konulunu haberlerin Hatay'ın Anavatana Katılışı kategorisinde bulunan kodlar: "Hatay'ın Anavatana Katılma Süreci", "Hatay'ın Anavatana Katılma Kutlamaları", olarak belirlenmiştir. Hatay'ın Anavatana Katılışı kategorisinde kategorisi altında en sık yayımlanan haberin "Hatay'ın Anavatana Katılma Kutlamaları" (f=12), en az yayımlanan haberin "Hatay'ın Anavatana Katılma Süreci" (f=6) haberleri olduğu belirlenmiştir.

4. ve 5. Sınıf ders kitaplarında Hatay konusuna değinilmediği belirlenmiştir.

6. sınıf ders kitabında 'Uluslararası İlişkilerimiz' ünitesinde 'Milli Dış Politikamız' konusunda Atatürk'ün dış politikada barışa verdiği önem Türk-Yunan, Musul, Hatay, Boğazlar Meselesini barışçıl diplomasi yoluyla çözüme kavuşturduğu bilgisi metin içerisinde yer almaktadır. 6. sınıfa ait diğer kitapta Hatay konusuna değinilmediği görülmüştür. 'Milli Dış Politikamız' konu başlığı Küresel Bağlantılar öğrenme alanında "*Ülkemizin Türk Cumhuriyetleri ve komşu devletlerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerini analiz eder.*" kazanımı ile ilişkilendirilmektedir.

7. sınıf ders kitabında da bu konuya değinilmediği görülmüştür.

Vatan toprağının her bir parçası hazinedir ve bundan asla taviz verilemez düsturuyla Hatay meselesini, Atatürk şahsi meselesi olarak addetmiştir. Dış politikada önemli bir yer edinmiş, Atatürk'ün rahatsız olmasına rağmen peşini bırakmadığı Hatay meselesinin çözüme kavuşma süreci büyük bir ilgiyle takip edilmiş ve Hatay'ın topraklarımıza katılışının ardından coşkuyla, bir bayram olarak kutlanmıştır.

Milli Günler konulunu haberlerin Lozan Günü Kutlamaları kategorisinde bulunan kodlar: “Lozan Günü’nün Önemi”, “Montrö Zaferi”, “Lozan Günü Kutlamaları” olarak belirlenmiştir. Lozan Günü Kutlamaları kategorisi altında en sık yayımlanan haberin “Lozan Günü Kutlamaları” (f=7), en az yayımlanan haberin “Montrö Zaferi” (f=2) haberleri olduğu belirlenmiştir. Lozan’ın elde ettiği başarılar, dönemin şartları itibarıyla o kadar büyük önem atfediyordu ki bayram havasında kutlamalar yapılmıştır diyebiliriz. Halkevinde yapılan kutlamada günün anlam ve önemini belirten konuşmalar yapıldığı, daha sonra müzikli eğlence yapıldığı görülmektedir.

4. sınıf ders kitabında Lozan’a dair bir bilgi “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinde “Batı Cephesi’nde Savaş” konusunda Millî Mücadele kahramanları tanıtımı yapılırken Albay İsmet İnönü’nün Lozan Barış Konferansı’nda Türkiye’yi temsil ettiği belirtilen kısımdır. “Uzaktaki Arkadaşlarım” ünitesinde “Komşularımız” konu başlığı altında ise Türkiye’nin komşu ilkeleri tanıtılırken Yunanistan kısmında Yunanistan’da azınlık statüsüne sahip tek grup olan Batı Trakya Türklerinin haklarının, 1923 tarihli Lozan Antlaşması ile güvence altına alındığı bilgisi verilmiştir. Çalışma kitabında ise herhangi bir çalışma yer almamıştır. “Komşularımız” konu başlığı Küresel Bağlantılar öğrenme alanında “*Türkiye’nin komşuları ve diğer Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerini kavrar.*” kazanımıyla ilişkilendirilmiştir.

5. ve 6. Sınıf ders kitaplarında Lozan’a ait herhangi bir bilgiye tesadüf edilememiştir.

7. sınıf ders kitaplarından yalnızca bir tanesinde ‘Yaşayan Demokrasi’ ünitesinde “Atatürk ve Demokrasi” konu başlığı altında Atatürk’ün Cumhuriyet’in kurulma sürecinde yaptığı çalışmaları kronolojik bir sırayla verilmiştir. Metnin içerisinde Büyük Millet Meclisi’nin Millî Mücadele’yi yürüttüğünü, 24 Temmuz 1923’te Lozan Barış Antlaşması’nın imzalanması ile bağımsızlık kazanıldığını, Lozan

Antlaşması'ndan önce meclisin, 1 Kasım 1922'de saltanatı kaldırarak millî egemenlik yolunda çok önemli bir adım daha attığını belirtmiştir. “Atatürk ve Demokrasi” konu başlığı Etkin Vatandaşlık öğrenme alanında “*Atatürk’ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.*” kazanımıyla ilişkilendirilmektedir.

Tarihi geçmişimizde büyük önem taşıyan ve bu önemini günümüze kadar devam ettiren Lozan Antlaşması gerçekten kutlanmaya layık bir gündür diyebiliriz. Tabiri caizse en rahat uyku, en çok yorulduğu zaman uyuduğundur sözü misali, bizim bugün en rahat uykularımızın sebebi o günlerde çok yorulan Atalarımız sayesinde diyebiliriz. Ancak bu dinlenmenin rehavetine kapılmadan, ne kadar zor şartlardan çıkıp bu zaferi elde ettiğimizin bilincine varmalı, bu bilince varmak için tıpkı diğer önemli tarihlerde olduğu gibi bugünü de her daim yad ederek hatırlamalıyız diye ifade edebiliriz. Ders kitaplarında bu konuya ayrıntılı bir şekilde değinmeyişi bir eksiklik olarak belirtebiliriz.

Anma Toplantıları konulunu haberlerin Hava Şehitleri Anma Günü kategorisinde bulunan kodlar: “Şehitlere Duyulan Minnet”, “Tören Hazırlıkları”, “Anma Törenleri” olarak belirlenmiştir. Hava Şehitleri Anma Günü kategorisi altında en sık yayımlanan haberin “Anma Törenleri” (f=14), en az yayımlanan haberin “Tören Hazırlıkları” (f=7) ile ilgili haberler olduğu belirlenmiştir. Meydanda toplanmak suretiyle geniş bir kitle tarafından hava şehitlerini anıldığı, onlara duyulan vefanın yad edildiği anlaşılmaktadır. Yurdun savunması için canlarını feda eden kahraman şehitler, yıllarca anılmış ve vatan topraklarının kazanılması için zor şartlarda dahi savunma yapabilmiştir. Hava gücünün öneminin günümüzde daha çok hissedildiği bu dönemde, hafızalara bu durumu işlemek adına geçmişten gelen tecrübeleri aktarmak yerinde olacaktır diyebiliriz. Tören hazırlıklarına bakıldığında mekteplilerin de olduğunu anlamaktayız. Bugün ders kitaplarını incelediğimizde hava şehitlerine dair herhangi bir bilgi mevcut olmadığı görülmüştür.

Anma Toplantıları konulunu haberlerin 10 Kasım Atatürk’ü Anma Günü kategorisinde bulunan kodlar: “Vefat Haberi”, “Cenaze Merasimi”, “Atatürk’ün Ölümüne Duyulan Hüzün”, “Atatürk’ten Hatıralar ve Sözler”, “Atatürk’e Övgü”, “Tören Hazırlıkları”, “Yıl Dönümü Törenleri” olarak belirlenmiştir. 10 Kasım Atatürk’ü Anma Günü kategorisi altında en sık yayımlanan haberin “Atatürk’ün Ölümüne

Duyulan Hüzün” (f=35), en az yayımlanan haberin “Vefat Haberi” (f=2) ile ilgili haberler olduğu belirlenmiştir.

İnsan bir sevdiğini, bir yakını kaybettiği zaman çok büyük bir acı yaşar. Ancak o acı, o hüzün yıllar da geçse hiç yüreklerden silinmez. Atatürk de tüm Türk milletinin sevdiği, asla unutamayacağı ve ölümünden büyük hüzünler duyduğu bir liderdir. Bu hüzünün tezahürü olarak gazetelerde yer alan birçok metin bulunmaktadır. Gazete metinlerinde yer alan hüzün, minnet, övgü oldukça özenli kelimelerle ifade edilmiş ve okuyucuya bütün bu hisler adeta yeniden yaşatılmıştır. Günümüzde dahi hala aynı hüzün ve minnetle yad edilen büyük Ata, milletimiz var olduğu sürece unutulmayacaktır diyebiliriz. Ancak durum bu iken ders kitaplarında Atatürk’ün vefatına dair herhangi bir bilgiye rastlanamamıştır. Bu özel anma günü yine diğer gün ve bayramlarda olduğu gibi belirli günler ve haftalar yönetmeliğince okul yönetimi tarafından ayarlamalar yapılmak suretiyle icra edilmektedir. Tüm yurttaki üzüntüsü istisnasız her yıl yaşanmakta ve hatırası anılmaktadır. Ancak gençlerimizin Atatürk’ü doğru anlaması ve ölümünün neden bu kadar unutulmaz bir yas getirdiğini fark etmesi adına ders kitaplarına bu konuya ait bilgi ve kazanım konulabilir diye ifade edebiliriz.

5.2.Öneriler

- Araştırmamızda 1934- 1950 yılları arası Malatya yerel gazetelerinde yayımlanan milli gün ve bayram kutlamalarının kazanımlarda yer alma durumları incelenmiştir. Bu bağlamda kullanılan gazetelerin yılları ve incelenen gazetelerin sayısı artırılarak başka özel günler olup olmadığı incelenebilir.
- Kazanımlarda incelediğimiz özel günlere doğrudan yer verilmediği belirlenmiştir. Hatırlanan bu özel günlerin her birinin farklı bir amacı, kazandırmak istediği farklı bir bilinç bulunmaktadır. Halkevleri Kuruluş Yılı Dönümü, Toprak Bayramı, Hava Şehitleri Anma Günü, 26 Eylül Dil Bayramı, Hatay’ın Anavatan’a Katılışı, Lozan Günü Kutlamaları gibi artık hatırlanmayan milli günler ve anma günleri ile hali hazırda kutlamaya devam ettiğimiz milli bayramlar ve anma günleri yeniden canlandırılmalı, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kazanımlarında, Sosyal Bilgiler ders kitaplarında

bugünlerin önemine dair bilgiler yer almalıdır. Okul yönetimleri her yıl belirlediği kutlama ve anmalarda unutulmuş günlere de yer vermelidir.

- Bugün kutlanmayan veya anılmayan günlerin, aslında günümüzde hala bizi yakından ilgilendiren, bilinç oluşturma noktasında oldukça büyük öneme sahip olduklarının farkına varılmalıdır. Bunun için bayramları, kutlamaları ve anma günlerini tatil günleri algısından çıkarmak maksadıyla, eğitim alanında ve tüm halk nezdinde önemi haiz günler adına bilinçlendirecek, geniş katılım sağlayacak çalışmalar yapılabilir.
- Millî Eğitim Bakanlığı'nın ilgilileri tarafından hazırlanan Sosyal Bilgiler Öğretim Programına, kutlanan milli günler ve bayramlarla alakalı kazanımlar eklenmesi talep edilebilir.
- Sosyal Bilgiler dersi öğretmenlerinin, derslerde günümüzde kutlanan ve kutlanmayan milli günleri derslerde daha ayrıntılı bir şekilde işlemesini önerebiliriz.
- İlgili kutlamalarda veya törenlerde sivil toplum kuruluşlarının da etkin rol alması ve geniş katılımın sağlanabileceği çalışmalar yapması söz konusu olabilir.

KAYNAKÇA

- Abdal, P. (2019). *İşçiler, Sendikalar ve İletişim: Metal ve Genel İşler İşkolları Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Türkiye Cumhuriyeti Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı, Ankara
- Açıl, Ö., Güvenç, H., Hayta, A., Kılıç, S. (2019). Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Ders Kitabı, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara
- Akalın, Ş. H. (2007). Yetmiş Beş Yılda Türk Dil Kurumu, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, XCIV (667, Temmuz 2007, 5-62
- Akbulut, D. A. (1995). Samsun'un "Gazi Günü" Ya Da 19 Mayıs Bayramı. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 7-14
- Akbulut, U. (2013). Osmanlı Basın Tarihine Bir Katkı: Gazetelerin Yayınlanma Amaçları Üzerine (1831-1876). *Electronic Turkish Studies*, 8(5), 31- 57
- Akın, V. (1997). 23 Nisan Milli Hakimiyet ve Çocuk Bayramı'nın Tarihçesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (3), 91-96
- Akkor, N. (2018). 1929 Dünya Ekonomik Krizi ve Türkiye'de Devletçilik Politikasına Geçiş. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 133-139
- Akoğlu Kozak, M, Mutlu, D. (2020). Düünden Bugüne 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Etkinlikleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, TBMM'nin 100. Yılı ve Millî İrade Özel Sayısı, 16-29
- Akseki, C. (2016). Atatürk'ün Ölümünün Türk Ulusal Basınına Yansıması (1938-1939). *Belgi Dergisi*, (12), 202-236
- Aktaş, E., Özdemir, Y. (2011). Bütünden Parçaya Halkevleri Şubeleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 187-204.
- Aktaş, M. (2020). Kültürel-Ekonomik Model Çerçevesinde Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti Halkla İlişkiler Çalışmaları Üzerine Bir İnceleme. *Selçuk İletişim Dergisi*, 13(2), 967-986
- Alkan, M.Ö. (2011). "23 Nisan'ın Gayri Resmi Tarihi (En Doğru Bildiğimizden Kuşkulamak-5)". *Toplumsal Tarih*, 208 (Nisan 2011), 52- 62

- Alpaslan, E., Aydın, T. (2015). Tek Parti Döneminde Maraş'ta Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları (1934-1945). *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 261-284
- Altan, M. Z. (2003). Atatürk; Dil, Türk Dili ve Yabancı Dil. *Dil Dergisi*, (122), 52-60
- Altuncuoğlu, N. (2015). Kayseri Vilayet Gazetesi Ekseninde Cumhuriyetin İlk Yıllarında Kayseri’de Zafer Bayramı Kutlamaları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(39), 1-18
- Arığ, A. S. (2020). Cumhuriyet Döneminde Türkiye’de Dil Politikaları, XV. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri Kitabı, 25-28 Eylül 2020, 45-51
- Arıkan, M., Deniz, A. (2004). Türk Ocaklarının kapatılışı, borçları ve emlâkinin tasfiyesi. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(15), 401-432.
- Arıkan, Z. (1999). Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*. 6/23. Ankara.
- Arslan, S. (2014). Türk Kültüründe Ağaç Kültü ve Hayat Ağacı. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 59-71
- Artun, E. (1999). “Türk Halk Kültüründe Nevruz”, *Uluslararası Nevruz Sempozyumu*, Karaganda, Kazakistan, 1-7
- Aslan, D. A. (2014). Tayyare Cemiyeti’nin Propaganda Faaliyetleri ve Tayyare Bayramları. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(3), 141-150
- Aslan, D. A. (2018). “Gülbüz Türk Milleti İçin Gülbüz Türk Çocuğu”: 23 Nisan Çocuk Bayramı. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 63, (Güz 2018), 87-114
- Aslan, D.A. (2011). *Cumhuriyet'in törensel meşruiyeti: Ulus-devlet inşa sürecinde milli bayramlar (1923-1938)*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara

- Atabey, F. (2015). Hatay'ın Anavatana Katılma Süreci. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 3(7), 193-209
- Avcı, Y.E., Asma, F. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü ve Yazılı Edebi Ürünler Dayalı Materyal Kullanımı, Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Teknolojileri ve Materyal Tasarım, Sever, R., Koçoğlu, E. (Ed.), Pegem Akademi, Ankara
- Aydın, A. F. (2011). Tayyareden-Uçağa; Milli Hava Sanayinin Kuruluşunda Türk Halkının Yaptığı Bağışlar. *Karadeniz Araştırmaları*, (31), 51-84
- Aydın, M. (2016). Atatürk'ün Son Hastalığı. *Belgi Dergisi*, (12), 176-201
- Aydın, M. K. (2016). Malatya Halkevi Öncülüğünde Kutlanan Tasarruf ve Yerli Malı Haftası Etkinlikleri (1932-1951). *Belgi Dergisi*, (11), 111-132
- Aydın, M. K. (2018). CHP'de Parti İçi Muhalefetin İlk Örneği: Çiftçi Topraklandırma Kanunu ve TBMM'de Yaşanan Tartışmalar. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (41), 359-384
- Aydın, M. K., Aydın, M., Kaya, F. (2016). Malatya Halkevi Öncülüğünde Gerçekleştirilen 26 Eylül Dil Bayramı Kutlamaları (1932-1951). *Electronic Turkish Studies*, 11(21). 1-28
- Aydın, M., Aydın, M. K. (2011). Türk İnkılabı Tarihi, Ankara, Cantekin Matbaacılık
- Aydın, M., Aydın, M. K., DüNDAR, R. (2016). Malatya Halkevi Öncülüğünde Kutlanan 23 Nisan Millî Hakimiyet ve Çocuk Bayramı Etkinlikleri (1932-1951). *Belgi*. 11. 91- 110
- Aydın, M., Aydın, M. K., Kaya, F. (2016). Malatya Halkevi Öncülüğünde Kutlanan 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Etkinlikleri (1932-1951). *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 11(18). 261- 304
- Aydın, M.K. (2018). Hatay'ın Anavatana Kavuşuş Bayramı Etkinlikleri, Ankara, Pegem Akademi

- Aydoğan, A. (2020). Atatürk Dönemi Türk Havacılık Faaliyetleri ve Havacılık Faaliyetlerinin Gelişim Süreci, *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi (UTAD) The Journal of International History Researches*, 4(2), 69-81
- Ayten, A. (2011). *Türkiye'de Basın ve Rejimi (Cumhuriyet Dönemi Basın İktidar İlişkisi ve Basın Rejimleri)*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Azer, H. (2019). Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Ders Kitabı, Ekoyay Yayıncılık, Ankara
- Bakırcı, S. (2010). *Cumhuriyet Dönemi İktisat Politikaları İçinde Çiftçiye Topraklandırma Kanunu'nun Anlamı ve Önemi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme, *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), Haziran 2018, ss. 231-274
- Başer, K. (2013). 1923-1950 Yılları Arasındaki Türkiye'de Toprak Dağılımı ve Toprak Reformu Politikasının Sonuçları. *Dumlupınar University Journal of Social Science/Dumlupınar Üniversitesi Soysyal Bilimler Dergisi*, (38). 203-216
- Berkes, N. (2018). Türkiye'de Çağdaşlaşma, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 26. Baskı
- Bilgili, A. S. (2012). Geçmişten Günümüze Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilgilerin Temelleri, Ali Sinan Bilgili (Ed.), 5. Baskı, Pegem Akademi, Ankara,
- Bolat, B. S. (2007). *Milli Bayram Olgusu ve Türkiye'de Yapılan Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları (1923–1960)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, H.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara.
- Bostancı, A. (2019). *Lozan Görüşmeleri Sırasında Yapılan Askeri Hazırlıklar*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara

- Bozaslan, M. (2019). *Lozan'daki Türk Heyeti Üyelerinin Türkiye'nin Siyasi ve Sosyo-Kültürel Gelişimindeki Rollerini*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni* (Çev. Ed. Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir), Siyasal Kitabevi, Ankara
- Çakıl, A. U. (1993). *Malatya Mahalli Basını Üzerine Bir İnceleme* (Basın, Doğuşu, Tarihi), Yayınlanmamış Araştırma, İnönü Üniversitesi, Malatya
- Çamurcuoğlu, G. (2009). Türkiye Cumhuriyeti'nin Toprak Reformu ve Milli Burjuvazi Yaratma Çabası. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13(1), 161-178
- Çat, Z. (2009). *1945 Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu ve Basında Yansımaları*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Kütahya
- Çatalçam, A. (2008). *1923–1938 Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası'nda Lozan'ın Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Çaylı, K. (2017). *Tanzimat Dönemi İstanbul Basınında Sansür*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya
- Çelik, A., Aydın, Z. (2007). “Gelenekten Geleceğe 1 Mayıs: 1886-2007”, Cumhuriyet Gazetesi,1 Mayıs 2004, https://www.academia.edu/34988449/1_May%C4%B1s_Gelenekten_Gelece%C4%9Fe
- Çetin, İ. (2019). Türk Basın Tarihi'nde Tarsus Gazetesi (23 Haziran 1925-22 Mart 1926), Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak
- Çetinkaya, S., Duman, D. (2019). Basında Demokrat Parti Dönemi 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlamaları. *Journal of Modern Turkish History Studies/Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 19(38), ss. 243-265

- Çetinkaya, S., Duman, D. (2019). Basında Demokrat Parti Dönemi 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlamaları. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 19(38), 243-265
- Çolak, F. (2018). II. Meşrutiyet Dönemi'nde Meclis-i Mebusan'da Milli Bayram Tartışmaları ve Osmanlı Başkentinde Milli Bayram Kutlamaları (1908-1918), *Uluslararası Osmanlı İstanbul Sempozyumu-V*, (19-21 Mayıs 2017), 35, 785-809
- Dayı, E. (2002). Hatay Devleti ve Hatay'ın Anavatan'a Katılması. Atatürk Üniversitesi *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 9(19). Erzurum, 331-340
- Değerli, E. S. (2009). Amerikan Basınında Türk Harf ve Dil Devrimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23, 1-5
- Demir, Ş. (2015). Tek Parti Döneminde Siirt'te Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (4), 38-48
- Demirtaş, O. (2016). *Başlangıçtan Günümüze Türk Basınında Alternatifik Arayışları ve Alternatif Medya Olgusu*, Doktora Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Deniz, Ö. (2011). Cumhuriyet Döneminde Tatil Kavramı ve 1935 Tarihli Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanunu. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 11(23), 57-72
- Doğan, H. İ. (2021). *Demokrasi Konulu Haberlerin Yerel Basına Yansımaları (1946-1960 Malatya Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya
- Doğanay, R. (2008). Millî Mücadele'de Türk Havacılığı ve Başkomutanlık Savaşı'nda Havacıların Rolü, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2). 53-64
- Doğaner, Y. (2005). Millet Liderini Ugurluyor. *Atatürk Dergisi*, 4(4), 45-64
- Doğaner, Y. (2007). "Cumhuriyet'in Onuncu Yıl Kutlamaları", *Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi*, 9, (Şubat-2007), 119-143

- Doğangüzel, E.E., Güleç, H., Şahin, N., Yavuz, İ. (2020). İlkokul Sosyal Bilgiler 4. Sınıf Çalışma Kitabı, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara
- Dönmez, C. (2011). Atatürk ve Harf İnkılabı. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 27(79), 37-70
- Duman, D. (1990). *Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir
- Duman, D. (1992). Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 127-141
- Durak, G. (2014). Atatürk'ün Halkçılık Anlayışı ve Halk Evleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2/8. 420-435
- Elmacı, M. E. (2001). *II. Meşrutiyet'ten Lozan'a Kapitülasyonlar*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir
- Erdal, İ. (2006). Köylüyü Topraklandırma Kanununun Türk Siyasal Yapısının Oluşumu Üzerindeki Etkileri. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 5(13), 59-78
- Erdem, S. (1992). Bayram. TDV İslam Ansiklopedisi. 257- 259
- Erdemli, M. G. (2011). *Dünden Bugüne Türk Havacılık Tarihi ve Eskişehir*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Tarih Anabilim Dalı, Eskişehir
- Erdoğan, H. (2016). *Türkiye’de Bir Baskı Grubu Olarak Sendikaların 1960 Sonrası Ekonomi ve Siyaset Üzerindeki Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik
- Erenli, M. (1985). Atatürk ve Havacılık. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 2(4), 215-244
- Evirgen, Ö. F., Özkan, J., Öztürk, S. (2021). Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Ders Kitabı, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara
- Ezer, F. (2010). 1929 Dünya Ekonomik Krizi’nin Türkiye’ye Etkileri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 427-442

- Güher, E. (2018). Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Belgelerinde Mustafa Kemal Atatürk'ün Vefatının Kamuoyuna Yansımaları. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 5(18), 93-120
- Gülaçar, A. G. (2018). II. Meşrutiyet Dönemi İktidar Oluşumu Sürecinde Basının Rolü. *Vakaniivis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 3(Spec. issue), 105-128
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B., Taşgın, S. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara
- Gün, S. (2003). Türkiye'de Toprak Reformu. *Ekin Dergisi*, 7(25), Temmuz-Eylül 2003, s.6-11
- Gündüz, Ö., Fırat, İ. (2014). Dil Devriminin Gerçekleşmesinde Türk Dil Kurumunun Rolü. *Journal Of International Social Research*, 7(34). 59-71
- Gültekin, G., Akpınar, M., Nohutcu, M., Özerdoğan, P., Aygün, S., (2021), Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Ders Kitabı, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara
- Gür, E. (2006). *Lozan Konferansı'nın Türk Basınına Yansımaları*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ
- Gürses, Ö. (2018). *Atatürk'ün Halkçılık Politikasında Halkevlerinin Yeri ve Önemi (1932-1938)*. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı. Çorum
- Gürsoy, Ü. (2012). Türk Kültüründe Ağaç Kültü ve Dut Ağacı. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, (61), 43- 54
- Güven Toker, N. (2019). Cumhuriyetin İlk Yıllarında Toplumla Bütünleşme Projesi Olarak Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti. *History Studies (13094688)*, 11(2). Nisan 2019, s.655-679
- Habertürk Gazetesi. (2020). 1 Mayıs İşçi Bayramı Nedir? İşçi Bayramı Nasıl Başladı? 1 Mayıs İşçi Bayramı Tarihi. 30 Nisan
- Harut, S.B. (2020). Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Ders Kitabı, Ata Yayıncılık, Ankara

- Haykır, Y., Çetin, Y. (2015). “Malatya Halkevi Dergisi: Derme”, *Prof. Dr. Abdulkadir Yuvalı Armağanı*, 2, (Kayseri 2015), ss. 1453-1483
- Hekimci, F. (2008). Küreselleşen Dünya ve Yerli Malı. 2. *Ulusal İktisat Kongresi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İzmir, 1-19
- Hodancı Tatar, Y. (2017). *Demokrat Parti Döneminde 10 Kasımlar*, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri
- Işık, N., Duman, E. (2012). 1929 Ekonomik Buhranı ve 2008 Küresel Krizi’nin Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkileri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 73-101
- İlyas, A. (2018). Yerel Basına Göre 1935-1950 Yılları Arasında Urfa’da Mahalli Ve Milli Bayram Kutlamaları. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Busbed)*, 8(16), 202-217
- İnuğur, M.N. (2005). Basın ve Yayın Tarihi, İstanbul: Der Yayınevi
- İzgi, Ö. (2011). Hunlar, Göktürkler ve Uygurlarda Geleneksel Festival ve Eğlenceler, *Tarih Dergisi*, 0 (31), 29-36
- Karaman, R. (2008). "Anadolu’da Nevruz Kutlamaları". *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7 (13), (Haziran 2008), 129-145
- Kardaş, A. (2014). "Cumhuriyet Dönemi'nde Bir Modernleşme Hareketi Olarak Siirt Halkevleri ve Halkodaları (1934-1951)". *Electronic Turkish Studies*, 9(7).
- Kaya, A., E. (2010). Demokrat Parti Döneminde Basın-İktidar İlişkileri. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi| Istanbul University Faculty of Communication Journal*, 1(39), 93-118
- Kayıran, M., Metintaş, M. Y. (1945). Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu ve Uygulanması. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(19), 647-666
- Kayıran, M., Saygın, S. (2019). İzmir İktisat Kongresi. *Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Yakın Tarih Dergisi*, 3(5), 27-70

- Keçe, A , Merey, A . (2011). İlköğretim Sosyal Bilgiler Kazanımlarının Sosyal Bilimler Disiplinlerine ve Disiplinlerarası Anlayışa Uygunluğunun Belirlenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 110-139
- Kılıç, E. (2020). *Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne Ağaç Bayramları*. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa
- Kısıklı, E. (2017). Cumhuriyetin İlk Yıllarında Halka Tasarruf Bilinci ve Yerli Malı Kullanma Alışkanlığı Kazandırma Çabaları (Malatya ve Amasya Örneği), *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 1-9
- Koca, S. (2002). "Eski Türklerde Bayram ve Festivaller", *Türkler Ansiklopedisi*, 3,79-89
- Kodal, T. (2014). Mustafa Kemal Atatürk ve Türk Ocakları. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (52), 295-314
- Kodaz, Y. (2019). *Hatay Sorunu, Atatürk ve Türk Kamuoyu (1936-1939)*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Bilim Dalı, Ankara
- Kurt, E. (2017). Türk Havacılarının Millî Mücadeleye Katılma Girişimi: Maltepe Fırası (7 Haziran 1920), *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 15(60), Bahar 2017, s. 119-142
- Kutlu, D. (2009). Türkiye’de İşçi Sınıfının Değişen Gündemi ve Sendikaların Tavrı: 1 Mayıs Bildirileri Örneği, *Alpaslan Işıklı' ya Armağan*, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları No: 31, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Armağanlar Dizisi: 7
- Lör, İ. (2010). *Hatay'ın Anavatana Katılması Stratejisinin Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Genelkurmay Başkanlığı Harp Akademileri Komutanlığı Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Müdürlüğü, İstanbul
- Mandaloğlu, M. (2012). İslamiyet'ten Önce Türklerde Toplantı ve Törenler, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 162 (162)
- Marttin, V. (2019). Dil Devriminin Halkçılık Boyutu. *Belgi Dergisi*, 2(17), 1072-1092

- Metintaş, M. Y., Kayıran, M. (1929). 1929 Dünya Ekonomik Krizinin Türk Tarımına Etkileri ve 1931 Birinci Türkiye Ziraat Kongresi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (23), 33-82
- Muhammad Ali, S.H. (2008). *Lozan Antlaşması ve Musul Sorunu Çözümü*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Nalcioğlu, B. U. (2005). Tanzimat Dönemi Türk Gazeteciliği ve Türk Basınının İlkleri, *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (14) , 253-267
- Nalcioğlu, B. U. (T. Y.). Türk Basın Tarihi, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Gazetecilik Lisans Programı, İstanbul http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/gazetecilik_ue/turkbasintarihi.pdf
- Okumuş, Z. (2017). *Türk Tayyare Cemiyeti*. Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu
- Olgun, S. (2013). Siirt Halkevi ve Faaliyetleri (1934-1951). *History Studies International Journal of History*, 5/2, A Tribute to Prof. Dr. Halil INALCIK, Mart, ss. 287-301.
- Orman Haftası ve Ağaç Bayramı Yönetmeliği, 1996 Tarihli Resmî Gazete, Tertib 5, Cilt 35, 22/8/1996
- Ozankaya, Ö. (1989). Ulusal Bayramların Toplumsal İşlevleri Açısından 30 Ağustos Zafer Bayramı. *Atatürk Yolu Dergisi*, 1 (04), 541- 547
- Özarslan, M. (2003). Türk Kültüründe Ağaç ve Orman Kültü. *Türkbilig*, (5), 94-102
- Özcan, N. (2007). Nevruz, TDV İslâm Ansiklopedisi, 33, 60-61
- Özçağlayan, M. (2008). Gazetelerin gelişimi ve gazeteciliğin geleceği (yeni teknolojiler ve medya ekonomisi açısından genel bir değerlendirme). *Marmara İletişim Dergisi*, 13(13), 131-159
- Özçelik, M. (2011). 23 Nisan Çocuk Bayramının Ortaya Çıkışı ve 1922-1929 Yılları Arasında 23 Nisan Kutlamaları, *Akademik Bakış*, 5 (9), (Kış), ss.265-284
- Özdemir, Y., Aktaş, E. (2011). Halkevleri (1932'den 1951'e). *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (45), 235-262.

- Özer, S. (2013). 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı Çerçevesinde Yerli Malı ve Tutum Haftası Kutlamaları. *Electronic Turkish Studies*, 8(5). 595-613
- Özkaya Duman, O. (2013). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Ulusal'dan Yerel'e Basın ve Yayıncılık Faaliyetlerinin Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme, *Turkish Studies*, 8(12), 1706- 1041
- Öztay, O., Yurdakul, H., Taşmurat T. (2018). Basın İktidar Münasebetleri Bağlamında Erken CumhuriyetDönemi Basınından Bir Örnek: Yarın Gazetesi, *Harsiyât-İlmî, Harsî ve İçtimai Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 1-23
- Öztürk, Y. (2018). 30 Ağustos Zafer ve Tayyare Bayramı Kutlamaları: Amaç, Süreç ve Kazanımlar. *History Studies* (13094688), 10(9). 231- 244
- Öztürk, Y. (2018). Tayyare Cemiyeti'nin Havacılığı Geliştirme Faaliyetleri: Tayyarelere İsim Verme Törenleri/Activities Of Turkish Aeronautical Association For The Development Of Avia-Tion: Naming Airplanes Ceremonies. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (61), 113-132
- Özüçetin, Y. (1984). Millî Mücadele İçerisinde “19 Mayıs 1919”. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 65-74
- Özüçetin, Y., Çalışkan, F. (2015). “Meclis Celse Zabıtlarında 23 Nisan, 29 Ekim,30 Ağustos ve 19 Mayıs'ın Bayram Oluşu”, *Prof. Dr. Abdulkadir Yuvalı Armağanı*, C-2, (Editörler; Prof. Dr. Mustafa Öztürk, Prof. Dr. Şakir Batmaz, Yrd. Doç. Dr. Erhan Yoska), Kayseri 2015, 1431-1452
- Özüçetin, Y., Çalışkan, F. (2015). “Meclis Celse Zabıtlarında 23 Nisan, 29 Ekim,30 Ağustos ve 19 Mayıs'ın Bayram Oluşu”, (Editörler; Prof. Dr. Mustafa Öztürk, Prof. Dr. Şakir Batmaz, Yrd. Doç. Dr. Erhan Yoska), Prof. Dr. Abdulkadir Yuvalı Armağanı, C-2, Kayseri 2015, 1-18
- Özüçetin, Y., Kara, B., Bolat, M. (2017). Bazı İl ve İlçelerde Halkevi Bünyesinde Muhtelif Dil Bayramı Kutlamaları, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Ağustos 2017, 3(61), 251-275
- Pamak, M. (1980). Türkiye'de Toprak Reformu. *Sosyoloji Konferansları*, (18), 127-162

- Polat, Ş. (2009). *Tarih Öğretimi ve Basın İlişkisi: Milli Bayramların Gazetelere Yansımaları ve Milli Kimliğin Oluşmasında Rolü (2001–2007)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çanakkale
- Saban, G.M. (2019). *Millî Kimliğin Oluşturulması Bağlamında 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Sağlam, H. İ., Yaman, E. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin “Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası” na İlişkin Görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 207-217
- Salihpaşaoğlu, Y. (2007). *Türkiye’de Basın Özgürlüğü*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Sarıkaya, M. (2009). Cumhuriyet Türkiye’sinin İlk Çocuk Haftası. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 25 (75), 465-494
- Sarınay, Y. (2012). Türk Ocağı. *TDV İslam Ansiklopedisi*, 41, 545-546
- Sayılır, B. (30). 30 Ağustos Zafer Bayramı Kanunu, İlk Zafer Kutlaması ve Büyük Taarruz ile İlgili Bazı Bilgiler. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ*, 12(16), 89-114
- Seven, Ö. (2007). *Lozan’da Azınlık Kavramı ve İki Dünya Savaşı Arası Dönemdeki Uygulamaları*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Sönmez, C. S. (2004). Cumhuriyetin Onuncu Yıldönümü Kutlamaları ve 26 Ekim 1933 Tarihli Genel Af Yasası. *Atatürk Yolu Dergisi*, 9(33)
- Şahin, E. (2020). Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Ders Kitabı, Anadol Yayıncılık, Ankara
- Şahin, M., Dönmez, B. (2014). 19 Mayıs Atatürk’ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı Hakkında Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 44(202), 193-214

- Şahingöz, M. (1999). “Osmanlı’dan Millî Mücadeleye İstikbal-i Osmanî Günü Kutlamaları”. Osmanlı, *Yeni Türkiye Dergisi, Osmanlı Özel Sayısı*. C.I., Ankara, 194-201
- Şanlı, M. (2020). Etkin Tarih Eğitimi Bağlamında Ağaç Kültürü: Haluk Dursun’un Eserlerinde Anıt Ağaç Olarak ‘Çınar’. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 3(1), 1-17
- Şen, A. F., Çetinkaya, A. (2013). Medyada Sınıf Temsilleri: "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü" Haberleri Üzerine Bir Çözümleme. *Akdeniz İletişim*, (19), 78-93
- Şeneken, S. (2009). *1930'lu Yıllarda İzmir'de Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir
- Şengül, A. (2006). Türk Kültüründe Nevruz "Mete Han’dan Atatürk’e". *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 1-10 (161-170)
- Şenses, A. (2002). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Milli Bilincin Oluşmasındaki Önemi (Erzurum İli Oltu İlçesi Orcuk Köyü İlköğretim Okulu Örnek Çalışması)*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum
- Şimşek, B. (2007). *Tek Parti Döneminde 10 Kasımlar*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir
- Şimşek, H. (2006). *Lozan’ın Getirdiği Statü ve Türkiye’de Azınlıkların Durumu (1923–1974)*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara
- Tanış, C. (2020). Türk Milleti Ata’sıyla Vedalaşıyor: Anadolu’nun Bazı Kentlerinde Atatürk İçin Yapılan Matem Törenleri. *Tarih ve Gelecek Dergisi*, 6(3), 1051-1068
- Tanyu, H. (1988). Ağaç. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 456-457
- Taş, H. Y. (2012). Toplumsal sınıfların değişim sürecinde, sendikalar ve sendikaların geleceği. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 1(1), 60-80

- Tekeli, İ., İlkin, S. (2007). “Çiftçiye Topraklandırma Kanunu’nun Çıkarılması”. *Kebikeç*, 2, 209-246
- Tekelioğlu, Y. (2010). Toprak Reformu ve Türkiye Uygulamaları. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 10(19), 43-80
- Tekerek, M. (2020). Cumhuriyet Halk Partisi İktidarında İşçiler (1923-1938). *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 20(40), 175-199
- Temizgüney, F. (2019). Demokrat Parti Dönemi 23 Nisan Milli Hâkimiyet ve Çocuk Bayramı Kutlamaları. *Journal of Graduate School of Social Sciences*, 23(1), 145-172
- Tıraşoğlu, S. (2019). *Sosyal Bilgiler Dersinde İlköğretim Öğrencilerinin Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimine İlişkin Kazanım Düzeylerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep
- Tongul, N. (2004). Türk harf inkılâbı. *Atatürk Yolu Dergisi*, 9(33). Mayıs-Kasım 2004, 103-130
- Toprak, Z. (1987). “İstanbul’da Amele Bayramları I”, *Tarih ve Toplum*, 41, Mayıs, s.35-42
- Topuz, A. G. H. (2007). Cumhuriyet Dönemi Ekonomisinde Tarımsal Yapının İncelenmesi (1923-1950). *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(3), 377-390
- Topuz, E. (2018). (30 Ekim- 1 Kasım). İktidarın Meşruiyet Aracı Olarak Osmanlı Devleti’nde II. Meşruiyet Kutlamaları, *Hâkimiyet-i Milliye Uluslararası Bilgi Şöleni Sempozyumu*, (2018), Van, 25-34
- Tuna, S. (2017). Tek Parti İktidarında Toprak Bayramı Kutlamaları ve Toprak Reformu (1945-1949). Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara
- Tur, S. (2013). 1930- 1960 Döneminde 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlamaları, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkerleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir
- Türk Tayyare Cemiyeti Nizamname-i Esasisi. (1341). Ankara Matbaası

- Tüysüz, S. (2018). İlkokul Sosyal Bilgiler 4. Sınıf Ders Kitabı, Tuna Matbaacılık, Ankara
- Uçak, O., Erkal, A. (2018). Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Yerel Basının Gelişim Süreci. *Selçuk İletişim*, 12(1), 92-122
- Uzun, H. (2009). Liderine Ağlayan Bir Ulus: Atatürk'ün Ankara'daki Cenaze Töreni. *Atatürk Yolu Dergisi*, 11(43), 531-553
- Uzun, H. (2009). Türk Yurdu'nda 1913 Yılı İstiklal-i Osmani Günü Kutlamaları, *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), (Mart 2009), ss. 128-141
- Uzun, H. (2010). Milletin iradesiyle oluşan bir bayram: Atatürk'ü Anma 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı ve Atatürk döneminde kutlanması. *Karadeniz Araştırmaları*, (24), 109-125
- Uzun, H. (2019). Türkiye'de 10 Kasım Törenleri: “İlk Matem” 10 Kasım 1939’dan“Atatürk Haftası” ve “Matemsiz Atatürk'ü Anma” Günlerine. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 19(38), 135-170
- Uzun, N. (2011). Kur’ân’da Üç Ağaç Türü yahut Bazı Ayetlerin Anlamlarını Yeniden Düşünmek. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 11(3), 133-164
- Ünlüer, G. (2008). Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir
- Yalçın, O. (2010). Türk Havacılık Tarihinde Bağış Uçakları ve Havacılık Sanayii Kurulmasına Tesirleri. *Gazi Akademik Bakış*, (06), 191-212
- Yalçın, O. (2010). Türk Havacılık Tarihinde Bağış Uçakları ve Havacılık Sanayii Kurulmasına Tesirleri. *Gazi Akademik Bakış*, (06), 191-212
- Yalçın, O. (2012). Kuruluşundan Günümüze Türk Hava Kurumu. *Gazi Akademik Bakış*, (11), 267-292
- Yamak, S. (2008). Meşrutiyetin Bayramı: “10 Temmuz İd-İ Millisi”, *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 38 (Mart 2008), 323-341

- Yavuz, R. (2004). *Hatay Sorunu ve Basın*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara
- Yıldırım, C., Kaplan, F., Kuru, H., Yılmaz, M. (2021). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Ders Kitabı*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara
- Yıldırım, Y. (2018). 10 Kasım 1938: Büyük Kaybın Urfa İline Yansıması. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 18 (36), 163-192
- Yılmaz, M. Bir modernleşme projesi olarak halkevleri: Ünye Halkevi ve faaliyetleri (1932-1950). *Atatürk Yolu Dergisi*, 16(62). s. 399-416
- Yılmaz, Y. (2018). *Hatay Devleti Cumhurbaşkanı Tayfur Sökmen'in Hatay'ın Bağımsızlığındaki Yeri ve Siyasi Faaliyetleri (1918-1974)*, Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay

Sürelî Yayınlar

- Fırat Gazetesi. (1934). Bu Sayıda Öz Türkçe Deyimlerin Eski Karşılıkları. 27 Eylül
- Fırat Gazetesi. (1934). Çifte Bayramımız Sevinç ve Heyecan İçinde Kutlandı. 3 Eylül
- Fırat Gazetesi. (1934). Ekonomi ve Yerli Mallar Yedi Günü Yarın Kayısı Gecesi Var. 17 Aralık
- Fırat Gazetesi. (1934). Malatya Tayyaresi Bekliyoruz. 30 Ağustos
- Fırat Gazetesi. (1935). 23 Nisan. 22 Nisan
- Fırat Gazetesi. (1935). Tayyare Şehitlerini Anma. 24 Ocak
- Fırat Gazetesi. (1935). Yarın Halkevinin Yıl Dönümü Kutlanacak. 21 Şubat
- Fırat Gazetesi. (1936). 1 Mayıs Bayramı. 4 Mayıs
- Fırat Gazetesi. (1936). 30 Ağustos Zafer ve Tayyare Bayramı Günü Yapılacak Sûel Tören ve Kutlama Programıdır. 30 Ağustos

Fırat Gazetesi. (1936). Arttırma ve Yerli Malı Haftası Programı. 11 Aralık

Fırat Gazetesi. (1936). Dil Bayramı Malatya'da Hakkiyle Kutlanmıştır. 2 Ekim

Fırat Gazetesi. (1936). Halkevinde Çocuk Balosu. 27 Nisan

Fırat Gazetesi. (1936). Halkevlerinin Beşinci Yıl Dönümü Pazar Günü Büyük Törenle Kutlandı. 25 Şubat

Fırat Gazetesi. (1936). Nevruz Toprak Bayramı. 23 Mart

Fırat Gazetesi. (1936). Ulusal Ekonomi Haftası 14 Sözmen Muhtelif Yerlerde Konferans Verdiler. 25 Aralık

Fırat Gazetesi. (1937). Milletler Konseyi Sancak Meselesini Neticelendirdi İsveç Hariciye Nazırının Sancak meselesi için hazırladığı rapor Milletler Konseyince kabul edilmiştir. 29 Ocak

Fırat Gazetesi. (1937). Spor. 21 Mayıs

Fırat Gazetesi. (1937). Tasarruf Haftası. 17 Aralık

Fırat Gazetesi. (1937). Ulusal Egemenlik Bayramı Çok Heyecanlı Kutlandı. 30 Nisan

Fırat Gazetesi. (1938). 1938 Yılı Egemenlik Bayramı ve Çocuk Haftası Programı. 22 Nisan

Fırat Gazetesi. (1938). Atatürk'ün Cenaze Merasimi Gününde Yapılacak İşlere Ait Bir Tamim. 18 Kasım

Fırat Gazetesi. (1938). Atatürk'ün Cenaze Töreni. 2 Aralık

Fırat Gazetesi. (1938). Başlıksız. 11 Kasım

Fırat Gazetesi. (1938). Hatay Meclisi Dünkü Toplantısında Anayasasının Umumi Hükümlerini Kabul Etmiştir. 9 Eylül

Fırat Gazetesi. (1938). Malatya Dokuzuncu Arttırma ve Yerli Malı Haftası Programı. 9 Aralık

Fırat Gazetesi. (1938). Milli Tasarruf Haftası. 16 Aralık

Fırat Gazetesi. (1938). Reisicumhur İsmet İnönü'nün Gençliğe Telgrafları. 18 Kasım

- Fırat Gazetesi. (1939). Bahar Bayramı. 2 Mayıs
- Fırat Gazetesi. (1939). Halkevlerinin Yıldönümü. 24 Şubat
- Fırat Gazetesi. (1939). Hatay Bayramı. 28 Temmuz
- Fırat Gazetesi. (1940). 30 Ağustos. 30 Ağustos
- Fırat Gazetesi. (1940). Yaslı Günümüz. 8 Kasım
- Fırat Gazetesi. (1941). Dil Bayramı. 23 Eylül
- Fırat Gazetesi. (1941). 19 Mayıs. 20 Mayıs
- Fırat Gazetesi. (1941). Dil Bayramı. 26 Eylül
- Fırat Gazetesi. (1941). Halkevlerinin Yıl Dönümü. 28 Şubat
- Fırat Gazetesi. (1941). Halkevlerinin Yıl Dönümü. 28 Şubat
- Fırat Gazetesi. (1941). Montrö Zaferi Halkevimizde Coşkun Tezahürle Kutlandı. 22 Temmuz
- Fırat Gazetesi. (1941). Montrö Zaferi Kutlandı. 23 Temmuz
- Fırat Gazetesi. (1941). Tasarruf Haftası. 12 Aralık
- Fırat Gazetesi. (1942). 30 Ağustos Balosu. 14 Ağustos
- Fırat Gazetesi. (1942). Dil Bayramı. 25 Eylül
- Fırat Gazetesi. (1942). Halkevlerimiz Zengin Bir Program Hazırladı. 20 Şubat
- Fırat Gazetesi. (1943). 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Tezahüratla Kutlandı. 21 Mayıs
- Fırat Gazetesi. (1943). Hava Şehitleri İhtifali Yapıldı. 18 Mayıs
- Fırat Gazetesi. (1944). 15'inci Yerli Mallar Haftası. 12 Aralık
- Fırat Gazetesi. (1944). Güreş Müsabakası Yapılacak. 28 Nisan
- Fırat Gazetesi. (1944). Hava Şehitlerimiz Anıldı. 16 Mayıs
- Fırat Gazetesi. (1944). Lozan Sulhunun Yıl Dönümü. 25 Temmuz

Fırat Gazetesi. (1944). Spor. 28 Nisan

Fırat Gazetesi. (1945). Dil Bayramı. 25 Eylül

Fırat Gazetesi. (1945). 25-19 Mayıs 1945 Yılı Malatya’da Yapılacak Gençlik ve Spor Bayramını Kutlama Töreni Programı. 19 Mayıs

Fırat Gazetesi. (1945). Atatürk’ten Hatıralar. 9 Kasım

Fırat Gazetesi. (1945). Bahar Bayramı. 1 Mayıs

Fırat Gazetesi. (1945). Balo. 24 Nisan

Fırat Gazetesi. (1945). Halkevleri Açılışının 13’üncü Yıldönümü Yurtta Coşkun Tezahüratla Kutlandı. 27 Şubat

Fırat Gazetesi. (1945). Toprak. 19 Haziran

Fırat Gazetesi. (1945). Ulusal Egemenlik Bayramı. 24 Nisan

Fırat Gazetesi. (1946). 19 Mayıs. 21 Mayıs

Fırat Gazetesi. (1946). 1946 Yılı 23 Nisan Ulusal Egemenlik Bayramı ve Çocuk Haftası Programı. 19 Nisan

Fırat Gazetesi. (1946). Bayram Balosu. 25 Ekim

Fırat Gazetesi. (1946). Bu Mutlu Gün Malatya’mızın Coşkun Tezahüratına Vesile Oldu. 18 Haziran

Fırat Gazetesi. (1946). Cumhuriyetin Malatya’ya Bahsettikleri Yirmi Üç Yılda Neler Yaptık?. 29 Ekim

Fırat Gazetesi. (1946). Kanatlı Gençler. 17 Mayıs

Fırat Gazetesi. (1946). O, İçimizde ve Aramızdadır. 12 Kasım

Fırat Gazetesi. (1946). Ölümsüz Atatürk. 12 Kasım

Fırat Gazetesi. (1946). Toprak Bayramı. 18 Haziran

Fırat Gazetesi. (1946). Yerli Mallar ve Tutum Haftası. 17 Aralık

Fırat Gazetesi. (1947). 23 Nisan Ulusal ve Egemenlik Bayramı Tezahüratla Kutlandı. 25 Nisan

Fırat Gazetesi. (1947). Hava Şehitlerini Andık. 16 Mayıs

Fırat Gazetesi. (1947). İlimizde Cumhuriyet Bayramı Nasıl Geçti?. 31 Ekim

Fırat Gazetesi. (1947). Lozan Günü. 25 Temmuz

Fırat Gazetesi. (1947). Toprak Bayramı Programı. 13 Haziran

Fırat Gazetesi. (1948). 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Coşkun Bir Tezahüratla Kutlandı. 20 Mayıs

Fırat Gazetesi. (1948). 23 Nisan'ı Kutlarken. 23 Nisan

Fırat Gazetesi. (1948). Atatürk'ün Ölümü Dolayısıyla Yapılacak Hazin Tören. 9 Kasım

Fırat Gazetesi. (1948). Dil Bayramı. 27 Eylül

Fırat Gazetesi. (1948). Gençlik Kulübü Balosu. 20 Mayıs

Fırat Gazetesi. (1948). Gençlik Kulübü Balosu. 20 Mayıs

Fırat Gazetesi. (1949). 15 Mayıs Tayyare Şehitleri İhtifali. 12 Mayıs

Fırat Gazetesi. (1949). 23 Nisan Ulusal ve Egemenlik Bayramımız. 23 Nisan

Fırat Gazetesi. (1949). 30 Ağustos 949 Zafer Bayramı'nın 27'nci Yıl Dönümü İçin Yapılacak Törene Ait Program. 29 Ağustos

Fırat Gazetesi. (1949). Bu Şanlı Gün. 2 Eylül

Fırat Gazetesi. (1949). Büyük Bayramımız. 29 Ekim

Fırat Gazetesi. (1949). Cumhuriyetin 26'nci Yıl Dönümünü Kutlama Programı. 27 Ekim

Fırat Gazetesi. (1949). Halkevlerinin Kuruluş Yıl Dönümü Kutlandı. 21 Şubat

Fırat Gazetesi. (1949). Toprak Bayramı. 11 Haziran

Fırat Gazetesi. (1950). Bahar Bayramı. 2 Mayıs

Fırat Gazetesi. (1950). Büyük Atatürk'ün Ölüm Yıl Dönümü Münasebetiyle Yapılacak İhtifal Programı. 10 Kasım

Fırat Gazetesi. (1950). Hatay'ın Kurtuluşu. 28 Temmuz

Fırat Gazetesi. (1950). İsmi Unutulan Bayram. 17 Mart

Fırat Gazetesi. (1950). Lozan Gününün Mükafatı. 26 Temmuz

Fırat Gazetesi. (1950). Lozan'dan İktibaslar. 27 Temmuz

Fırat Gazetesi. (1950). Şehrimizde Cumhuriyet Bayramı Coşkunu Tezahüratla Kutlandı. 31 Ekim

Gayret Gazetesi. (1948). Yerli Mallar Satışı. 17 Aralık

Gayret Gazetesi. (1949). 19 Mayıs Bayramı Tezahüratla Kutlandı. 20 Mayıs

Gayret Gazetesi. (1949). 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Coşkunu Bir Tezahüratla Kutlandı. 14 Mayıs

Gayret Gazetesi. (1949). 30 Ağustos Balosu ve Fener Alayı. 31 Ağustos

Gayret Gazetesi. (1949). Bugün. 29 Ekim

Gayret Gazetesi. (1949). Cumhuriyet Bayramı Balosu. 28 Ekim

Gayret Gazetesi. (1949). Cumhuriyet Bayramı Hazırlıkları Başladı. 19 Ekim

Gayret Gazetesi. (1950). Bir Mayıs. 2 Mayıs

Gayret Gazetesi. (1950). Zafer Bayramı Şehrimizde Parlak Bir Törenle Kutlandı. 31 Ağustos

Yeni Malatya Gazetesi. (1949). Büyük Matemimiz, Atatürk 11 Yıl Evvel Bugün Ebediyete İntikal Etti, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi. 10 Kasım

Yeni Malatya Gazetesi. (1949). Büyük Türk Milletine. 10 Kasım

EKLER

EK- 1: Fırat Gazetesi

Hava kurumu-
na yardım, bir
yurt boreudur.

FIRAT

19
ŞUBAT
Çarşamba
1936

YIL 4 SAYI 310

MALATYA

SAYISI 5 KURUŞ

Bugün Halkevlerinin Kuruluş yıl dönümüdür

KUTLULAMA TÖRENİ PAZAR GÜNÜ YAPILACAK

İNKILAP VE İSTİKLÂL

Konuları üzerinde Halkevinde iki konferans verildi

Halkevleri bugün kuruluşlarının beşinci yıldönümünü idrak ediyor.

Yeni açılacaklarla birlikte sayısı yüzü aşan Halkevleri ulusunun hayatına karışmıştır. Onun hayatından güç alarak her yıl ulusal amaca doğru durmadan ilerlemektedir.

Her geçen yıl evlerin sağlığı kültür ışığı daha parlaklaşmakta, daha sıcaklaşmaktadır.

Cumhuriyet Halk partisinin kendi bağrından çıkardığı bu inan kaynağı müessesesi yalnız kültür yayıcısı değil, aynı zamanda Cumhuriyetin en sağlam temel lerinden biridir de.

İnanılmış bir fikir var: Cumhuriyet. On binlerce yurtda-şın bir çatı altında aynı inanla çalışması bu mefkûre için sağ- lam, sarsılmaz bir te-

meldir.

Siyasal düşünceler- den ziyade ulusal var- lığın sembolü olan Cumhuriyet her şey- den üstün tutan bir fikirle, yeniliğe, yük- selişe yol gösteren mü- nevverlerin elbirliği, düşünce birliği yap- ması her ulusun erişe- mediği bir başarıdır.

Ulusa fikir iş- lerinde olduğu kadar hayat işlerinde de yol ve ışık göstermeğe ça- lışan, Halkevlerinin yeni yıl dönümleri kutlu olsun...

Bütün yurtdaşların yıl dönümü törenlerin de buluna bitmesi için törenlerin 19 şubattan sonra gelen ilk pazar günü yapılmaktadır. Bundan dolayı bu yılki tören şubatın 23 üncü pazar günü yapılacaktır.

Halkevi, üyelerini ve bütün yurtdaşları törende bulmağa ça- gırılmaktadır.

Kış y ni Başladı

Soğuk ve kasırga bir afet oldu

Aylarca gayri tabiiğini muhafaza eden havalar geçen haftadanberi gayri ta- bii dencek bir şiddetle birdenbire değişti.

Çarşamba günü başlıyan ve yurdun her yönünde kemdi- ni gösteren Karayel fırtınası fırtınalıktan çık- mış, şörlümemiş bir kası- rı halinde önüne geleni süpürmüş, sağa sola salmış. Kasırga, çarşamba günü bütün gün

terdi. Çok şükür ki insanca kayıbmiz yoktur ve maddi zararlar gayet ehemmiyet sizdir. Ne yazık ki yurdun başka bkeğinde olanca a- mansızlığıyla ortalığı kasıp kavuran kasırga Trakya'da altmışa yakın yurtdaşı- mız canına kıymış, yirmi bine yakın hayvanıda can- sız yerlere bırakmıştır.

Yalnız İstanbul'daki zarar bir milyon lirayı bulmuş- tur. Fırtına ile beraber baş- layan ve arda arkası gel-

miyen yağmurlar Ege mi- nı, tıkasında tarlaları, bağ- rı göl haline getirmiş ve on binlerce yurtdaşı geçim va- sıtalarını harap etmiştir.

En yaşlı gemicilerin bile şimdiye kadar eşine rast- lamadıkları kasırga deniz- de, bilhassa Karadenizde hakiki bir afet olmuştur. Uzun müddettenberi avu- tarak ilkbaharın gelişine inandıran havaların bu ani değişmesini önceden sezen- ler çoktu. Çünkü iyi ha- vanın ardından mutlaka fe- na hava vardır.

Bu bekleniyordu, beklenmi- yen sey nüfus zayıfları, ne yazık ki maddi zararlar

şöyle dursun, ekim baki- mindan değişmesini diledi. Gümiz hava almış yurtda- şımız hayatına mal olmuş bulunuyor.

Çarşambadanberi hava he- men hemen kapalı geçmek- te ve arasına yağmur yağ- maktadır.

Cuma günü düşen fazla yağmurlardan Kapılık ben- di yine yıkılmış cumartesi akşamı şehir karanlıkta kal- mıştır.

Bentdeki tahribat o kadar ehemmiyetli olmadığı için ertesi pazar günü onarma- nı bitirilmiş ve aynı günü elek- rik cereyanı temin edilmiş- tir.

Suikast Suçluları Beraet Ettiler

Ankara, 17 (A.A.) - Cum- mur Başbakanımız Atatürke suikast yapmak teşebbüsü ile mazun olanların bu gün muhakemelerine öğleden evvel ve sonra iki celse ha- linde devam edilmiştir.

Birinci celsede iddia ma- kamının amme şahidi olarak ikame ettiği İç Bakanlığa müsteşarı Vehbi Ankara İbba- yı ve Şarbarhayı Nevzat Tan- doğan, Emniyet işleri Genel direktörü Şükrü dinlenmiş ve muvacehe edilmişlerdir.

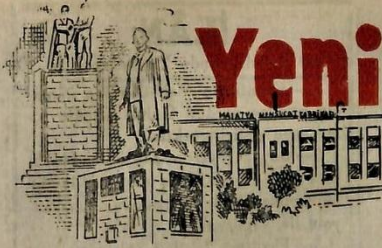
Bundan sonra müddei u- munü ve müdafaa vekili şahitlere bazı notaları tav- zih ettirmişler ve suçlular, da sözlerini söylemişlerdir. Bunun üzerine müddei umu- mi müzeyyel iddia namesini okunmuş ve mazunların mah- kümiyetlerini tekrar istemiş- tir. Hey'eti hakime muha- kemenin hitam bulduğu teftih ettikten sonra müzakereye çekilmiş ve beş buçuk saat kadar süren bir müzakere sonrası kararını hulasatan tebliğ etmiştir.

Bu karara göre ıkrar de- lili maddesi ile teşvik edil- — Sonu üçüncü sayfa —

EK- 2: Yeni Malatya Gazetesi

AHP VE YAZI İŞLERİNİ
FİLEN İDARE EDEN
M. KEMAL BAYAZ
İDAREHANE: GÜVEN MATBAASI
Kılla Caddesi No: 89

Pazariyesi
24
NİSAN
1950

Yeni Malatya

Yıl: 1 Sayı: 131
TARAFSIZ SİYASİ, İÇTİMAİ, EDEBİ
GÜNLÜK GAZETE
Flatı 5 Kuruş

DÜN 23 NİSAN

Çoşkun Tezahüratla KUTLULANDI

Cumartesi öğleden sonra şehir baştan başa bayraklarla süslenmiş ve ilk nazarda mini, mini yavruların heyecanları hissedilir bir hal almıştı. Pazar günü hükümet meydanına, sabahın erken saatlerinde gelmeye başlayan halk biraz sonra meydana doldurmuştu. Törene iştirak eden okullar spor kulüpleri meydana yerlerini aldılar. 10,30 da törene istiklal marşıyla başlandı. Öğrencilerin ve hocaların söylevlerini müteakip geçit resmi yapıldı ve törene nihayet verildi.

Makam Otomobili mi ? Yoksa Taksimidir ?

Hamit FENDOĞLU

İlimiz vilâyet makamının otomobili son zamanlarda valimizin sayın eşile daha bir çok C. H. P. li ileri gelenlerin eşleriyle kabul günlerini dolastığı görülmekte ve her kesin dikkat nazarını çekmekte.

Soruyoruz ? Bu otomobil nâkan otomobili mi ? Yoksa taksimidir .?

sosyoloji âliminden ders almıştık ki bu kadar güzel konuşuyor, bizi en can alıcı yerimizden yakalayıp, bir bir emekle topladığımız kazancımıza ortak oluyor?

Bu titrek elli, saç sakallı karışmış, asırlık, çarpık sepaşını Firavun'un sihirli asası gibi kullanan ihtiyar'a ne buyrulur?

Günün yorucu havasından kurtulup, evinizin tatlı ve ılık mahremiyeti içerisinde genişçe bir (Oh!) diye nefes alacağımız sırada sokak kapınızı yıkarcasına tokmaklayan (Hergül) kuvvetli misafirde kim? Ne densiz adam, ne görgüsüz, tam yemek vak tinde sizi rahatsız etmekten çekinmiyor..

Kahvenizi zehir eden bu kapı vurulması da ne? Şahsını ya bir yahut 2-3 defa gördüğümüz bu şahısta ne istiyor?

Yumuşak sesli, güler yüzlü, gün görmüş mahalle, dükkân konşunuzunda elinde bir mazlata, bir beyanname..

1950 Mayıs'ı için buda bu şeyler istiyor.. Öyleya. İsteyenin bir yüzü kara, vermiyenin 2 yüzü kara.

Kelay ve sermayesiz sanatların en kârlısı: bugün dilenciliktir.

Kara yüzlü, kara ruhlu zihiyet kahrol.

Fakir ve düşkünleri kaldırmak için kurulmuş hayır cemiyetlerimizin içden kopan haklarını çalan sefil ruhlulara el uzatmışızdan bu cemiyetlerin varlıkları ile övünemiyor, çokları ile adeta utanıyoruz karışıklık dayanışmanın birinci şartı.

Şahıslar değil, fikirleri kuvvetlendirmek tir.

Dilenci, dilencilik asrımızın yüz karası, propaganda şekline bürüneni ise en manfurudur.

Vicdanlara el uzatmak, vicdansızlıktır.

Bir ileri Bir Geri

Yavaş Yavaş Gel Beri
İSİRGAN

Mesele malûm. Belediye ve imar mimar meselesi. Elde mevcut mudur gayri mevcut mudur? Bilmediğimiz bir imar mimar planı olması lâzım. Bu plana uymak uydurmak lâzım. Kanuna nizam göre (D. S. 3 de)

Dilenci

Feridun ALKAN

Şu patlak gözlü, çapık bacaklı, eciş bücüş ayaklı, yırtık, pırtık elbiseli, ne bir polis hafiyesi kadar sizi takipten usanmıyan, cebinizdeki cüzdanınızın muhteviyatına teklifsiz bir ortak gili el, avuç uzatan şahıs ta kim?

Siz onu tanımasanız bile o sizi tanır, hanımınızla teklifsiz konuşur, kızınız, oğlunuzla arada sırada ahbablık eder. Sizi en meşguliyetli zamanınızda, en neşeli anınıza kadar baskısı altında tutar. İsteğini gönül rizasıyla değilse, gaye mer'i baskısı ile elde eder. Bu müthiş kuvvetli şahsı size takdim ederim:

—Haşmetli Dilaverin Hazretleri..

O, öyle bir artisttir ki hal ve hareketlerini zemin ve zamana muhit ve şahsa göre ayarlar :

Şuna bakın :

Mini mini olmasına rağmen büyümüşte küçülmüş gibi konuşan pis, çatlak elli şu yavru hangi artist mektebinden mezundur ki jest ve mimikleri ile bizi büyülüyor?

Şu cılız, sarı benizli çoçğun anası mı sömürgecisi mi olduğunu bilmediğimiz kaddın hangi edebiyat fakültesinden, hangi

Ziraat Aletleri

Flatlarında Büyük Tenzilat

İlimiz ziraat Donatın Kurumunda satılmakta olan döner kulaklı ve tek kollu pulluklar ile diğer çeşitli malların satış flatlarında yüzde yetmiş beş gibi büyük bir tenzilat yapıldığını haber aldık, çiftçilere ve müstahsilere tavsiye ederiz.

Bahar yarışmaları

Atletizm Musahakaları

Dün Muhtelif kulüplere ve okullara mensup 100 den fazla kız ve erkek atletin iştirakile yapılan ve bir çok yeni bölge rekorları elde edilen bahar yarışmalarının sonucunu tafsilatlı olarak yarınki sayımızda bildireceğiz.

GAYRET

1 inci yıl Sayı : 130 (Günlük Siyasi Halk Gazete i)
Kuruluş Tarihi: 13 Aralık 948

Perşembe 12 MAYIS 1949
Fiatı 5 Kuruş

Türkiye ve Yunanistan'a Askerî yardım

Yeni mali sene için 200 milyon dolar olacak

Washington(A. P.)- Beyanatta bulunan yetkili şahsiyetler, Amerikan hükûmetinin, 30 Haziran 1950 de sona erecek mali yıl zarfında Türkiye ve Yunanistan'a askerî yardım için kongreden en az 200 milyon dolar isteyeceğini söylemişlerdir.

Kongrenin bu planı onaylaması halinde, Amerikan askerî malzemesi son iki yıl zarfında olduğu gibi bu yıl da Türkiye ve Yunanistan'a aynı temoda akmakta devam edecektir. Eskisi gibi, yeni tahsisin en

büyük kısmı Yunanistan'a ait olacaktır.

Kültür Derneğinin Ocakbaşı sohbeti

Malatya kültür derneğinin (Ocakbaşı Sohbeti) adile devam eden münakaşalı konferanslardan 6 cısı dün gece saat 20,30 da dernek binasında yapılmıştır.

(Fransız Edebiyatının edebiyatımıza tesiri) konusunda Mevlüt Bingöl konuşmuş tur. Gece geç vakte kadar devam eden bu münakaşalı konferans dinleyiciler tarafından zevkle takip edilmiştir.

Askerî Lise ve Ortaokulların kaldırılması düşünülmekte

Ankara (Husnsi)- Ordumuzda Amerikan sisteminde talim ve terbiye başladık-tan sonra askerî okulların da bu esaslara göre tanzim işi tetkik olunmaktadır.

Bu arada, memleketimizdeki askerî orta okul ve liselerin de kaldırılması düşünülmektedir. Bu takdirde subay olmak isteyenler sivil

liselerden çıktıktan sonra Harp Okuluna gideceklerdir. Bu yeni sistem Millî Savunma bütçesinde bir hayli tasarruf temin edecektir. Bu program tatbik edildiği takdirde şehrimizdeki Yedek Subay okulunun Çengelköyündeki Kuleli binasına taşınması muhtemeldir.

15 MAYIS

TAYYARE ŞEHİTLERİ İHTİFALI

İzmirin düşman işgaline uğraması günü (1919)

15.Mayıs Tayyare şehitleri ihtifali ve İzmirin düşman işgaline uğraması günüdür. Bugün yurdun dört bir köşesinde büyük törenler yapılacaktır. Haber aldığımız göre, ilimizde de bu gün için merasim hazırlıklarına başlanmıştır. Merasim Hükümet konağı önündeki açık sahada yapılacak, bütün törenlerde tatbik edildiği veçhile merasime saat 10,30 da başlanacaktır.

Merasime başlarken herkes yarım dakika sükût iktiramına davet edilecek ve bayrak yarıya indirilecektir. Bütün fabrika boruları ötecek ve banda çalınacaktır.

Merasime, bütün askerî birlikler, Liseler, İlkokullar ve bütün devair iştirak edeceklerdir. İki subay bugüne ait hitabede bulunacak ve aziz ölürlüğümüzün ruhunu şadeceklerdir.

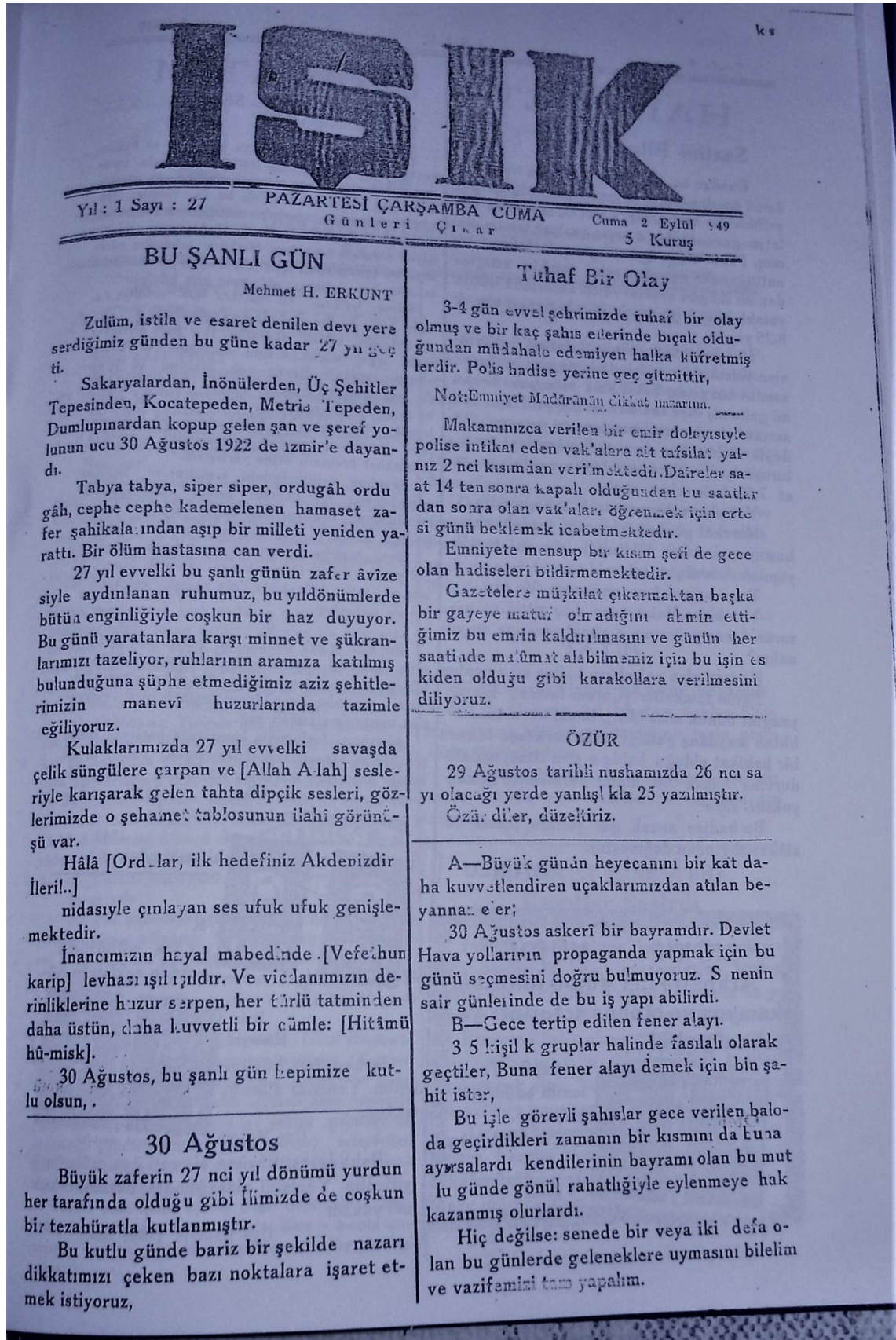
İSMEHPAŞA GENÇLİK KULÜBÜ

15 Mayıs için güreş tertip etti

Haber aldığımız göre, İsmetpaşa Gençlik kulübü önümüzdeki 15 Mayıs 949 günü kulüp menfaatına büyük bir güreş tertip etmiştir. Bu güreşe

civar köyler ve şehir davet edilecektir. 1 nci, 2 nci, üçüncü ve dördüncü gelen güreşçilere yüksek ikramiyeler verilecektir. Otobüsler her saat çalışacaktır.

EK- 4: Işık Gazetesi

EK- 5: Fırat Gazetesi

25
EYLÜL
CUMA
1936

FIRAT

(CUMA GÜNLERİ NESREDİLİR SİYASAL GAZETE)

SAHİBİ
SAİT FIRAT
İdare Hanesi
Gazi Bulvarı No. 1
MALATYA

YIL: 1 SAYI: 403

Sayı: 5 — Kuruş, Yılı: 5 — Liradır.

YARIN DİL BAYRAMIDIR.

Dil Bayramı

Yarın 26 Eylül, Dil Bayramıdır. Bu 26 Eylül'ün bünyesinde sakladığı derin anlam ve gerçeklikleri kavramak için Dil Kurultayı ve toplantılarına ait tutulmaları ve bunların etrafında yazılan yazıların okunaklı yerlerdir.

Türkler a tu yurdun dan istihbaren özlü ve kökleri bir dile sahip olarak açının dört bucağına yayıldıkları zaman dillerinin de yayıldığına ve yerli diller üzerinde oturaklı ve gerekli etki yapıklarına şüphe edilemez. Fakat zaman ve son akımlarda alınan din, Türk'ün hüviyetini değiştirir bir anlık alınca dilini de karıştırır bir mahiyet almıştır.

Uzun yıllar durgunluğomuz bu iki etkenin dokunaklı oldukları kavvelit ihtimaller arasındadır.

Dillere köken olarak gösterilen İndü-Avrupa, İndü-Germen, Grec-Latin gibi nazariyelerin Dil-Güneş teorisıyla nereye dayandığını, göğsümüz kabara kabara, okuyor ve dillerdeki köklerin tüm kaynaklarını Türk dilinde buluyoruz.

Türkler, soysallıkta nasıl evrensel bir mahiyet almışlarsa dilde de açuna ana kayanlık yaptıkları son ilimsel incelemelere dayanarak meydana çıkarılmış ve Avrupa bilgileri beraber olmak üzere kimsenin bir deyeceği de kalmamıştır. Artık bundan sonra arı bir dil ile birbirimizi anlar konuşarak ilerlememiz bir engel görmüyoruz.

Eski çağlarda olduğu gibi, Başöğretmenimiz ve büyük sefiniz Atatürk'ün bize öğrettiği metodlarla yalvarıklı izlerde, Türkler bundan böyle daima ileri gidecekler ve asla gerilemeyecekler.

Ş. SÖZEN

[Dil İşlerinde Acuna Yeni Teori Yaratın
Büyük Sefiniz ATATÜRK

Halkevinin bayrağı

Görüşler ve duygular

Herdefa geçişimde, Halkevinin üstündeki direkte 6 ok remzini taşıyan soluk ve viratik bayrak gözümde ilidir. Bu beyaz ve iman dolu yuvanın üstünde dalgalandığını gördüm bayrak, uzun müddet tabiatın hırcın ve sert yüzüyle karşılaştığı için yıpranmış, rengini ve hatta şeklini bile değiştirmişti.

Türk hamasetini ve Türk benliğini temsil eden bayrağımızın, muhitin en göze çarpan bir yerinde viratik ve soluk bir şekilde gözükmesi, bir ihmalin tecessürlerini bize hissettirmekten geri kalmıyor. Bahusus bir terbiye ve kültür yuvasının çatısı üzerinde görülen eskimiş bir bayrağın kudsî ve

A. B. İZOL
— G. S. 2, de—

Yurdumuzda yer sarsıntıları devam ediyor

Ankara 25 (A.A.)-Kastamonu'da dün saat 13-50 de beş, 14-44 de 4 saniye süren şiddetli iki yer sarsıntısı olmuş, bazı divarlar çatlamıştır.

Dün gene aynı saatlerde Sinop'da iki yer sarsıntısı olmuştur. Zarar yoktur.

Çankırı'da 24 saatla duyulan sarsıntılar altıyı bulmuştur.

3-üncü müfettişlikte faaliyet

Ankara 25 (A.A.)-Üçüncü Umumî müfettişlik Tahsin Uzer müfettişlik hududları içerisinde yaptığı gezisine alt intihalarını bildirirken gönlüğü kalınma faaliyetini memnuniyetle kaydemiş. Kağızında muhacir ve yerli lere dağıtılan orazinin bir

Vilâyet işi değil devlet ve hükümet işi olduğunu ve bunun diğer Vilâyetlere de teşkil edileceğini söylemiştir.

Tahsin Uzer bundan sonra müfettişlik mütaka-sındaki imar işlerinin in-biçat safhaları etrafında izahat vermiştir.

İspanya'da

ANKARA 25 (A.A.)-İspanya'da nasyonalistler Toledo cephesinde Madrid'den 80 kilometre mesafede bulunmaktadırlar. Malaga'da Marksistlerle bahriye askerleri sokaklarda çarpışmaktadırlar.

İspanya'da Alkazar sarayındaki nasyonalistler çetin bir mukavemet göstermekte devam ediyorlar.

Hükümetçiler cepheye gitme hususunda gittide artan bin imtina göstermektedirler. Masknoda Nasyonalistler tarafından tamamile işgal edilmiştir.

Marksistlerden bir çok telefat vardır.

Bilbaonun'da işgali ya-kın görüldüğü.

Saylavlarımız

Saylavlarımızdan Bay Vassit, bundan bir kaç gün evvel, şehrimize gelerek iki gün kaldıktan sonra İlbay İ. E. Akıcı da beraber olduğu halde Malatya'da bulunan bigger saylavlarımızdan M. Nedim Zepçi ve Osman Tamer ile birlikte Akçadağ ilçesi merkezine gittiler.

İlbayımız merkeze dönmüş, saylavlarımız ise seçmenleriyle temas etmek üzere Besni, Adıyaman ve Kahta ilçelerine gittimislendir.

Saylavlarımız bir kaç gün sonra merkeze döneceklerdir.

Bu hafta içinde diğer saylavlarımızdan General Osman Koptagel ile Emrullahın İstanbul'dan Malatya'mıza gelmeleri umuluyor.